

GÖRELE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI

Büşra UZUN

**Yüksek Lisans Tezi
Coğrafya Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN
2021
Her Hakkı Saklıdır**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANA BİLİM DALI**

Büşra UZUN

GÖRELE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Mehmet ZAMAN**

ERZURUM - 2021

TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum “ Görele İlçe Merkezinin Coğrafyası” adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

[22.12.2021]

Aslı ıslak imzalıdır

[Büsra UZUN]

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

.....

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi **MADDE 6– (1)** Lisansüstü tezle ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Mehmet ZAMAN danışmanlığında, Büşra UZUN tarafından hazırlanan bu çalışma 22 / 12/ 2021 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından. Coğrafya Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

İmza: Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Fatih ORHAN

İmza: Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi :Dr. Öğr. Üyesi Çağlar Kıvanç KAYMAZ

İmza: Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

Aslı ıslak imzalıdır

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VI
TABLolar DİZİNİ	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
HARİTALAR DİZİNİ	XI
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	XII
ÖN SÖZ.....	XIV
GİRİŞ	1
I. ARAŞTIRMA SAHASININ KONUMU SINIRLARI VE BAŞLICA	
ÖZELLİKLERİ	1
II. MATERYAL VE YÖNTEM.....	5
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ.....	8
1.1. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER	8
1.2. İKLİM ÖZELLİKLERİ.....	11
1.2.1. Giriş.....	11
1.2.2. İklim Elemanları.....	13
1.2.2.1. Sıcaklık	13
1.2.2.2. Atmosfer Basıncı ve Rüzgârlar.....	18
1.2.2.3. Nem ve Bulutluluk	22
1.2.2.4. Yağış.....	24
1.2.3. Yağış Tipi, Yağış Etkinliği ve Kuraklık.....	29
1.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER	35
1.4. TOPRAK ÖZELLİKLERİ	40
1.5. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ ÖZELLİKLERİ.....	42

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

2.1. YERLEŞME	44
2.1.1. Giriş	44
2.1.2. Yerleşmenin Kuruluşu ve Tarihi Gelişimi	45
2.1.3. Yerleşme Şekilleri	48
2.1.3.1. Şehir Yerleşmeleri	48
2.1.3.1.1. Şehrsel Fonksiyonlar	50
2.1.3.1.1.1. Hizmetler Fonksiyonu	51
2.1.3.1.1.1.1. Ticaret Fonksiyonu	52
2.1.3.1.1.1.2. Yönetim Fonksiyonu	53
2.1.3.1.1.1.3. Eğitim ve Kültür Fonksiyonu	55
2.1.3.1.1.1.4. Sağlık Fonksiyonu	58
2.1.3.1.1.1.5. Ulaşım Fonksiyonu	60
2.1.3.1.1.2. Tarım Fonksiyonu	63
2.1.3.1.1.3. Sanayi Fonksiyonu	64
2.1.3.1.2. Fonksiyonel Arazi Kullanım Durumu	66
2.1.3.1.3. Şehrin Fonksiyonel Sınıflandırmadaki Yeri	72
2.1.3.1.4. Şehrin Yerleşim Özellikleri ve Başlıca Planlama Sorunları	72
2.2. NÜFUS	80
2.2.1. Giriş	80
2.2.2. Nüfusun Gelişimi	82
2.2.3. Nüfus Hareketleri	86
2.2.3.1. Doğumlar ve Ölümler	86
2.2.3.2. Göçler	87
2.2.4. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri	90
2.2.4.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı	90
2.2.4.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu	95
2.2.4.3. Aile Büyüklükleri	97
2.2.5. Nüfus Dağılışı ve Yoğunlukları	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. TARIM.....	101
3.1.1. Tarımsal Faaliyetlerin Başlıca Özellikleri.....	101
3.1.2. Topraklardan Yararlanma Durumu ve Bölünüşü	102
3.1.3. Tarım Ürünlerinin Ekiliş Sahaları ve Tarımsal Ürün.....	104
3.1.3.1. Dikili Alanlar	105
3.1.3.1.1. Fındık	106
3.1.3.1.2. Diğer Meyveler	110
3.1.3.1.3. Çay Tarımı	110
3.1.3.2. Ekili Alanlar	111
3.1.3.2.1. Tahıl Tarımı	111
3.1.3.2.2. Sebze Tarımı	113
3.2. HAYVANCILIK	113
3.3. BALIKÇILIK	114
3.4. SANAYİ	115
3.5. ULAŞIM.....	118
3.7. TURİZM	123
3.8. GÖRELE İLÇESİ GÜÇLÜ-ZAYIF YANLARI VE FIRSATLAR- TEHDİTLER (SWOT ANALİZİ)	131
 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	134
KAYNAKÇA	138
ÖZGEÇMİŞ.....	148

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖRELE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI

Büşra UZUN

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

2021, 148 sayfa

Jüri: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN

Doç. Dr. Fatih ORHAN

Dr. Öğr. Üyesi Çağlar Kıvanç KAYMAZ

Coğrafya, insan ve doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimler sonucu ortaya çıkan olay ve olguları nedensellik, dağılışı ve ilişki kurma ilkeleri kapsamında araştırıp inceleyen ve sonuçlarını analiz eden bilimler topluluğu içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda coğrafyanın temelini oluşturan insan ve mekân (çevre) olduğundan dolayı etüt çalışmaları önem taşımaktadır. Nitekim bir yörenin tanıtılması doğal, beşeri ve ekonomik yapısını içine alan coğrafi özellikleri ile ortaya konulmaktadır. Bu çalışmadaki amaç, çalışma sahasının bilim mantığına uygun bir şekilde etüt edilip, mevcut doğal, beşeri ve ekonomik açıdan potansiyelini ortaya koymaktır. Aynı zamanda doğal ortamın fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya üzerindeki etkilerini belirleyip, yöreye ait tespit edilen sorunlara çözümler sunmaktır.

“Görelle İlçe Merkezinin Coğrafyası” konulu bu çalışmada nitel (kalitatif) araştırma yöntemlerinden olan gezi-gözlem ve görüşme yöntemleri (yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme yöntemleri) ile nicel (kantitatif) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşlarından, basılı kaynaklardan edinilen veriler değerlendirilerek çalışmaya aktarılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda kullanılan araştırma yöntemleri karma yöntem deseni olarak adlandırılmaktadır. Bunlara ek olarak şehir merkezinin sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve yönetimi için çeşitli öngörülerde bulunan veya bulunmaya imkân sunan SWOT (GZFT) analizi uygulanmıştır. Bu bağlamda araştırma sahasının doğal, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerinin şehrin gelişimini ve insanların faaliyetlerini, yaşam şekillerini çeşitli yönlerden etkilediği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bu coğrafi çalışma yöneticiler tarafından doğru karar alma, planlama, yönetim ve yatırım alanlarını net bir şekilde belirleme, eksikliklerin giderilmesi, sosyal ve ekonomik açıdan sürdürülebilir şekilde gelişimine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi Özellikler, Görelle, Sürdürülebilirlik, Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemleri

ABSTRACT**MASTER THESIS****GEOGRAPHY OF GÖRELE DISTRICT CENTER****Büşra UZUN****Advisor: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN****2021, 148 pages****Jury: Prof. Dr. Mehmet ZAMAN****Assoc. Prof. Dr. Fatih ORHAN****Assist. Prof. Dr. Çağlar Kıvanç KAYMAZ**

Geography has an important place in the scientific community, which analyses their results and studies events and phenomena within the scope of the principles of causality, distribution and relationship building that occur as a result of mutual interactions between man and the natural environment. In this context, survey studies are important because it is man and space (the environment) that form the basis of geography. Indeed, the introduction of a region is revealed with its geographical features, which include its natural, human and economic structure. The aim of this study is to investigate the field of study in accordance with the logic of science and to reveal its potential from the current natural, human and economic point of view. At the same time, it is to determine the effects of the natural environment on physical, human and economic geography and to provide solutions to the problems identified by the region.

In this study on the topic of “Görele County Seat”, the qualitative research methods, which is one of trip-observation and interview methods (semi-structured and unstructured interview methods) and the quantitative research method were used. The data obtained from public institutions and organizations and printed sources were tried to be transferred to the study. The research methods used in this context are called mixed method patterns. In addition, SWOT analysis was applied, which makes various predictions or provides an opportunity to make for sustainable planning and management of the city centre. In this sense, it has been concluded that the natural, human and economic geography characteristics of the research area affect the development of the city, the activities of people, and their way of life in various ways. Therefore, this geographical study will contribute to the correct decision-making by managers, clearly identifying the areas of planning, management and investment, eliminating deficiencies, and developing them in a socially and economically sustainable way.

Keywords: Geographical Features, Görele, Sustainability, Quantitative and Qualitative Research Methods

KISALTMALAR DİZİNİ

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
da	: Dekar
DSİ	: Devlet Su İşleri
ha	: Hektar
HGK	: Harita Genel Müdürlüğü
kg	: Kilogram
km	: Kilometre
km²	: Kilometrekare
lt/sn	: Litre/Saniye
m/sn	: Metre/Saniye
m²	: Metrekare
m³/sn	: Metreküp/Saniye
mb	: Milibar
MGM	: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
mm	: Milimetre
MTA	: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
‰	: Binde
%	: Yüzde
°C	: Santigrat Derece

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Seçili Meteoroloji İstasyonlarına Ait Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)	13
Tablo 1.2. Görele’de Aylara Göre Sıcaklık Değerlerinin Seyri (°C)	14
Tablo 1.3. Seçili İstasyonların Yıl İçindeki En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Değerleri.....	15
Tablo 1.4. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (°C).....	16
Tablo 1.5. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (°C).....	17
Tablo 1.6. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı (mb)	19
Tablo 1.7. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Rüzgâr Hızı (m/sn)	20
Tablo 1.8. Görele’de Mevsimlere Göre Rüzgâr Esme Sayıları	21
Tablo 1.9. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Nispi Nem Değerleri (%)	22
Tablo 1.10. Görele’de Ortalama Nispi Nem Miktarı ve Ortalama Sıcaklık Değerleri...	23
Tablo 1.11. Seçili İstasyonların Aylık ve Yıllık Ortalama Yağış Değerleri (mm).....	25
Tablo 1.12. Görele’de Ortalama Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı.....	26
Tablo 1.13. Seçili İstasyonların Ortalama Yağışlı Gün Sayılarının Aylara Göre Dağılımı.....	26
Tablo 1.14. Seçili İstasyonların Kar Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı.....	27
Tablo 1.15. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Sisli Günler Sayısı	28
Tablo 1.16. De Martonne Kuraklık İndisi ve İklim Tipleri	29
Tablo 1.17. Erinç İklim Sınıflandırması Değerleri.....	30
Tablo 1.18. Görele’nin Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu	30
Tablo 1.19. Tirebolu’nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu.....	32
Tablo 1.20. Eynesil’in Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu	32
Tablo 1.21. Çanakçı’nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu	33
Tablo 1.22. Giresun’nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu.....	34
Tablo 1.23. Görele Çayı’nın, Görele Deresi-Cücen Köprüsü İstasyonundaki Akım Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı (1980-2020).....	38
Tablo 1.24. Görele Çayı’nın Akım Değerlerinin Mevsimlere Göre Dağılımı (1980-2020).....	39

Tablo 2.1. Görele İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılımı (2020).....	51
Tablo 2.2. Görele Şehrindeki Ticari İşyeri Sayıları (2020).....	52
Tablo 2.3. Görele Şhrinde Yönetim Fonksiyonu İle İlgili Kurumlar ve Çalışan Sayıları (2021).....	54
Tablo 2.4. Görele'deki Okulların Bulundukları Mahalleler ve Öğrenci Sayıları (2020)	56
Tablo 2.5. Görele'deki Örgün Eğitim-Öğretim Kurumları ve Çalışan Sayıları (2021)	57
Tablo 2.6. Görele'de Sağlık Hizmetlerinde Çalışanların Dağılımı (2021)	59
Tablo 2.7. Görele'de Küçük Sanayi İşyerleri ve Çalışan Sayıları (2020)	65
Tablo 2.8. Görele'de Fonksiyonel Arazi Kullanılışı	68
Tablo 2.9. Osmanlı Dönemi Görele Nüfusu (1831-1904).....	82
Tablo 2.10. Görele İlçesinin Sayım Yıllarına Göre, İlçe Merkezi, Köy ve Toplam Nüfus Miktarları ve Cinsiyet Bileşimi (1935-2020)	84
Tablo 2.11. Görele İlçesi Nüfusuna Kayıtlı Olup Başka İllerde İkamet Edenlerin İllere Göre Dağılımı (2020).....	88
Tablo 2.12. Sayım Devrelerine Göre İlçe Merkezi Nüfusunun Cinsiyet Durumu ve Cinsiyet Oranları (1935-2020)	92
Tablo 2.13. Görele Şehir Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Bileşimi (2020)	93
Tablo 2.14. Görele Şehir Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı (2020).....	95
Tablo 2.15. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunlukları (2020, kişi/km ²)	98
Tablo 2.16. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Tarımsal Nüfus Yoğunlukları (2020)	100
Tablo 3.1. Tarımsal Ürönlere Göre Arazi Kullanımı (2020).....	104
Tablo 3.2. Görele İlçesinde Dikili Alanların Ürönlere Göre Dağılımı (2020).....	105
Tablo 3.3. Görele İlçesinde Yıllara Göre Fındık Alanları ve Üretim Miktarı (2020) ..	108
Tablo 3.4. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Fındık Alanları ve Üretici Aile Sayısı (2020)	109
Tablo 3.5. Ekili Alanların Tarımsal Ürönlere Göre Dağılımı (2020).....	111

Tablo 3.6. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Mısır Ekiliş Alanları (2020).....	112
Tablo 3.7. Görele’de Balıkçılar Tarafından Avlanan Balık Türleri ve Miktarları (2020)	115
Tablo 3.8. Görele’nin Küçük Sanayi İşyerleri ve Çalışan Sayıları (2020).....	117
Tablo 3.9. Görele İlçesi Güçlü-Zayıf Yanları ve Fırsatlar Tehditler (SWOT Analizi)	133

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu	14
Şekil 1.2. Görele’de Aylara Göre Sıcaklık Değerleri Değişimleri.	15
Şekil 1.3. Seçili İstasyonların Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişimi.	17
Şekil 1.4. Seçili İstasyonların Ortalama Minimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişimi	18
Şekil 1.5. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı Değerlerinin Seyri.....	19
Şekil 1.6. Rubinstein Formülüne Göre Görele’nin Rüzgâr Frekans Göstergesi.....	21
Şekil 1.7. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Nispi Nem Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu.....	23
Şekil 1.8. Görele’de Ortalama Nispi Nem Miktarı ve Ortalama Sıcaklık Değerleri Arasındaki İlişki	24
Şekil 1.9. Seçili İstasyonların Yıllık Yağış Miktarlarının Aylara Göre Seyri	25
Şekil 1.10. Görele’de Ortalama Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı.	26
Şekil 1.11. Seçili İstasyonların Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı.	27
Şekil 1.12. Seçili İstasyonların Kar Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı.	28
Şekil 1.13. Görele’nin Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramı.....	31
Şekil 1.14. Tirebolu, Eynesil ve Çanakçı’nın Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramları.....	33
Şekil 1.15. Giresun’un Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramı	35
Şekil 1.16. Görele Çayı’nın Akım Değerlerinin Mevsimlere Göre Dağılımı (1980-2020).....	39
Şekil 2.1. Görele İlçe Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Gelişimi (1935-2020).	85
Şekil 2.2. Görele Şehir Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Piramidi (2020).	94
Şekil 2.3. Görele Şehir Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı (2020).....	95
Şekil 3.1. Tarımsal Ürünlere Göre Arazi Kullanımının Dağılımı (2020).....	105
Şekil 3.2. Yetiştirilen Ürünlere Göre Dikili Alanların Dağılımı (2020).....	106
Şekil 3.3. Görele İlçesinde Tarımsal Ürünlerin Ekili Alanlara Göre Dağılımı (2020).	111

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1. Araştırma Sahasının Konum Haritası.	1
Harita 2. Araştırma Sahasının Fiziki Haritası.....	4
Harita 1.1. Görele İlçe Merkezi ve Çevresinin Hidrografi Haritası.....	38
Harita 1.2. Görele İlçe Merkezi ve Çevresinin Toprak Haritası.	42
Harita 2.1. Görele’de Fonksiyonel Arazi Kullanılışı (Görele Belediye İmar Planı (1/1000).....	68
Harita 2.2. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunlukları (2020).	99
Harita 3.1. Görele İlçe Merkezi Tarım Arazisinin Verimlilik Sınıflarına Göre Dağılımı.....	103
Harita 3.2. Araştırma Sahasının Ulaşım Haritası.....	121

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1. Jeomorfolojik Özellikler Şehir Yerleşmesinin Kıyı Boyunca Çizgisel Bir Gelişme Göstermesinde Etkili Olan Önemli Etkenlerdendir.....	3
Fotoğraf 1.1. Yörede Zaman Zaman Meydana Gelen Heyelan Olayları Sonucunda Köylere Ulaşan Taşıt Yolları Kapanmaktadır	11
Fotoğraf 1.2. Görele Şehrini İkiye Bölen Görele Çayı'nın Karadeniz'e Döküldüğü Yerden Bir Görünüm	37
Fotoğraf 2.1. Görele Çayı'nın Oluşturduğu Kıyı Düzlüğü Üzerinde Kurulan Görele Şehri.....	45
Fotoğraf 2.2. Hasan Ali Yücel İlkokulu ve Ortaokulu, Soğuksu Mahallesinde Bulunmaktadır.	57
Fotoğraf 2.3. Görele'nin Ülke İçi Karayolu Bağlantısını Sağlayan Karadeniz Sahil Yolu	61
Fotoğraf 2.4. Görele'de Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığına Hizmet Veren Otogar	62
Fotoğraf 2.5. Görele-Giresun ve Görele-Trabzon Arası Yolcu Taşımacılığı Çoğunlukla Minibüsler İle Sağlanmaktadır.....	62
Fotoğraf 2.6. Görele Balıkçı Barınağı.....	64
Fotoğraf 2.7. Kültürel Özellikler De Şehir Planlarında Etkili Olmaktadır. Yöredeki En Önemli Çalgı Aleti Olan Kemeçe Anıtı	67
Fotoğraf 2.8. Doğudan Batıya Doğru Kumyalı, Sayfiye, Yeşiltepe, Bozcaali Mahallelerinin Panoramik Görünümü	69
Fotoğraf 2.9. Konut Yoğunluğunun Fazla Olduğu Kumyalı Mahallesi	70
Fotoğraf 2.10. Şehirde Ticarethanelerin Yoğun Olduğu Hasan Ali Yücel Caddesi	70
Fotoğraf 2.11. Parklar Şehir Planlarında Önemli Bir Yere Sahiptir	71
Fotoğraf 2.12. Görele Çayı'nın Karadeniz'e Ulaştığı Kesimin Doğusunda Yer Alan Sıkışık Bir Yerleşme Düzenine Sahip Mahallelerden Bir Görünüm	73
Fotoğraf 2.13. Şehirde Terk Edilmiş, Harabe Şeklinde Birçok Bina Bulunmaktadır....	74
Fotoğraf 2.14. Soğuksu Mahallesinde Bulunan Düz Cephe Zemin, 1 veya 2 Katlı, Çatı Pencereli Evler.....	75
Fotoğraf 2.15. Şehirde Modern ve Geleneksel Konutlar Yan Yana Bulunmaktadır. Ön Planda Sarmaşıklar İle Kaplanmış Geleneksel Bir Ev	76

Fotoğraf 2.16. Şehirde Pek Çok Yerde Eski Geleneksel Görele Evleri, Yeni Binalarla Çevrelenmiştir	77
Fotoğraf 2.17. Görele’deki Eski Geleneksel Evler, Aslına Uygun Olarak Restore Edilmesi Gereklemektedir.....	78
Fotoğraf 2.18. Görele Şehrinde Planlama Eksikliği Nedeniyle Dere Yataklarının Yapılaşmaya Açılmış Olmasına Bir Örnek. Kaba Mahallesinde Aynı Adı Taşıyan Dere Yatağında İnşa Edilmiş Evler	79
Fotoğraf 2.19. Kıyı Hattına Bırakılan Çöplerin Karadeniz’i Kirletmesi ve Çevrede Kötü Kokuya Yol Açması Önemli Bir Çevre Sorununu Oluşturmaktadır.....	80
Fotoğraf 3.1. İlçe Merkezi Sınırları İçerisindeki Tarım Alanlarında En Fazla Arazi Fındık Bahçelerine Ayrılmıştır.....	109
Fotoğraf 3.2. İlçe Merkezinde Fındık Bahçeleri İçerisinde Bazı Alanlarda Mısır Tarımı da Yapılmaktadır	112
Fotoğraf 3.3. Yörede Sebze Yetiştiriciliği, Genelde Ailelerin Kendi İhtiyaçlarını Karşılama Yöneliktir	113
Fotoğraf 3.4. Demir Doğrama Atölyelerinde Kapı, Pencere, Balkon ve Merdiven Korkuluğu vs. Üretilmektedir.....	116
Fotoğraf 3.5. İskele Şehri Olarak da Bilinen Görele’de, Geçmişte Yoğun Bir Şekilde Kullanılan Limandan Görünümler (Foto: Görele Basın Yayın Müdürlüğü).....	119
Fotoğraf 3.6. Görele’de Kayık Yapımı, Tamiri ve Onarımı Yapılmaktadır	119
Fotoğraf 3.7. Görele’de Salı Günleri Kurulan Pazarda, Yöresel Ürünlerin Yanı Sıra Pek Çok Ürün Satılmaktadır.....	122
Fotoğraf 3.8. Kültür Envanterine Kayıtlı Olan Hasan Ağa Camii.....	125
Fotoğraf 3.9. Şehrin Pek Çok Yerinde Geleneksel Evler Çürümeye Terk Edilmiştir .	126
Fotoğraf 3.10. Görele Şehrinin Kuzeyden Deniz Üzerinden Görünümü.....	127

ÖN SÖZ

Doğal ortamın insan üzerine, insanın doğal ortam üzerine olan etkileri sonucu ortaya çıkan olay ve olguların tümü coğrafyayı ilgilendirmektedir. Dolayısıyla coğrafyayı iyi tanımak ve kullanabilmek yörelerin ve insanların sosyal, kültürel ve ekonomik yönden gelişmesi ve kalkınması süreçlerinde önem taşımaktadır. Bu bağlamda coğrafi etüt çalışması yapmak bir çevrenin fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini ortaya koyarak sürdürülebilir kalkınma modeli oluşturabilmektir. Nitekim *Görele İlçe Merkezinin Coğrafyası* konulu bu yüksek lisans tezinin amacı, sahanın bilim mantığına uygun bir şekilde coğrafi özelliklerini analiz ederek, mevcut doğal ve beşeri potansiyelini ortaya koyup, yöreye ait tespit edilen sorunlara çözüm önerileri sunmaktır.

Görele İlçe Merkezinin Coğrafyası konulu bu çalışma, Prof. Dr. Mehmet ZAMAN danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. Çalışmanın hazırlanma sürecinde emeği ve katkısı çok büyük olan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ZAMAN'a teşekkürü borç bilir, şükranlarımı sunarım. Ayrıca meslek etik anlayışıyla, disipliniyle, titizliğiyle ve özverili çalışmasıyla bana her zaman örnek olması ve yol göstermesinden dolayı kendisine sonsuz minnetlerimi iletirim.

Tez jürisinde yer alarak çalışmaya yapmış oldukları katkılardan dolayı Doç. Dr. Fatih ORHAN ve Dr. Öğretim Üyesi Çağlar Kıvanç KAYMAZ'a teşekkür ederim.

Gerek çalışmalarım gerekse coğrafya eğitimim konusunda bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, yoğun çalışmaları arasında zaman ayırıp ilgilenen çok değerli Prof. Dr. İbrahim KOPAR'a, Doç. Dr. Günay KAYA'ya, Doç. Dr. Salih BİRİNCİ'ye, Dr. Öğretim Üyesi Çağlar Kıvanç KAYMAZ'a ve Dr. Öğretim Üyesi Yusuf KIZILKAN hocalarıma sonsuz teşekkür eder, şükranlarımı sunarım. Ayrıca Arş. Gör. Zeynep YILMAZ'a teşekkür ederim.

Bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım çok değerli hocalarım, Prof. Dr. Saliha KODAY, Prof. Dr. Zeki KODAY, Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR, Prof. Dr. Kenan ARINÇ, Prof. Dr. Hasbi Soylu, Doç. Dr. İbrahim SEZER, Dr. Öğretim Üyesi Cemal SEVİNDİ'ye teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamdaki veri temini konusunda yardımcı olan Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne, MGM'de çalışan Öner

KABADAYI'ya, Görele Belediyesine, Görele Kaymakamlığına, Görele Orman İşletme Şefliğinde çalışan Yakup ELMAS'a, Görele Basın ve Yayın Müdürü Uğur KÜBÜÇ'e, Trabzon DSİ'de çalışan Şener Fidan'a şükranlarımı sunarım.

Görele hakkında görüşlerinden yararlandığım Uğur BİLGİ'ye, arazi çalışmalarımı ve veri teminimi kolaylaştırmaya çalışan Yusuf APTAL'a teşekkürlerimi sunarım. Bana her zaman destek olmaya çalışan Metin KALAYCI'ya teşekkür ederim. Manevi desteklerini benden esirgemeyen çok değerli aileme ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum-2021

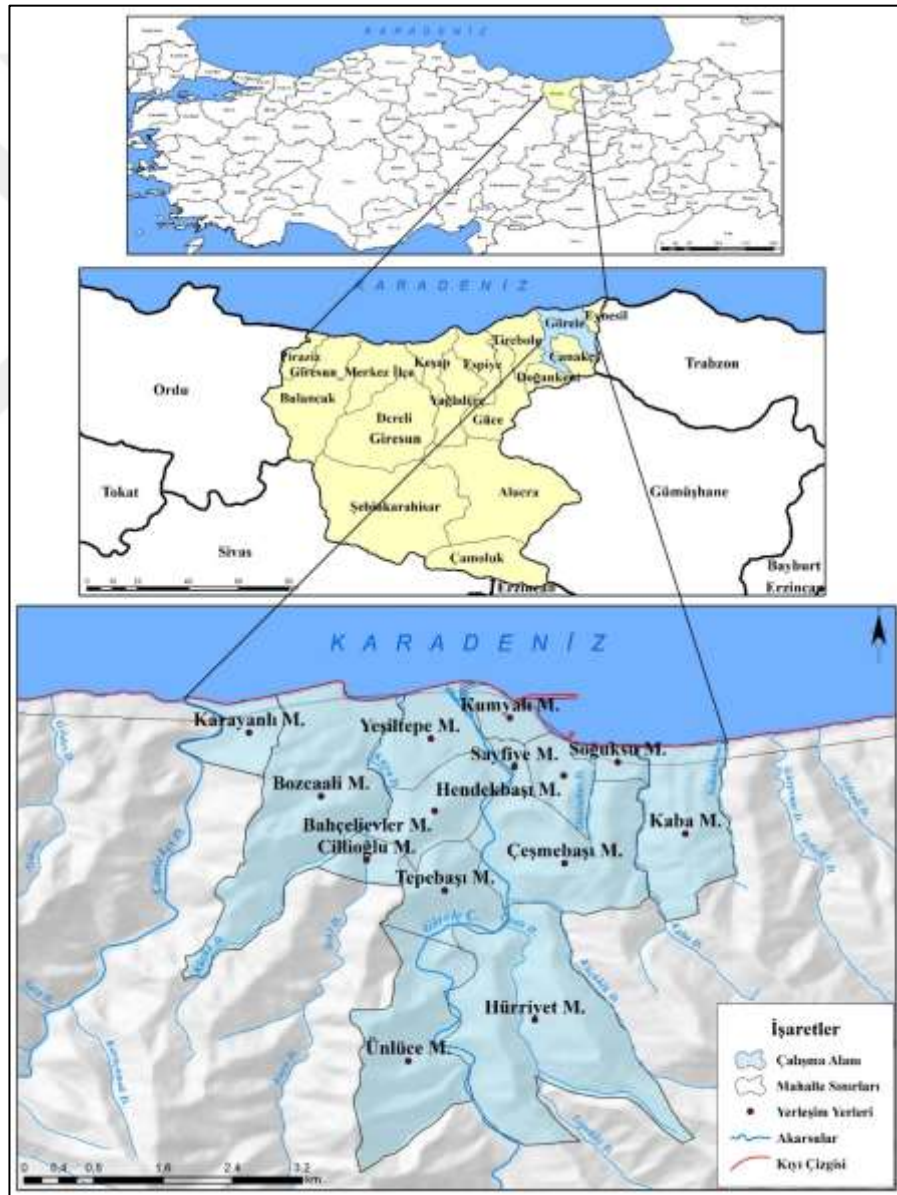
Büşra UZUN

GİRİŞ

I. ARAŞTIRMA SAHASININ KONUMU SINIRLARI VE BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

Görelle ilçe merkezi, Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü'nde Giresun ili sınırları içerisinde yer almaktadır. Çalışma alanını oluşturan Görelle ilçe merkezi kuzeyinde yer alan Karadeniz sahili boyunca uzanış göstermektedir. Doğudan Eynesil ve Trabzon iline bağlı Şalpazarı, batıdan Tirebolu, güneyden Çanakçı ve güneybatıdan Doğankent ilçeleri ile çevrilidir (Harita 1).

Harita 1. Araştırma Sahasının Konum Haritası

Görelle ilçesinin toplam yüzölçümü 237 km²'dir (HGM, 2021). Çalışmanın konusunu oluşturan Görelle ilçe merkezinin yüzölçümü ise yaklaşık 15 km²'dir. Bu bağlamda ilçe merkezi, Kumyalı, Karayanlı, Bozcaali, Yeşiltepe, Sayfiye, Hendekbaşı, Soğuksu, Kaba, Çeşmebaşı, Tepebaşı, Hürriyet, Ünlüce, Cillioğlu ve Bahçelievler mahallelerinden oluşmakta ve Görelle'nin % 6.3'lük bir kısmını kapsamaktadır. Görelle ilçe merkezinin yüzölçümü bakımından en büyük mahallesi Bozcaali (2.37 km²) iken en küçük mahallesi Soğuksu (0.15 km²)'dur. Şehir merkezi dışındaki mahalleler fizyonomi ve fonksiyon bakımından köy yerleşmelerine paralel özellikler göstermektedir. Özellikle Kumyalı, Sayfiye, Soğuksu ve Hendekbaşı mahalleleri dışındaki yerleşmeler fonksiyonel özellikleri bakımından köy özelliği taşımaktadır. Başka bir anlatımla bu yerleşmeler, şehir yerleşmesini oluşturan mahallelerden (Kumyalı, Sayfiye, Soğuksu ve Hendekbaşı) farklı bir yerleşme özelliği göstermektedir. Belediye mücavir alanı içerisinde olmaları münasebetiyle çalışma alanı içerisinde kalmaktadırlar.

Görelle ilçe merkezinin çevresindeki önemli yerleşmelere olan uzaklığı gözden geçirildiğinde; Eynesil'e 12,6 km, Tirebolu'ya 20,5 km, Giresun'a 65 km ve doğusunda yer alan Trabzon iline ise 70 km'dir. Şehir yerleşmesi, sahanın yeryüzü şekillerine bağlı olarak kıyı boyunca çizgisel bir gelişme göstermiştir (Fotoğraf 1). Bu durum Giresun ilindeki tüm kıyı kentlerinin lineer (bant) modele sahip olmasına paralel özellik göstermektedir. Kıyıdan itibaren hemen birden yükseltinin ve eğimin artması, kent yerleşmelerinin güneye doğru pek fazla genişlemesine imkan vermemesi kentlerin gelişmesi ve planı arasında dikkat çeken önemli unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır (Bekdemir, 2007: 178).

Fotoğraf 1. Jeomorfolojik Özellikler Şehir Yerleşmesinin Kıyı Boyunca Çizgisel Bir Gelişme Göstermesinde Etkili Olan Önemli Etkenlerdendir

Araştırma sahasının yeryüzü şekilleri Doğu Karadeniz Bölümü'nün genel jeomorfolojik özellikleriyle benzerlik göstermektedir. Nitekim şehrin arkasındaki dağlık alandan denize kadar uzanan sırtlar, araziye derin bir şekilde yaran akarsular topografik görünümün esasını oluşturmaktadır.

Doğu Karadeniz Bölümü'nün kıyı kesimlerinde olduğu gibi yörede de *nemli-ılıman* Karadeniz iklimi görülmektedir. Kıyı boyunca uzanan çalışma sahasında kıyı boyunca uzanan dağlık, tepelik alanlar ve yöreyi etkileyen hava kütlelerinin yanı sıra denizelliğin de etkisiyle her mevsim yağışlı olmasının yanı sıra, yazları sıcak ve kışları ılıktır. Sıcaklık şartlarının elverişli olması ve yıllık yağış miktarının yüksek oluşu zengin bir orman örtüsünün gelişmesini sağlamıştır. Bu bağlamda araştırma sahası, Kuzey Anadolu fitocoğrafya bölgesinin, Kolşik flora bölümünde yer almaktadır (İnandık, 1969: 180). Çalışma alanının da içerisinde yer aldığı kıyıya yakın kesimlerde geniş yapraklı ağaçlar görülürken, kıyıdan itibaren yükseltinin artmasıyla yaklaşık 600 m yükseltilerden sonra karışık ormanlar görülmeye başlar. Ancak bunlardan geniş yapraklı orman

İlçe sınırları içerisinde 1 şehir yerleşmesi, 1 belde belediyesi ve 62 köy bulunmaktadır. Bu yerleşmelerde, 2020 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre 31509 kişi yaşamaktadır. Bu nüfusun da 19251'i (% 61.1) içerisinde şehir yerleşmesinin de bulunduğu belediye mücavir alanı içerisinde, geri kalan 12258'i (% 38.9) ise köy yerleşmelerinde ikamet etmektedir.

Görele şehri, Cenevizliler tarafından bugünkü Eynesil ilçesinin 1 km kadar doğusunda kendi adıyla anılan kalenin çevresinde kurulmuştur. Görele ismi eski Yunancada “kırmızı taş mercan” anlamına gelmektedir ve kale kıyısındaki taşların rengine bağlı olarak bu ismin verilmiş olduğu tahmin edilmektedir. Görele’ye yerinde olmayan şehir anlamına gelen “Yavebolu” da denilmiştir (Karaibrahimoğlu, 1965: 111). Bu adlandırmayı almasındaki sebep eski kurulduğu yerleşmenin yerinin değişerek bugünkü yerine taşınmasıdır. Nitekim Eynesil Kalesi yakılınca şehir yer değiştirmiştir. Bugünkü Eynesil ilçesi “Eski Görele’yi”, eski Eleğü (halk dilinde kutsal anlamına gelmektedir) de bugünkü Görele şehrini oluşturmaktadır (Emecen, Yüksel ve Keskin, 2020: 16-17).

Araştırma sahasında ekonomik faaliyetlerin başında tarım gelmektedir. Nitekim yöre insanının geçim kaynağını büyük oranda ticari öneme sahip fındık tarımı oluşturmaktadır. Sebze ve meyve yetiştiriciliği daha çok geçim tipi şeklinde yapılmaktadır. Gittikçe azalma eğilimi gösteren hayvancılık faaliyeti de yine geçim tipi biçiminde sürdürülmektedir.

İlçe topraklarının yaklaşık % 64.0’ünü (103.323 da) oluşturan tarım arazilerinin % 94.8’si dikili alanlardan ve % 5.2’si ise ekili alanlardan oluşmaktadır. Dikili alanların tamamını fındık bahçeleri yanı sıra diğer meyve ve çay bahçeleri oluşturmaktadır. Ekili alanların ise % 60.9’u sebze üretimine ayrılırken, % 39.1’inde mısır yetiştirilmektedir.

Ekonomik yapıya katkıda bulunan birçok ticari iş yeri de mevcuttur. Bunlardan en önemlisini fındık entegre fabrikası oluşturmaktadır. Diğer ticari iş yerleri ise daha çok yöre insanının ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

“Görele İlçe Merkezinin Coğrafyası” konulu bu araştırma, bir yüksek lisans tez çalışmasıdır. Görele ilçe merkezinin araştırma sahası olarak belirlenmesinde, bu saha ile ilgili bugüne kadar coğrafi bir çalışmanın yapılmaması en önemli nedeni oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra birçok doğal ve beşeri özelliğinin bilinmemesi ve dolayısıyla da var olan potansiyelini ortaya koymak konuyu belirlemede etkili olan diğer bir etkidir.

Doğal ve beşeri çevre koşullarına bağlı olarak meydana gelen değişiklikler ve gelişmeler birbirinden bağımsız olmayıp adeta zincirleme şeklinde bir yapı gösterir.

Coğrafi etüt çalışmaları kapsamında bir yörenin doğal, beşeri, sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri ortaya konulmaktadır. Bunun ise en iyi şekilde analiz edilmesi çok büyük önem taşır. Nitekim doğal ortamı insanla bir bütün olarak değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü doğal ortam ve insan ilişkileri sürekli etkileşim halindedir. Bu bağlamda coğrafyanın temelini oluşturan insan ve mekân (çevre) olduğundan dolayı etüt çalışmalarının çok iyi şekilde analiz edilip ortaya konulması gerekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmadaki temel amaç, coğrafya bilim mantığına uygun bir şekilde sahanın etüt edilip mevcut ve potansiyel durumunu ortaya koymaktır.

Çalışmadaki amaç çerçevesinde temel araştırma sorusu şu şekilde belirlenmiştir: Doğal ortamın fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya üzerindeki etkileri nelerdir? Bu bağlamda ortaya çıkan alt problemler ise şu şekilde sıralanabilir: Doğal ortam Görele şehrinin gelişiminde etkili midir? Sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi göçü etkilemiş midir? Doğal ortam yeni yatırımlar konusunda uygulamaları nasıl etkilemiştir? Şehir merkezinin sürdürülebilir bir şekilde planlama ve yönetim süreçlerindeki gelişimler ve değişimler nasıl gerçekleştirilmiştir?

Çalışmadaki problemler kapsamında belirlenen temel hedefler ise şunlardır: Fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya özellikleri Görele şehrinin gelişiminde etkili midir? Fiziki coğrafya doğal ortam ve sosyal yapıyı nasıl etkilemiştir?

Tez konusunun belirlenmesi bu çalışmadaki ilk aşamayı oluşturmaktadır. Daha sonra çalışmada kullanılan materyaller çeşitli kurum ve kuruluşlardan elde edilmiştir. Bu bağlamda; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Harita Genel Müdürlüğü (HGM), Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Devlet Su İşleri (DSİ), Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM), İl ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Görele Belediyesi, Görele Kaymakamlığı, İlçe Orman İşletme Şefliği, İl Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü gibi kamu kurum ve kuruluşlardan saha ile ilgili istatistik ve yayınlardan veriler toplanmaya çalışılmıştır. Araştırma sahasının fiziki özelliklerinin belirlenmesi amacı ile sahanın 1/25.000 ölçeğindeki F41c3, F42d4, G41b2 ve G42a1 paftaları ArcGIS 10.4.1 yazılımı kullanılarak sayısallaştırılmış ve çalışma alanının topografik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. 1/100.000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası Trabzon C28 ve D28, Giresun F41 ve G41 paftalarından yararlanılarak sahanın jeolojik özellikleri incelenmiştir. Görele şehrinin

fonksiyonel arazi kullanım durumunu belirlemek için Görele belediyesinden imar planı (1/1.000) alınmıştır. Resmi kurumlar ile hem mülakat gerçekleştirilmiş hem de bilgi alışverişi yapılmıştır. Akarsuların ortalama akım değerlerinin belirlenebilmesi için Trabzon DSİ Havza Yönetimi biriminden veriler alınmış ve düzenlenmiştir. Çalışma sahasında sık aralıklarla arazi çalışmaları yapılmış, bu esnada görüşmeler de gerçekleştirilmiştir. Arazinin fotoğraflanması amacıyla drone ve kamera ile fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Konu ile ilgili tablolar, şekiller ve haritalar hazırlanmıştır.

Elde edilen tüm verilerin bir araya getirilip analiz edilmesi, coğrafi bakış açısı doğrultusunda yani coğrafya biliminin temel ilkelerini oluşturan nedensellik (sebe-sonuç), dağılış ve bağlantı ilkeleri kapsamında değerlendirilmiştir. Aynı zamanda nitel (kalitatif) ve nicel (kantitatif) araştırma yöntemleri kullanılarak daha net sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak gözlem ve görüşme (yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme teknikleri) teknikleri ile kurumlardan alınan nicel veriler kullanılmıştır. Nitekim bu çalışmada kullanılan yöntemler karma yöntem deseni olarak adlandırılmaktadır. Şehir merkezinin sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve yönetimi için çeşitli öngörülerde bulunan veya bulunmaya imkân sunan SWOT analizi uygulanmıştır. Dolayısıyla ilçe merkezinin güçlü yanlarını ortaya koymak ve güçlü yanlarını destekleyen geliştirilebilir faktörlerin sunduğu fırsatları belirlemek, aynı zamanda gelişmeyi zorlaştıran ve düzeltilmesi gereken zayıf yönleri ve tedbir alınması gereken tehdit yaratan unsurları belirlemek rasyonel kararlar ve uygulamalar açısından önem taşımaktadır.

Görele ilçe merkezinin coğrafyası konulu bu çalışmanın, hazırlanma süreci boyunca bazı sorunlar ile de karşılaşmıştır. Kurum ve kuruluşların bazı konularda veri tutmaması ve bilgi paylaşımı yapmaması en büyük zorluğu oluşturmuştur. Aynı zamanda tüm dünyayı etkileyen Covid-19 pandemisi yüz yüze görüşme yöntemini zorlaştırmıştır. Dolayısıyla bazı konuların detaylandırılmaları sınırlı düzeyde kalmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

1.1. JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER

Araştırma sahası jeolojik ve jeomorfolojik birçok gelişim evresinden geçerek günümüzdeki görünümünü elde etmiştir. Bu bağlamda araştırma sahasının da içinde yer aldığı bölge, Kuzey Anadolu Kıvrımları Dış Bölgesi olarak adlandırılan bölgenin kuzey kısmında genelde Üst Kretase ve Eosen volkanikleriyle, plütonik kökenli (intrüsif) kayalar yüzeylenmektedir (Çiçek, 1985: 23).

Sahanın temelinde Paleozoyik'e ait metamorfik kayalar yer almaktadır (Çiçek, 1985: 24). Bu doğrultuda Doğu Karadeniz Dağlarının temelinde Paleozoyik'e ait metamorfik kayalardan özellikle de mikaşist, kuvarsit, granit ve şistler yer almaktadır (Gattinger, Erentöz ve Ketin, 1962: 27). Giresun kıyı bölgesi hinterlandında ise genelde Kretase yaşlı volkanik karışımlar görülmekte ve mevcut dağ ve tepeler bu kayalardan oluşmaktadır (Ardel, 1963: 42).

Doğu Karadeniz Bölümünde Paleozoyik'e ait yaşlı kayalar orojenik ve tektonik hareketlere maruz kalarak bugünkü yüksek dağları meydana getirmiştir (Akkan, 1974: 47). Bu nedenle saha dağlık bir yapıya kavuşmuştur. Sahada düz alanlar oldukça sınırlıdır. Bunlar sadece dar kıyı şeridiyle Karadeniz'e yönelen akarsuların vadi tabanlarındaki alüvyonal düzlüklerden oluşmaktadır.

Doğu Karadeniz Dağları'nın kuzeye bakan yamaçları üzerinde yer alan araştırma sahasındaki litolojik birimleri; Üst Kretase - Eosen yaşlı bazalt, andezitik lav ve piroklastiklerle, kumtaşı, kumlu kireçtaşı, kireçtaşı, marnlar ve Kuvaterner yaşlı taraça dolguları ile akarsu ve kıyı alüvyonları olarak sıralamak mümkündür (Evcimen, 2018: 14). Sahada genelde Üst Kretase-Eosen birimler egemen şekilde yüzeylenmektedir. Bu birimler Kabaköy formasyonu olarak tanımlanmıştır. Bu formasyonun egemen kayalarını bazaltlar oluşturmaktadır. Üst Kretase yaşlı birimler üzerinde taban konglomerası ile açısız uyumsuz olarak gelen Kabaköy formasyonu, kumtaşı, kumlu kireçtaşı ve marn ara tabakaları içeren masif veya kalın tabakalanmalı bol ojit ve

hornblendli, andezit-bazalt lav ve piroklastların oluşturduğu bir volkano tortul istif sunmaktadır (Güven, 1998: 9).

Görece'nin de içerisinde yer aldığı Doğu Karadeniz, ülkemizin topografik özellikler yönünden en yüksek ve en engebeli alanları arasındadır (Bekdemir, 2016: 13). Bu nedenle kesimin en büyük yerleşme merkezleri etek ormanları (kıyı) şeridinde, daima bir vadinin ağzında ve bu vadileri boylayarak iç kısımlardan denize inen veya daha çok önemli karayollarının bitiminde bulunmaktadır (Erinç, 1945: 126). Bununla birlikte çalışma alanı jeomorfolojik bakımdan fazla çeşitlilik göstermemektedir. Başlıca jeomorfolojik birimleri; vadiler, aşınım yüzeyleri ve tepelik alanlar, heyelan ve toprak akmalarıyla belirgin düzensiz yüzeyler ile kıyı morfolojisine özgü şekiller oluşturmaktadır.

Araştırma sahasında tepelik alanların fazlaca yer aldığı görülür. Bu durum farklı litolojide farklı aşınmayla ilişkilidir. Nitekim jeolojik yapı ve farklı dirençteki kayaların varlığı, tepelik görünümün ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Çünkü volkanik tüf, kalker, çamur taşı, kil ve marn gibi kayalar kolaylıkla aşınmış, volkanik kayalardan oluşan sert birimler ise aşınmaya karşı direnç gösterdiklerinden yüksekte kalmış ve bugünkü tepelik görünüm ortaya çıkmıştır. Sahada akarsu ağının sık olması da yererin derin bir şekilde yarılmasında etkili olmuştur (Zaman, 2004: 17).

Kıyıdan itibaren sahanın güneyine doğru yükselti kademeli artış göstermektedir. Ancak akarsuların etkisiyle birbirinden ayrılan sırtlar ve sırtlar üzerinde de aşınmanın gücüne bağlı olarak yüksekte kalmış alanlar tepelik alanları oluşturmaktadır. Araştırma sahasında, kıyının hemen gerisinden başlayan ve farklı yükseltilere sahip tepelerden bazıları arasında: Devgebaşı Tepesi (287 m), Kovantaş Tepesi (281 m), Baş Tepesi (224 m), Kabak Tepesi (220 m), Micevezli Tepesi (220 m), Kıran Tepesi (208 m) ve Çatırkıran Tepesi (180 m) gösterilebilir.

Doğu Karadeniz kıyıları genel olarak, yüksek kıyı kategorisine dahildir. Kıyı şekli itibariyle büyük küçük koylarla bunları birbirinden ayıran küt yapıları, dik sarp burunlardan oluşan bir kıyıdır. Her ne kadar arkadaki dağlar kıyıya paralel olarak uzanıyorsa da Doğu Karadeniz kıyıları, eski bir kıyı tasnifinde yer alan, boyuna kıyılar sınıfına dâhil kıyılardan değildir. Bugünkü kıyı şekli son transgresyona maruz kalmış kıyı bölgesindeki topografyanın durumunu yansıtmaktadır. Yani yüksek yerler burunları, dere ağızları da koyları meydana getirmiştir. Doğu Karadeniz kıyılarında koyların beşeri hayat üzerine

büyük etkisi vardır. Denilebilir ki hayatın ağırlık merkezi bu koylardadır. Nitekim köy merkezleri şehirler ve kasabalar buradadır ve Doğu Karadeniz’de önemli bir gelir kaynağı olan gemi inşaatı tesisleri ufak koylardadır (Ardel, 1963: 49). Yapılan saha mülakatlarında eskiden Görele’de gemi inşasının yoğun yapıldığı ifade edilmiştir. Koy ve körfez bakımından zengin olmayan ilçenin kıyıları çok az girintili çıkıntılıdır. Kıyı çizgisi kuzey-batı yönünde uzanış göstermektedir. Kıyıda burunların denize doğru uzanan çıkıntılarının önünde küçük taş adacıklarının bulunması dikkat çekmektedir.

Doğu Karadeniz Bölgesi’nde gerçekleşen heyelanların üzerinde çok sayıda faktör etkilidir. Bunlar, heyelan açısından bölge topografya ve jeolojisinin birlikte işleyişi sonucunda yamaçların bölgenin en önemli jeomorfolojik olayı olduğu ortaya çıkar. Bölge iklimi heyelanlar üzerinde birinci derecede etkilidir. Özellikle güçlü yağışlar heyelanların oluşmasının başlıca nedenidir. Yağış faktörü yanında, Doğu Karadeniz’de şubat-nisan ayları arasında görülen fön rüzgârlarının erittiği karlar da heyelan olaylarını artırmaktadır. Bölge jeolojisinin gerek tektonik açıdan aktif olması gerekse litolojinin genellikle yağış ve sıcaklık şartları altında ayrışarak ve killeşmeye neden olacak kayaçlardan oluşması da heyelan artırıcı bir başka nedendir. Akarsuların düzensiz rejim göstermeleri ve sık sık yatak değiştirmesi önemli stabilite problemleri doğurmaktadır. İnsanların yaptığı kazılar, özellikle yol yarmaları sonucu 15°-20° olan doğal yamaç eğimini çok fazla aşan eğimler vermeleri (70° civarında) ve doğal drenaj yollarında yaptığı değişiklikler yamaç hareketlerini hızlandırmaktadır (Öner ve Çiçek, 1987: 64). Özetle kütle hareketlerinin oluşmasında bölgenin jeolojik yapısı, morfolojisi, aşınım, iklim karakteristikleri, yerleşim düzeni ve mühendislik yapıları için doğada yapılan değişik amaçlı çalışmalar rol oynamaktadır (Tarhan, 1991: 39).

Araştırma sahasında kütle hareketlerinin oluşmasına zemin hazırlayan başlıca faktörlere yukarıda sayılan nedenlere ek olarak özellikle insanların doğal çevre üzerinde yapmış oldukları değişiklikler de etkili olmaktadır. Nitekim 2007 ve 2012 yıllarında gerçekleşen heyelan olayında 22 köye ulaşımı sağlayan yolda yapılan şev kazıları nedeniyle meydana gelen heyelan sonucu yol ulaşımına kapanmıştır (Fotoğraf 1.1 / URL 1, URL 2).

Fotoğraf 1.1. Yörede Zaman Zaman Meydana Gelen Heyelan Olayları Sonucunda Köylere Ulaşan Taşıt Yolları Kapanmaktadır (URL 3)

1.2. İKLİM ÖZELLİKLERİ

1.2.1. Giriş

Oldukça geniş bir bölge içinde ve uzun yıllar boyunca değişmeyen ortalama hava koşullarına iklim denir. Başka bir deyimle iklim kısa süreli günlük hava durumlarının uzun zaman içindeki ortalamasıdır ve bir bölgenin hava olayları yönünden karakterini belirlemektedir (Erol, 2014: 10-11). Bir bölge ya da alanın uzun yıllık hava koşullarını değerlendirebilmek için o bölge ya da alanda veya yakın çevresinde kurulu meteoroloji istasyonlarının ölçüm sonuçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlardan yararlanılarak iklim özellikleri belirlenmeye çalışılmaktadır.

Coğrafi ortamın özelliklerini, insan yaşamı ve faaliyetlerini içine alan, fiziki, beşeri ve iktisadi özellikleri doğrudan ve dolaylı yollardan etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden en dikkat çeken iklimdir. Gerçekten iklim coğrafi çevrenin şekillenmesini ve insan yaşamını çok yakından etkileyen ve kontrol eden bir etmendir (Erol, 2014: 1). Özellikle nüfusun yaşayışı, yeryüzündeki dağılışı ve yoğunluğu yanında sürdürülen ekonomik faaliyetler de büyük ölçüde iklimin etkisi altındadır (Erol, 2014: 2). Bu bağlamda iklim özellikleri coğrafi mekan birimleri olarak bölge ve yörelerin tanınması, ekonomik potansiyellerinin araştırılması ve muhtemel kalkınma yollarının ortaya konulması bakımından büyük önem taşımaktadır (Nişancı, 1989: 69).

Araştırma sahasının iklim özelliklerini belirlemek üzere iklim elemanlarını ayrı ayrı incelemeye geçmeden önce Görele'nin içinde bulunduğu Karadeniz'i ve ülkemizi etkileyen hava kütlelerinin genel özellikleri hakkında söz etmek gerekir.

Türkiye 36-42° kuzey paralelleri arasında yer alan kütleli bir ülkedir. Türkiye, mikroklima zonları bakımından değerlendirildiğinde bütün yıl boyunca belli bir hava kütlelerinin hakimiyeti altında kalan bir çekirdek sahası üzerinde bulunmadığı göze çarpar. Başka bir ifadeyle ülkemiz, dinamik-jenetik klimatoloji bakımından bir (intikal) geçiş kuşağı üzerindedir. Bu nedenle Türkiye genel olarak, subtropikal kuşakta kıtaların batı tarafında gerçekleşen ve Akdeniz iklim tipi olarak tanınan jenetik bir makroklima tipinin sahası içinde ve onu meydana getiren faktörlerin etkisi altında bulunur. Bu sahanın kuzeyinde kutbi hava kütlelerinin, güneyinde ise tropikal hava kütlelerinin çekirdek sahaları yer almıştır. Böylece Türkiye esas itibarıyla kışın kutbi, yazın tropikal kaynaklı hava kütlelerinin denetimi altında bulunmaktadır (Erinç, 1984: 295).

Türkiye'nin tümünde olduğu gibi, Karadeniz de Orta Kuşaktaki “batı rüzgarları” sistemine girmekte, yaz ve kış dönemlerinde farklı hava kütlelerinin etkisi altında kalmaktadır. Bu hava kütleleri bölgede yağış, sıcaklık gibi tüm iklim unsurlarını önemli ölçüde kontrol altına almaktadır (Atalay ve Mortan, 2017: 38).

Ülkemizin yıl içerisinde farklı hava kütlelerinin etkili olduğu geçiş sahasında yer alması nedeniyle, araştırma sahasının içerisinde yer aldığı saha da mevsimlik olarak farklı hava kütlelerinin etkisi altındadır. Ancak özel konumu, ülkemizin diğer bölgelerine göre Karadeniz kıyı kuşağında sıcaklık ve yağış değerleri bakımından daha kararlı şartların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Nitekim araştırma sahasının da içerisinde yer aldığı Doğu Karadeniz kıyı kuşağı, ülkemizde yıllık yağış ve sıcaklık farklarının en az olduğu coğrafi ünite olarak dikkat çekmektedir (Kaya, 2016: 20).

Araştırma sahasının iklim özellikleri incelenirken 2015 yılından beri ölçüm yapan Görele (Kuşçulu) Meteoroloji İstasyonu (meteoroloji istasyonu Kuşçulu köyünde 330 m yükseltide bulunmaktadır) verileri yanı sıra ilçenin doğusundaki Eynesil (1989-1993), batısındaki Tirebolu (1962-2000), güneyindeki Çanakçı (2013-2017) istasyonları ile Giresun meteoroloji istasyonu (1929-2020) rasatlarından yararlanılmıştır. Yakın çevredeki farklı meteoroloji istasyonu verilerinin kullanılmasının temel amacı araştırma sahasının iklim özelliklerinin daha sağlıklı analiz edilmesidir.

Birbirinden farklı alanlarda yer almakta olan ve yüksek seviyelerdeki meteorolojik istasyonlar deniz seviyesine indirgenerek ölçümlerinin yapılması neticesi net bilgiler elde edilmediği düşünülmektedir (Darkot, 1943: 25). Bazı alanlarda ise meteoroloji

istasyonlarının bulunmayışı bu çalışmada da Görele şehir merkezine yakın istasyon olmadığı gibi veya istasyonun yeni ölçümler yapıyor olması farklı alanlarla karşılaştırma ve farklılıkların analiz edilmesini zorlaştırmaktadır.

1.2.2. İklim Elemanları

1.2.2.1. Sıcaklık

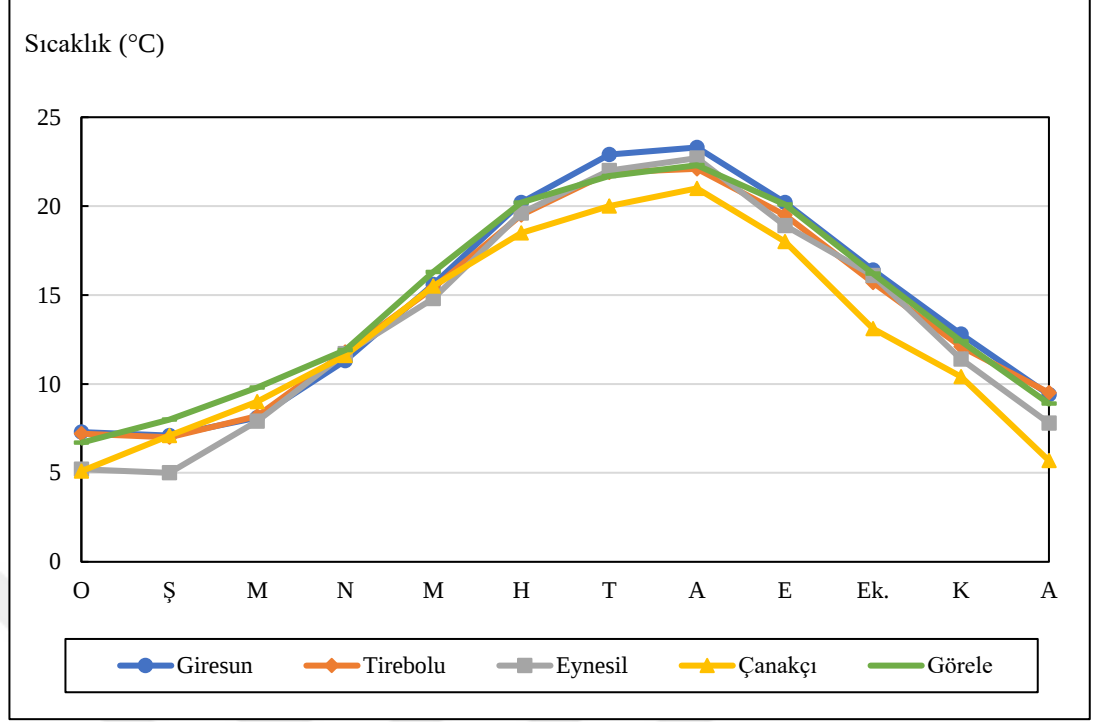
Sıcaklık, iklim elemanları içerisinde en etkili olan ve beşeri çevreyi en çok etkileyen etmenlerden birisidir. Sıcaklığın değişimini etkileyen başlıca etmenler ise; enlem, karasallık ve yükseltilerdir (Erol, 1993: 71).

Seçili istasyonlardaki ölçümlere bakıldığında yıllık ortalama sıcaklık değerleri yıl içinde birbirine yakın değerler göstermektedir. Yıllık ortalama sıcaklık değerleri karşılaştırıldığında kıyı kuşak istasyonlarını oluşturan Eynesil 13,6 °C, Tirebolu 14,2° C, Giresun 14,6 °C ve Görele 14,5 °C, iç kesimde kalan Çanakçı istasyonunda ise 12,9 °C'dir (Tablo 1.1; Şekil 1.1). İç kesimdeki istasyonun kıyı kuşağına göre ortalama sıcaklık değerinin yaklaşık 1,5 °C az olması yükselti ve topografik şartların etkisi ile açıklanabilir. Genel olarak istasyonların yıllık ortalama sıcaklık değerlerine bakıldığında kıyıda şubat ayından itibaren sıcaklıkların ağustos ayına kadar yükselmekte olduğu görülmekte bu aydan sonra ise düştüğü gözlemlenmektedir. En yüksek ortalama sıcaklıklar ağustos ayında, en düşük ise Görele ve Çanakçı'da ocak ayında, Giresun, Tirebolu ve Eynesil'de şubat ayında ölçülmüştür. İç kesimdeki Çanakçı'da ise sıcaklık artışı ocak-ağustos devresinde artmayı sürdürmekte ve ağustos da en yüksek ortalamaya erişmektedir. Kıyı istasyonlarında olduğu gibi bu aydan sonra tedrici olarak azalmaktadır (Tablo 1.1; Şekil 1.1).

Tablo 1.1. Seçili Meteoroloji İstasyonlarına Ait Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	7,3	7,2	8,1	11,3	15,6	20,2	22,9	23,3	20,2	16,5	12,8	9,5	14,6
Tirebolu	7,2	7,0	8,2	11,8	15,4	19,5	21,9	22,1	19,5	15,7	12,1	9,5	14,2
Eynesil	5,2	5,0	7,9	11,7	14,8	19,6	22,0	22,7	18,9	16,1	11,4	7,8	13,6
Çanakçı	5,1	7,1	9,0	11,6	15,5	18,5	20,0	21,0	18,0	13,1	10,4	5,7	12,9
Görele	6,7	8,0	9,8	11,9	16,3	20,2	21,7	22,3	20,1	16,2	12,4	8,9	14,5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

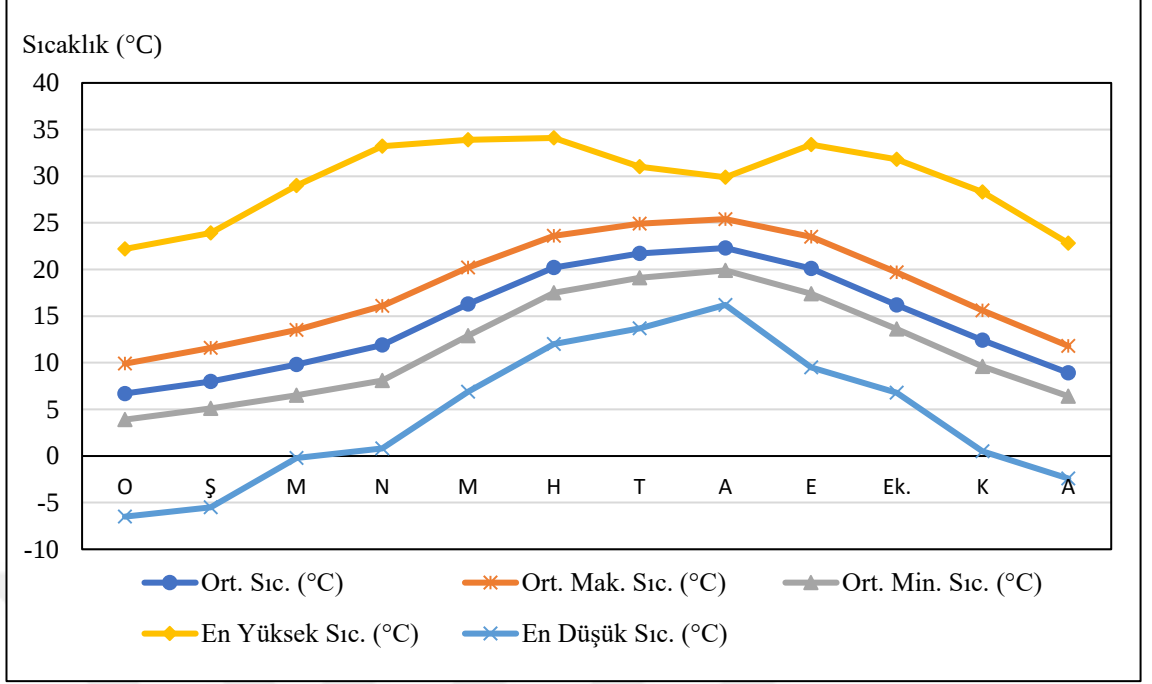
Şekil 1.1. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu

Kıyı kesimde yer alan Görele'nin ortalama sıcaklık değerlerine bakıldığında aylara göre bazı farklılıklar göstermesine rağmen hiçbir ay 6 °C'nin altına düşmemektedir. Araştırma sahasının aylık ortalama sıcaklık değerleri 22,3 °C (ağustos) ile 6,7 °C (ocak) arasında değişmektedir. Dolayısıyla Görele'nin ortalama sıcaklık farkı 15,6 °C'dir. Denizin ılımanlaştırıcı etkisi ve kış mevsiminde fön rüzgârlarının sıcaklık derecesini artırması özellikle Doğu Karadeniz kıyılarında yıllık sıcaklık farklarının düşük olmasındaki başlıca etmenlerdir (Özgür, 2000: 42). Görele'de en yüksek sıcaklık değeri 34,1 °C (haziran; 2016 yılında), en düşük sıcaklık ise -6,5 °C (ocak; 2016 yılında) olarak ölçülmüştür (Tablo 1.2; Şekil 1.2).

Tablo 1.2. Görele'de Aylara Göre Sıcaklık Değerlerinin Seyri (°C)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ort. Sıcaklık	6,7	8,0	9,8	11,9	16,3	20,2	21,7	22,3	20,1	16,2	12,4	8,9	14,5
Ort. Mak. Sıc.	9,9	11,6	13,5	16,1	20,2	23,6	24,9	25,4	23,5	19,7	15,6	11,8	18,0
Ort. Min. Sıc.	3,9	5,1	6,5	8,1	12,9	17,5	19,1	19,9	17,4	13,6	9,6	6,4	11,7
En Yüksek Sıc.	22,2	23,9	29	33,2	33,9	34,1	31	29,9	33,4	31,8	28,3	22,8	34,1
En Düşük Sıc.	-6,5	-5,5	-0,2	0,8	6,9	12,0	13,7	16,2	9,5	6,8	0,5	-2,4	-6,5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.2. Görele’de Aylara Göre Sıcaklık Değerleri Değişimleri

İlkbahar yörede mart ayından itibaren kendini göstermeye başlar. Yaz mevsiminin ortalama sıcaklık değeri 21,4 °C, kış mevsiminin ortalaması ise 7,9 °C’dir. Sonbahar mevsimin başlangıcı olarak sıcaklıkların belirgin bir düşüş gösterdiği ekim ayı kabul edilebilir. Bu bağlamda eylül ayında 20,1 °C olan aylık ortalama sıcaklık 3,9 °C’ lik bir düşüşle ekim de 16,2 °C’ ye inmektedir. Böylece bu aylar yaz ile kış mevsimleri arasındaki geçiş dönemini oluşturur.

Ortalama maksimum ve ortalama minimum değerler karşılaştırıldığında seçili istasyonlarda birbirine yakın değerlerin olduğu gözlemlenmektedir. En yüksek ve en düşük sıcaklık değerleri kıyaslandığında yine seçili istasyonlar birbirine yakın değerler göstermektedir. En yüksek sıcaklıklar 36 °C ile 38,5 °C arasında değişmektedir. En düşük sıcaklıklar ise -9,8 °C’ nin altına düşmemektedir (Tablo 1.3).

Tablo 1.3. Seçili İstasyonların Yıl İçindeki En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Değerleri

İstasyon		O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	Ort. Sıc. (°C)	7,3	7,2	8,1	11,3	15,6	20,2	22,9	23,3	20,2	16,5	12,8	9,5	14,6
	Ort. Max. Sıc. (°C)	10,6	10,7	11,8	15	19	23,5	26,1	26,6	23,7	19,9	16,3	12,9	18
	Ort. Min. Sıc. (°C)	4,7	4,4	5,3	8,4	12,8	17,1	19,8	20,3	17,3	13,7	10,0	6,8	11,7
	En Yüksek Sıc. (°C)	24,9	29,5	34,9	36,0	35,4	36,2	35,3	35,2	32,9	37,3	32,8	28	37,3
	En Düşük Sıc. (°C)	-6,2	-9,8	-5,8	-1,4	4,0	6,8	12,1	12,1	4,8	4,2	-1,6	-2,4	-9,8

Tablo 1.3. (Devamı)

Tirebolu	Ort. Sic. (°C)	7,2	7,0	8,2	11,8	15,4	19,5	21,9	22,1	19,5	15,7	12,1	9,5	14,2
	Ort. Max. Sic. (°C)	11,0	11,2	12,4	16,4	19,7	23,7	25,6	26,1	23,8	20,0	16,7	13,5	18,3
	Ort. Min. Sic. (°C)	4,2	3,9	5,0	8,1	12,1	15,9	18,5	18,7	16,2	12,6	8,9	6,3	10,9
	En Yüksek Sic.(°C)	23,6	25,5	32,1	35	35	38,2	34,5	35,0	34,0	33,8	31,5	27,5	38,2
	En Düşük Sic. (°C)	-5,5	-5,7	-4,4	-2,8	5,0	9,8	12	11	8,5	2,2	-0,2	-2,5	-5,7
Eynesil	Ort. Sic. (°C)	5,2	5,0	7,9	11,7	14,8	19,6	22	22,7	18,9	16,1	11,4	7,8	13,6
	Ort. Max. Sic. (°C)	8,5	8,2	11,2	15,7	18,3	23,2	25,7	26,4	22,7	20,3	15,5	11,3	17,2
	Ort. Min. Sic. (°C)	2,6	2,3	4,7	8,4	11,7	16,2	19,4	19,9	16,1	13	8,3	5,1	10,6
	En Yüksek Sic. (°C)	15,7	20,3	26	27,4	29	36,4	34,4	31,0	29,4	30,6	28	22,2	36,4
	En Düşük Sic. (°C)	-2,0	-3,4	-1,0	1,3	5,4	11	15	16,8	10,4	5,6	0,8	-1,5	-3,4
Çanakçı	Ort. Sic. (°C)	5,1	7,1	9,0	11,6	15,5	18,5	20,0	21,0	18,0	13,1	10,4	5,7	12,9
	Ort. Max. Sic. (°C)	10,5	12,8	14,9	18,2	21,3	23,9	25	25,8	23,4	18,1	15,5	10,3	18,3
	Ort. Min. Sic. (°C)	1,4	3,1	4,5	6,6	11,1	14,3	16,2	17,8	14,2	9,7	6,7	2,6	9
	En Yüksek Sic. (°C)	22,5	25,6	29,5	31,5	35,7	34,5	37,7	30,0	35,9	31,1	28,5	22,1	37,7
	En Düşük Sic. (°C)	-9,2	-7,4	-4,5	-1,5	5,8	8,7	12,3	11,1	7,8	3,2	-1,2	-6,8	-9,2
Görece	Ort. Sic. (°C)	6,7	8,0	9,8	11,9	16,3	20,2	21,7	22,3	20,1	16,2	12,4	8,9	14,5
	Ort. Max. Sic. (°C)	9,9	11,6	13,5	16,1	20,2	23,6	24,9	25,4	23,5	19,7	15,6	11,8	18
	Ort. Min. Sic. (°C)	3,9	5,1	6,5	8,1	12,9	17,5	19,1	19,9	17,4	13,6	9,6	6,4	11,7
	En Yüksek Sic. (°C)	22,2	23,9	29	33,2	33,9	34,1	31	29,9	33,4	31,8	28,3	22,8	34,1
	En Düşük Sic. (°C)	-6,5	-5,5	-0,2	0,8	6,9	12	13,7	16,2	9,5	6,8	0,5	-2,4	-6,5

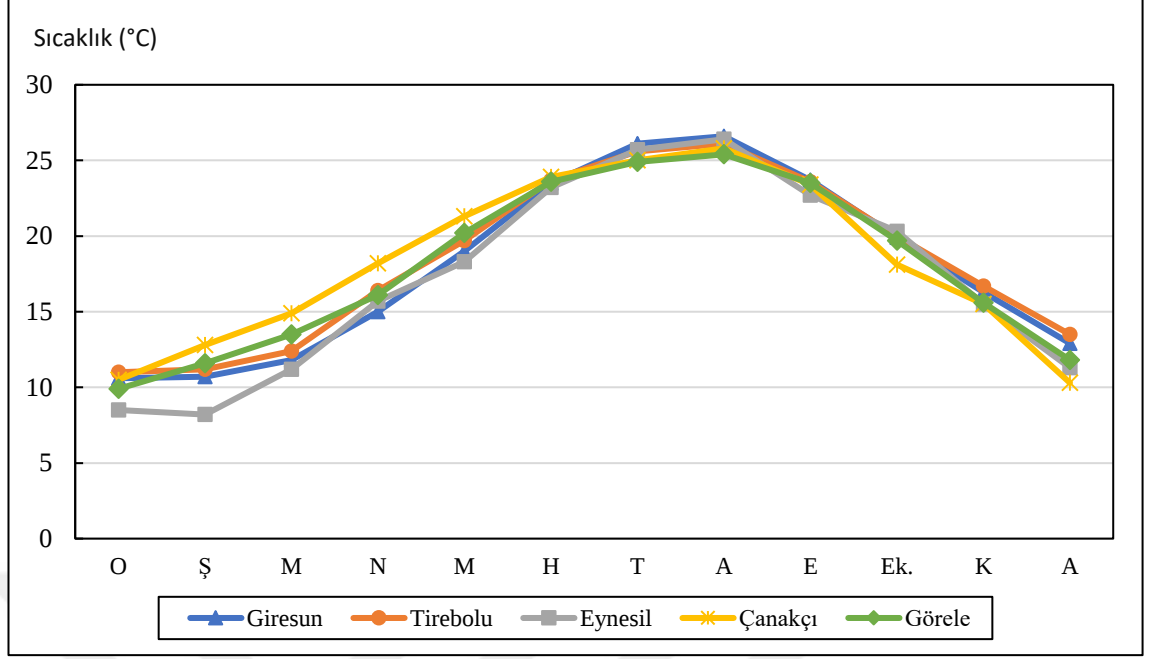
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

İstasyonların aylara göre ortalama maksimum değerleri incelendiğinde yıllık maksimum sıcaklık değerlerinin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Seçili istasyonlarda en yüksek ortalama maksimum sıcaklık değeri ağustos ayında ölçülmüştür ve birbirine yakın değerler gözlenmektedir. Bu bağlamda en yüksek sıcaklık değerleri 24.9 °C ile 26.1 °C arasında değişmektedir. Ortalama maksimum sıcaklık değerlerinin en düşük olduğu aylar Giresun (10.6 °C) ve Tirebolu (11.0 °C) ve Görece'de ocak 9.9 °C), Eynesil'de şubat (8.2 °C) ve Çanakçı istasyonunda ise aralık ayında (10.3 °C) ölçülmüştür. En düşük ortalama maksimum sıcaklık değerleri arasındaki fark 2.8 °C'dir (Tablo 1.4; Şekil 1.3).

Tablo 1.4. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (°C)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	10,6	10,7	11,8	15,0	19,0	23,5	26,1	26,6	23,7	19,9	16,3	12,9	18,0
Tirebolu	11,0	11,2	12,4	16,4	19,7	23,7	25,6	26,1	23,6	20,0	16,7	13,5	18,3
Eynesil	8,5	8,2	11,2	15,7	18,3	23,2	25,7	26,4	22,7	20,3	15,5	11,3	17,2
Çanakçı	10,5	12,8	14,9	18,2	21,3	23,9	25,0	25,8	23,4	18,1	15,5	10,3	18,3
Görece	9,9	11,6	13,5	16,1	20,2	23,6	24,9	25,4	23,5	19,7	15,6	11,8	18,0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

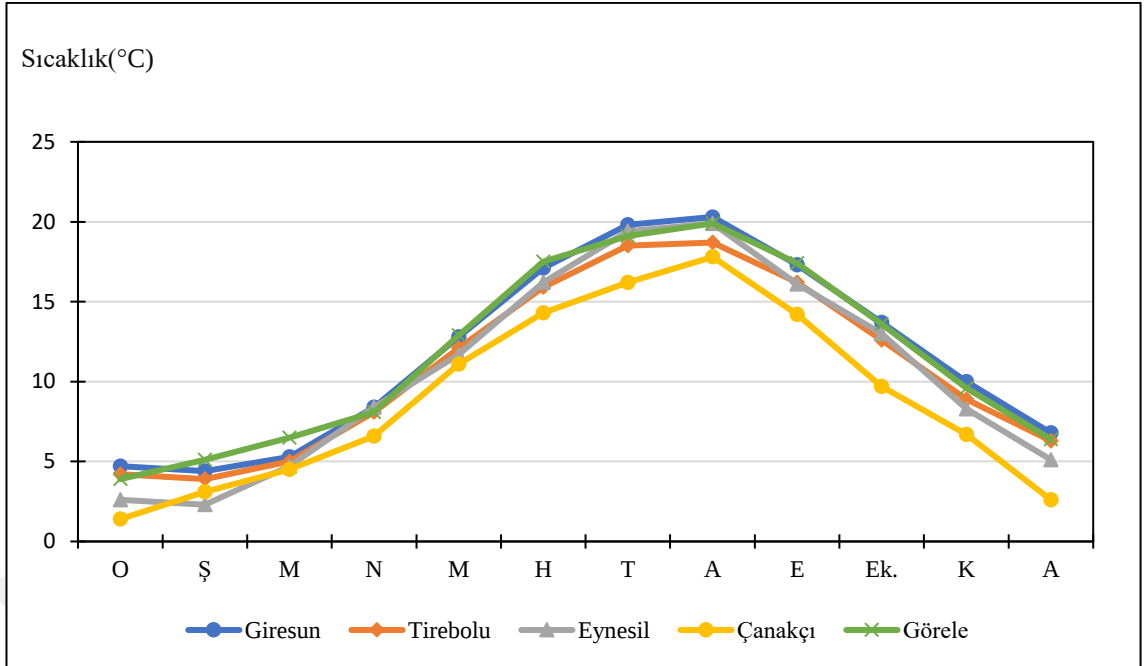
Şekil 1.3. Seçili İstasyonların Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişimi

Aylık ortalama minimum değerler incelendiğinde; genel olarak yıllık ortalama değerler arasında büyük farklılıkların olmadığı görülür. Seçili istasyonlarda en düşük sıcaklığın 1,4 °C'nin altına düşmediği görülmektedir. Minimum sıcaklıklar ağustos ayında en fazladır (Tablo 1.5; Şekil 1.4).

Tablo 1.5. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (°C)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	4,7	4,4	5,3	8,4	12,8	17,1	19,8	20,3	17,3	13,7	10,0	6,8	11,7
Tirebolu	4,2	3,9	5,0	8,1	12,1	15,9	18,5	18,7	16,2	12,6	8,9	6,3	10,9
Eynesil	2,6	2,3	4,7	8,4	11,7	16,2	19,4	19,9	16,1	13	8,3	5,1	10,6
Çanakçı	1,4	3,1	4,5	6,6	11,1	14,3	16,2	17,8	14,2	9,7	6,7	2,6	9,0
Görele	3,9	5,1	6,5	8,1	12,9	17,5	19,1	19,9	17,4	13,6	9,6	6,4	11,7

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.4. Seçili İstasyonların Ortalama Minimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişimi

1.2.2.2. Atmosfer Basıncı ve Rüzgârlar

Güneşin zahiri hareketin bağlı olarak yıl içinde yer değiştiren basınç kuşaklarının denetiminde, yaz ve kış mevsimlerinde Anadolu ile çevresindeki denizler üzerindeki ısınma farklılıklarına bağlı olarak ortaya çıkan basınç merkezleri, araştırma sahasında basınç durumu ve rüzgârları belirleyen en önemli faktörlerdir (Zaman, 2004: 34). Bu nedenle atmosferi teşkil eden gazların (azot, oksijen, argon ve karbondioksit) bir ağırlığı vardır ve bu ağırlık atmosferin altındaki ve içindeki cisimler üzerine bir baskı yapar. Adı geçen gazların ağır olanları yerçekimi etkisiyle atmosferin alt seviyelerine, hafif olanları ise üst seviyelerinde bulunurlar. Dolayısıyla atmosfer, yeryüzüne yakın kesimlerde daha yoğundur ve basıncı daha fazladır. Yeryüzünden yükseldikçe atmosferin yoğunluğu ve buna bağlı olarak basıncı azalır. Atmosferdeki sıcaklık ve yoğunluk farkları ile bunların sebep olduğu hava hareketleri, basıncın yeryüzünde düzensiz olarak dağılmasına yol açmıştır (Dönmez, 1984: 81-82).

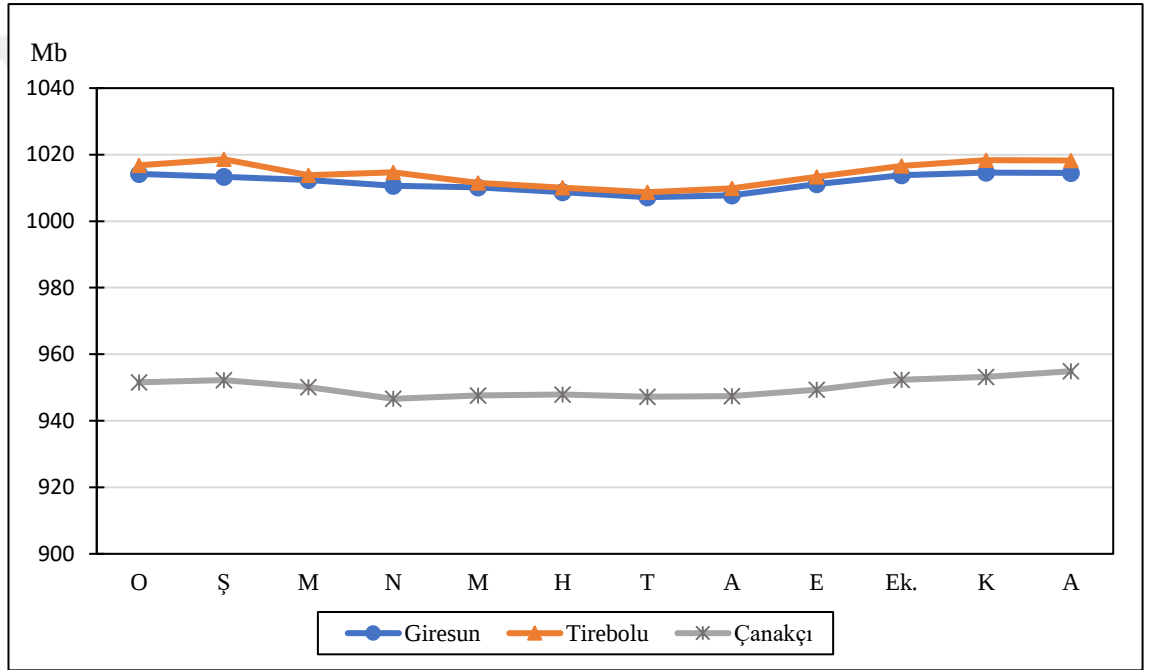
Görele Meteoroloji İstasyonu'nda basınç ölçümleri yapılmadığı için çevre istasyonlardan Tirebolu, Çanakçı ve Giresun'a ait istasyon verileri ile yörenin basınç durumu nispi ölçüde incelenmeye çalışılmıştır. Basınç merkezlerinin mevsimlik durumu, yükselti, sıcaklık ve coğrafi enleme bağlı olarak değişen basınç değerlerinin aylara göre

gidişi incelendiğinde, Giresun’da yıllık ortalama aktüel basınç değeri 1011,5 mb, Tirebolu’da 1014,4 mb ve Çanakçı’da 950,3 mb’dır (Tablo 1.6; Şekil 1.5).

Tablo 1.6. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı (mb)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	1014,2	1013,3	1012,4	1010,6	1010,2	1008,7	1007,2	1007,8	1011,1	1013,8	1014,6	1014,5	1011,5
Tirebolu	1017,3	1017,4	1014,5	1014,6	1011,9	1010	1009,2	1009,8	1012,7	1016,7	1018,6	1019,9	1014,4
Çanakçı	951,6	952,2	950,1	946,6	947,6	947,9	947,2	947,4	949,3	952,3	953,2	954,9	950,3

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.5. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı Değerlerinin Seyri

Basınç mevsimlik olarak farklılıklar göstermektedir. Nitekim yaz aylarında karaların denizlere göre daha fazla ısınması nedeniyle, ısınan havanın hafifleyip yükselmesine bağlı olarak, yere uygulanan basınç azalmaktadır. Kış mevsiminde ise, basınç değerlerinin az da olsa normal basınç değerlerini aşması, yakın çevredeki basınç merkezlerinin mevsimlik değişimlerinin ve güneş ışınlarının eğik açılarla alınmasına bağlı olarak, sıcaklıkların düşük olmasından dolayı, soğuyan gazların yere daha çok yaklaşıp yer çekim etkisine daha fazla maruz kalmalarıyla ilgilidir (Kaya, 2016: 22). Başka bir anlatımla, atmosfer basıncı havanın yoğunluğu ile ilgilidir. Yükselti arttıkça

basıncın gittikçe süratlenen bir tempo ile azalması yine havanın yoğunluğu ile ilgilidir. Diğer taraftan yoğunluğun sıcaklık derecesine bağlı olduğu bilinmektedir. Farklı sıcaklıklara sahip farklı yörelerde basınç değerleri de değişmektedir (Erinç, 1984: 78-79). Yine başka bir ifadeyle troposfer içindeki ısınma farkları ve hava hareketleri bazı yerlerde havanın ısınıp seyrelmesine, diğer yerlerde soğuyup toplanarak yoğunlaşmasına dolayısıyla basınç değişmelerine neden olur. Diğer yandan yerçekimine bağlı olarak da basınç değerleri farklılıklar gösterir (Erol, 2014: 112).

Bu bilgiler ışığında incelenen istasyon verilerine göre temmuz ayından itibaren basınç değerleri artış göstermektedir. En yüksek basınç değeri üç istasyonda da aralık ayında ölçülmüştür. Yörede, sıcaklık şartlarının da etkisiyle, yaz aylarında basınç en düşük, kış mevsiminde ise en yüksek değerleri göstermektedir. Yaz aylarında basıncın diğer aylara göre düşük oluşu, sıcaklık değerlerinin yükselmesi ile ilgilidir. Kış mevsiminde ise basınç değerlerinin yıllık ortalama basıncın üzerine çok az çıkması, bu mevsimde Karadeniz üzerinde yerleşen alçak basınç merkezinin yanı sıra, deniz üzerinden bölgeye sokulan orta enlem gezici siklonlarının belli aralıklarla sahayı etkisi altına alması ile ilgilidir (Nişancı, 1972: 62-64). Kıyı istasyonlarının aksine Çanakçı'nın diğer istasyonlara göre daha düşük basınç değerleri göstermesinin nedeni deniz kıyısından gerideki dağlık alana doğru gidildikçe basınç değerlerinde meydana gelen önemli değişikliklerden kaynaklanmasıdır. Basıncıta meydana gelen farklılıklar sıcaklıkla ilgili olduğundan dolayı araştırma sahasının sıcaklık değerlerine bakıldığında karşılaştırılan diğer istasyonlar ile benzerlik göstermesinden dolayı basınç değerlerinin de bu kıyı istasyonları ile benzerlik göstereceği söylenilebilir.

Ortalama rüzgâr hızının 6 m/sn'den az olmasının insan sağlığını olumlu olarak etkilediği kabul edilmektedir (İkiel, 2005: 239). Buna göre Görele ve diğer istasyonlara ait ortalama rüzgâr hızının ağırlıklı olarak hafif esinti şeklinde olması esas alındığında, insanları rahatsız etmeyecek seviyede olduğu değerlendirilir (Tablo 1.7).

Tablo 1.7. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Rüzgâr Hızı (m/sn)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	1,4	1,4	1,5	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3
Tirebolu	1,7	1,7	1,7	1,4	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,4	1,5	1,4
Eynesil	1,5	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Çanakçı	1	1,2	1,2	1,3	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1	1,1	1	1,1
Görele	2,3	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	1,9	2,2	2,2	2,2

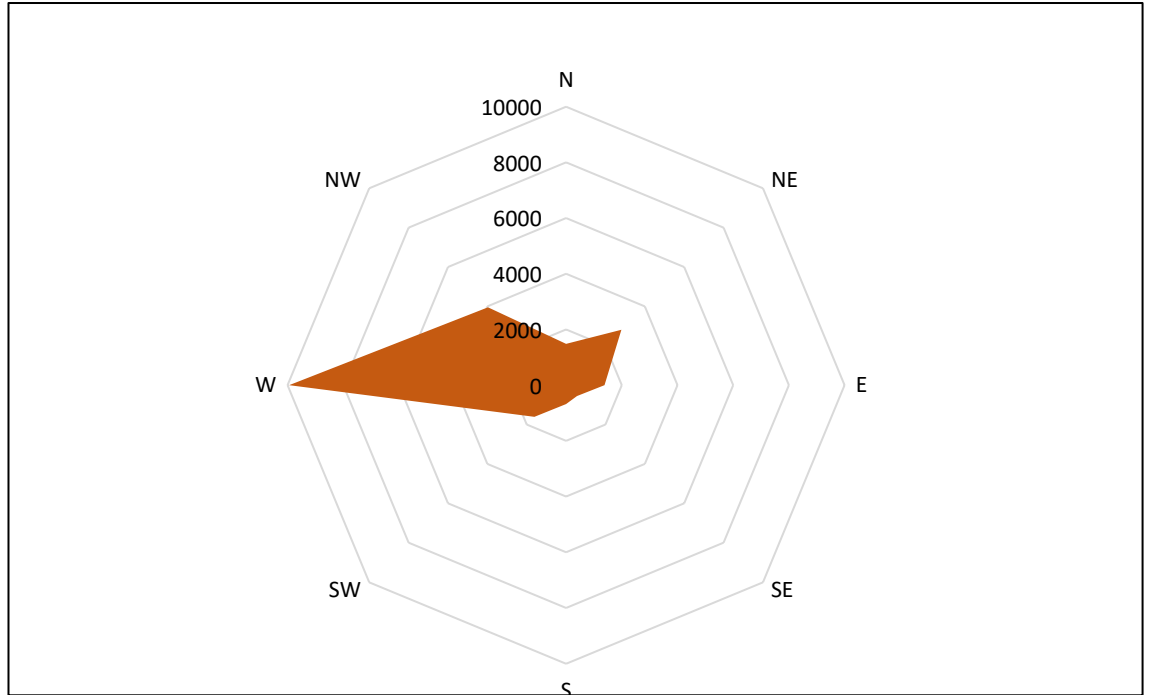
Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 1.8. Görele’de Mevsimlere Göre Rüzgâr Esme Sayıları

Yönler	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış		Toplam	
	Esme Sayısı	% Frekans	Esme Sayısı	% Frekans	Esme Sayısı	% Frekans	Esme Sayısı	% Frekans	Esme Sayısı	% Frekans
N	523	7,8	445	6,8	385	5,6	414	6	1767	6,5
NE	1055	15,9	1004	15,5	821	12	477	6,9	3357	12,5
E	523	7,8	434	6,7	452	6,6	264	3,8	1673	6,2
SE	230	3,4	134	2	176	2,5	179	2,6	719	2,6
S	305	4,6	101	1,5	154	2,2	283	4,1	843	3,1
SW	645	9,7	235	3,6	318	4,6	706	10,2	1904	7,1
W	2141	32,3	2695	41,6	3324	48,5	3382	49,1	11542	43,0
NW	1200	18,1	1415	21,8	1210	17,6	1171	17	4996	18,6
TOPLAM	6622	24,7	6463	24,2	6840	25,5	6876	25,6	26801	100,0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Görelle Meteoroloji İstasyonu’nun rasat verilerine göre yıllık ortalama rüzgâr esme sayısı 26801’dir. Bu rüzgârların % 43’ü batı (W) sektöründen esmektedir. Dolayısıyla, hâkim rüzgâr yönünü W oluşturmaktadır. Esme sayılarının fazla olduğu diğer yönleri sırasıyla; NW (% 18,6) ve NE (% 12,5) sektörleri oluşturmaktadır. Yıllık rüzgârlar içerisinde batı sektörlü rüzgârların oranı % 68.7 kadardır. Kuzey sektörlü rüzgârların oranı ise % 19’dur. Bu bağlamda araştırma sahasını etkileyen rüzgârların % 87,7’sini batı ve kuzey sektörlü rüzgârlar oluşturmaktadır. Çalışma alanının mevsimlere göre rüzgâr esme sayıları değerlendirildiğinde birbirine çok yakın değerler gösterdiği görülmektedir (Tablo 1.8; Şekil 1.6).

Şekil 1.6. Rubinstein Formülüne Göre Görele’nin Rüzgâr Frekans Göstergesi

1.2.2.3. Nem ve Bulutluluk

Havanın nem tutma becerisi nispi (bağıl) nemliliğe bağlıdır. Bağıl nem oranlarının % 30 - % 70 arasında olması insan sağlığını olumlu olarak etkilemektedir (Ülker, 1988: 101-103). Araştırma sahasının bulunduğu Doğu Karadeniz’de nispi nem oranları çok yüksek değerlerde gerçekleşmektedir. Bununla birlikte nem miktarının yüksek seyretmesi beraberinde insan sağlığını olumsuz etkileyen sonuçlar da çıkarabilir.

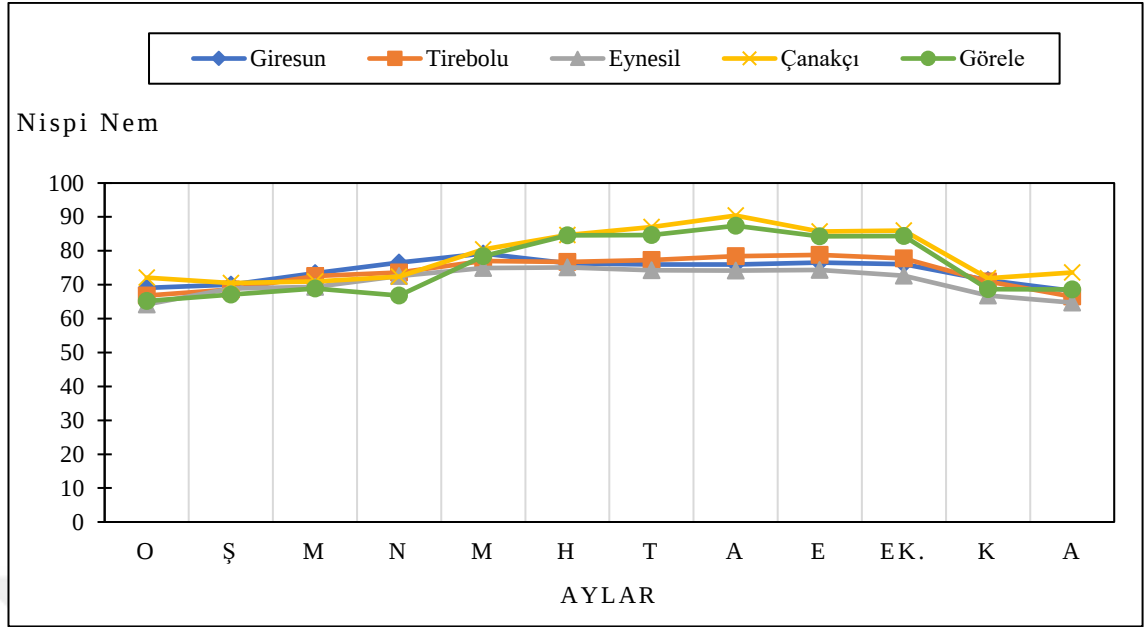
Sıcaklık şartlarına bağlı olarak, hava içindeki su buharı miktarı, yeryüzünün muhtelif bölgelerinde önemli bir değişme gösterir (Atalay, 2012: 94). Bu bağlamda havadaki su buharı miktarına ve sıcaklık derecesine bağlı olarak değişen nispi nem miktarının yıl içindeki seyri incelendiğinde, sahada; nem oranlarının bütün yıl boyunca kararlı bir gidiş gösterdiği ve yüksek değerlere eriştiği görülür. Nitekim yıllık ortalama nispi nem değerleri Giresun’da % 74,1, Tirebolu’da % 73,8, Eynesil’de % 71, Çanakçı’da % 78,8 ve Görele’de % 76,4 kadardır (Tablo 1.9; Şekil 1.7). Bu istasyonlarda maksimum ve minimum ortalama nispi nem değerleri arasındaki fark % 10 ile % 25 arasında değişiklik göstermektedir. Genel olarak nispi nem değerleri yaz aylarında artış gösterirken, kış aylarında ise azalış göstermektedir.

Görele’de nem bakımından yüksek değerlere yaz mevsiminde, düşük miktarlara ise kış mevsiminde erişilmektedir. Nitekim ortalama bağıl nem değerinin en yüksek olduğu aylar ağustos (% 87,0), temmuz (% 85,1) ve haziran (% 84,2), en düşük değer ise aralık (% 66,6) ayında görülmektedir (Tablo, 1.9; Şekil 1.7).

Tablo 1.9. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Nispi Nem Değerleri (%)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	69,1	70,0	73,4	76,5	79,2	76,3	76,0	76,0	76,5	76,1	71,3	68,2	74,1
Tirebolu	66,8	68,6	72,6	73,6	77	76,7	77,3	78,4	78,8	77,8	71,0	66,5	73,8
Eynesil	64,2	68,9	69,4	72,6	74,9	75,1	74,3	74,2	74,4	72,7	66,8	64,7	71,0
Çanakçı	72,1	70,5	71,0	72,4	80,4	84,7	87,0	90,4	85,7	86,0	71,9	73,6	78,8
Görele	69,5	71,2	69,1	68,4	77,3	84,2	85,1	87,0	84,6	83,0	70,2	66,6	76,4

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

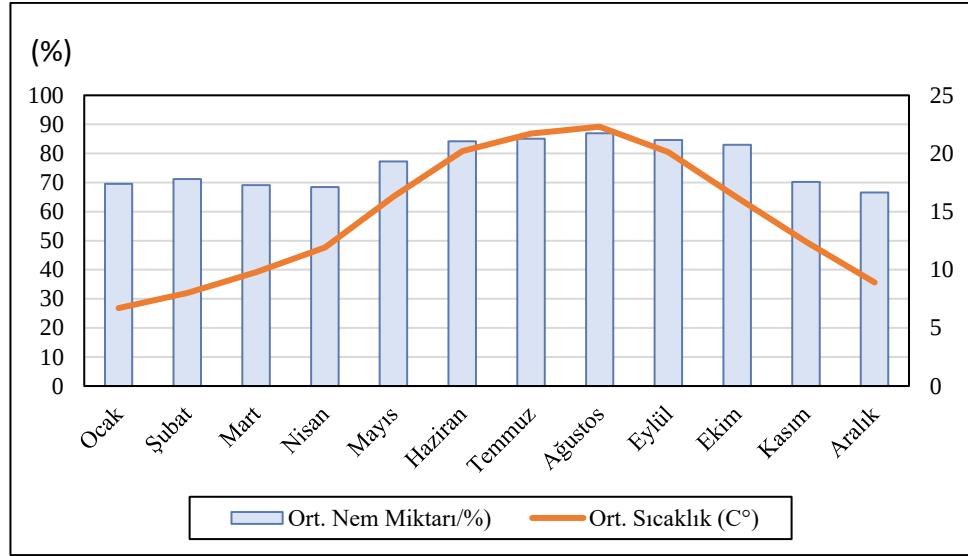
Şekil 1.7. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Nispi Nem Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu

Nispi nem miktarlarının durumu gözden geçirildiğinde, yukarıda da belirtildiği gibi en yüksek değerlere yaz aylarında, en düşük değerlere ise kış mevsiminde erişilmektedir. Araştırma sahasında yaz aylarında ortalama sıcaklık değerleri haziran ayında 20.2 °C, temmuz ayında 21.7 °C ve ağustos ayında ise 22.3 °C'dir. Ortalama nem miktarlarına bakıldığında yaz aylarında % 70'in üzerinde (haziran % 84.2, temmuz % 85.1 ve ağustos % 87) değerlerin gerçekleştiği görülmektedir (Tablo 1.10; Şekil 1.8). Oysa, sıcaklık yükseldikçe nispi nemin düşmesi, azaldıkça ise artması ve aynı zamanda en küçük değerlere yazın ve gündüzün erişilmesi gerekirken, yörede tam anlamıyla tersi bir durum söz konusudur. Genel kurala uymayan bu özellik durumu, rüzgâr yönleri ve sıcaklıkları dikkate alarak izah edilmektedir. Öyle ki, yaz mevsiminde bu kıyılarda denizden karaya doğru esen ve dağ yamaçlarında, yükselmeye zorlanan hava hareketleri kıyı istasyonlarında yazın havanın nispi nemliliğini artırır. Buna karşılık kış mevsiminde, karadan denize, yani dağlardan aşağıya doğru esen fön karakterli rüzgârlar nispi nemliliği azaltır (Erinç, 1984: 349, 350).

Tablo 1.10. Görele'de Ortalama Nispi Nem Miktarı ve Ortalama Sıcaklık Değerleri

Parametre	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ort. Nem (%)	69,5	71,2	69,1	68,4	77,3	84,2	85,1	87	84,6	83	70,2	66,6	76,4
Ort. Sıc. (°C)	6,7	8	9,8	11,9	16,3	20,2	21,7	22,3	20,1	16,2	12,4	8,9	14,5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.8. Görele’de Ortalama Nispi Nem Miktarı ve Ortalama Sıcaklık Değerleri Arasındaki İlişki

Bulutlar, hava koşullarını ve yağış olasılığını geniş ölçüde etkilediği gibi, güneş ışınlarına da engel olarak yeryüzünün ısınmasını denetimleri altında bulundururlar (Erol, 2014: 228). Yıllık ortalama bulutluluk nispetinin dağılışı ile nispi nemliliğin dağılışı arasında büyük benzerlik vardır. Memleketimizde nispi nemlilikte olduğu gibi bulutluluk bakımından da azami değerlere Karadeniz kıyılarında erişilir (Erinç, 1984: 349). Bu bağlamda havanın bulutlu ya da açık olması, gün boyunca ölçülen sıcaklık değerlerini ve güneşlenme süresini etkilemesi bakımından önem taşımaktadır (Zaman, 2012: 58).

1.2.2.4. Yağış

Yağış miktarı ve yıl içinde yağışın dağılışı bölgeyi etkileyen hava kütlelerinin yanı sıra deniz tesiri, yeryüzü şekilleri, bakı ve yükselti gibi coğrafi olayların etkisi altındadır. Öyle ki bölgeyi etkileyen hava kütlelerinin nemce zengin olmaları, bütün yıl boyunca kıyı kesiminde yağışların görülmesinde etkili olmaktadır (Zaman, 2012: 66).

Doğu Karadeniz kıyıları ülkemizin en fazla yağış alan sahaları olarak bilinmektedir. Bu bağlamda istasyonların yıllık toplam yağış ortalaması miktarlarına bakıldığında Giresun 1288,8 mm, Tirebolu 1487,3 mm, Eynesil 1317,8 mm, Çanakçı 1599,1 mm ve Görele’de 2276,2 mm kadar olduğu görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda dikkati çeken durum Çanakçı meteoroloji istasyonunun Görele’den daha yüksekte yer almasına rağmen daha az yağış alması dikkat çekmektedir (Tablo 1.11; Şekil 1.9). Bu durumun

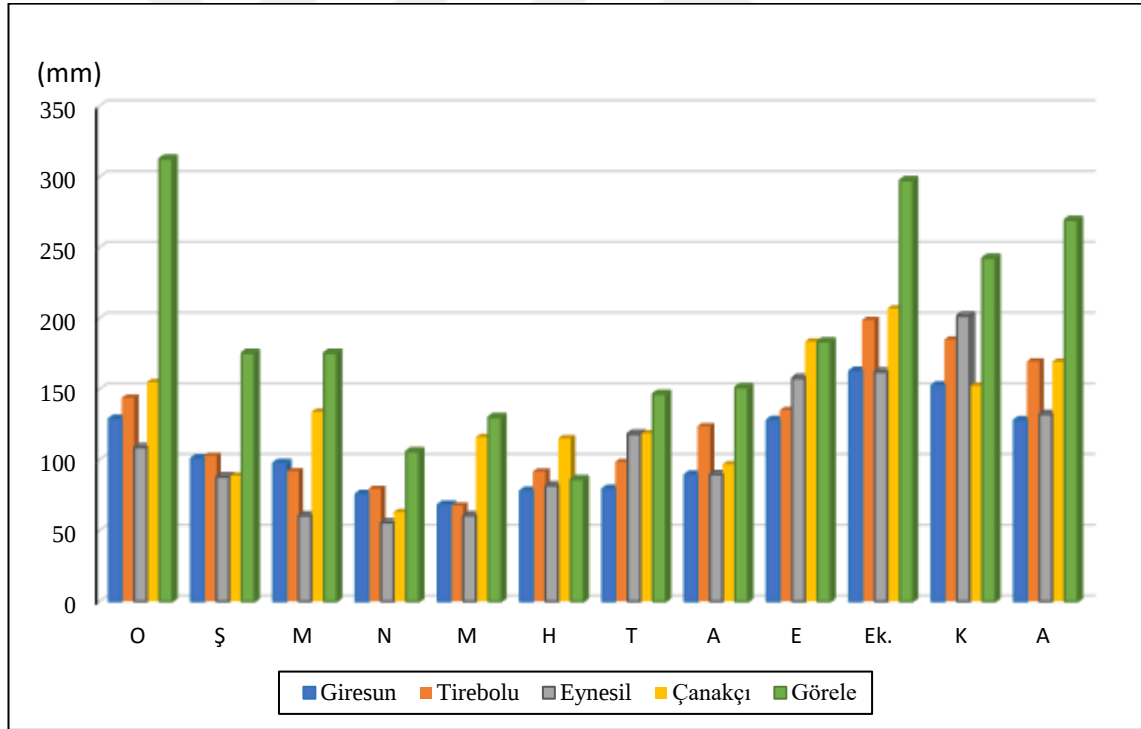
istasyonların konum, yükseklik ve rasat sürelerinden kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

Görelle’de yağışın yıl içinde aylara dağılışı genel olarak düzenli bir seyir izlememektedir. Aylık ortalama yağış miktarları 86,2 mm (haziran) ile 312 mm (ocak) arasında değişmektedir.

Tablo 1.11. Seçili İstasyonların Aylık ve Yıllık Ortalama Yağış Değerleri (mm)

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	128,9	100,9	97,6	75,7	68,1	77,9	79,3	89,4	128	162,7	152,5	127,8	1288,8
Tirebolu	143,8	102,8	91,9	79,4	67,6	91,7	98,3	123,6	135	198,8	184,9	179,5	1487,3
Eynesil	108,9	88,1	60,6	55,7	60,8	81,8	118,3	89,7	157,8	162,2	201,7	132,2	1317,8
Çanakçı	154,8	88,6	133,9	63,1	116,1	115,1	118,7	96,8	183,5	206,9	152,2	169,2	1599,1
Görelle	312,7	175,4	175,4	105,9	130,1	86,2	146,4	151,1	183,5	297,5	242,6	269,4	2276,2

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.9. Seçili İstasyonların Yıllık Yağış Miktarlarının Aylara Göre Seyri

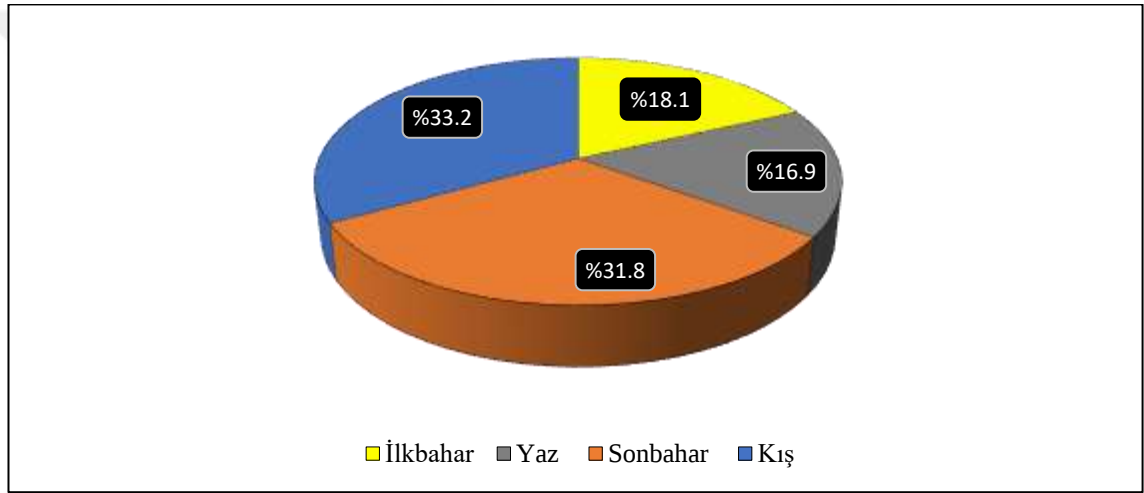
Karadeniz kıyılarının genelinde yağış maksimumu denizin karaya göre en sıcak bulunduğu ve depresyonların daha sık geçtikleri sonbahar ve kış mevsimlerinde, minimumu ise denizin karaya göre oldukça soğuk olduğu ilkbahar sonunda düşer (Akyol, 1944: 29). Görelle’de yıllık yağış miktarının mevsimlere göre dağılışı incelendiğinde her

mevsimin yağışlı olduğu görülür. Görele’de de kış (% 33.2) ve sonbahar (% 31.8) mevsimleri birbirine yakın değerler göstermektedir. Bu mevsimleri % 18.1’lik oranıyla ilkbahar takip etmektedir. Yaz ise en düşük yağışa (% 16.9) sahip mevsimdir (Tablo 1.12; Şekil 1.10).

Tablo 1.12. Görele’de Ortalama Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı

Mevsimler	İlkbahar		Yaz		Sonbahar		Kış		Yıllık	
İstasyon	Yağış (mm)	%	Yağış (mm)	%	Yağış (mm)	%	Yağış (mm)	%	Yağış (mm)	%
Görele	411,4	18,1	383,7	16,9	723,6	31,8	757,5	33,2	2276,2	100,0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

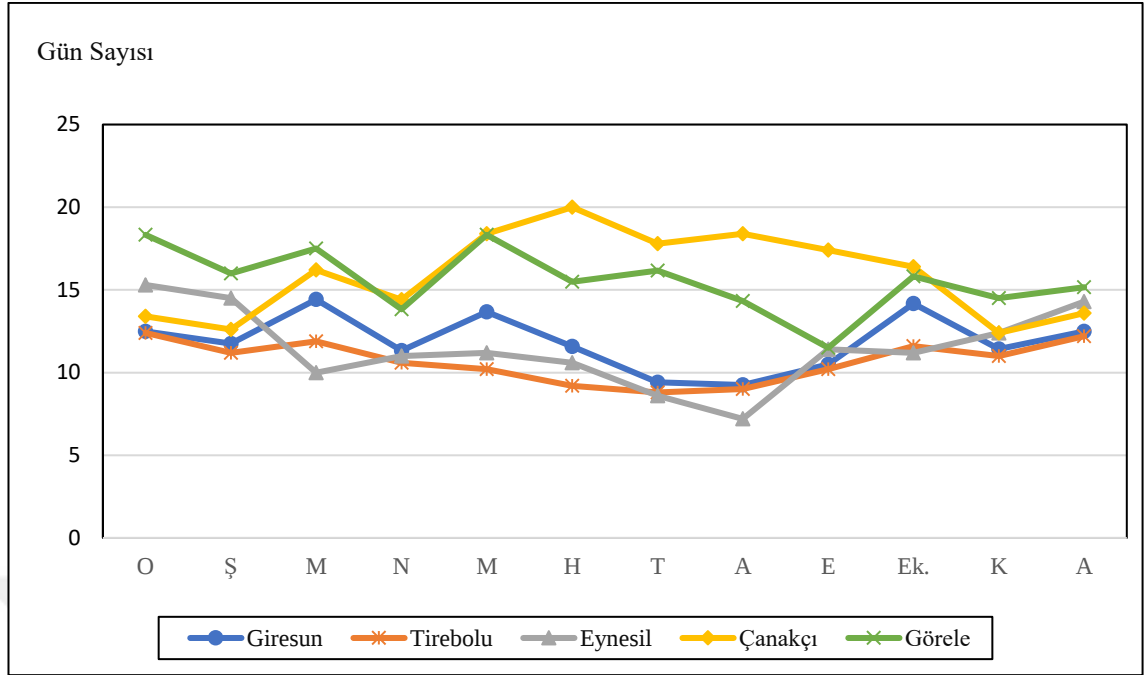
Şekil 1.10. Görele’de Ortalama Yağışın Mevsimlere Göre Dağılışı

Seçili istasyonlara ait ortalama yağışlı gün sayıları gözden geçirildiğinde Eynesil’de 138 gün, Tirebolu’da 128 gün ve Giresun ilinde 143 gündür. Yine Çanakçı’da yağışlı gün sayısı 191 gün iken, Görele de 187 gün olduğu belirlenmiştir. Yaz aylarında yağışlı gün sayıları daha az, buna karşılık ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında ise fazla olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 1.13; Şekil 1.11).

Tablo 1.13. Seçili İstasyonların Ortalama Yağışlı Gün Sayılarının Aylara Göre Dağılımı

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	12,5	11,75	14,42	11,3	13,7	11,6	9,42	9,25	10,5	14,2	11,4	12,5	143,0
Tirebolu	12,4	11,2	11,9	10,6	10,2	9,2	8,8	9,0	10,2	11,6	11	12,2	128,0
Eynesil	15,3	14,5	10,0	11,0	11,2	10,6	8,6	7,2	11,4	11,2	12,4	14,3	138,0
Çanakçı	13,4	12,6	16,2	14,4	18,4	20,0	17,8	18,4	17,4	16,4	12,4	13,6	191,0
Görele	18,3	16,0	17,5	13,8	18,3	15,5	16,2	14,3	11,5	15,8	14,5	15,2	187,0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

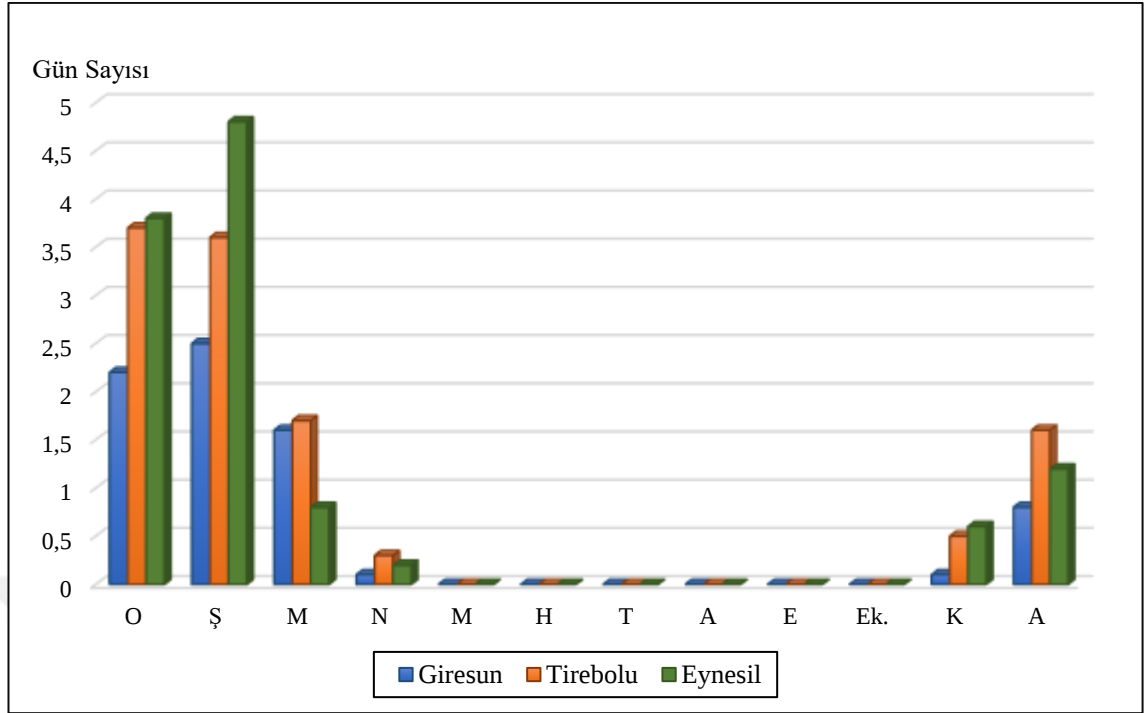
Şekil 1.11. Seçili İstasyonların Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı

Araştırma sahasının ortalama kar yağışlı gün sayısı ve ortalama sisli günler parametrelerini değerlendirebilmek için bu ölçümleri yapan yakın istasyonların verileri kullanılmıştır. Bu istasyonlara bakıldığında en fazla kar yağışı ocak ve şubat aylarında görülmektedir. Kar yağışlı gün sayısı Giresun'da 7,5 iken, Tirebolu ve Eynesil'de 11,4 gündür (Tablo 1.14; Şekil 1.12).

Tablo 1.14. Seçili İstasyonların Kar Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	2,2	2,5	1,6	0,1	0	0	0	0	0	0	0,1	0,8	7,5
Tirebolu	3,7	3,6	1,7	0,3	0	0	0	0	0	0	0,5	1,6	11,4
Eynesil	3,8	4,8	0,8	0,2	0	0	0	0	0	0	0,6	1,2	11,4

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.12. Seçili İstasyonların Kar Yağışlı Gün Sayısının Aylara Göre Dağılımı

Rasat sonuçlarına bakıldığında ortalama olarak Giresun’da 4,7 gün, Tirebolu’da 7,4 gün ve Eynesil’de 9,5 gün sisli geçmektedir. Bu verilere göre kıyıda yer alan Görele ilçesinde sisli günler sayısının bu değerlere yakın değerlere sahip olduğu söylenebilir. Yükseklerle doğru çıkıldıkça havadaki yoğunlaşma etkisiyle sisli gün sayıları da artmaktadır. İstasyonlara ait sisli gün sayısının aylara göre dağılışı incelendiğinde ağustos ayında sisli gün görülmemektedir. Giresun’da ağustos ayı hariç diğer aylarda sisli günlere rastlanılmaktadır. Tirebolu’da ise yaz aylarının yanı sıra kasım ayında, Eynesil’de ise yaz ve sonbahar aylarının yanı sıra şubat ayında da sisli günlere rastlanılmamaktadır. Sisli günlerin Eynesil’de % 91,6’sı (8,7 gün), Tirebolu’da % 83,8’i (6,2 gün) ve Giresun’da ise % 78,7’si (3,7 gün) ilkbaharda görülmektedir (Tablo 1.15)

Tablo 1.15. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Sisli Günler Sayısı

İstasyonlar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık
Giresun	0,2	0,4	0,9	1,7	1,1	0,1	0,02	-	0,02	0,02	0,1	0,1	4,7
Tirebolu	0,2	0,4	2,0	2,6	1,6	0,2	-	-	-	0,2	-	0,2	7,4
Eynesil	0,3	-	2,7	3,5	2,5	-	-	-	-	-	-	0,5	9,5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

1.2.3. Yağış Tipi, Yağış Etkinliği ve Kuraklık

Bir yerin ikliminin ortaya konulmasında sadece o yerdeki sıcaklık, basınç ve rüzgârlar, nem ve yağış parametrelerini kullanarak açıklamak yeterli değildir. Bu nedenle bu iklim elemanlarının hepsinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Koçman, 1979: 163). Bu bağlamda Thornthwaite metoduna göre seçili istasyonların evapotranspirasyon ve hidrolojik veriler kullanılarak iklim tipleri tasnif edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca Görele ilçesinin De Martonne iklim tasnifine göre $Ia = (P / (T + 10) + (12 * p / (t + 10)) / 2$ formülü indis değerlerinin bulunmasına yardımcı olmaktadır. De Martonne formülüne göre, 10= Sıcaklığın 0°C'nin altında olduğu yerlerde t'yi pozitif yapmaya yarayan sabit sayı; P = Uzun yıllar toplam yağış (mm); T= Uzun yıllar ortalama hava sıcaklığı (°C) p = En kurak ayın yağışı (mm); t = En kurak ayın ortalama sıcaklığı (°C) sembol eder (Dönmez, 1984: 248-252). Bu formülü Görele ilçesi için uygularsak; $Ia = (2276 / (14.5 + 10) + (12 * 151.17 / (22.3 + 10)) / 2 = 74.5$ bulunur. Bu duruma göre Görele'nin iklim tipi ıslak iklim tipi şeklinde ortaya çıkmaktadır (Tablo 1.16).

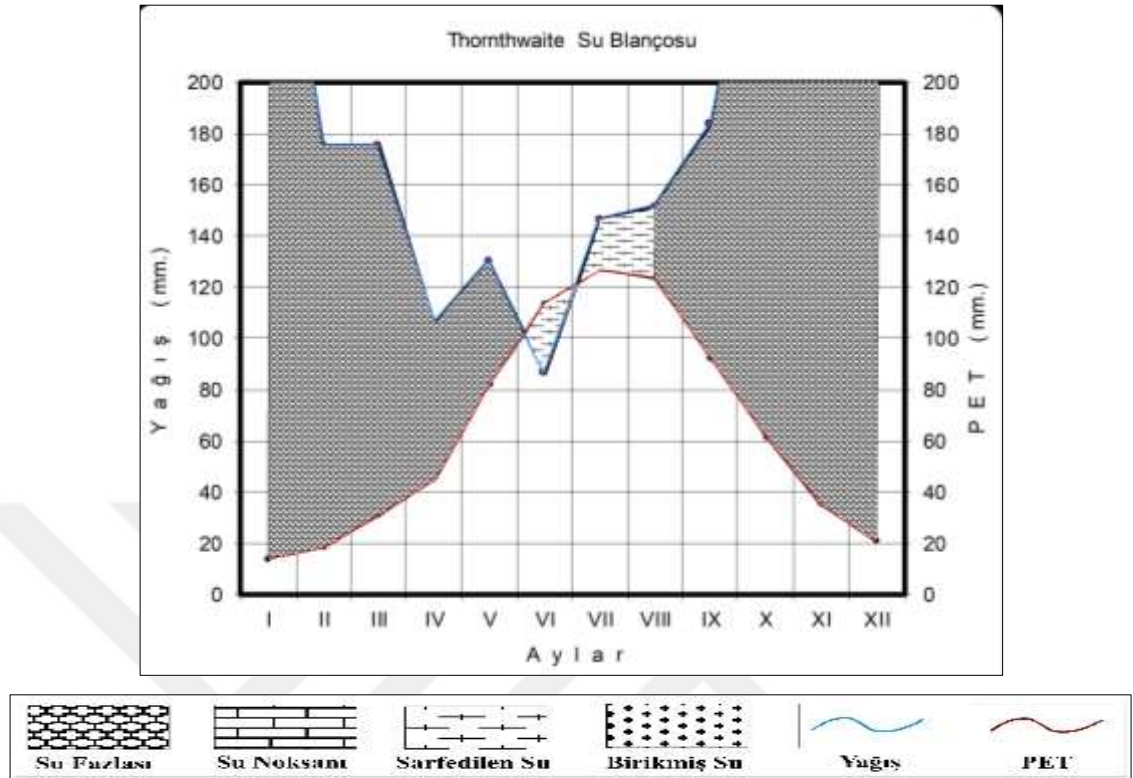
Tablo 1.16. De Martonne Kuraklık İndisi ve İklim Tipleri

İklim Tipi	Kuraklık İndeksi
Çöl	5
Step (Yarı Kurak)	5-10
Step- Nemli Arası	10-20
Yarı Nemli	20-28
Nemli	28-35
Çok Nemli	35-55
Islak	>55
Kutupsal	<0 (T<-5 °C)

Kaynak: MGM, Klimatoloji Şube Müdürlüğü, 2021.

Erinç iklim sınıflandırmasına göre P = yıllık toplam yağış (mm), Tom = yıllık ortalama maksimum sıcaklık formülüne göre iklim tipi bulunmaktadır (İnandık, 1969: 42). Görele istasyonu verilerine göre $2276 / 22.3 = 102.06$ değeri bulunmaktadır. Erinç formülüne göre Görele ilçesi çok nemli iklim tipi sınıfında yer almakta ve çok nemli orman bitki örtüsüne sahiptir (Tablo 1.17).

İklim Sınıfı	İndis Değeri	Bitki Örtüsü
Tam Kurak	<8	Çöl
Kurak	8-15	Çöl-Step
Yarı Kurak	15-23	Step
Yarı Nemli	23-40	Park Görünümlü Kuru Orman
Nemli	40-55	Nemli Orman
Çok Nemli	>55	Çok Nemli Orman

Şekil 1.13. Görele'nin Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramı

Thornthwaite metoduna göre, hazırlanan su bilançosu incelendiğinde, Tirebolu, Eynesil ve Çanakçı ilçelerinde aynı iklim tipinin olduğu görülmektedir. Eylül ayında yağış miktarının potansiyel evapotranspirasyondan (PE) fazla bir değer gösterdiği ve bu aydan itibaren zeminin suya doymuş hale geldiği görülür. Su fazlalığı ve toprağın suya doymuş hali Mayıs ayına kadar etmekte ve bu dönem, Tirebolu, Eynesil ve Çanakçı için nemli devre olarak belirmektedir. Haziran ayından itibaren yağış değerleri, potansiyel evapotranspirasyon değerlerinden düşük olduğu için, düşen yağış miktarı buharlaşma ile kaybolan su miktarını karşılayamamakta ve toprakta biriken su, bu aydan itibaren sarf edilmeye başlanmaktadır. Bu durum, biriken suyun Tirebolu'da Temmuz, Eynesil ve Çanakçı'da Ağustos ayına kadar devam etmekte olup, bu dönem de yarı nemli devre olarak belirmektedir. Temmuz ve Ağustos aylarında toprakta birikmiş su, buharlaşma ile azalmakta ve yağışlar da evapotranspirasyonu karşılayamamaktadır. Eylül ayında yağış miktarının artması, buharlaşmanın da azalması sonucu toprakta tekrar su birikmeye başlamaktadır (Tablo 19-20-21; Şekil 14). Sonuç olarak Thornthwaite metoduna göre; Tirebolu, Çanakçı ve Eynesil'de $B4 B'2 r b'4$ sembolleriyle ifade edilen "ikinci

dereceden nemli, yine ikinci dereceden mezotermal orta sıcaklıkta) su noksanı olmayan nemli okyanus iklimine yakın iklim tipi” görülmektedir.

Tablo 1.19. Tirebolu'nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu

Tirebolu İlçesi Meteoroloji İstasyonu													
Enlem: 41 Boylam:38 Yükseklik:10 m Rasat Ölçüm Aralığı:1962-2000													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	A	Ey	E	K	A	Yıllık
Sıcaklık °C	7,2	7	8,2	11,8	15,4	19,5	21,9	22,1	19,5	15,7	12,1	9,5	14,2
Sıcaklık İndisi	1,7	1,7	2,1	3,7	5,5	7,9	9,4	9,5	7,9	5,7	3,8	2,6	61,3
Düzeltilmemiş PE	20,2	19,4	24,4	41,5	61,2	86,4	102,3	103,6	86,4	63	43,1	30,3	
Güneşlenme Süresi	0,8	0,8	1,03	1,11	1,25	1,26	1,27	1,19	1,04	0,96	0,82	0,8	
Düzeltilmiş PE	16,8	16,1	25,2	46,2	76,3	108,9	129,9	123,1	89,6	60,2	35,5	24,2	752
Yağış	143,8	102,8	91,9	79,4	67,6	91,7	98,3	123,6	135	198,8	184,9	169,5	1487,3
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-8,7	-17,2	-31,6	0,5	45,4	11,6	-	-	
Depolama	100	100	100	100	91,3	74,1	42,5	43	88,4	100	100	100	100
Gerçek Evapotrans.	16,8	16,1	25,2	46,2	76,3	108,9	129,9	123,1	89,6	60,2	35,5	24,2	752
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Su Fazlası	127	86,7	66,7	33,2	-	-	-	-	-	127	149,4	145,3	735,3
Yüzeysel Akış	136,1	106,8	76,7	50	16,6	-	-	-	-	63,5	138,2	147,4	735,3
Yüzeysel Akış 2	126,5	106,6	86,7	59,9	30	15	7,5	3,7	1,9	64,4	106,9	126,1	735,3
Nemlilik Oranı	7,5	5,4	2,7	0,7	-0,1	-0,2	-0,2	0	0,5	2,3	4,2	6	

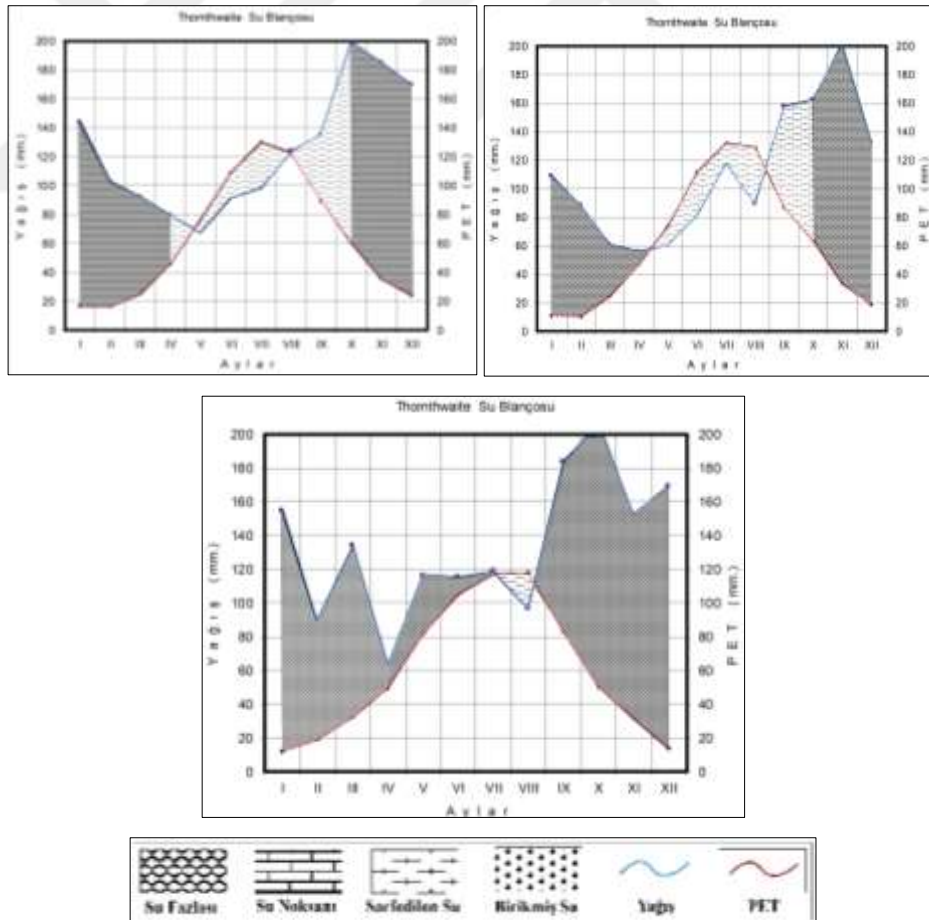
B 4 B'2 r b' 4: Nemli, orta sıcaklıkta (mezotermal), su noksanı olmayan veya pek az olan, okyanus iklimine yakın iklim

Tablo 1.20. Eynesil'in Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu

Eynesil İlçesi Meteoroloji İstasyonu													
Enlem: 41 Boylam:39 Yükseklik:10 m Rasat Ölçüm Aralığı:1989-1993													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	A	Ey	E	K	A	Yıllık
Sıcaklık °C	5,2	5	7,9	11,7	14,8	19,6	22	22,7	18,9	16,1	11,4	7,8	13,6
Sıcaklık İndisi	1,1	1	2	3,6	5,2	7,9	9,4	9,9	7,5	5,9	3,5	2	58,9
Düzeltilmemiş PE	13,4	12,7	24,3	42,4	59,1	88,1	103,8	108,5	83,7	66,6	40,8	23,8	
Güneşlenme Süresi	0,8	0,8	1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2	1	1	0,8	0,8	
Düzeltilmiş PE	11,2	10,5	25	47,1	73,7	111,1	131,8	128,8	86,8	63,8	33,6	19,1	742,5
Yağış	108,9	88,1	60,6	55,7	60,8	81,8	118,3	89,7	157,8	162,2	201,7	132,2	1317,8
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-12,9	-29,3	-13,5	-39,1	71	23,8	-	-	
Depolama	100	100	100	100	87,1	57,8	44,3	5,1	76,2	100	100	100	100
Gerçek Evapotrans.	11,2	10,5	25	47,1	73,7	111,1	131,8	128,8	86,8	63,8	33,6	19,1	742,5
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Su Fazlası	97,7	77,6	35,6	8,6	-	-	-	-	-	74,6	168,1	113,1	575,3
Yüzeysel Akış	105,4	87,6	56,6	22,1	4,3	-	-	-	-	37,3	121,3	140,6	575,3
Yüzeysel Akış 2	102,9	90,2	62,9	35,7	17,9	8,9	4,5	2,2	1,1	37,9	103	108,1	575,3
Nemlilik Oranı	8,8	7,4	1,4	0,2	-0,2	-0,3	-0,1	-0,3	0,8	1,5	5	5,9	
B 3 B'2 r b' 4: Nemli, orta sıcaklıkta (mezotermal), su noksanı olmayan veya pek az olan, okyanus iklimine yakın iklim													

Tablo 1.21. Çanakçı'nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu

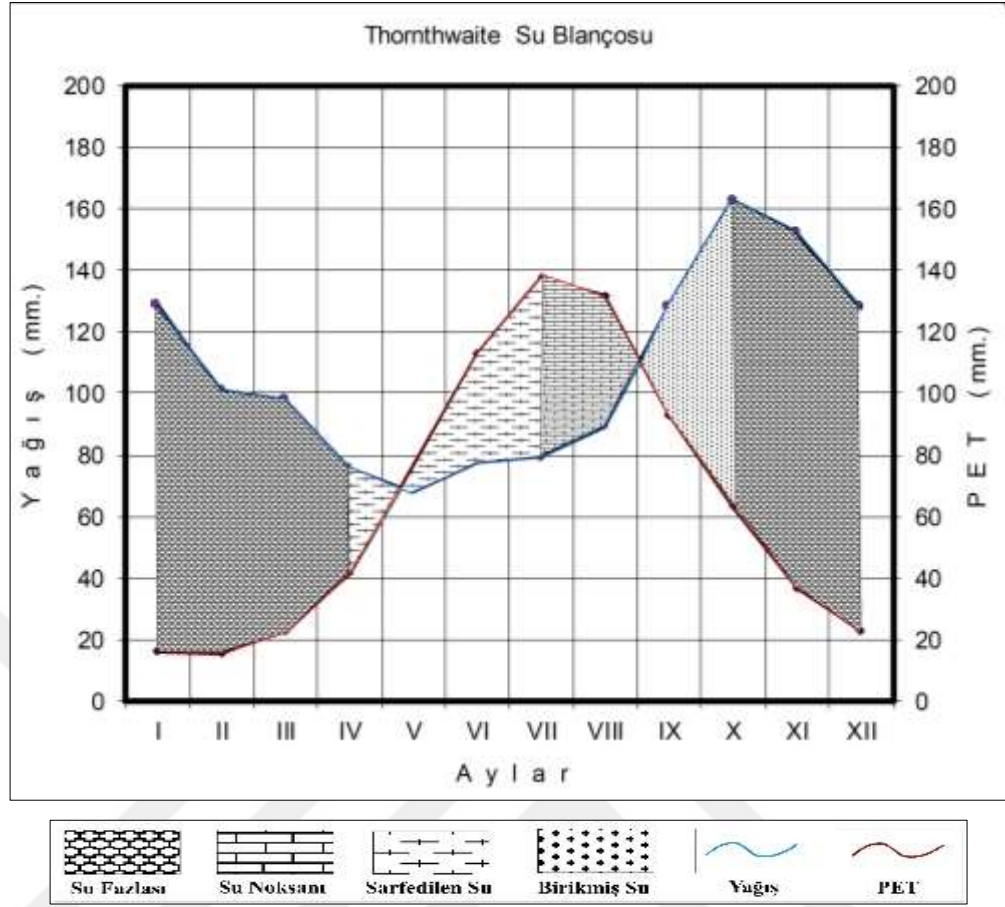
Çanakçı İlçesi Meteoroloji İstasyonu		Enlem: 40.92-Boylam:38.38 Yükseklik:38 m Rasat Ölçüm Aralığı:1929-2020											
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	A	Ey	E	K	A	Yıllık
Sıcaklık °C	7,3	7,2	8,1	11,3	15,6	20,2	22,9	23,3	20,2	16,5	12,8	9,5	14,6
Sıcaklık İndisi	1,8	1,7	2,1	3,4	5,6	8,3	10	10,3	8,3	6,1	4,2	2,6	64,4
Düzeltilmemiş PE	19,3	18,9	22,6	37,4	60,7	89,9	108,3	111,2	89,7	66,6	45,1	28,8	
Güneşlenme Süresi	0,8	0,8	1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2	1	1	0,8	0,8	
Düzeltilmiş PE	16,1	15,7	23,3	41,5	75,7	113	137,5	132	93	63,3	37,2	23	771,2
Yağış	128,9	100,9	97,6	75,7	68,1	86,2	79,3	89,4	128	162,7	152,5	127,8	1288,8
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-7,6	-	-57,3	-	35	65	-	-	
Depolama	100	100	100	100	92,4	72,8	-	-	35	100	100	100	100
Gerçek Evapotrans.	16,1	15,7	23,3	41,5	75,7	113	136,6	89,4	93	63,3	37,2	23	727,8
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	0,9	42,6	-	-	-	-	43,4
Su Fazlası	112,8	85,2	74,3	34,2	-	-	-	-	-	34,5	115,3	104,8	561
Yüzeysel Akış	108,8	99	79,7	54,2	17,1	23,9	-	-	-	17,2	74,9	110,1	561
Yüzeysel Akış 2	99,3	92,2	83,3	58,7	29,4	41,4	7,3	3,7	1,8	18,2	66,7	85,8	561
Nemlilik Oranı	7	5,4	3,2	0,8	-0,1	-0,2	-0,4	-0,3	0,4	1,6	3,1	4,6	
B 3 B'2 r b' 4: Nemli, orta sıcaklıkta (mezotermal), su noksanı olmayan veya pek az olan, okyanus iklimine yakın iklim													

Şekil 1.14. Tirebolu, Eynesil ve Çanakçı'nın Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramları

Giresun Meteoroloji İstasyonu verilerinden yararlanılarak, Thornthwaite metoduna göre hazırlanan su bilançosu diyagramı değerlendirildiğinde, eylül ayında yağış miktarının potansiyel evapotranspirasyondan (PE) fazla bir değer gösterdiği ve bu aydan itibaren suya doymuş hale geldiği görülür. Su fazlalığı ve toprağın suya doygun hali mayıs ayına kadar devam etmekte ve bu dönem Giresun için nemli dönem olarak belirmektedir. Haziran ayından itibaren yağış değerleri potansiyel evapotranspirasyon değerlerinden düşük olduğu için, düşen yağış miktarı buharlaşma ile kaybolan su miktarını karşılayamamakta ve toprakta biriken su, bu aydan itibaren sarf edilmeye başlanmaktadır. Bu durum ağustos ayına kadar devam etmekte ve bu dönem yarı nemli devre olarak belirmektedir. Temmuz ve ağustos ayları su noksanının görüldüğü kurak aylardır. Sonuç olarak Thornthwaite metoduna göre $B3 B'2 r b' 4$ sembolleriyle ifade edilen, “*üçüncü dereceden nemli, ikinci dereceden orta sıcaklıkta, su noksanı olmayan veya pek az olan okyanus iklimine yakın iklim tipi*” görülmektedir (Tablo 1.22; Şekil 1.15).

Tablo 1.22. Giresun'nun Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu

Enlem: 40.92-Boylam:38.38 Yükseklik:38 m Rasat Ölçüm Aralığı:1929-2020													
Giresun İli Meteoroloji İstasyonu													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	A	Ey	E	K	A	Yıllık
Sıcaklık °C	7,3	7,2	8,1	11,3	15,6	20,2	22,9	23,3	20,2	16,5	12,8	9,5	14,6
Sıcaklık İndisi	1,8	1,7	2,1	3,4	5,6	8,3	10	10,3	8,3	6,1	4,2	2,6	64,4
Düzeltilmemiş PE	19,3	18,9	22,6	37,4	60,7	89,9	108,3	111,2	89,7	66,6	45,1	28,8	
Güneşlenme Süresi	0,8	0,8	1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2	1	1	0,8	0,8	
Düzeltilmiş PE	16,1	15,7	23,3	41,5	75,7	113	137,5	132	93	63,3	37,2	23	771,2
Yağış	128,9	100,9	97,6	75,7	68,1	86,2	79,3	89,4	128	162,7	152,5	127,8	1288,8
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-7,6	-	-57,3	-	35	65	-	-	
Depolama	100	100	100	100	92,4	72,8	-	-	35	100	100	100	100
Gerçek Evapotrans.	16,1	15,7	23,3	41,5	75,7	113	136,6	89,4	93	63,3	37,2	23	727,8
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	0,9	42,6	-	-	-	-	43,4
Su Fazlası	112,8	85,2	74,3	34,2	-	-	-	-	-	34,5	115,3	104,8	561
Yüzeysel Akış	108,8	99	79,7	54,2	17,1	23,9	-	-	-	17,2	74,9	110,1	561
Yüzeysel Akış 2	99,3	92,2	83,3	58,7	29,4	41,4	7,3	3,7	1,8	18,2	66,7	85,8	561
Nemlilik Oranı	7	5,4	3,2	0,8	-0,1	-0,2	-0,4	-0,3	0,4	1,6	3,1	4,6	
B 3 B'2 r b' 4: Nemli, orta sıcaklıkta (mezotermal), su noksanı olmayan veya pek az olan, okyanus iklimine yakın iklim													

Şekil 1.15. Giresun'un Thornthwaite Metoduna Göre Su Bilançosu Diyagramı

Ana hatlarıyla özetlenmeye çalışılan iklim özellikleri uzun yıllık iklim parametreleri, karşılaştırma amaçlı kullanılan yakın çevre meteorolojik istasyonlar ve Thornthwaite, De Martonne, Erinc formüllerine göre nemli veya çok nemli iklim tipine sahiptir.

1.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER

Görelle ve çevresinde yağış miktarının fazla ve her mevsimin yağışlı olması hem yeraltı suları hem de akarsular ve kaynaklar bakımından zengin olmasını sağlamıştır. Nitekim su bilançosunda yörenin topraklarının bütün yıl suya doymun olduğu dikkate alınırsa, yeraltı su kaynakları bakımından da zengin olduğu söylenebilir.

Bir sahanın akarsu şebekesinin oluşumunda büyük ölçüde iklim, zeminin litolojik özellikleri, jeomorfolojik özellikler, yeraltı suları ve kaynaklar, göl gidegenleri olmak üzere çeşitli etmenler rol oynamaktadır (Hoşgören, 2004: 56). Doğu Karadeniz

Bölümü'nde doruk çizgisi kıyıya yakındır ve bu sebeple büyük akarsular gelişmemiştir. Kaynak sahalarında bulunan doruk çizgisini henüz pek aşamamış olan bu akarsular bol yağışlı bir iklim altında yataklarında her mevsimde su bulunmasına rağmen eğimleri fazla olduğu gibi yer yer de birçok eğim klasikleri meydana getirirler, bu da bu akarsular sisteminin genç olduğunu göstermektedir (Akyol, 1947: 12-13). Kıyının hemen gerisinde doğu-batı doğrultusunda uzanan Doğu Karadeniz Dağları'nın genelinde olduğu gibi, rölyef enerjisi ve eğim değerlerinin yüksek olması ve bol yağış nedeniyle yoğun bir akarsu ağı gelişmiştir (Harita 1.1). Bu bağlamda kaynağını belirtilen dağlardan alan güney-kuzey yönünde akışını devam ettirerek kısa mesafelerde Karadeniz'e dökülen çok sayıda büyüklü küçüklü akarsu vardır. Ancak araştırma sahasındaki en büyük ve en önemli hidrografik kaynağı Karadeniz oluşturmaktadır. İnceleme sahasını kuzeyden kuşatan Karadeniz, kıyı şekillenmesine, iklim ve bitki örtüsüne olan etkisi yanında beşeri ve ekonomik olaylar üzerinde de etkisi büyüktür (Koday, 2014: 71). Bu nedenle bir kıyı yerleşmesi olan Görele'nin Karadeniz'in etkisi altında bulunmasıyla hem fiziki özelliklerinin hem de beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerinin şekillenmesinde Karadeniz'in çok büyük etkisi olduğu söylenebilir. Örneğin; iklim üzerindeki etkisi yanı sıra balıkçılık faaliyetlerini de doğrudan etkilemektedir.

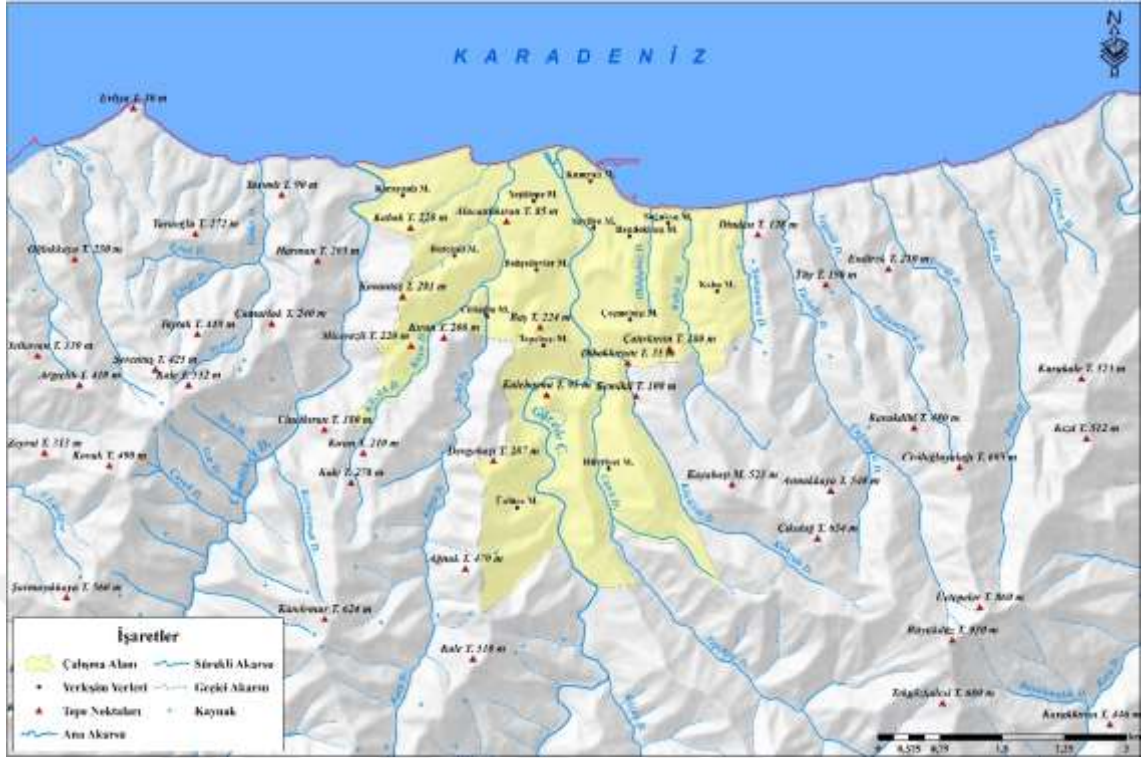
Görele ilçe merkezini ve yakın çevresini güney-kuzey doğrultusunda kateden başlıca akarsular Görele Çayı ve Çömlekçi Deresi'dir. Ayrıca bu akarsuların irili ufaklı kolları sahada yoğun bir akarsu ağının oluşmasına neden olmuştur. Bu irili ufaklı akarsuların başlıcaları; Küçük Dere, Kuyu Dere, Seki Deresi, Canlı Dere, Kaba Dere, Ökhüabuz (Okhuobuz) ve Sakarkaya dereleri oluşturmaktadır (Harita 1.1). Bu akarsular Görele Çayı ve Çömlekçi Deresi hariç diğerleri kaynaklarını sahil kesimine yakın tepelik alanlardan almaktadır.

Görele Çayı/Deresi, sahanın en büyük ve en önemli akarsuyunu oluşturmaktadır (Fotoğraf 1.2). Bu akarsu, Sisdağı'nın kuzey yamaçlarından kaynağını almakta olup, Çanakçı ilçe sınırını terk edene kadar Çanakçı Deresi adıyla kuzeye doğru akış göstermektedir. Görele ilçesi sınırları içerisinde Görele Çayı adını alarak akışını devam ettirerek, Görele şehrini ikiye ayırıp Karadeniz'e ulaşmaktadır. Uzunluğu yaklaşık 57 km'dir. Görele Çayı'nın ağız kısmında oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl ve küçük blok karmaşığından oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu Görele-Tirebolu Devlet Karayolu Köprüsü'nden itibaren kaynağına

doğru 3000 m, genişliği 70-250 m, kalınlığı akarsuya paralel bir hat boyunca 3 noktada DSİ tarafından yapılan jeofizik çalışmalarına göre 18-26 m kadardır. Akifer alanda su sondaj kuyusu açılmamıştır. Bu bilgiler ışığında, üçgen prizma kavramsal modelinde kullanılan ortalama değerler üzerinden yapılan hesaplamalara göre; Görele Çayı alüvyon akifer depolama hacmi 1,50 hm³'tür (Doğu Karadeniz Havzası Hidrojeoloji Raporu, 2015: 438; Tablo 1.23).

Fotoğraf 1.2. Görele Şehrini İkiye Bölen Görele Çayı'nın Karadeniz'e Döküldüğü Yerden Bir Görünüm

Harita 1.1. Görele İlçe Merkezi ve Çevresinin Hidrografi Haritası

Görele Çayı'nın ortalama debisi $5.2 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir. En yüksek akım değeri nisan ayında $9.9 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'ye ulaşmıştır. Yağışın az olmasına rağmen kar örtüsünün erimeye başladığı dönem olduğu için nisan ayında akım maksimum seviyeye ulaşmıştır. Kış mevsiminde yağışların kaynak ve yukarı kesimlerde kar şeklinde düşmesi ve donmasından dolayı aralık ayı akım değerinin en düşük olduğu dönemdir (Tablo 1.23).

Tablo 1.23. Görele Çayı'nın, Görele Deresi-Cücen Köprüsü İstasyonundaki Akım Değerlerinin Aylara Göre Dağılımı (1980-2020)

Aylar	Ek.	K	A	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Yıllık
Ort. Akım (m^3/sn)	5.6	5.6	4.7	3.7	4.7	9.6	9.9	6.1	4.2	3.1	2.3	2.8	5.2
Yağış (mm)	297,5	242,6	269,4	312,7	175,4	175,4	105,9	130,1	86,2	146,4	151,1	183,5	2276,2

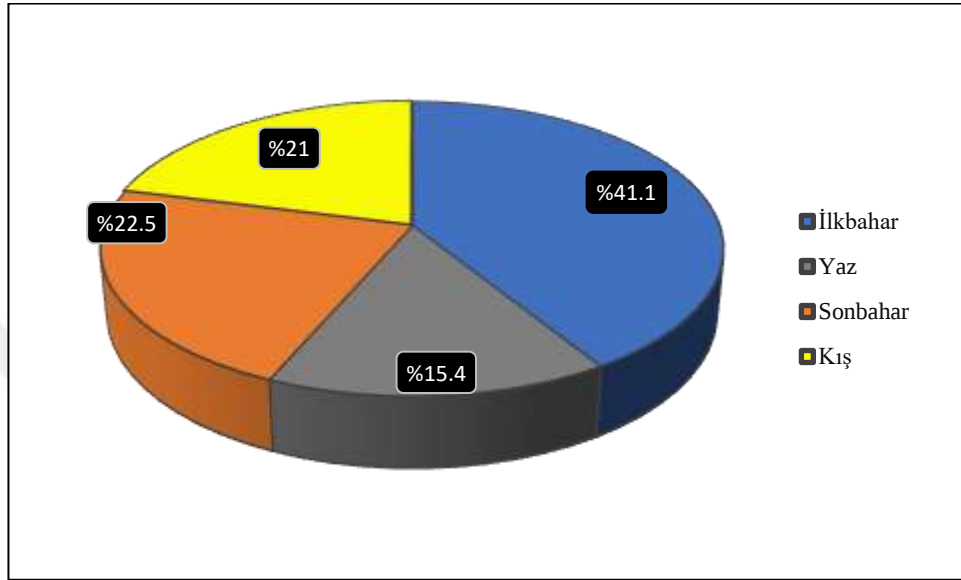
Kaynak: Trabzon DSİ Akım Gözlem İstasyonu verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Görele Çayı akım değerlerinin mevsimlere göre dağılımı incelendiğinde en düşük akım değeri yağışın az olduğu yaz mevsimidir. Akım değerinin en fazla olduğu ilkbahar mevsimi ise, kar örtüsünün erimeye başladığı mevsim olduğundan dolayı maksimum akım dönemi göstermektedir (Tablo 1.24; Şekil 1.16).

Tablo 1.24. Görele Çayı'nın Akım Değerlerinin Mevsimlere Göre Dağılımı (1980-2020)

Mevsimler	Sonbahar	Kış	İlkbahar	Yaz	Yıllık
Akım(m ³ /sn)	14,0	13.1	25.6	9.6	62.3
Akım %'si	22.5	21,0	41.1	15.4	100.0

Kaynak: Trabzon DSİ Akım Gözlem İstasyonu verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 1.16. Görele Çayı'nın Akım Değerlerinin Mevsimlere Göre Dağılımı (1980-2020)

Görele ilçe merkezinin batı sınırını çizen ve kaynaktan ağıza doğru yaklaşık olarak 23 km uzunluğa sahip Çömlekçi Deresi çalışma alanının bir diğer büyük akarsuyunu oluşturmaktadır. Çoşuk Dere, Yan Dere, Sarp Dere ve Karaçomak Deresi gibi birçok irili ufaklı derelerle güçlenen Çömlekçi Deresi güney-kuzey doğrultusunda akarak Karadeniz'e dökülmektedir.

Görele ve çevresindeki akarsuların hemen hemen tamamının her mevsim yataklarında su mevcuttur. Eğim oranının yatak boyunca az olmasına karşın vadi yamaçlarında fazla olması sebebiyle taşınan malzeme yatak düzlüğüne yığılma yapmış olup akışı olumsuz olarak etkilemekte ve taşkın zamanlarında risk teşkil etmektedir (Giresun DSİ İstikşaf Raporu, 2015). Bu nedenle akarsuların büyük bir bölümü sel karakterli olup, özellikle ani sağanak yağışlarından sonra yataklarında bol su taşımakta ve zaman zaman taşkınlara sebebiyet vermektedir. Görele tarihinde 1912 yılı sonlarına doğru ve 1919 yılında gerçekleşen aşırı yağışlar sonucu dereler ve ırmakların taşmasıyla birlikte şehrin büyük bir bölümü sular altında kalırken evler, değirmenler, ekili tarlalar ve

bahçeler de büyük hasarlar oluşmuştur (Emecen vd., 2020: 91-94). Görele’de Cumhuriyet Dönemi’nde kayıtlara geçen ilk sel olayı 5 Temmuz 1929 tarihinde Çömlekçi Deresi’nin taşması sonucu gerçekleşmiştir. Yine 1956, 1967 ve 1981 yıllarında seller meydana gelmiştir. Bu afetlerde can kayıplarının yanında önceki sel olaylarında olduğu gibi karayolları ve tarım alanları zarar görmüştür (Yadi, 2014: 20-21).

Daha önce de belirtildiği gibi Karadeniz araştırma sahasındaki en büyük hidrografik unsurunu oluşturmaktadır. Görele’yi kuzeyden çevreleyen Karadeniz bir iç deniz özelliği göstermektedir.

Karalar içine sokulmuş Karadeniz’in okyanuslarla bağlantısını bazı boğazlar (İstanbul ve Çanakkale boğazları) ve iç denizlerle (Marmara, Ege, Akdeniz) sağlamaktadır. Karadeniz’in batıda Burgaz’la (Bulgaristan’da), doğudaki Poti (Gürcistan’da) arasındaki en uzak mesafe 1170 km’dir. Genişliği ise; Kırım Yarımadası’ndaki çıkıntı bir tarafa bırakılacak olursa doğudan batıya doğru artmaktadır. Genişlik Rize-Suchumi arasında 225 km, Giresun-Tuapse arasında 350 km kadardır (Ardel, 1953: 23). Yüzölçümü Azak Denizi dahil 459064 km² olan Karadeniz’in ortalama derinliği 1197 m, en derin yeri ise 2245 m’dir (Atalay, 2004: 77). Tuzluluk oranı ‰18’dir. Yaz mevsiminde yüzey sularının sıcaklığı Temmuz-Ağustos aylarında 20-26 C°, kış mevsiminde ise 7-7,5 C° civarındadır (Ardel, 1953: 30).

Karadeniz’in bir diğer özelliği de 200 m derinlikten itibaren oksijenin tamamıyla kaybolup yerine kükürtlü hidrojenin geçmesidir. Derinlere inildikçe artan bu zehirli gazın etkisiyle Karadeniz’de 200 m derinlikten sonra canlı hayatının olmamasıdır. Bu nedenle, canlı hayatları 100-200 m derinlikteki yerlerde gerçekleşir (Ardel, 1975: 264). Ancak bu olumsuz koşullara rağmen Karadeniz ülkemizin en önemli balık avlama alanlarından biridir. Nitekim Karadeniz kıyı kuşağı boyunca birçok yerleşme de olduğu gibi çalışma alanı olan Görele şehrinde de balıkçılık yaparak geçimini sağlayan aileler bulunmaktadır.

1.4. TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Toprak; bitkilere durak yeri vazifesini gören, ana materyal üzerine tesir eden iklim, yaşayan organizmalar ve rölyefin uzun zaman sürecine karşılıklı etkileri sonucu belirli özellikler kazanan doğal bir üniteden ibarettir (Ergene, 1972: 8). Bu bağlamda toprağın çok uzun bir sürede meydana geldiğini ve oluşumunda iklim, topografya, bitki örtüsü,

ana kaya faktörlerinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Nitekim toprak unsuru insan, hayvan ve bitkilerin beslenmesinde doğal bir kaynak olup, ulusların geleceklerine ve ekonomisine büyük katkıda bulunur (Mater, 2004: 1).

Doğu Karadeniz Bölümü'nde yıllık yağış miktarlarının fazla olması toprakların yıkanma derecesini artırmıştır ve bu durum toprakların podzollaşmasına yol açarak yöre de benzer özellikli toprak gruplarını meydana getirmiştir. Podzolik topraklarda kuvvetli yıkanma sonucu A zonunda demir ve alüminyum bileşiklerinin silisten daha fazla süpürülmesi, bundan dolayı da A zonunda meydana gelen bir soluklaşma ile birlikte silis miktarının nispi olarak artması, buna karşılık B zonunda demir ve alüminyum bileşiklerinin birikmesi söz konusudur (Tandoğan, 1972: 256-257).

Nemli ve yağışlı bir iklimin hâkim olduğu araştırma sahası ve çevresinde başlıca toprak gruplarını sarı-kırmızı podzolik topraklar, gri kahverengi podzolik topraklar ve kolüvyal topraklar oluşturmaktadır. Görele şehri ve yakın çevresinde dağılışı gösteren en yaygın toprak grubu sarı-kırmızı podzolik topraklardır. Kıyının gerisinden başlayıp Görele ilçe merkezinin tamamında görülmektedir (Harita 1.2). Zonal toprak grubu içerisinde olan bu toprakların oluşumunda hem podzollaşma hem de lateritleşme görülmektedir. Yani bu topraklar yüksek yağış değerlerine bağlı olarak fazlaca yıkanmış asit özellik gösteren topraklardır. Bu toprakların büyük bir bölümü üzerinde fındık ve çay tarımı yapılmaktadır.

Araştırma sahasında çok geniş bir yayılışı alanına sahip olan bu toprak türünün bünyeleri meydana geldikleri anakayanın özelliklerine bağlı olmakla birlikte, çoğunlukla killi tın veya tınlıdır (Özyazıcı, 2013: 28). Kırmızı-sarı podzolik toprakların yer aldığı özellikle akarsuların deniz ile buluştuğu kıyı kesimlerinde küçük çaplı delta alanları yer almaktadır. Alüvyon birikimleri bu alanda kıyıya doğru artmakta ve akarsu vadileri iç kesimlerine doğru yamaçlarda kırmızı-sarı podzolik topraklar görülmektedir (Coşkun ve Aksoy, 2010: 148). Bu topraklarda, topoğrafyanın arızalı, eğim oranının fazla, erozyonun şiddetli ve toprak kalınlığının az olması nedeniyle, her zaman iyi gelişmiş bir toprak profiline rastlamak zordur (Kaya, 2016: 43). Bu nedenle bu tür topraklar üzerinde tarım yapılabilmesi için mutlaka ıslah edilmesi gerekmektedir (Mater, 2004: 171). Sahada arazi kullanma kabiliyeti IV., VI. ve VII. sınıf arazilerden oluşmaktadır (İlçe Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2020).

Harita 1.2. Görele İlçe Merkezi ve Çevresinin Toprak Haritası

1.5. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ ÖZELLİKLERİ

Araştırma sahasının içinde bulunduğu Karadeniz Bölgesi, Avrupa-Sibirya flora bölgesine aittir (Atalay, 1994: 114). Kuzey Anadolu fitocoğrafya bölgesinin Ordu'dan doğuya doğru uzanan kolşik flora alt bölgesi içerisinde bulunmaktadır (İnandık, 1969: 180). Karışık yapraklı ağaçlardan oluşan ve zengin bir alt formasyona sahip olan Kolşik flora formasyonu, kıyıda başlayarak topografik farklılıklara bağlı olarak değişmekte, deniz seviyesinden (kıyıda) 600-800 m yükseltilere kadar dağılış göstermektedir (İnandık, 1965: 16). Bu yükseltiden itibaren kolşik flora yer yer ortadan kaybolarak karışık ormanlara geçilmektedir (İnandık, 1969: 131).

Bitki türleri ve bitki topluluklarının oluşmasını, yayılış alanlarını ve yetişmesini etkileyen faktörler vardır. Bu faktörler ise iklim (sıcaklık, yağış, bağıl nem, rüzgâr), topografya (yükselti, bakı, eğim), ana materyal ve toprak ile biyotik faktörler bitkinin yetişmesini belirler (Atalay, 2012: 351). Ancak büyük formasyonların yayılış alanları her şeyden önce iklime bağlıdır (Erinç, 1997: 144). Bu bağlam da iklim yeryüzündeki bitki ve bitki topluluklarının esas karakteri ile yayılış alanlarını belirleyen en önemli ekolojik

faktördür (Günel, 2013: 2). Başka bir ifadeyle, bir sahanın doğal bitki örtüsü, her şeyden önce iklim şartları ile yakından ilişkilidir ve bitkilerin gelişebilmeleri için iklim elemanlarından sıcaklık ve yağışın aynı anda bulunması gerekir (Zaman, 2004: 77). Sahada bu şartlar uygun bir ortam teşkil eder. Nitekim Görele de en soğuk ayda bile ortalama sıcaklıkların (6.7 °C ile ocak ayı) 5 °C'nin altına düşmemesi, bitkilerin yaşamsal faaliyetlerini sürdürmeleri açısından önem arz etmektedir (Erinç, 1945: 121).

Doğu Karadeniz Bölümü'nde genel olarak 1000 m'ye kadar çıkan çok nemli ılıman kıyı kuşağında kayın başta olmak üzere kızılğaç (*Alnus barbata*), kestane (*Cestanea sativa*), ıhlamur (*Tilia rubra*) ve gürgen (*Carpinus petulus*) gibi ağaçlardan oluşan ormanlar yer almaktadır (Atalay ve Mortan, 2017: 56). Araştırma sahasında sonbaharda havaların soğuması ile kış aylarında gerçekleşen düşük sıcaklıklardan kendilerini korumak için yaprağını döken ağaçlar mevcuttur. Nitekim Görele'de yerleşme yeri ve tarım alanına dönüştürülmeyen kesimlerde kızılğaç (*Alnus barbata*), kestane (*Cestanea sativa*), doğu kayını (*Fagus orientalis*), ceviz (*Pterrocarya*), ıhlamur (*Tilia rubra*), adi fındık (*Corylus avellana*), akçaağaç (*Acer campestra*) ve yabani kiraz (*Prunus ovium*) gibi ağaç türleri bulunmaktadır. Bunların dışında kıyı kesiminde yıl boyunca yapraklarını dökmeyen karayemiş de (*Prunus lourocerosus*) yetişmektedir.

Araştırma alanının da bulunduğu Karadeniz kıyıları boyunca uzanan etek ormanları, sürekli olarak tahrip edildiği ve hayvan otlatıldığı için geniş yapraklı ağaçlar çalı formunda kalmaktadır (Bekdemir, 2000: 63). Yörenin doğal bitki örtüsü olan ormanlar, yerleşme ve tarımsal faaliyetlerden dolayı sürekli tahrip edilmiş ve özellikle yerini yörede temel geçim kaynağı olan fındık ve çay tarımı alanlarına bırakmıştır. Yerleşme ve zirai faaliyet alanları dışında bulunan ormanlardaki yaygın ağaç türlerini kızılğaç ve kestane oluşturmaktadır. Kızılğaç sahada hemen hemen her ortamda yetişebilen bir bitki özelliği göstermektedir. Bu tür, iklimi nemli ve yazları sıcak olan, diğer ağaçların yetişemediği yerlerde rahatlıkla büyüyen ve en nemli, ıslak ve bataklık topraklarda dahi yetişme imkânına sahiptir. Kestane ise kıyı şeridinde oldukça yayılış alanına sahiptir ve kerestesi neme karşı çok dayanıklı olduğu için ev inşasında, bilhassa deniz motoru ve kayık yapımında büyük ölçüde kullanılır (Tandoğan, 1972: 244-245).

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

2.1. YERLEŞME

2.1.1. Giriş

Yerleşme; doğal çevre, insan ve onun eserlerinden oluşan bir mekân birimi olarak tanımlanır. Herhangi bir yerleşmenin kurulup gelişmesi, doğal çevrenin yerleşme birimine sağladığı imkânlarla ve kaynaklara bağlıdır. Doğal çevre, mekânın temel bir unsurudur ve jeolojik yapı, rölyef, toprak, su kaynakları, atmosfer olayları ve iklim özellikleri ile bitki topluluklarından meydana gelir (Koçman, 1991: 102). Nitekim kent yerleşim planlarının şekillenmesinde fiziki, beşeri ve ekonomik faktörlerin etkin bir rol oynadığı söylenilebilir. Görele'nin kuruluşu ve yerleşim planında da bu unsurlar belirleyici etken olmuştur. Görele ilçesi sınırları içerisinde bir şehir yerleşmesi (Görele), bir kasaba yerleşmesi (Çavuşlu) ve 62 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Nitekim bir kıyı yerleşmesi olan Görele şehri kıyı boyunca doğu-batı yönünde gelişme göstermiştir. Denize dik olarak inen güney-kuzey doğrultulu akarsular tarafından dar ve derin bir şekilde yarılmış ve parçalanmış olan arazi, engebeli bir yeryüzü şekline sahiptir (Zaman, 2004: 163). Görele Çayı yerleşmeyi ikiye bölen fiziki bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır ve yerleşmenin gelişmesinde, planlanmasında önemli bir faktör olmuştur (Fotoğraf 2.1).

Yerleşme çok çeşitli şekillerde görülebilir. Nitekim bu durum insanların ihtiyaçlarına göre değişiklik göstermektedir. Bu bağlamda yerleşmeler; göçebe çadır toplulukları, yarı göçebe çiftçi çobanların senenin yalnız bir kısmında oturdukları mezraa, yayla, ağıl, dam vb. gibi geçici yerleşmeler ile sürekli oturulan münferit ev, çiftlik, mahalle, köy, kasaba ve şehirlerden oluşabilmektedir. Bunlardan şehirler sürekli oturulan yerleşim alanlarını oluşturur. Bu yerleşmelerin birbirlerine göre farklılık göstermesi alanın coğrafi özelliklerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Görele ilçe merkezi 14 mahalleden oluşmaktadır. Bu bağlamda ilçe merkezi Aydınlikevler (Karayanlı), Bahçelievler, Bozcaali, Cillioğlu, Çeşmebeşi, Hendekbeşi, Hürriyet, Kaba, Kumyalı, Sayfiye, Soğuksu, Tepebeşi, Ünlüce ve Yeşiltepe mahallelerinden oluşmaktadır. Kıyı

boyunca yer alan mahalleler doğudan batıya doğru Kaba, Soğuksu, Sayfiye, Kumyalı, Yeşiltepe, Bozcaali ve Karayanlı mahalleleridir. Şehir hayatının en yoğun olduğu resmi kurum ve kuruluşların, ticarethanelerin büyük bir kısmının bulunduğu yerleşim yeri Kumyalı mahallesidir. İlçe merkezine dahil edilen ve dolayısıyla belediye mücavir alanı içerisine alınmış olan mahalleler ise (Bahçelievler, Cillioğlu, Çeşmebeşi, Hendekbeşi, Hürriyet, Tepebeşi ve Ünlüce) büyük oranda birer kırsal yerleşme özelliği taşımaktadır.

Fotoğraf 2.1. Görele Çayı'nın oluşturduğu Kıyı Düzlüğü Üzerinde Kurulan Görele Şehri

2.1.2. Yerleşmenin Kuruluşu ve Tarihi Gelişimi

Yerleşim tarihi çok eskilere dayanan Anadolu'nun Karadeniz kıyıları, geçmişten günümüze kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu yerleşmelerden biri de bu çalışmada ele alınan Görele şehridir. Bu bağlamda Görele şehrinin de bulunduğu Doğu Karadeniz Bölümü ile ilgili ilk tarihi bilgilere Yunanlı coğrafyacı ve seyyahların eserlerinde rastlanılmaktadır (Atsız, 1996: 28).

Görele'nin tarihi geçmişinin adının özelliği ile doğrudan bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Nitekim bu ad antik çağda bugünkü Eynesil kasabası çıkışındaki "Görele Burnu" diye anılan, harabe halinde kalıntılara rastlanan "Coralla/Koralla" adlı

alandan gelmektedir. M.S. 131’de Karadeniz kıyılarının idarecisi olan Roma Konsili Arrianos’un Roma İmparatoru Trayan’a yazdığı mektupta “Coralla” adlı yerleşim yerinden bahsedilmesi Görele’nin tarihi hakkında belirleyici en eski bilgidir (Baschmakoff, 1948: 97’den aktaran Emecen vd., 2020: 19). Bu mektupta Tripolis (Tirebolu), Coralla (Eski Görele/Eynesil) ve Hieron-Oros (Yoroz) yerleşimlerinden söz edilir. Buradan yola çıkılarak eski Görele’nin adının Yunanca mercan anlamına gelen “Coralla” olduğu ve Cenevizliler tarafından kurulduğu tahmin edilmektedir. Yani bu ad, onların Karadeniz kıyılarında görülmeye başlandığı XII. ve XIII. yüzyıllardan çok daha öncesinde mevcut bulunmaktadır. Halkın birbirine “haydi görelim” veya “git gör hele” söylemlerinden dolayı Görele adının “Görhele” sözlerinden çıktığı ise bir yakıştırmadan ibarettir. Coralla, Türk telaffuzuna uygun olarak “Görele” şekline dönüştürülmüştür (Emecen vd., 2020: 19). Bu adın çıkıntılık yer, küçük çıkıntı olduğu yolunda etimolojisi yapılmaktadır. Kısaca Görele adının Eynesil kalesinin bulunduğu denize doğru uzanan kayalık alanın tanımına dayanmakta olduğu görülmektedir (Umar, 1993: 293). Görele’ye “Yavebolu” (yerinde durmayan şehir) da denilmiştir ve bu isim, eski haritalara dahi geçmiştir (Karaibrahimoğlu, 1965: 111).

Eldeki en eski ayrıntılı kaynak olan Ksenofon’un Anabasis adlı eserinden (M.Ö. 400) Görele’nin çevresinde ve dağlık alanlarda Grek/Yunanlılarla hiçbir bağı olmayan kadim yerli halkların yaşadıkları çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Yine bu eserde yer alan 1836’da bölgeye gelen Ch. Texier, Giresun Görele hattının adları geçen mahalli topluluklardan Chalybeler tarafından iskan edildiği açıkça belirtilir (Emecen vd., 2020: 21).

Görele’nin asıl merkezi olan yer bugün Eynesil kalesi denen yerdir. Bu bağlamda eski Görele bugünkü Eynesil Kalesi’nin yapılan arkeolojik çalışmaları sonucu kökeninin ilk Helen yerleşmeleri dönemine değil, Ortaçağ’a indiği tespit edilmiştir. Buranın Ortaçağ Döneminde bir Bizans kalesi olduğu, XIV. yüzyılda yapılmış olabileceği bilgileri mevcuttur. Bununla birlikte bu mevkiinin bir iskele olarak tarihinin çok önceki devirlere indirilebileceğini de söylemek mümkündür. Muhtemelen eski Görele Kalesi, Doğu Roma İmparatorluğu Dönemi’nde 1204 Latin istilasının ardından Trabzon merkezli bir devlet kuran ve Bizans İmparator ailelerinden biri olan Komnenoslar’ın hâkimiyeti altındaki sınırlar içinde önemli bir stratejik mevki özelliği kazanmıştır. Bu dönemlerde XIII. asrın ikinci yarısından itibaren Görele’nin üst kesimlerinde ve batısında Türkmen gruplarının yerleşmeye başladıkları ve böylece eski Görele Kalesi etrafında bir kaza alanı oluştuğu

söylenbilir. Görele Kalesi zamanla XV. yüzyıla doğru çoğunluğunu Çepnilerin oluşturduğu bu Türkmen grupları yoğunlaşmıştır (Emecen vd., 2020: 22).

Eski Görele, Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon'u fethinden (1461) sonra Osmanlı Devleti'ne katıldı. Osmanlılar bu kıyılara geldiklerinde Hristiyan halk sadece kıyıdaki Giresun, Tirebolu ve Görele gibi korunaklı kalelerde yaşıyor, kırsal kesimdeki yerleşme yerlerinin neredeyse tamamı Oğuzlar'ın Çepni boyuna mensup olanların elinde bulunuyordu (Sümer, 1992'den aktaran Emecen vd., 2020: 23). Osmanlı idaresi altındaki Görele hakkında en eski bilgiler XV. yüzyıla kadar iner. XV. ve XVI. yüzyıllara Trabzon sancağı tahrir defterlerinde yer alan bilgilerden en eskisi 1486 tarihlidir. Görele 1486'da Akçaabat nahiyesine bağlıdır, 1758 yılında ise Tirebolu'ya bağlı idi (Emecen ve Yüksel, 2015: 12, URL 4).

Bugüne kadar ulaşan rivayetlere göre eski Görele kale dışına taşan kasabasıyla mamur (bayındır) bir yer, korunaklı bir kale idi. Çıkan bir ayaklanma sırasında I. Mahmud tarafından gönderilen donanmayla 1811'de dağıldığı ifade edilir. Muhtemelen 1750'lerden itibaren başlayan sosyal çalkantıların etkisiyle Görele kalesi ve etrafındaki mahalli yerleşme, dağılmaya yüz tutmuştur. Buradan çıkan halk XV. ve XVI. asır tahrir kayıtlarındaki "Eleğümlü- Haşı" veya "Eleğümlü Haini imlasından "Eleğü/Elevi imlasına dönüşen bugünkü Görele'ye gelip yerleşmiştir. Elevi olarak adlandırılan yöre Görele'den gelenlerce yeniden iskan edilmiştir. Bugünkü Görele'nin ortaya çıkışı XIX. yüzyıldaki gelişmelerin bir sonucudur (Emecen vd., 2020: 23-24).

Görele 1274 tarihine kadar kaza olarak yönetilmiştir. Daha sonra Tirebolu'ya bağlı bir nahiye halini almıştır. Ancak 1871'de Tirebolu kazasından ayrılarak Trabzon'un nahiyesi olmuştur. 1874'te tekrar kaza teşkilatına kavuşmuştur. Görele'de belediye teşkilatı 1876 yılında kurulmuş ve ilk belediye başkanı Ömer Ağa olmuştur. Görele 1880'de büyük bir yangın geçirmiş, ahşap evler tamamen yanmıştır ve bunun üzerine şehir yeniden inşa edilmiştir (Karaibrahimoğlu, 1965: 111). 4 Aralık 1920'de Trabzon sancağından ayrılarak Tirebolu ile birlikte Giresun'a bağlı ilçe haline getirilmiştir (Bostan, 1996: 125; İltar, 2016: 25).

2.1.3. Yerleşme Şekilleri

Görele ilçesi sınırları içerisinde bir şehir yerleşmesi (Görele), bir kasaba yerleşmesi (Çavuşlu) ve 62 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi ilçe merkezine dâhil edilen ve dolayısıyla belediye mücavir alanı içerisine alınmış olan ve aynı zamanda şehir yerleşmesini oluşturan Soğuksu, Sayfiye, Kumyalı, Yeşiltepe, Bozcaali ve mahallelerinin dışındakiler (Bahçelievler, Cillioğlu, Çeşmebeşi, Hendekbeşi, Karayanlı (Aydınlıkevler), Hürriyet, Tepebeşi, Kaba, Ünlüce) büyük oranda birer kırsal yerleşme özelliği taşımaktadır.

2.1.3.1. Şehir Yerleşmeleri

Kır ve şehir yerleşmelerini birbirinden ayıran birçok özellik vardır. Bu bağlamda şehirler demografik yapıları, konut tipleri, caddeleri, yerleşim alanlarının büyüklüğü, fonksiyonları ve yoğun iş bölümü özellikleriyle, kırsal yerleşmelerden belirgin bir biçimde farklılık gösterirler. Aynı zamanda şehirler gerek ekonomik gerekse de kültürel ilişkiler bakımından yakın çevreleri ile sıkı ilişkileri bulunan insan topluluklarını oluşturan alanlardır. Bu bakımdan bir şehrin büyüklüğü ve önemi genellikle onun etki sahasının, özellikle ekonomik etki sahasının genişliği ve önemi ile orantılıdır (Doğanay, 2006: 61). Ancak, şehrin neyi ifade ettiği konusunda, henüz bütün araştırmacıların üzerinde hemfikir oldukları, ortaklaşa kabul edilmiş bir tanım da yapılmış değildir (Doğanay, 1997: 417).

Kır ve şehir yerleşmelerinin farklılık ve benzerliklerinin ayırımında nüfus miktarı ve yoğunluğu ile plânlama, yönetim kriteri ve ekonomik fonksiyonlar gibi, birçok kriter esas alınmaktadır. Ancak bunlardan herhangi biri üzerinde görüş birliğine varılmış değildir. Bu nedenle de her ne kadar yerleşme şekilleri kırsal ve şehrsel yerleşmeler olarak ayrılrsa da bu iki sistemi birbirinden ayırmaya yarayan kesin kriterler ortaya koymak çok zordur. Bununla birlikte, hangi kriter esas alınırsa alınsın, bütün belirleyicilerin ortak amacı, köyün nerede bittiği ve şehrin nerede başladığı sorusuna cevap bulmaktır (Doğanay, 1997: 417). Bu cevabında ülkemizde henüz bulunamadığı gerek kurumlar gerekse de aynı meslek grupları arasında kriterler açısından farklı görüşlerin ortaya konulmasından veya farklı değerlendirmelerden anlaşılmaktadır. Nitekim Devlet İstatistik Enstitüsü'nün nüfus istatistiklerinde, diğer hiçbir kritere

bakılmaksızın, ilçe ve il merkezlerinin tamamı, sadece yönetim fonksiyonu esas alınarak şehir kabul edilmektedir. Coğrafyacılar ise hiçbir kriterin kır ve şehir ayırımında tek başına belirleyici olamayacağı görüşünü savunmakta ve diğer kriterlerin de esas alınarak yerleşmelerin sınıflandırılması üzerinde durmaktadır (Zaman, 2004: 252).

Yukarıda bahsedilen kriterlerden en fazla kullanılan nüfus kriteridir. Ancak bu kriter de ülkeler bazında değişiklik gösterdiği gibi resmi kurumlar ve coğrafyacılar arasında da önemli farklılıklar göstermektedir. Nitekim ülkemizde köy, kasaba ve şehir yerleşmelerinin sınıflandırıldığı 442 Sayılı Köy Kanunu'na göre; nüfusu 2000'e kadar olan yerleşmeler köy, 2000-20000 arasında olanlar kasaba ve 20000'den fazla olanlar şehir yerleşmeleri olarak kabul edilmektedir (Göney, 1984: 13; Doğanay ve Orhan, 2021: 520).

Nüfus kriterinin miktarı konusunda coğrafyacılar arasında da birlik yoktur. Gerçekten de idarî merkez hüviyetine sahip bulunan il, ilçe ve bucak merkezlerinde, 3000 nüfusu ayırıcı bir sınır kabul etmiştir (Göney, 1975: 274-275). Nüfus kriterinin 10000 olması gerektiği görüşünde olanlar ise Emiroğlu (1975: 128), Doğanay (1997: 421) ve Tümertekin (1973: 23)'dir. Ancak 10000 nüfus kriteri olması görüşünde olanlara karşı 10000 nüfus kriterinin özellikle yeni yönetim fonksiyonu kazanmış yerleşmelerin kır-şehir ayırımında standart olamayacağını belirtmektedir (Özgür, 1996: 31-32). Aynı şekilde bugünkü şartlarda bu miktarın 20000 olması gerektiğine dikkat çekmektedir (Özçağlar 1997: 9). Bu görüşlerden hareket ederek belirleyici kriterlerden birisi olan nüfus büyüklüğünün, zaman içerisinde o günkü şartlara göre değiştiğini veya değişebileceğini belirtmek mümkündür (Zaman, 2004: 253).

Şehirler tarım dışı ekonomik faaliyetlerin toplandığı yerleşmelerdir. Bu bakımdan fonksiyonlar, şehrin varlığını, gelişmesini ve devamını sürdürebilmesi için gerekli kaynakları sağlayan, kır ve şehir ayırımında kullanılan kriterlerden birini oluşturmaktadır (Tümertekin, 1973: 47). Şehir nüfusunun büyük bir kısmı tarım dışı sektörlerde (sanayi, ticaret, sağlık, ulaşım gibi) çalışıyorsa bu yerleşmeleri şehir olarak kabul etmek gerekir (Doğanay, 2014: 548). Bu dağılıma göre şehrin fonksiyonel sınıflandırmadaki yeri hâkim fonksiyon tespit edilerek belirlenir (Bulut, 1998: 39).

Fonksiyonların yanı sıra yerleşmenin belirli bir büyüklükte olması, belirli bir coğrafi konumda bulunması, yerleşme sahasının oldukça önemli bir farklılık göstermesi

ve çevresindeki daha küçük yerleşmeleri etkisi altında tutarak merkezi bir özelliğe de sahip olması gerekir unsuru başka bir kriteri oluşturmaktadır (Tolun Denker, 1976: 13).

Tüm bu açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde kır ve şehir ayırımında kullanılan kriterlere (nüfus, nüfus yoğunluğu, fonksiyonlar, fizyonomi, yönetim, merkezi durum, plan durumu vs.) göre Görele, şehir yerleşmesi vasfı kazanmıştır. Bundan dolayı da şehir yerleşmesi olarak değerlendirilmiştir.

2.1.3.1.1. Şehirsel Fonksiyonlar

Şehirlerin kuruluşunu, gelişimini, devamını sağlayan ve şehri birçok yönden değiştiren ve geliştiren birden fazla fonksiyon bulunmaktadır. Bu fonksiyonlara göre şehirleri sınıflandırırken, aktif nüfusun fonksiyonlara dağılımına bakılır. Bu dağılıma göre, hâkim fonksiyon belirlenerek şehrin fonksiyonel sınıflandırmadaki yeri tespit edilir. Bu tespitin yapılabilmesi için iş gücünün ekonomik faaliyet kollarına dağılımının bilinmesi gerekir. 2020 yılı ADNKS'ne göre, Görele şehrindeki çalışma çağı nüfusu (15-64 yaş) 13157 kişidir. Ancak bu sayının tamamının faal nüfusu oluşturduğunu belirtmek Görele açısından pek de mümkün değildir. Çünkü istihdam olanaklarının kısıtlı olması yanında bu kapsamda bulunan farklı yaş gruplarındaki nüfusun tamamının aktif olarak çalıştığından bahsetmek söz konusu bile değildir. Aslında ülkemizin tamamı için de geçerli olan bu durum Görele için de söz konusudur. Çünkü bu nüfus grubu içerisinde bulunan öğrenciler, hasta ve sakat insanlar vs. çalışmayan nüfusu oluşturmaktadır.

Şehrin genel fonksiyonlarını, daha çok belli bir çevreye vermekte olduğu hizmetler olarak değerlendirmek gerekir. Şehirlerin çevresine verdiği hizmetler, büyüklüklerine ve hinterlandlarının genişliğine göre değişmektedir. Çünkü şehir dar ve geniş anlamda birbirinden farklı ve belli bir hizmet fonksiyon bölgesinin merkezi durumunda olup; sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yönden, bu alana hizmet vermektedir. Bu görevlerden özellikle şehirlerden çevresine yönelik hizmetler; yönetim fonksiyonu ile ilgili olanlar, hukukî ve dini hizmetler, sağlık hizmetleri, kültürel hizmetler ve ekonomik hizmetler gibi birçok hizmet gruplarından meydana gelir (Göney, 1984: 75-79). Neticede şehirdeki nüfusun faaliyet gösterdiği fonksiyon alanlarını hizmetler, tarım ve sanayi olarak incelemek mümkündür.

Görele ilçe merkezinde 5111 kişi aktif olarak çalışmaktadır. Bunların % 67,3'ü (3441 işgücü) hizmetler, % 22,1'i (1126 işgücü) tarım ve % 10,6'sı (544 işgücü) ise sanayi sektöründe çalışmaktadır (Tablo 2.1).

Tablo 2.1. Görele İlçe Merkezinde Çalışan Nüfusun Ekonomik Sektörlere Göre Dağılımı (2020)

Ekonomik Faaliyet Türleri	Çalışan İşgücü	%'si
A. HİZMETLER	3441	67,3
Ticaret	1900	37,2
Yönetim	400	7,8
Eğitim ve Kültür	434	8,5
Ulaşım	190	3,7
Sağlık	363	7,1
Diğer	154	3,0
B. TARIM	1126	22,1
C. SANAYİ	544	10,6
TOPLAM	5111	100

Kaynak: Kamu kurum ve kuruluş verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

2.1.3.1.1.1. Hizmetler Fonksiyonu

Hizmetler fonksiyonunu yönetim, ulaşım, eğitim ve kültür, sağlık, ticaret ve diğer sosyal hizmetler oluşturmaktadır. Ülkemizin küçük şehirlerinde hâkim fonksiyonu tarım sektörü oluşturmaktaydı. Ancak tarım kasabalarındaki sağlık, ulaşım, eğitim, idari gibi fonksiyonların gelişmesi ile birlikte hizmetler sektörüne doğru bir eğilim gerçekleşmiştir. Nitekim nüfusun artması da bu eğilimin hızını artırmıştır. Hizmetler sektöründe çalışanların yüksek oluşu kamu idaresi, çevre sağlığı ve benzeri hizmetler, sosyal ve ilgili kamu hizmetleri, eğlence kültür ve kişisel hizmetler bakımından şehrin nispeten gelişmiş olması ile sosyo-ekonomik bakımdan kalkınmış ve kısmen yoğun nüfuslu geniş bir coğrafyanın merkezi durumunda bulunmasıyla yakından ilgilidir (Ceylan, 2004: 153).

Görele Kaymakamlığı 2021 yılı ilk 6 ay brifing raporuna göre hizmetler sektöründe ilçe nüfusun % 22,2'sinin çalıştığı belirtilmiştir. Ancak bu değer düşük olmasından dolayı dikkat çekmektedir. Nitekim ilçenin batısında yer alan Tirebolu ilçesinde hizmetler sektöründe % 66,2, (Kaya, 2016: 92) doğusunda yer alan Eynesil ilçesinde ise 2006

yılında % 48.9'u (Birinci, 2007: 81) hizmetler sektörünü oluşturmaktaydı. Yerinde yapılan gözlemlere ve istatistiki verilere dayanılarak, Görele şehrinde hizmetler sektöründe çalışan nüfusun daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Nüfusun ekonomik sektörlere göre dağılımı incelendiğinde Görele şehrinin % 67.3'ü hizmetler sektöründe istihdam etmektedir.

2.1.3.1.1.1. Ticaret Fonksiyonu

Şehirler çevrelerinin bir yönden değil birçok bakımdan merkezliğini yapan mekanlardır (Özçörekçi, 1944: 71). Bu bağlamda şehir yerleşmeleri bünyelerinde ortaya çıkan ve çıkabilecek mal ve hizmet çeşitlilikleriyle merkezîyet niteliği kazanırlar. Bu mekanların büyümesi ve gelişmesinde ticaret faaliyetlerinin çok büyük etkisi vardır. Şehirdeki hizmetler sektörü içerisinde en yüksek orana sahip olanlardan birini ticaret sektörü oluşturmaktadır. Ticarî işyerlerinin çoğunluğunu perakende satış yapanlar teşkil ederken geri kalan kısmının bir miktarını toptan ticari iş yerleri, diğerini ise imâlat ve sanayi ile genel hizmet işyerleri oluşturuyordu. Ticari işyerleri daha çok Kumyalı, Soğuksu, Yeşiltepe ve Sayfiye mahallerinde toplanmıştır. Bu işyerleri daha çok yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Araştırma sahasında 828 tane iş yeri bulunmaktadır (Tablo 2.2). Ayrıca haftada bir kurulan pazar (salı günleri), şehrin ticari bir fonksiyonunu oluşturur ve ticari işlere canlılık katmaktadır. Nitekim bu pazarlarda her türlü eşya ve mal satışı yapılmaktadır. Görele'nin köylerinin tamamından çok sayıda insan bu pazarlara gelmektedir.

Tablo 2.2. Görele Şehrindeki Ticari İşyeri Sayıları (2020)

İşyeri Türü	İşyeri Sayısı	İşyeri Türü	İşyeri Sayısı
Bakkal-Market	82	Fotoğraf Stüdyosu	3
Manav	9	Berber Kuaför	28
Büfe	23	Oto Yedek Parça	12
Kuaför	14	Mobilya-Marangoz	35
Konfeksiyon ve Tuhafiye	41	Alüminyum ve PVC Doğrama	15
Manifaturacı	16	Mermer Atölyesi	3
Kasap	10	Fırın	30
Hırdavatçı	4	Terzi	7
Ayakkabıcı	1	Kırtasiye	8
Mobilya-Beyaz Eşya	10	Nalbur	16
Tekel Bayi	6	Soba İmalatçısı	3
Un- Yem Ticareti	7	Pastane	8

Tablo 2.2. (Devamı)

Av Malzemeleri	5	Kaynakçı	15
Elektrikçi	11	Demir Doğrama Atölyesi	50
Kuyumcu	2	Çiçekçi	5
Eczane	13	Fındık Entegre Tesisleri	1
Züccaciyeci	5	Tekstil Atölyesi	3
Kafeterya	10	Muhasebe Bürosu	4
Odun-Kömür Satıcısı	5	Diş Hekimi Muayenesi	4
Oto Tamirhanesi	11	Seyahat Yazıhanesi	10
Kahvehane	21	Otel ve Pansiyon	4
Çay Ocağı	30	Banka	6
Lokanta	28	Akaryakıt İstasyonu	5
Berber Kuaför	14	Kuru Temizlemeci	5
Pide Salonu	14	Diğerleri	156
Tuhafiye (Toptan)	1	Toplam	828

Kaynak: Görele Belediyesi ile Esnaf ve Sanatkarlar Odası kayıtlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Perakende satış yapan işyerleri arasında günlük ihtiyaçlara hizmet veren dükkânlar (bakkal, market, manav vb.) ile periyodik ihtiyaçları karşılamaya yönelik mağazalar (konfeksiyon, manifatura vb.) oldukça fazladır. Ayrıca beyaz eşya, halı ve kilim ve mobilya gibi dayanıklı eşyaların satışını yapan uzun vadeli ihtiyaçlara yönelik işyerlerinin sayısı da gereksinimleri karşılayacak düzeydedir.

Şehirdeki toptan ticarî işyerleri arasında; gıda, mobilya, beyaz eşya ve inşaat malzemesi satışı yapanlar bulunmaktadır. İmâlat ve sanayi ile genel hizmet işyerlerini ise; atölye, marangozhane, tekstil atölyeleri, demir doğrama ve mermer atölyeleri, soba imalatçısı, oto tamirhaneleri vs. oluşturmaktadır (Tablo 2.1).

2.1.3.1.1.1.2. Yönetim Fonksiyonu

Şehirler çevresindeki kırsal sahalara göre birçok bakımdan farklılık göstermektedir. Bu bağlamda Görele şehrinde şehrsel fonksiyonların gelişmesini sağlayan etkenlerden birisi de yönetim fonksiyonudur. Görele, Osmanlılar döneminden itibaren yönetim fonksiyonuna sahiptir. Nitekim 1486'da Akçaabat nahiyesine bağlı iken, 1758 yılında Tirebolu'ya bağlı bir nahiye ve 1850-1866 yılları arasında Yavebolu ile birlikte Trabzon Sancağı'na bağlı bir kaza merkezi durumuna getirildi. Görele 1868 yılında nahiye olarak Tirebolu kazasına bağlandı ve 1871'de tekrar Trabzon'a bağlanarak nahiye, 1874'te ise tekrar kaza yönetimi konumuna getirildi ve 1876 yılında belediye teşkilatı kuruldu. Görele, 4 Aralık 1920 günü Giresun'un müstakil sancak haline getirilmesine dair kabul

edilen kanun tasarısı sebebiyle Trabzon sancağından ayrılarak Tirebolu ile birlikte Giresun'a bağlı kaza, 1923 yılında ise ilçe yönetimi hüviyeti kazandı (URL 5). Böylece Cumhuriyet döneminde de ilçe yönetim merkezi haline getirilmesiyle yönetim merkezi özelliği devam etmiştir. Bu durum da şüphesiz, günümüzdeki düzeyine ulaşmasında çok büyük rol oynamıştır. Çünkü kır ve şehir ilişkilerini geliştiren, şehre merkezîyet gücünü kazandıran fonksiyonlardan birini, yönetim fonksiyonu oluşturmaktadır (Güner, 1993: 20). Günümüzde 237 km²'lik yönetim bölgesi içinde yer alan 62 köy, bir kasaba ve şehir yerleşmesinde yaşayan toplam 31509 kişilik nüfusa hizmet vermektedir. Yönetim bölgesi içerisindeki kır yerleşmeleriyle ilişkilerin artmasını sağlayan bu fonksiyon alanında, 1374 kişi çalışmaktadır. Şehrin ekonomik hayatına da önemli katkılarda bulunan bu işgücünün büyük çoğunluğu, devlet dairelerinin Görele'nin içerisinde yer alması nedeniyle, şehirde bulunmaktadır. Şüphesiz yönetim fonksiyonuna ait kurum ve kuruluşların şehirlerde toplanmış olması nedeniyle, bu hizmetlerden en fazla şehirlerde oturanlar yararlanma şansına sahiptirler. Çünkü şehirler kır yerleşmelerine göre ulaşım, haberleşme, güvenlik, eğitim, sağlık gibi hizmetlerin gelişmiş olduğu yerlerdir.

Görele şehrindeki (2021 yılı) resmi kurumlar içerisinde en fazla istihdama sahip olanların başlıcalarını Milli Eğitim Müdürlüğü (420 kişi), Sağlık Müdürlüğü (363 kişi), Belediye (156 kişi), Müftülük (135 kişi), Emniyet Müdürlüğü (78 kişi) ve Adliye (30 kişi) oluşturmaktadır (Tablo 2.3).

Tablo 2.3. Görele Şehrinde Yönetim Fonksiyonu İle İlgili Kurumlar ve Çalışan Sayıları (2021)

Kurumun Adı	Çalışan Sayısı (kişi)	Kurum adı	Çalışan Sayısı (kişi)
Kaymakamlık	8	Gıda Tarım ve Hay.Müd.	18
Belediye	156	Nüfus Müd.	4
Adliye	30	Jandarma	33
Emniyet Müd.	78	Tapu ve Kadastro Müd.	25
Müftülük	135	Mal Müdürlüğü	11
Askerlik Şubesi	8	Halk Eğitim Merkezi	12
Görele SGK	11	Orman İşletme Şef.	10
Liman Başkanlığı	7	Özel İdare Müd.	3
Gençlik ve Spor	12	Sosyal Yar. ve Day. Vakfı	5
Sağlık Müd.	363	Kütüphane	2
Posta İşletme Müd.	13		
Milli Eğitim Müd.	420	Toplam	1374

Kaynak: Görele Kaymakamlığı ve ilgili kurumlardan derlenmiştir.

2.1.3.1.1.1.3. Eğitim ve Kültür Fonksiyonu

Şehirlerin vermiş oldukları hizmetlerden birini de eğitim ve kültürel hizmetler oluşturmaktadır. Bu hizmetlerin kırsal ve şehir arasındaki münasebetlerini en iyi yansıtan göstergelerden biri de şehirlerde toplanmış olan eğitim kurumlarıdır. Şehirler aynı zamanda kültürel faaliyetlerin doğması ve gelişmesine de zemin hazırlamaktadır. Kırsal sahalarda yaşayan halk toplulukları çeşitli kültürel faaliyetleri tek başına yürütebilecek durumda değildir (Göney 1984: 79). Bu bakımdan Görele şehri, yakın çevresinin eğitim ve kültür merkezi olma özelliğine sahiptir.

Görele şehrindeki kültürel fonksiyonların başında eğitim hizmetleri gelmektedir. Bu eğitim kurumları şehirden gelenlerin yanı sıra, yakın çevredeki yerleşmelerden gününbirlik gidip gelenlerle ilçenin köy yerleşmelerini de etkisi altına almaktadır. Halk eğitim merkezleri de eğitim ve kültür fonksiyonuna katkıda bulunan hizmetlerden birini oluşturmaktadır. Giresun Üniversitesi'ne bağlı olarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılında hizmete başlayan Görele Güzel Sanatlar Fakültesi ve 2014-2015 döneminde hizmete başlayan Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ilçe sınırları dışından çok daha uzak mesafelere kadar etki sahası oluşturmuştur.

Modern anlamda eğitim-öğretim faaliyetlerine Cumhuriyet Dönemi'nde başlanılmış ve hızlı bir şekilde gelişme göstermiştir. Bu bağlamda 2020 yılı itibariyle Görele'de 7 lise, 10 ortaokul, 10 ilkokul, 2 anaokulu, 1 yüksekokul ve 1 fakülte yer almaktadır. Bu okullardan ilçe merkezinde 2 anaokulu, 5 ilkokul, 5 ortaokul ve 7 lise yer almaktadır. Geriye kalan 5 ilkokul ve 5 ortaokul ise belde ve köylerde vardır (Tablo 2.4).

Görele ilçesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, okul öncesi eğitim kurumu ve anasınıflarında 222, ilkokullarda 1367, ortaokullarda 1357 ve ortaöğretim kurumlarında 1813 olmak üzere toplam 4759 öğrenci eğitim görmekteydi. Ayrıca yüksekokulda 450, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ise 209 öğrenci eğitim-öğretim hizmeti görmekteydi (Tablo 2.4).

Taşımalı eğitimden merkezde yer alan Hasan Ali Yücel İlkokulu-Ortaokulu, İmam Hatip Ortaokulu, Görele Ortaokulu, Mimar Sinan İlkokulu ile belde ve köylerdeki Aydınlar Ortaokulu, Koyunhamza Ortaokulu, Çavuşlu İlkokulu-Ortaokulu, Kırıklı İlkokul-Ortaokulu, Çatakkırı ve Köprübaşı İlkokulu olmak üzere 10 Temel Eğitim Okuluna 522 öğrenci, merkezdeki 6 Liseye 490, 4 Özel Eğitim Taşıma Merkezi Okuluna

ise 29 özel eğitim öğrencisi olmak üzere toplamda 1041 öğrenci hizmet almaktadır. Ancak taşınmalı eğitim uygulaması sonucu ilçede 55 ilkokul-ortaokul ve bu okulların bünyesinde bulunan 17 lojman kullanılmaz duruma gelmiştir (Brifing Raporu, 2021).

Tablo 2.4. Görele’deki Okulların Bulundukları Mahalleler ve Öğrenci Sayıları (2020)

Eğitim-Öğretim Kurumu	Mahalle	Öğrenci Sayısı
Anadolu Lisesi	Sayfiye	446
H. Gürel Anadolu Lisesi	Yeşiltepe	254
Nihat Gürel Fen Lisesi	Yeşiltepe	401
13 Şubat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Kumyalı	231
Anadolu İmamhatip Lisesi	Bozcaali	128
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Bozcaali	287
Özel Görele Açık Temel Lisesi	Kumyalı	66
Cumhuriyet Ortaokulu	Hendekbaşı	61
H. Ali Yücel Ortaokulu	Soğuksu	233
Görele Ortaokulu	Kumyalı	289
M. Gürel Ortaokulu	Yeşiltepe	296
Aydınlar Ortaokulu	Karlıbel Köyü	39
Çavuşlu Ortaokulu	Merkez	71
İnanca Ortaokulu	İnanca Köyü	84
Kırıklı Ortaokulu	Kırıklı Köyü	43
Koyunhamza Ortaokulu	Koyunhamza K.	60
İmam Hatip Ortaokulu	Sayfiye	181
Cumhuriyet İlkokulu	Hendekbaşı	86
H. Ali Yücel İlkokulu	Soğuksu	191
Mimar Sinan İlkokulu	Bozcaali	272
M. Gürel İlkokulu	Yeşildere	330
Ziya Okay İlkokulu	Kumyalı	198
Çatakkırı İlkokulu	Çatakkırı	64
Çavuşlu İlkokulu	Merkez	77
İnanca İlkokulu	İnanca Köyü	72
Taşlık İlkokulu	Taşlık Köyü	51
Kırıklı İlkokulu	Kırıklı Köyü	26
80. Yıl Anaokulu	Kumyalı	137
Melahat Gürel Anaokulu	Yeşiltepe	85
Güzel Sanatlar Fakültesi	Bozcaali	209
Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu	Yeşiltepe	450
Toplam		5418

Kaynak: Görele Kaymakamlığı 2021 Yılı Ocak-Haziran dönemi brifing raporu.

Görele’nin kültürel hayatını destekleyen bu okullar aynı zamanda şehrin hizmet fonksiyonunda en önemli istihdam alanını oluşturmaktadır. Nitekim, 2021 yılının ilk 6 ayında şehirdeki örgün öğretim kurumlarında 394 öğretmen çalışmaktaydı (Tablo 2.5). Diğer çalışanlar ile birlikte bu sayı her yıl değişmekle birlikte yine de 500’ün üzerindedir.

Fotoğraf 2.2. Hasan Ali Yücel İlkokulu ve Ortaokulu, Soğuksu Mahallesinde Bulunmaktadır

Tablo 2.5. Görele'deki Örgün Eğitim-Öğretim Kurumları ve Çalışan Sayıları (2021)

Eğitim-Öğretim Kurumu	Öğretmen Sayısı
Anadolu Lisesi	22
H. Gürel Anadolu Lisesi	17
Nihat Gürel Fen Lisesi	21
13 Şubat Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	30
Anadolu İmam Hatip Lisesi	18
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	19
Özel Görele Açık Temel Lisesi	12
Cumhuriyet Ortaokulu	7
H. Ali Yücel Ortaokulu	26
Görele Ortaokulu	25
M. Gürel Ortaokulu	22
Aydınlar Ortaokulu	9
Çavuşlu Ortaokulu	9
İnanca Ortaokulu	9
Kırıklı Ortaokulu	7
Koyunhamza Ortaokulu	8
İmam Hatip Ortaokulu	18
Cumhuriyet İlkokulu	5
H. Ali Yücel İlkokulu	13

Tablo 2.5. (Devamı)

Mimar Sinan İlkokulu	14
M. Gürel İlkokulu	17
Ziya Okay İlkokulu	10
Çatakkırı İlkokulu	5
Çavuşlu İlkokulu	9
İnanca İlkokulu	6
Taşlık İlkokulu	4
Kırıklı İlkokulu	1
80. Yıl Anaokulu	8
Melahat Gürel Anaokulu	5
Güzel Sanatlar Fakültesi	17
Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu	11
Toplam	394

Kaynak: Görele Kaymakamlığı 2021 Yılı Ocak-Haziran dönemi brifing raporu.

Görele’de yaygın eğitim-öğretim kurumları içerisinde Halk Eğitim Merkezi de yer almaktadır. Nitekim bu merkezde 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 5 öğretmen, 1 memur, 2 daimi işçi ve 1 taşeron işçi olmak üzere toplamda 12 personel faaliyet göstermektedir.

Görele Halk Eğitim Merkezince 01.01.2021-30.06.2021 tarihleri arasında 60 dalda 94 kurs (yüzme, okuma-yazma, bilgisayar, aşçılık, okçuluk ve müzik gibi) açılmıştır. Bu kursların 3 tanesi İşkur kapsamında açılan meslek edindirme kurslarıdır. Kursların faaliyet döneminde 903 kadın ve 194 erkek olmak üzere 1097 kursiyer katılmıştır. Kursa katılan 263 kadın ve 103 erkek olmak üzere toplam 366 kursiyere sertifika verilmiştir.

Modern anlamda eğitim-öğretim faaliyetleri sürdürülmeye çalışılsa da bazı eksiklikler halen devam etmektedir. Nitekim ilçenin Yeşiltepe mahallesinde 18 derslikli bir ortaokula ihtiyaç duyulmaktadır. Geçici olarak belediyeye ait bina da hizmet veren İlçe Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulları için de binaya ihtiyaç duyulduğu yetkililer ile yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir.

2.1.3.1.1.1.4. Sağlık Fonksiyonu

Sağlık hizmetleri, şehrin yakın ve uzak çevresine verdiği hizmetlerden bir diğeridir. Görele’de bu alanda çalışanların sayısı 363 kişidir. Bu işgücünün 287’si Devlet Hastanesi’nde, geri kalan 76 kişi ise Aile Sağlık Merkezlerinde çalışmaktaydı. Görele’de sağlık hizmetlerinde 41 doktor, 146’sı hemşire, ebe, sağlık memuru ve 177 yardımcı hizmetler personeli mevcuttu (Tablo 2.6). Şüphesiz mevcut sağlık kurumlarına

yenilerinin eklenmesi, var olan kurumlarda kapasitelerin arttırılması, hekim ve personel sayılarındaki artışlar, halka ulaştırılan sağlık hizmetlerinin kolaylaştırılması, nüfusun sağlıklı bir şekilde gelişimini sağlamaktadır (Yılmaz, 2016: 37). Bu bağlamda şehirler bünyelerindeki hastaneleri ve eczaneleriyle çevresindeki yerleşmelerin sağlık merkezi konumundadır. Nitekim Görele şehrinde sağlık hizmetleri devlet hastanesi, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve eczaneler tarafından sürdürülmektedir.

Tablo 2.6. Görele’de Sağlık Hizmetlerinde Çalışanların Dağılımı (2021)

Sağlık Birimi	Doktor Sayısı	Diş Hek. Sayısı	Hemşire-Ebe-Sağlık Memuru	Yardımcı Hizmetler	Toplam
Devlet Hastanesi	25	2	98	162	287
1 ve 2 Nolu Acil Sağ. Hiz.	-	-	22	1	23
Görele Aile Sağ. Mer.	8	-	11	2	21
Çavuşlu Aile Sağ. Mer.	2	-	4	1	7
Toplum Sağ. Mer.	4	-	11	11	26
Toplam	39	2	146	177	364

Kaynak: Görele Kaymakamlığı 2021 Yılı Ocak-Haziran dönemi brifing raporu ve Devlet Hastanesi verilerinden derlenmiştir.

Görele de sağlık hizmetleri Devlet Hastanesi’nin yanı sıra ilçe merkezi ve Çavuşlu’da bulunan 1 ve 2 No.lu Acil Sağlık Hizmetleri, yine İlçe merkezi ve Çavuşlu’da bulunan Aile Sağlığı Merkezleri, Toplum Sağlığı Merkezi ve 13 tane eczane tarafından yürütülmektedir.

Görele Op. Dr. Ergun Özdemir Devlet Hastanesi 2004 tarihinde hizmete açılmış, 4137 m² oturma alanına sahip ve 6485 m² kapalı alan olarak 81 yatak kapasitesi ile faaliyet göstermektedir. Yeni yapılan ek binası ise 854 m² oturma alanına sahip ve 5124 m² kapalı alan olarak 44 yatak, 12 poliklinikten oluşmaktadır. Bu hastanede 2021 yılı itibariyle 10 uzman hekim, 13 pratisyen doktor, 2 diş hekimi, 80 hemşire, 15 ebe, 4 anestezi teknikeri, 1 odyometri, 1 diyetisyen, 1 psikolog, 1 çocuk gelişimcisi, 2 eczacı, 3 acil tıp teknisyeni, 1 diyaliz teknikeri, 10 laboratuvar teknisyeni, 8 röntgen teknisyeni, 1 ortopedi teknisyeni, 8 toplum sağlığı teknisyeni, 5 yönetici ve 121 diğer hizmet alanlarında çalışanlar (hizmetli, bekçi, sürekli işçi, şoför vb) olmak üzere toplamda 287 kişi görev yapmaktaydı. 2021 yılı ilk 6 ay içerisinde 584 adet ameliyat yapılmıştır.

Tüm bu veriler dikkate alındığında sağlık fonksiyonu, Görele şehrine merkezilik özelliği kazandıran hizmet alanlarından birisidir. Nitekim, şehrin sağlık hizmetleri etki bölgesi ilçenin tümünü kapsamakla kalmayıp zaman zaman çevredeki ilçelere kadar

uzanmaktadır. Ancak yapılan görüşmelerde bazı hastalıkların teşhisi ve tedavisinde imkânları daha yeterli olan hastanelere gidildiği ve bu hastanelerin başında Giresun ve Trabzon şehirlerindekiilerin geldiği belirtilmiştir.

2.1.3.1.1.1.5. Ulaşım Fonksiyonu

Ulaşım faaliyetleri ile kent yerleşmeleri arasındaki ilişkiler çeşitlidir (Tümertekin, 1987: 166). Bu bağlamda ulaşım şehirlerin kuruluşunda ve gelişmesinde büyük bir öneme sahiptir. Nitekim ulaşım faaliyetinin bölgeler arası ilişkilerde ve tarım, sanayi, turizm ve ticaret gibi ekonomik faaliyetlerin gelişmesinde ve sürdürülmesinde çok büyük etkileri vardır (Bekdemir, 2000: 241).

Gerçekten de geçmişten günümüze Görele'deki şehrsel hizmetlerin gelişmesine katkı sağlayan fonksiyonlardan bir diğerini de ulaşım fonksiyonu oluşturmaktadır. Görele, kara ve deniz yolu ulaşım bağlantılarına sahiptir. İskele yerleşmesi olarak anılan Görele'nin kurulup gelişmesinde önem taşıyan deniz yolu ulaşımı zamanla önemini kaybetmiştir. Nitekim 1902-1903 döneminde Görele Limanı'na 697 yelkenli, 8 vapur uğramıştı. Bunların içinde Almanya ve Rusya bandıralı vapurlar da mevcuttu. Görele Limanına bağlı 51 büyük, 39 küçük gemi vardı. 14 Mart 1903 ve 13 Mart 1904 tarihleri arasında Görele iskelesine gelen yolcu sayısı 88, giden yolcu sayısı 317 kadardı (Salname-i Vilayet-i Trabzon 1322: 442-443'ten aktaran Emecen vd., 2020: 123). Dolayısıyla deniz yolu ulaşımı tarihte Görele için önem taşıyan bir ulaşım ağı olmuştur. Günümüzde ise iskele daha çok balıkçılar tarafından kullanılmakta olup yük ve yolcu taşımacılığı yapılmamaktadır.

Doğu-batı doğrultusunda uzanan Karadeniz sahil yolu günümüzde, Görele'nin ana ulaşım bağlantısını oluşturmaktadır. Nitekim Trabzon-Samsun sahil yolu üzerinde bulunması nedeniyle şehrin gelişiminde bu fonksiyonun önemli bir rolü bulunmaktadır. Şehir deniz kenarında kurulmuş olmasına rağmen, uzak ve yakın çevresiyle olan bağlantısı karayolu ile sağlanmaktadır. Bu yolun şehrin ekonomik hayatı üzerinde önemli katkıları bulunmaktadır.

Fotoğraf 2.3. G6rele'nin lke İçi Karayolu Bağlantısını Sağlayan Karadeniz Sahil Yolu

G6rele'nin ulaşım fonksiyonu şehirlerarası ulaşım, şehir ile kırsal yerleşmeler arasındaki ulaşım ve şehir içi ulaşım şeklindedir. şehirlerarası yolcu taşımacılığı otogarda bulunan ve 40 personelin istihdam edildiği 10 otobüs firması aracılığı ile yapılmaktadır (Fotoğraf 2.4). Başta Trabzon, Artvin, Rize ve Gümüşhane'den gelen otobüsler de bu otogara uğrayıp yolcu almaktadır. İstanbul, Samsun, Ankara, Sakarya, Zonguldak ve Erzurum gibi birçok şehre düzenli sefer hizmeti verilmektedir. Özellikle yaz aylarında mevsimlik işçilerden ve köye fındık toplamak amacıyla gelen yolculardan dolayı yoğun bir yolcu trafiği yaşanmaktadır.

Fotoğraf 2.4. Görele’de Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığına Hizmet Veren Otogar

Trabzon ve Giresun gibi kıyı kuşağında yer alan birbirine yakın yerleşmeler arasında minibüsle yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Nitekim Görele-Tirebolu, Görele-Espiye, Görele-Keşap-Giresun, Görele-Eynesil ve Görele-Trabzon güzergâhında her gün düzenli seferlerle yolcu taşımacılığı yapılmaktadır (Fotoğraf 2.5).

Fotoğraf 2.5. Görele-Giresun ve Görele-Trabzon Arası Yolcu Taşımacılığı Çoğunlukla Minibüsler ile Sağlanmaktadır

Küçük bir şehir özelliği gösteren Görele’de şehir içi ulaşım büyük ölçüde yaya olarak sağlanmaktadır. Dolayısıyla şehir içinde düzenli bir yolcu taşımacılığı yapılmamaktadır. Şehrin merkezini oluşturan Kumyalı, Soğuksu, Yeşiltepe ve Sayfiye mahallelerinin bir arada bulunması, ulaşımın yaya olarak sağlanmasına neden olmaktadır.

Ancak şehrin en doğusu ve en batısı arasındaki ulaşım yayanın yanında taksiler ile de sağlanmaktadır. Belediye mücavir alanında bulunan diğer mahallelere ise ulaşım minibüsler ile sağlanmaktadır.

2.1.3.1.1.2. Tarım Fonksiyonu

Şehirler, büyük ölçüde tarım dışı fonksiyonların gelişmiş olduğu yerleşmeler olarak bilinmektedir (Doğanay, 2006: 65). Ancak, ülkemizde bazı küçük şehirlerde tarımda çalışan nüfus büyük bir oran oluşturur. Nitekim sahadaki temel fonksiyonlardan birini de tarım oluşturmaktadır. Özellikle fındık köy özelliği gösteren ilçe merkezi mahallelerindeki tarım alanlarının büyük bir kısmını kapsamaktadır. Yörede tarım dışı ekonomik sektörlerin fazla gelişmemesi ve iş imkânlarının kısıtlı olması tarımsal faaliyetlerin önemini artırmıştır. Bu bağlamda şehirde yaşayan ailelerin bazılarının da geçimini temin ettiği sektör olan tarım, bazı ailelere de ek katkı sağlamaktadır. Özellikle ticarî değere sahip fındık, çay ile sebze ve meyve yetiştiriciliği bunda başlıca rolü oynamaktadır. Görele şehrinde 626 kişi tarımda çalışmaktadır (İlçe Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2021).

İlçe geneli düşünüldüğünde tarımın temel geçim kaynağı olduğu değerlendirilebilir. Nitekim ilçede ekilen tarım arazisi 103.323 dekar kadardır. Tarım arazilerinin ürünlere göre dağılımına bakıldığında fındık tarımı arazisi % 93.3'lük (96446 da) bir oranla başta gelir. Bunu % 3.1 ile (3276 da) sebzeler, % 2.1'lik (2104 da) bir oranla tahıllar (mısır) ve % 1.5 (1497 da) ile çay tarımı alanlarının izlediği görülür. Üretim bakımından 2020 yılı itibariyle Görele'de 5242 ton fındık, 2246 ton çay üretilmiştir. Sebze ve diğer meyve tarımı ise daha çok geçim tipi olarak yapılmakta ancak ihtiyaç fazlası ürünler özellikle kadınlar tarafından pazarlarda ticari olarak değerlendirilmektedir.

Görele ilçesi sınırları içerisinde 2218 büyükbaş, 5987 küçükbaş olmak üzere toplam 8205 baş hayvan beslenmektedir. Böyle olmakla birlikte hayvancılık şehrin ekonomik hayatını destekleyen bir faaliyet durumunda olmayıp daha çok geçim tipi olarak yapılmaktadır.

Görele şehrinde önem taşıyan ekonomik faaliyetlerden birini de balıkçılık oluşturmaktadır. İlçede orta büyüklükte bir balıkçı barınağı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.6). Büyük balıkçı tekneleri ve küçük kayıklarla deniz balıkçılığı yapılmaktadır. Görele

Liman Başkanlığı verilerine göre 82 adet balık avlama gemisi bulunmaktadır ve kıyı balıkçılığı ile uğraşan kişi sayısı 500 civarındadır. Balıkçı tekneleri ile çoğunlukla hamsi, palamut, istavrit, mezigit, barbun, kefal ve lüfer avlanmaktadır.

Fotoğraf 2.6. Görelle Balıkçı Barınağı

Görelle’de tarımsal yapı incelendiğinde yaygın olarak üretilen fındığın ön plana çıkarak şehrin ekonomisine büyük ölçüde katkı sağladığı görülür. Bu bağlamda ilçede 1 fındık tarım satış kooperatifi, 1 tarım kredi kooperatifi ile tarımsal kalkınma kooperatifi bulunmaktadır.

2.1.3.1.1.3. Sanayi Fonksiyonu

Şehirleşmenin ortaya çıkmasını sağlayan hizmetlerden birini sanayi fonksiyonu oluşturmaktadır. Ancak Görelle şehrinde sanayi faaliyetlerinin gerek tesis sayısı gerekse de çalışan işgücü miktarları dikkate alındığında yeterince gelişmemiş olduğu görülür. Yörede daha çok yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde organize edilen atölye tipi küçük işletmeler yaygındır. Bu bağlamda ilçede 1 adet fındık fabrikası ve 3 adet tekstil

atölyesi bulunmaktadır. Ayrıca bunun yanında içerisinde araba tamircileri, kaportacı, demir doğrama, plastik doğrama, oto boyama, yedek parça, marangoz ve mobilyacıların olduğu 85 adet iş yeri olan 1 sanayi sitesi bulunmaktadır. Fındık fabrikasında 30 kişi, tekstil atölyelerinde ise 170 kişi istihdam etmektedir. Bu iş yerleri gerek şehir gerekse yönetim bölgesi nüfusunun ihtiyacını karşılayarak, şehrin merkezilik özelliğini gösteren ekonomik faaliyetlerdir. 2020 yılı verilerine göre, şehirdeki 236 küçük sanayi işyerinde toplam 344 kişi çalışmaktaydı (Tablo 2.7).

Görele’de küçük sanayinin başlıca yoğunluk alanını oto tamir ve bakım atölyesi oluşturmaktadır. Nüfusun alım gücünün yükselmesi ve ulaşımın gelişmesi oto tamir ve bakım işyerlerinin hızla artmasını sağlamıştır. Bu işyerlerinde çalışan kişi sayısı değerlendirildiğinde demir ve alüminyum doğrama atölyesi ilk sırayı almaktadır. Nitekim çalışan nüfus içerisinde % 17.4’lük bir orana sahiptir. İlçenin orman bakımından zengin olması orman ürünlerine dayalı küçük sanayi işyerlerinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlamıştır. Bu bağlamda % 14.6’lık çalışan kişi (50 kişi) sayısı ile marangoz ve mobilya atölyeleri ikinci sırada gelmektedir. Kereste ve doğrama atölyelerinde ise 20 kişi çalışmaktadır. Görele şehrinde atölye tipi tesisleri mermer atölyesi (7 adet), soba imalatı (3 adet), pvc pencere imalatı (15 adet) yapan işyerleri oluşturmaktadır. Şehrin değişik kısımlarında bulunan bu işyerlerinde istihdam edilen işçi sayısı 51 kişi kadardı. İşletme ve çalışan kişi bakımından şehirdeki önemli atölye tipi sanayi tesislerinden birisi de fırınlardır. Üretilen ekmeğin büyük bir kısmı şehirde tüketilmekle birlikte ulaşımın kolayca sağlandığı çevre köylere de servis yoluyla satış yapılmaktadır.

Tablo 2.7. Görele’de Küçük Sanayi İşyerleri ve Çalışan Sayıları (2020)

Faaliyet Kolu	İşyeri Sayısı	%’si	Çalışan Sayısı	%’si
Marangoz ve Mobilya Atölyesi	35	14.8	50	14.6
Oto Tamir ve Bakım Atölyesi	40	16.9	40	11.6
Kereste ve Doğrama Atölyesi	5	2.1	20	5.8
Demir ve Alüminyum Doğrama	50	21.1	60	17.4
Mermer Atölyesi	7	3	20	5.8
Fırın	30	12.7	50	14.6
Soba İmalatı	3	1.3	6	1.7
Çelik Kapı ve PVC Pencere	15	6.3	25	7.2
Kaynakçı	15	6.3	15	4.4
Diğerleri	36	15.5	58	16.7
Toplam	236	100.0	344	100.0

Kaynak: Esnaf ve Sanatkarlar Odası kayıtları ile yerinde yapılan gözlem sonuçları.

Şehirdeki sanayi faaliyetleri içerisinde değerlendirilen bir diğer faaliyeti de inşaat sektörü teşkil etmektedir. Şehirleşmenin en önemli göstergeleri arasında yer alan inşaat faaliyetleri de imâlat sanayi içerisinde kabul edilmektedir. Dolayısıyla kentsel fonksiyonlardan birisi olarak sayılmaktadır. Özellikle nüfus artışının ve yapılaşmanın hız kazandığı yerleşmelerde bu fonksiyon alanında çalışanların oranı hâkim fonksiyon kadar olmasa da yine de %10'dan fazla değerler gösterebilmektedir (Tümertekin, 1973: 71). Görele'de de inşaat sektörü son dönemlerde bir hayli ivme kazanmıştır. Yapılan mülakatlarda inşaat sektöründe çalışan kişi sayısının fazla olduğu belirtilmiştir. Tarımla uğraşanların birçoğunun da inşaat sektöründe çalıştığı vurgulanmıştır. Şehirde inşaat malzemesi satan işyerleri haricinde inşaat firmaları da yer almaktadır.

2.1.3.1.2. Fonksiyonel Arazi Kullanım Durumu

Şehirlerin karakteristik özelliklerinden birisini fonksiyonel sahaların farklı alanlarda toplanmış olması oluşturmaktadır. Bu bağlamda planlama, şehir ve kırsal yerleşmelerinin sınıflandırılmasında kullanılan kriterlerden biridir. Nitekim planlama şehir için mekânlardan en iyi şekilde yararlanmayı hedefleyerek gelecekteki görünümüne zemin hazırlayan önemli bir unsurdur. Planlamalar yapılırken ne kadar araziye ihtiyaç duyulacağı, büyük ölçüde şehrin nüfus özelliklerine ve ekonomik yapısına bağlı olarak belirlenir. Özellikle nüfusa yetebilecek bir hizmeti dikkate alarak planlamalar yapılır. Ayrıca bu planlamalarda kültürel özellikler ve yaşam tarzları da az da olsa planlamalarda söz sahibi olabilmektedir (Kaya, 2016: 122-123) (Fotoğraf 2.8).

Fotoğraf 2.7. Kültürel Özellikler De Şehir Planlarında Etkili Olmaktadır. Yöredeki En Önemli Çalgı Aleti Olan Kemençe Anıtı

Geçmişten günümüze kadar şehirler daha fazla hizmet sunabilmek için sürekli gelişim çabası içerisinde olmakla birlikte geleceğe yönelik planlamalar yapılmaktadır. Ülkemizde küçük şehirlerin birçoğunda görülen bütün şehrsel fonksiyonların merkezinin bir yerde yoğunlaşması ve iş ve ticaret merkezleri ile çoğunlukla iç içe bir görünüm sunar (Kaya, 2016: 123). Nitekim bu görünüm Görele için de geçerlidir.

Görele'nin şehrsel kullanıma sunulan alanı 465.2 hektardır. Bu kullanım alanları içinde % 41.5'i (189.3 ha) ile en büyük pay belediye mücavir alanı içerisindeki kırsal mahallelerde yer alan tarım alanlarına aittir. Tarım alanlarının büyük bir kısmını fındık bahçeleri oluşturur. Bunun dışında şehrsel arazinin % 30.3'lük (138.2 ha) önemli bir kısmı konut alanlarına ayrılmıştır. Diğer başlıca kullanım alanları ise park ve rekreasyon alanı (32.5 ha), eğitim alanı (9.1 ha), liman alanı (6.1 ha), sanayi alanları (2 ha), kamu alanları (1.6 ha), sağlık alanı (1.1 ha) olarak sıralanmaktadır (Tablo 2.8; Harita 2.1).

Tablo 2.8. Görele’de Fonksiyonel Arazi Kullanılışı

Kullanım Alanları	Kapladığı Alan (ha)	%'si
Konut Alanları	138,2	30.3
İş ve Ticaret Alanları	0,7	0.2
Eğitim Alanları	9,1	2
Sanayi Alanları	2	0.5
Kamu Alanları	1,6	0.3
Sağlık Alanı	1,1	0.2
Park ve Rekreasyon Alanı	32,5	7.1
Tarım Alanı	189,3	41.5
Liman Alanı	6,1	1.3
Dini Tesis Alanı	0,5	0.1
Askeri Alan	0,4	0.1
Diğer Kullanılan Alanlar	74,7	16.4
Toplam	456,2	100

Kaynak: Görele Revizyon İmar Planı (1/1000) Açıklama Raporu.

Harita 2.1. Görele’de Fonksiyonel Arazi Kullanılışı (Görele Belediye İmar Planı 1/1000)

Şehirsel arazinin % 30.3 (138.2 ha) gibi büyük bir oranını, konut alanları oluşturmaktadır. Şehrin merkezi mahalleleri; Kumyalı, Soğuksu, Yeşiltepe, Sayfiye konut yoğunluğu en fazla olan yerlerdir (Fotoğraf 2.8). Görele merkezde 13805 hane bulunmaktadır (Brifing Raporu, 2021).

Fotoğraf 2.8. Doğudan Batıya Doğru Kumyalı, Sayfiye, Yeşiltepe, Bozcaali Mahallelerinin Panoramik Görünümü

Şehir yerleşmelerinin en önemli fonksiyonel kullanım alanlarından bir diğerini de küçük şehirlerde çarşı olarak adlandırılan iş ve ticaret alanları oluşturur. Bu alanlar şehirsel görünümü belirleyen ve hareketliliğin de odak noktalarını oluşturur. Bu sahalar şehrin büyüklüğü ve yerleşme şekline bağlı olarak değişmektedir. Aynı zamanda iş yeri sayısı ve çeşitliliği de yörenin etki sahasını belirlemektedir.

Fotoğraf 2.9. Konut Yoğunluğunun Fazla Olduğu Kumyalı Mahallesi

Fotoğraf 2.10. Şehirde Ticarethanelerin Yoğun Olduğu Hasan Ali Yücel Caddesi

Görelle’de eğitim-öğretim alanlarının şehrsel kullanım alanları içerisindeki payı % 2 (9.1 ha) kadar olup, resmi alanlar içerisinde en büyük orana sahiptir. Görelle şehrinde 2021 yılı verilerine göre 828 tane işyeri bulunmaktadır. Bunların şehrsel arazi içerisindeki oranı % 0.2 (0.7 ha) kadardır. Kaymakamlık ve Belediye binalarının, bankaların çevreleri de iş yerlerinin toplanma alanlarından biridir. Nitekim bu çevre daha önce de belirtildiği gibi Çarşı olarak adlandırılmaktadır. Bu alanların en yoğun olduğu mahalleler başta Kumyalı olmak üzere, Yeşiltepe ve Sayfiye mahalleleridir.

Mülki hizmete yönelik resmi binalar şehirdeki fonksiyon alanlarından bir diğerini oluşturmaktadır. Nitekim Görelle’deki şehrsel arazinin (465,2 ha) % 0.3 (1.6 ha) resmi fonksiyon alanlarına ayrılmıştır. Yönetim fonksiyonunun en yoğun olduğu alan Kumyalı mahallesidir. Kaymakamlık ve Belediye binası gibi birçok resmi kurumu bünyesinde bulundurması nedeniyle en önemli yönetim hizmet binalarını oluşturur. Bunun dışındaki Emniyet Müdürlüğü, Askerlik Şubesi, Adalet Sarayı, Posta İşletme Müdürlüğü şehrin değişik bölümlerine dağılmış durumdadır.

Park ve rekreasyon alanları 32.5 ha ile şehrsel kullanımın % 7.1’ini oluşturmaktadır. Nitekim Görelle şehrinde Hayrullah Koç Parkı ve Dr. Nabi Kandazoğlu Parkı yer almaktadır (Fotoğraf 2.11).

Fotoğraf 2.11. Parklar Şehir Planlarında Önemli Bir Yere Sahiptir (Hayrullah Koç ve Dr. Nabi Kandazoğlu Parkı)

Görelle şehrinde 465.2 hektarı imar planı yapılarak şehrsel kullanıma sunulmuştur. Ancak yörenin çok büyük bir kısmı findık bahçeleri, ormanlık alanlar ve yerleşmeye uygun olmayan arazilerden oluşmaktadır. Bu nedenle, topografik özellikler nedeniyle şehrsel kullanıma tahsis edilecek araziler oldukça sınırlıdır.

2.1.3.1.3. Şehrin Fonksiyonel Sınıflandırmadaki Yeri

Herhangi bir yerleşmenin merkezi bir rol üstlenmesi, onun çevresindeki daha küçük yerleşmelerle kurduğu ilişki düzenine ve ekonomik aktivitelerine bağlı olarak gerçekleşir (Arınç, 2001: 173). Başka bir ifadeyle, bir yerleşmenin oluşmasını ve varlığını sürdürmesini sağlayan ekonomik, sosyal ve kültürel amaçlı güçler veya faktörler, o yerleşmenin fonksiyonları olarak tanımlanır. Bunlar tarımsal ve tarım dışı fonksiyonlar olarak iki gruba ayrılır (Doğanay, 1997: 22). Görele'nin tarım dışı fonksiyonlarını sanayi ve hizmet fonksiyonu oluşturur. Hizmet sektörü yönetim, eğitim, ticaret, sağlık ve ulaşım gibi çeşitli faaliyetlerden oluşmaktadır.

Sanayi ve ticaret gibi fonksiyonlar şehrin etki bölgesinin genişlemesine zemin hazırlamıştır. Özellikle fındık üretimi ilçede ekonomik bakımdan çok büyük bir önem taşımaktadır. Fındık fabrikası hem ilçenin hem de yakın çevrenin etki sahası altındadır. Aynı zamanda balıkçılık en eski sektörlerden birisini oluşturması bakımından önem taşımakta ve etki alanı önemlidir.

Görele ilçe merkezi gerek nüfus gerekse ekonomik kriterlere göre ülkemizin küçük şehirlerinden bir tanesini oluşturmaktadır. Fonksiyonel özellikleri dikkate alındığında hizmet sektörünün ortaya çıkardığı bir şehir yerleşmesi olarak sınıflandırılabilir.

2.1.3.1.4. Şehrin Yerleşim Özellikleri ve Başlıca Planlama Sorunları

Yerleşmeler geçici ve sürekli ikamet edilen mekanlar şeklinde görülebilir. Nitekim ilçe merkezleri sürekli ikamet edilen yerleri oluşturmaktadır. Araştırma sahasında yer alan 14 mahallenin yerleşim dokuları incelendiğinde ilçe merkezinin yoğun olarak kullanıldığı alanlarda yerleşmenin toplu, diğer kısımlarda ise dağınık dokulu yerleşme özelliği taşıdığı dikkat çekmektedir. Yörede su kaynaklarının bol olmasının yanı sıra eğimli ve engebeli topoğrafik yapı, belediye mücavir alanı içerisinde bulunmasına rağmen, şehrin hemen gerisindeki kırsal alanlardaki mahalle yerleşmelerinin dağınık dokulu bir özellik göstermesine neden olmuştur.

İnsanlar barınma ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla geçmişten günümüze birçok çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu faaliyetleri doğal şartlar, beşeri ve ekonomik faaliyetler önemli derecede etkilemiştir. Nitekim bu faktörlerin hepsi Görele şehrinin

yerleşim planı üzerinde etkili olmuştur. Kıyı kesimdeki düzlük alanlar şehrin daha çok doğu-batı doğrultusunda gelişerek çizgisel bir uzanış görünümüne sahip olmasına neden olmuştur. Şehrin cadde ve sokak sistemleri de büyük ölçüde kıyıya paralel bir uzanış göstermektedir. Görele şehrinde kıyıdan itibaren yükselti ve eğim değerlerinin artması, yerleşme alanının planlı bir şekilde gelişmesini engellemiştir. Görele şehri yerleşim planı, yeryüzü şekillerine bağlı olarak şekillenme göstermiştir. Görele, Görele Deresi'nin oluşturduğu küçük delta ovasının doğusuna doğru gelişmektedir (Bekdemir, 2007: 19) (Fotoğraf 2.12).

Fotoğraf 2.12. Görele Çayı'nın Karadeniz'e Ulaştığı Kesimin Doğusunda Yer Alan Sıkışık Bir Yerleşme Düzenine Sahip Mahallelerden Bir Görünüm

Çalışma alanında yer alan konut tiplerinin bazıları restore edilerek günümüz koşullarına uygun modern tipte görünümüne sahiplerdir. Ancak yapılan saha araştırmalarında modern konutların yanı sıra çok sayıda eski, harabe ve terk edilmiş konutların bulunması dikkat çekmektedir. (Fotoğraf 2.13).

Fotoğraf 2.13. Şehirde Terk Edilmiş, Harabe Şeklinde Birçok Bina Bulunmaktadır

Görele ilçesinde bulunan geleneksel eski evler genellikle Soğuksu mahallesinde yoğunlaşırken, Hendekbaşı, Sayfiye ve Kumyalı mahallelerinde de bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde bu evlerin birçoğunun tescilli olduğu belirtilmiştir. Evlerin bahçeleri genellikle küçüktür. Cephe özelliklerine bakıldığında düz cephe özelliğinde olup zemin ile beraber 2 veya 3 katlı olabilen ve bazılarının zemini dükkân olarak kullanılabilen bir özellik gösterirler.

Konutlarda kagir olmayan duvarların sac malzemesi ile kaplandığı görülmektedir. Yöreye özgü bir gelenek olarak konutlarda, cephenin saçak ile birleştiği noktalarda cepheyi baştanbaşa saran ahşaptan dış sırası motifi bulunan bir şerit kaplar. Bu uygulama Giresun genelinde Görele dışındaki yerleşmelerdeki konutlarda görülmez (İltar, 2016: 71). Başka bir ifadeyle bu özellik sadece Görele’de görülmektedir.

Konutların zemin üzeri 1 veya 2 katlı olduğu, cephesinde giriş kapısının bulunduğu, iki-üç-dört pencereli olabilen ve üst örtünün kırma çatı olduğu, çatının ön cepheye bakan yönünde çatı penceresinin yer aldığı düz cepheli zemin katlı, çatı pencereli evlerdir

(Fotoğraf 2.14). Bazı düz cephe zemin 2 katlı evler genellikle ekonomisi iyi olan kişilerin sahip olduğu evler olmakla birlikte zemin katının kiler olarak kullanıldığı, üst örtüsünün alaturka kiremit olduğu konutlardır.

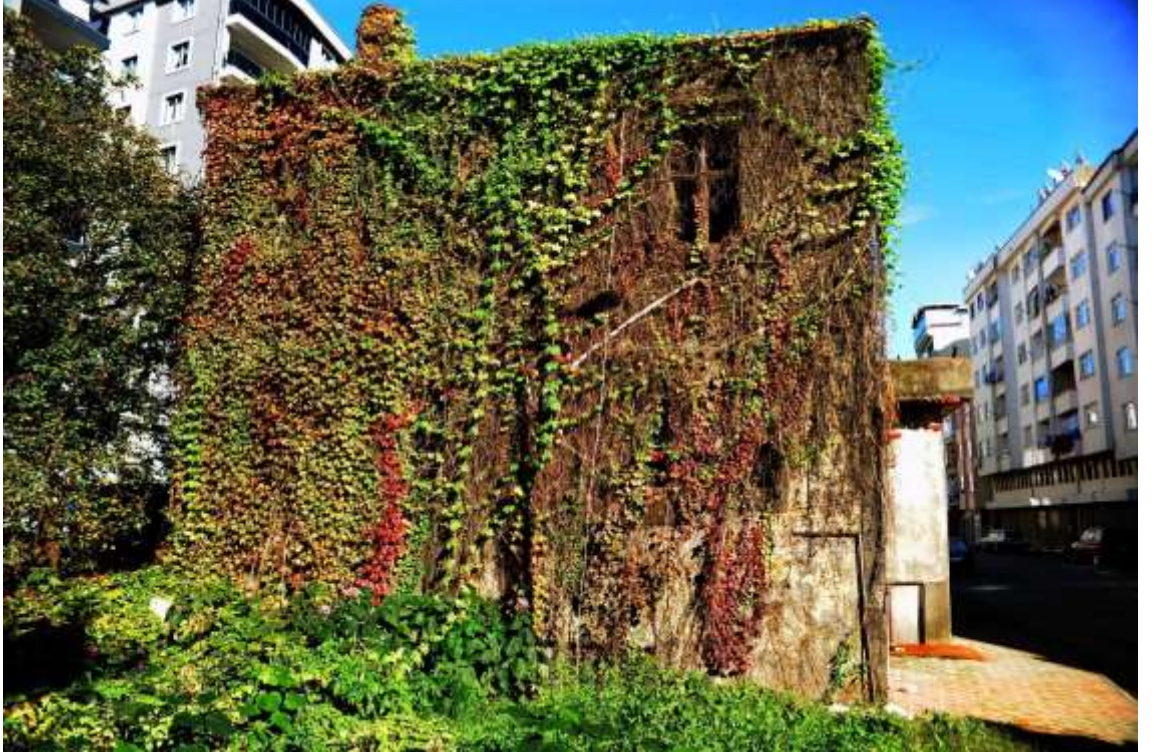

Fotoğraf 2.14. Soğuksu Mahallesinde Bulunan Düz Cephe Zemin, 1 veya 2 Katlı, Çatı Pencere Evler

Düz cephe, dükkan +1,2,3 katlı, beşik çatılı evler Görele'nin bir diğer geleneksel eski evlerini oluşturur. Daha çok ticari alanlarda bulunan bu tipteki konutlar inşa edilirken alt katı dükkan olarak düzenlenir. Zemin üzeri bir ya da 2 kat şeklinde tasarlanan bu tipteki yapılar beşik çatı ile örtülüdür. Çatı katlarının daire şeklinde olanları da vardır. Zemin katlar dükkân olduğundan evin girişi ya ön cephenin bir kenarında ya da yan cephede bulunur. Bu tip cephe düzenlemesine sahip konutlar Giresun genelinde sadece Görele şehrinde yer alır (İltar, 2016: 73).

Görele şehrinde çok sayıda bulunan bu eski geleneksel evler restore edilerek kullanılabilir hale getirilebilir. Nitekim bu evlerin bazıları *kemençe kültür evi* gibi faaliyet alanlarına dönüştürülebilir. Soğuksu mahallesinde bulunan eski evlere örnek olarak bir evin tamamıyla doğal şarmaşıklarla kaplı olduğu dikkat çekmektedir. Bu evin restore edilerek bir faaliyet alanına dönüştürülmesi çok sayıda fotoğrafçıyı ve ziyaretçiyi

cezbedecektir. Nitekim Trabzon'un Maça ilçesinde de sarmaşıklarla kaplı olan ev çok sayıda fotoğrafçının akın ettiği bir yer olmuştur ve burası Trabzon İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından müze yapılmak istenmiştir. Görele'de yer alan bu evin de bu şekilde bir faaliyet alanına dönüştürülmesi turizm için önem taşımaktadır (Fotoğraf 2.15). Ayrıca şehrin merkezinde yer alması, ulaşımının kolay olması da ziyaretçiler için çekici bir özelliktir.

Fotoğraf 2.15. Şehirde Modern ve Geleneksel Konutlar Yan Yana Bulunmaktadır. Ön Planda Sarmaşıklar ile Kaplanmış Geleneksel Bir Ev

Eski evlerin yanı sıra çokça modern evin görüldüğü çalışma alanında sanayi, ulaşım, teknoloji gibi hizmetlerin gelişmesi, insanların ekonomik güçlerinin iyileşmesi hammadde teminini kolaylaştırdığından betonarme evlerin sayısında da gittikçe artış olduğu görülmektedir. Bu modern evler eski geleneksel Görele evleri ile iç içe girmiş bir durum sergilemektedir (Fotoğraf 2.16).

Altyapı, bir şehrin işlevlerini görebilmesi büyümesi ve gelişmesi için gerekli olan hizmetler bütünüdür (Keleş, 1998: 17). Şehirler nüfus ve nüfus yoğunluğu fazla olan yerleşmelerdir. Bu nedenle alt yapı hizmetlerinin en iyi şekilde sunulması gerekmektedir. Nitekim bu hizmetlerden sadece şehirdekiler değil aynı zamanda kırsal alan ve yakın

çevrede yaşayan yerel halk da yararlanmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan alt yapı yatırımları şehrin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek şekilde planlanmalıdır. Nitekim şehrin özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınmadan yapılacak yatırımların birtakım sorunları da beraberinde getirmesi kaçınılmaz olacaktır.

Fotoğraf 2.16. Şehirde Pek Çok Yerde Eski Geleneksel Görele Evleri, Yeni Binalarla Çevrelenmiştir

Yerüstü kaynakları bakımından yöre zenginlik göstermektedir. Başta Görele Çayı olmak üzere Çömlekçi Deresi, Kaba Deresi şehrin gelişmesi ve planlanmasına etki yaptığı gibi içme suyu teminini de karşılamaktadır. Ancak son yıllarda artan nüfusla birlikte özellikle yaz aylarında mevsimlik olarak gelenler sebebiyle su sıkıntılarının yaşandığı yapılan mülakatlarda belirtilmiştir. Bunun için 5 adet içme suyu projesi hazırlanarak faaliyete geçirilse de bazı yerlerde su sıkıntısı devam etmektedir. Bu sıkıntıların karşılanabilmesi için de Sis Dağı'na yapılacak olan ikinci bir sel kapanı projesiyle sorunun çözüme kavuşturulması planlanmaktadır.

Yükselti ve eğim değerlerinin kıyı kesimden itibaren artmaya başlaması topografik özelliklerden kaynaklı sorunlara yol açarak şehrin fiziki gelişme ve genişlemesini olumsuz yönde etkilemektedir. Yerleşmeye elverişli arazilerin kısıtlı olması şehrin kıyı

boyunca doğu-batı yönünde genişlemesine zemin hazırlamıştır. Bu durum bazı alt yapı hizmetlerinin buralara götürülmesini zorlaştırmaktadır.

Yapılan arazi gezilerinde çevre kirliliği oldukça dikkat çekmektedir. Nitekim merkezi sahanın uzağında kalan yerleşmelerde çevre kirliliği büyük bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle eski geleneksel evlerin çokça yer aldığı alanlarda bu durum daha net gözlemlenmektedir. Evlerin bazı kısımlarının yıkılması çevrelerinin plansız görünümüne sebebiyet vermektedir. Bu evlerin tarihi geleneksel dokularına zarar vermeden şehrsel dönüşüm projeleriyle yenilenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla şehir daha düzenli ve planlı bir görünüme sahip olmuş olacaktır.

Fotoğraf 2.17. Görele’deki Eski Geleneksel Evler, Aslına Uygun Olarak Restore Edilmesi Gerekmemektedir

Evlerin dere yataklarında yer alması da önemli bir sorun teşkil etmektedir (Fotoğraf 2.18). Nitekim ani ve şiddetli yağışlar taşkınlar meydana getirmektedir. Dolayısıyla yerleşim yerleri ve tarım arazilerinde taşkın zararları oluşmaktadır. Yine dere yataklarına bırakılan çöpler de önemli bir çevre sorunudur. Bu bağlamda ıslah çalışmalarının yapılması, taşkınların önlenmesine yönelik olarak tedbirlerin alınması ve binaların dere yataklarına kurulmasına izin verilmemesi gerekmektedir.

Fotoğraf 2.18. Görele Şehrinde Planlama Eksikliği Nedeniyle Dere Yataklarının Yapılaşmaya Açılmış Olmasına Bir Örnek. Kaba Mahallesinde Aynı Adı Taşıyan Dere Yatağında İnşa Edilmiş Evler

Bazı mahallelerde kanalizasyon sisteminin olmaması ve mevcut kanalizasyon atıklarının arıtma işlemine tabi tutulmadan Karadeniz’e bırakılması önemli bir çevre sorununu oluşturmaktadır. Bu bağlamda kanalizasyon sistemlerinin iyileştirilmesi ve arıtma işlemine tabi tutulduktan sonra Karadeniz’e bırakılması daha uygun olacaktır. Aynı zamanda kıyı hattına bırakılan çöpler de Karadeniz’i kirletmekte ve çevrede kötü kokuya neden olmaktadır (Fotoğraf 2.19). Bu bağlamda bu çöplerin düzenli olarak toplanması gerekmektedir.

Fotoğraf 2.19. Kıyı Hattına Bırakılan Çöplerin Karadeniz’i Kirletmesi ve Çevrede Kötü Kokuya Yol Açması Önemli Bir Çevre Sorununu Oluşturmaktadır

2.2. NÜFUS

2.2.1. Giriş

İnsan topluluklarının oluşturduğu nüfusun içerisinde bulunduğu çevre ile (fiziki ve biyolojik çevre) sürekli etkileşim halinde olması, çevreyi şekillendiren en önemli unsurlardan bir tanesini oluşturur. Dolayısıyla nüfusun büyüklüğü özellikle beşeri ve ekonomik tüm gelişmeler ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda nüfus miktarı, yapısı, eğitim durumu, sosyal ve ekonomik nitelikleri, ekonomik kalkınmanın göz ardı edilmeyecek temel unsurları arasında yer alır. Dolayısıyla nüfus incelenmeden, sosyal ve ekonomik sorunlara isabetli teşhis, kaynak ve çözüm yolları bulmak mümkün değildir (Tandoğan, 1998: 2). Bu düşünceden dolayıdır ki, bütün ülkelerde nüfus sayımları yapılmaktadır (Özgür, 2000: 116).

Araştırma sahasının Cumhuriyet Dönemi öncesindeki nüfusu hakkındaki bilgiler, XV. ve XVI. asra ait tahrir kaynaklarından, seyahatnamelerden (bazı seyyahların görüşlerinden), vergi hukuk defterleri ve salnamelerden toplanmaktaydı. Ancak bu kaynaklar genelde vergi toplanması amacıyla avarız verebilecek nüfusu tespit etmek ve askere almaya yönelik nüfus miktarlarını belirlemeye yönelik bilgiler içerdiğinden (Doğanay, 1997: 143; Emecen vd., 2020: 127) bu kaynaklardan sahanın toplam nüfusu ile ilgili kesin ve doğru verilerin elde edilmesi pek mümkün olmamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk nüfus sayımı, askere alınacak nüfusu tespit amacıyla, 1831 yılında II. Mahmut zamanında yapılmıştır. Görele'de bu dönemden önce yapılan nüfus tespitleri, genellikle vergi toplanması amacıyla erkek nüfusun durumunu göstermekteydi. XV. ve XVI. yüzyıllarda yapılan nüfus tahrirleri tımar sisteminin bir parçası niteliğinde idi ve sistemin devamı bakımından büyük önem taşımaktaydı (Emecen vd., 2020: 127). Klasik nüfus tahrirleri, hane esasına göre evli ve bekâr erkeklerin ismen kaydedilmesi, işlettikleri araziye göre ödeyecekleri şahsi vergiler ve ürün durumuna göre belirlenen öşür ve resmi miktarları bu kayıtlarda yer almaktaydı (Emecen, 2011: 325-340). XVII. yüzyılda yeni tutulmaya başlanan avarız kayıtları ise, sadece avarız verebilecek güçteki hane varlığını tespitiye yönelik düzenlenen sayımlardı (Emecen, 2015: 177-178).

Anlaşılabacağı üzere Görele'nin nüfusu ile ilgili bilgilere Osmanlı dönemi kaynaklarında rastlanmaktadır. Nitekim 1831 nüfus sayımında erkek nüfus 3981 iken, 1835 yılında erkek nüfus 3881 idi. 1869 yılında 54 köyde 9285 Türk erkek 32 ermeni erkek olmak üzere toplamda 9317 erkek (1286/M. 1869/1870 Salnamesi, 65); 1870'de 47 köyde 9338 Türk erkek, 33 Ermeni erkek olmak üzere 9371 erkek (1287/M. 1870/1871 Salnamesi, 88-89) yaşamaktaydı. Tabloya bakıldığında kadın ve erkek nüfus ile ilgili bilgilerin 1893 yılından sonra tutulduğu görülmektedir. Bu bağlamda 1894 yılında 31058 kişilik nüfusun 30150'sini (14955'i Türk kadın, 15195'i Türk erkek) Türk nüfus oluşturmaktadır. Geriye kalan 908 kişiyi ise Rum ve Ermeni nüfus oluşturmaktadır. 1900 ve 1902 yılları arasında Türk nüfus sürekli artmıştır ancak Rum ve Ermeni nüfus 1061 kişi ile sabit kalmıştır. 1904 yılında ise 16696'sı erkek ve 17363'ü kadın olmak üzere toplamda 34059 Türk nüfusu vardır. Bunun yanında 876 kişi Rum ve 211 kişi ise Ermeni nüfusu oluşturmaktadır. Dolayısıyla 1904 yılındaki toplam nüfus 35146 kişidir (Tablo 2.9).

Tablo 2.9. Osmanlı Dönemi Görele Nüfusu (1831-1904)

Yıl	Türk		Rum		Ermeni		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
1831	-	3981	-	-	-	-	3981
1835	-	3881	-	-	-	-	3881
1845	-	6471	-	-	-	-	6471
1869	-	9285	-	-	-	32	9317
1870	-	9338	-	-	-	33	9371
1876	-	12118	-	366	-	56	12552
1892	-	-	-	-	-	-	28228
1894	14955	15195	347	347	116	98	31058
1900	16328	16744	408	445	105	103	34133
1901	16401	16823	408	445	105	103	34285
1902	16483	16926	408	445	105	103	34471
1904	16696	17363	413	463	107	104	35146

Kaynak: Emecen vd., 2020: 128.

2.2.2. Nüfusun Gelişimi

Görelle nüfusunun gelişimi ve çeşitli özelliklerinin belirlenmesi bakımından en sağlıklı veriler, Cumhuriyet döneminde başlamış olan, periyodik nüfus sayımları sonuçlarına dayanmaktadır. Bu dönemde yapılan ilk nüfus sayımlarından 1935 yılı sayım sonuçlarına göre Görele şehri; 2097 nüfusuyla küçük bir kasaba yerleşmesidir. 2020 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine (ADNKS) göre ise, 19251 kişilik nüfusuyla ve fonksiyonel özellikleriyle ülkemizin küçük şehir yerleşmelerinden birini oluşturmaktadır (Tablo 2.10, Şekil 2.1). Bu iki sayım dönemi arasında % 818 oranında bir artış göstermiştir. Görele nüfusunun hızlı artışı, şehrin yatay ve dikey gelişimini, fonksiyonlarını ve sosyal yapısını önemli ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle, sayım dönemlerine göre nüfusunun incelenmesi, şehrsel gelişimin ortaya konulması açısından önemli olacaktır. Çünkü bir şehir için en önemli unsur, yaşayan nüfus ve onun nitelikleridir. Konum şartları ne kadar uygun olursa olsun, bünyesindeki insan varlığı zayıflayan yerleşmelerin, fonksiyon kaybı kaçınılmaz olacak ve kırsal dönüşüm hızlanacaktır. Nitekim bu anlamda şehirlerin çöküşü hızlı ve acımasız, kırsal yerleşmelerin gerileyişi ise, göreceli ve etkisizdir. Çünkü kırsal yerleşmelerin yaşama şansları, tek aileye ininceye kadar devam eder (Arınç, 2001:1).

Gerek Görele ilçesinin toplam nüfusu gerekse de ilçe merkezi nüfusu gözden geçirildiğinde, nüfus artışının düzenli olmadığı ve sayım dönemlerine göre önemli farklılıklar gösterdiği görülmektedir (Tablo 2.10; Şekil 2.1). Bu nedenle konunun daha iyi anlaşılması için araştırma konusunu oluşturan ilçe merkezi nüfusu yanı sıra ilçenin toplam nüfusu da değerlendirilmiş ve zaman zaman karşılaştırmalar yapılmıştır.

Bu bağlamda Görele ilçesinin toplam nüfusu, 1935-1940 döneminde 2315 kişi artarak 40537'den 42852'ye yükselmiştir. Dolayısıyla, bu devredeki yıllık nüfus artışı % 11,1 oranında gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ilçe merkezi nüfusu ise; 2097'den 2154'e yükselerek yıllık % 5,4 artış göstermiştir. 1940-1945 döneminde, ilçe merkezi nüfusu 2154'ten 1983'e gerileyerek yıllık % -16,5 oranında bir azalış gösterirken, ilçe nüfusundaki hızı % -2,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. 1950-1955 devresinde, özellikle tarımsal üretimdeki artışlara bağlı olarak hem ilçe merkezinde hem de köylerin nüfusunda büyük oranda artışlar meydana gelmiştir. Nitekim söz konusu devrede toplam nüfus yıllık % 20,1'lik hızla artarak 43711'den 48343'e yükselmiştir. Bu devrede ilçe merkezi nüfusu % 16,5'lik yıllık artış hızı ile 2300'e çıkmıştır (Tablo 2.10).

Görele ilçesinde 1955-1960 devresinde toplam nüfusta görülen 5584 kişilik azalış, 1960 yılı öncesinde, Görele'ye bağlı bulunan köylerden bazılarının (Kemerli, Kemaliye, Aralık ve Balcılı) 1960 yılında Eynesil Bucağının ilçe olmasıyla Görele'den ayrılması durumuyla ilgilidir. Nitekim, söz konusu sayım döneminde, ilçe merkezinde yıllık artış hızı % 53,7 iken, kırsal nüfusundaki azalma nedeniyle ilçe nüfusunda % -24,5'lik negatif yıllık artış hızı ortaya çıkmıştır (Tablo 2.10). İlçe merkezindeki bu yüksek artış, kırsal kesimden bir kısım insanların Görele şehrine yerleşmesinin bir sonucudur.

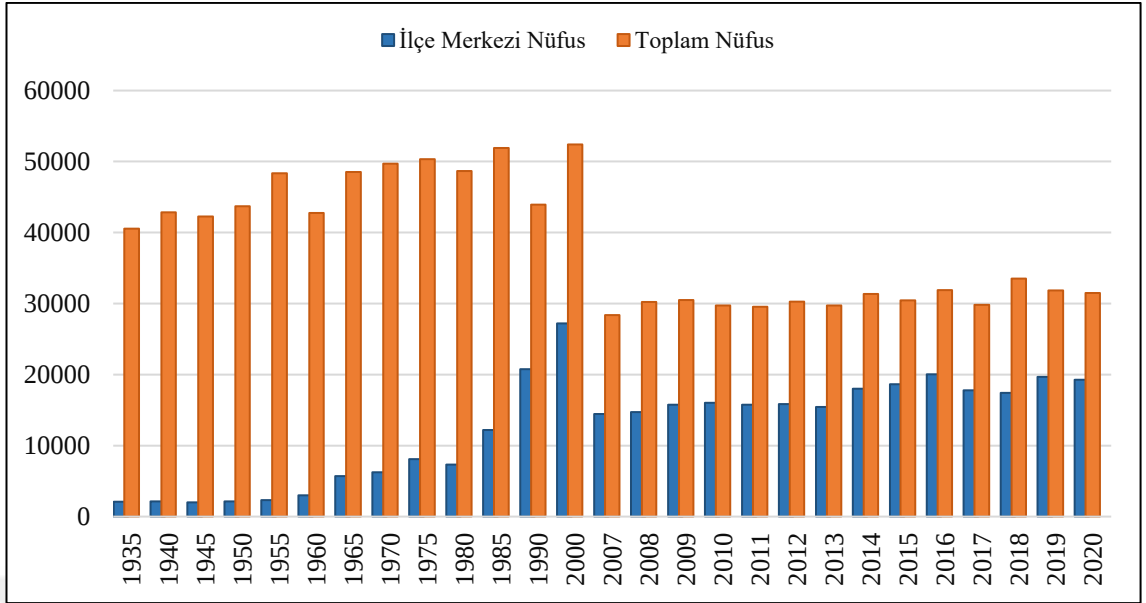
Çay ve fındık tarımının 1960-1970 yılları arasında yaygınlaşmasıyla, yeniden artış eğilimine giren ilçe toplam nüfusu, 1970'li yıllardan itibaren ilçe merkezi ve köylerde birbirinden oldukça farklı özellikler göstermeye başlamıştır. Nitekim 1970-1975 döneminde ilçe toplam nüfusu 607 kişi artarak 49711'den 50318'e yükselmiştir. Bu dönemde yıllık artış hızı % 2,4 oranında gerçekleştirilen, ilçe merkezi nüfusu yıllık % 51,5'lik hızla artarak 8079'a ulaşmıştır. 1975-1980 devresinde ilçe merkezi nüfusu yıllık % 19,7 düşüşle 8079'dan 7321'e gerilerken, ilçe nüfusunda da yıllık % -6,7 düzeyinde azalış yaşanmıştır. 1980-1985 döneminde 4887 kişi artan nüfus, 1985 sayımında 12208'e yükselerek, ilk kez 10000 sayısının üzerine çıkmıştır. Bu şekliyle de Görele, Tümetekin

(1973: 23) ve Doğanay (2014: 544-545) gibi bazı coğrafyacılar tarafından kasaba yerleşmeleriyle şehir yerleşmeleri arasında ayırıcı sayı kabul edilen 10000 nüfus kriterini aşarak, şehir vasfını kazandığı söylenebilir. Nitekim, nüfus düzeyi ile birlikte gelişen şehrsel fonksiyonlar ve buna bağlı olarak oluşan görünüm ve çalışanların sektörel dağılımı, söz konusu adlandırmayı destekler niteliktedir. Böylece, şehrsel fonksiyonlar sonraki dönemlerde de nüfus artışının devam etmesine sebep olmuştur.

Tablo 2.10. Görele İlçesinin Sayım Yıllarına Göre, İlçe Merkezi, Köy ve Toplam Nüfus Miktarları ve Cinsiyet Bileşimi (1935-2020)

Sayım Yılı	Toplam Nüfus				İlçe Merkezi Nüfusu			
	Toplam	Erkek	Kadın	Nüfus Artış Hızı (%0)	Toplam	Erkek	Kadın	Nüfus Artış Hızı (%0)
1935	40537	18905	21632		2097	1067	1030	
1940	42852	19678	23174	11,1	2154	1058	1101	5,4
1945	42280	19056	23224	-2,7	1983	955	1028	-16,5
1950*	43711	-	-	6,7	2118	-	-	13,2
1955	48343	21773	26570	20,1	2300	1115	1185	16,5
1960	42759	19958	22801	-24,5	3009	1539	1470	53,7
1965	48544	23221	25323	25,4	5687	3107	2580	127,3
1970	49711	23187	26524	4,8	6244	3363	2881	18,7
1975	50318	24405	25913	2,4	8079	4287	3792	51,5
1980	48660	22531	26129	-6,7	7321	3721	3600	-19,7
1985	51901	24571	27330	12,9	12208	6723	5485	102,3
1990	43949	22572	21377	-33,3	20745	11702	9043	106,0
2000	52420	26858	25562	17,6	27214	14509	12705	27,1
2007	28357	13839	14518	-87,8	14428	7116	7312	-90,7
2008	30232	14864	15368	64,0	14738	7334	7404	21,3
2009	30501	15029	15472	8,9	15733	7873	7860	65,3
2010	29728	14548	15180	-25,7	16033	7974	8059	18,9
2011	29562	14504	15058	-5,6	15738	7796	7942	-18,6
2012	30276	14848	15428	23,9	15839	7797	8042	6,4
2013	29713	14574	15139	-18,8	15450	7570	7880	-24,9
2014	31367	15377	15990	54,2	17990	8848	9142	152,2
2015	30457	15038	15419	-29,4	18655	9272	9383	36,3
2016	31886	15766	16120	45,9	20045	9931	10114	71,9
2017	29806	14733	15073	-67,5	17803	8778	9025	-118,6
2018	33510	16745	16765	117,1	17427	8570	8857	-21,3
2019	31862	15859	16003	-50,4	19695	9775	9920	122,3
2020	31509	15617	15892	-11,1	19251	9469	9782	-22,8

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. * Bu yılda kadın erkek ayrımı yapılmamıştır.

Şekil 2.1. Görele İlçe Nüfusunun Sayım Yıllarına Göre Gelişimi (1935-2020)

Görele ilçesinin nüfusu, 1985-1990 döneminde 51901'den 43949'ya düşerken, söz konusu dönemde şehir nüfusu yıllık % 106'luk artış hızıyla 20745 kişiye çıkmıştır. Bu dönemde ilçe nüfusunda yıllık % -33,3'lük düşüş dikkat çekmektedir. Bu azalışların nedeni Görele'ye bağlı olan Çanakçı Bucağı'nın 1991 yılında ilçe statüsüne kavuşmasıyla ilgilidir. 2000-2007 döneminde ilçe toplam nüfusu 24063 kişi azalarak 52420'den 28357'ye düşmüştür. Söz konusu nüfus gerilemesi hem kırsal kesimde hem de şehir nüfusunda görülmüştür. Nitekim Görele şehir nüfusu bu dönemde yıllık % 90,7'lik negatif artış hızı ile 27214'ten 14428'e düşmüştür. Aynı süreçte kırsal nüfusu da 11927'den 7781'e gerilemiştir. Şüphesiz bu durum ilçeden dışarıya yönelik gerçekleşen göçlerin artmasının bir sonucudur. 2007 yılından itibaren ülkemizde TÜİK tarafından adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre yerleşim birimlerinin nüfuslarının açıklanmasına geçilmiştir. Bu tarihten sonra ilçe merkezi nüfusu ve ilçe geneli nüfusunda dalgalı bir seyir izlenmiştir. Nitekim ilçe merkezi nüfusu 2010'da 16033 kişiye kadar çıkarken, 2011 ve 2012'de nüfusta tekrar azalma meydana gelmiştir. Buna karşılık 2014'te yıllık % 152,2 gibi çok yüksek artış hızıyla 17990'a, 2015'de % 36,3 artış hızıyla 18655'e ve 2016 ise % 71,9 yıllık artış hızı ile 20045 kişiye kadar çıkmıştır. Bu yıllardaki artışlar şehrin kırsal kesimden nüfus almasının bir sonucudur. Bu karşılık yaşanan göçler nedeniyle 2017'de % 118,6 negatif artış hızı ile ilçe merkezi nüfusu 17803'e düşmüştür. Azalış bir sonraki yılda da devam ederek 2018'de şehir nüfusu 17427'ye kadar gerilemiştir. Ancak şehir nüfusu 2019 yılında yıllık % 122,3 gibi büyük bir hızla artarak

19695 çıkarken, aynı dönemde kırsal nüfustaki azalma nedeniyle ilçe nüfusu 2018'e (33510) göre azalarak 31862 kişiye düşmüştür. 2020 yılında ise ilçe merkezi nüfusunda yıllık % -22,8'lik negatif artış hızı ile 19251 kişiye gerilemiştir. Aynı yılda ilçe nüfustaki artış hızı ise % -11,1 düzeyinde gerçekleşmiştir (Tablo 2.10; Şekil 2.1). Son yıllarda ilçe merkezi nüfusunda yaşanan artış köylerden göç almasına, azalış ise dışarıya göç vermesi ile açıklanabilir.

2.2.3. Nüfus Hareketleri

2.2.3.1. Doğumlar ve Ölümler

Nüfus hareket halinde, her an ve durmadan değişen bir yapıdadır. Doğum, ölüm, göç gibi olaylar neticesinde dünyada yaşayan insanların sayısı her an değiştiği, azalıp çoğaldığı gibi yeryüzündeki dağılışı da durmadan değişmektedir (Tanoğlu, 1969: 54). Bu bağlamda nüfusun hem azalıp çoğalmasında hem de yapısı üzerinde büyük etkileri bulunan en önemli iki değişken doğumlar ve ölümlerdir. Doğumlar ve ölümler arasındaki fark, nüfus artışına veya azalışına neden olduğu gibi aynı zamanda bir yerdeki doğal nüfus artışını, yaş yapısını ve bağımlılık durumlarını da belirler (Tümerterkin, 2010: 228).

Türkiye düzeyinde hem doğumların hem de ölümlerin giderek azaldığı bir gerçektir (Gök, 2007: 128). Genel olarak incelendiğinde, doğum oranlarının giderek azalış göstermesinin başında eğitim seviyesinin artması, kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi ve iş hayatına girmeleri ile birlikte çocuk sahibi olma yaşının gecikmesi gelmektedir. Ülkemiz genelinde eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak aileler daha az çocuk sahibi olmaktadır. Sosyal refahın düşük olduğu kesimlerde ise çocuk, aileler için bir gelecek güvencesi olarak görüldüğünden doğum oranı yüksektir (Özey, 2002: 48).

Görece ilçesinde doğum ve ölüm oranları, İlçe Toplum Sağlığı Merkezi ve Şehit Yüzbaşı Temel Kuğu Oğlu Aile Sağlığı Merkezi ile TÜİK verilerinden yararlanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kurumların verilere göre 2020 yılında 214 canlı doğum olayı gerçekleşmiştir. Bu duruma göre, canlı doğum sayısının toplam nüfusa oranlaması sonucu elde edilen kaba doğum hızının % 6.8 (2020 yılı) olarak gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bu oran Giresun (% 8.9) ve Türkiye (% 13.3) ortalamasının altındadır (TÜİK, 2020). Görece ilçesindeki kaba doğum oranlarının hem Giresun hem de Türkiye genelinin altında

olması, genç nüfusun saha dışına göç etmesi yanı sıra, toplumun kültürel yapısındaki değişmelerin de bir sonucudur. Görele sağlık merkezlerinden alınan verilere göre 2020 yılında ilçe merkezinde 198 ölüm olayı gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, ilçedeki kaba ölüm hızı % 6.3'tür. Türkiye genelinde olduğu gibi, Görele ilçesinde de son yıllarda sağlık hizmetlerindeki gelişmeler ve beslenme koşullarının iyileşmesine bağlı olarak, ölüm oranları düşmüştür. Ancak, ilçedeki ölüm oranının Türkiye ortalamasının üstünde olması, ilçe halkının büyük oranda yaşlı nüfustan oluşmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, 2020 yılı itibariyle, Türkiye nüfusu içerisinde 65 yaş ve üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı % 9.5 iken, Görele ilçe merkezinde 65 yaş ve üzeri nüfusun oranı %12.7 seviyesindedir. Şüphesiz bu durum ilçe merkezinde ölüm oranlarının ülke geneline oranla daha yüksek düzeyde görülmesinde etkili olmaktadır.

2.2.3.2. Göçler

Nüfus miktarı artışı ve göç olgusu; şehrsel ve kırsal alanlardaki yerleşme üniteleri değişiminde, niteliğinde ve sayısında önemli bir yere sahiptir (Kızılkıran, 2021: 166). Göçler, hem nüfus dağılımını etkileyip, demografik yapıyı değiştiren çok önemli coğrafi bir etken, hem de nüfusun sosyo-ekonomik özelliklerini yansıtan parametrelerden biridir. Bu nedenle göçlerin neden ve sonuçlarının detaylı bir şekilde incelenmesi büyük önem taşımaktadır (Yazıcı, 1998: 63). Araştırma sahasındaki tarım topraklarının sınırlı oluşuna karşılık, gittikçe artan nüfus aynı miktar topraktan giderek daha fazla insanın beslenmesini zorunlu hale getirmiş, bu ise insan çevre ilişkilerinde olması gereken dengenin bozulmasına, kısaca bir kısım insanların geçim zorluklarıyla karşılaşmasına sebep olmuştur (Zaman, 2004: 107).

Görele'yi etkileyen göç olayı, ana hatlarıyla iki yönlü olarak ele alınabilir. Bunlardan birincisi Görele'ye yönelik göçler, ikincisi ise ülkenin çeşitli illerine ve yurt dışına olan göçlerdir. Bu göçlerin dışında, özellikle yoğun fındık tarımına bağlı olarak dışarıdan araştırma sahasına yönelik mevsimlik göçler de olmaktadır. Söz konusu mevsimlik göç olayına katılanların bir kısmı Göreleli olup da başka illere göç edip fındık toplama döneminde Görele'ye dönenler oluştururken, bir kısmını da başka illerden fındık toplamaya gelen işçiler oluşturmaktadır.

Görece ilçe merkezine yönelik göç hareketlerinin büyük bir bölümünü çeşitli kamu görevleri nedeniyle şehre gelen memurlar ile öğrenci nüfus oluşturmaktadır. Özellikle eğitim-öğretim olanaklarından faydalanmak isteyen çok sayıda aile kırsal kesimden şehre göç etmektedir. Diğer taraftan ilçedeki Giresun Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokula (2013-2014 eğitim-öğretim yılında hizmete başlayan Görece Güzel Sanatlar Fakültesi ve 2014-2015 döneminde hizmete başlayan Görece Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu) dışarıdan gelen öğrenciler de bu anlamda etkili olmuşlardır.

Görece ilçesi içerisinde meydana gelen göçlerin bir diğerini de mevsimlik göçler oluşturmaktadır. Özellikle kamu kuruluşunda çalışanlar ve eğitim amacıyla şehirde ikamet edenler yaz mevsiminde köylerine dönmektedirler. Bu da şehirde oturmalarına rağmen yerli nüfusun birçoğunun kırsal kesimle bağlantısının olduğunu göstermektedir. Bunun yanında fındık hasat dönemi olan temmuz-eylül ayları arasında, köylere doğru önemli bir nüfus hareketi gerçekleşir. Yine aynı dönemde, ilçe dışından hatta bölge dışından fındık toplamak üzere araştırma sahasına çok sayıda işçi gelmektedir.

Görece'de ikamet etmemesine rağmen ilçe nüfusuna kayıtlı ciddi bir nüfus bulunmaktadır. Nitekim TÜİK 2020 verilerine göre 121781 kişinin Görece nüfusuna kayıtlı olmasına rağmen başka illerde ikamet etmesi ilçeden dışarıya yönelik göçlerin büyüklüğünü açıkça göstermektedir. İlçe dışında ikamet edenlerden 73968 kişinin İstanbul'da, 25356 kişinin Giresun'da, 4576 kişinin Kocaeli'nde, 2238 kişinin ise Ankara'da yaşadığı dikkati çekmektedir (Tablo 2.11).

Tablo 2.11. Görece İlçesi Nüfusuna Kayıtlı Olup Başka İllerde İkamet Edenlerin İllere Göre Göre Dağılımı (2020)

Nüfusa kayıtlı Olunan İl	Nüfus Miktarı (kişi)	Nüfusa Kayıtlı Olunan İl	Nüfus Miktarı (kişi)
Adana	95	Konya	109
Adıyaman	17	Kütahya	53
Afyonkarahisar	42	Malatya	42
Ağrı	25	Manisa	142
Amasya	74	Kahramanmaraş	39
Ankara	2238	Mardin	33
Antalya	652	Muğla	395
Artvin	16	Muş	15

Tablo 2.11. (Devamı)

Aydın	264	Nevşehir	22
Balıkesir	431	Niğde	26
Bilecik	68	Ordu	422
Bingöl	6	Rize	176
Bitlis	13	Sakarya	930
Bolu	192	Samsun	949
Burdur	47	Siirt	18
Bursa	1282	Sinop	79
Çanakkale	275	Sivas	51
Çankırı	8	Tekirdağ	1290
Çorum	52	Tokat	47
Denizli	98	Trabzon	1257
Diyarbakır	44	Tunceli	10
Edirne	215	Şanlıurfa	39
Elazığ	20	Uşak	21
Erzincan	47	Van	42
Erzurum	88	Yozgat	11
Eskişehir	213	Zonguldak	2038
Gaziantep	75	Aksaray	25
Giresun	25356	Bayburt	40
Gümüşhane	78	Karaman	10
Hakkari	23	Kırklareli	275
Hatay	56	Batman	24
Isparta	55	Şırnak	34
Mersin	165	Bartın	84
İstanbul	73968	Ardahan	5
İzmir	1160	Iğdır	22
Kars	23	Yalova	292
Kastamonu	73	Karabük	63
Kayseri	106	Kilis	3
Kırıkkale	33	Osmaniye	24
Kırşehir	12	Düzce	325
Kocaeli	4576	Toplam	121781

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

2.2.4. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Özellikleri

2.2.4.1. Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Yapısı

Nüfusun değerlendirilebilecek bir başka özelliği de kadın erkek oranlarını belirleyen cinsiyet durumudur. Genel olarak 100 ya da 1000 kadına düşen erkek sayısı olarak tanımlanan cinsiyet oranı, ülkeden ülkeye olduğu kadar, bir bölge içinde de yer yer değişiklikler göstermektedir (Tümertekin, 1984: 155). Bu nedenle de bir nüfus kitlesinde, nüfusun yaşlara ve cinsiyete göre dağılımı bazı sosyal ve ekonomik amaçlı sorunların belirlenmesi zorunluluğu nedeniyle de büyük önem taşır (Doğanay, 1991: 28).

Gerçekten de bir ülke ya da bölge nüfusunda, toplam olarak veya yaş gruplarına göre kadın-erkek nüfuslarındaki dağılışı, yalnız demografik yönden değil, sosyal ve ekonomik bakımdan da büyük önem taşır. Örneğin; evlenecek yaşlardaki kadın ve erkek nüfuslarında ortaya çıkacak bir oransızlık, evlenmeler hususunda güçlüklerin belirmesine ve bunun sonucunda bazı sosyal sorunlara yol açabilir (Tandoğan 1998: 110). Öte yandan nüfusun cinsiyet dağılımı, ölümler bakımından da önem arz eder. Bilindiği gibi, erkeklerde hemen her yaşta ölüm oranı aynı yaşlardaki kadınlara nazaran daha yüksektir. Bir başka ifadeyle erkeklerde ortalama ömür, kadınlara göre daha kısadır. Bu durum erkeklerin iktisadî hayatta kadınlara nazaran daha büyük ölçüde görev yüklendikleri göz önünde bulundurulduğunda kadın-erkek oranının, çalışılabilir nüfusa veya ekonominin insan gücü kaynaklarına da tesir edeceğini göstermektedir. Ayrıca, bunlara ilave olarak, bir toplumdaki kadın-erkek nüfustaki oransızlığın bir diğer önemli sonucunu da doğum yapabilecek yaşlardaki kadın noksanlığından kaynaklanan doğum oranlarının düşük olması oluşturmaktadır (Tandoğan 1998: 110).

Belirtilen hususlara ilave olarak, genel kural çerçevesinde gerek çalışma gerekse de diğer nedenlerle erkek nüfus göçü veren yerleşmelerde kadın fazlalığı, bu şekilde göç alan yerlerde ise erkek nüfus fazlalığı görülür. Bu konuda fikir vermesi bakımından, TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. Bu bağlamda, 1935'ten 2020 yılına kadar tüm sayım devreleri incelendiğinde 1990 ve 2000 yılları hariç diğer tüm yıllarda ilçe genelinde kadın nüfusun fazlalığı dikkat çekmektedir. Bu durum son verilere göre de devam etmiştir. Nitekim Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına (2020) göre ilçenin toplam nüfusunun (31509), % 49,5'i (15617 kişi) erkek, % 50,5'i (15892 kişi) kadınlardan

oluşmaktadır (Tablo 2.10). Bu durum doğum, ölüm, savaş ve göç gibi bazı toplumsal olayların etkisi altında gerçekleşmiştir. Bu toplumsal olaylar, bölge veya ülkelerin cinsiyet bileşiminde ve üst yaş dilimlerinde kadın nüfus fazlalığı şeklinde kendini göstermektedir (Özgür, 2000: 67). 20. yüzyılın başında yaşanan I. ve II. Dünya savaşları başta olmak üzere politik olaylar ve ekonomik krizler nüfusun cinsiyet ve yaş yapısı üzerinde önemli rol oynamıştır.

Görece ilçesinin sayım devreleri incelendiğinde kadın ve erkek nüfus arasındaki farkın 2000 yılından sonra daha az değerler göstermesi (Tablo 2.10) ilçede tarımı yapılan ürünlerin pazarlama şartlarının iyileşmesine bağlı olarak dışarıya yönelik iş gücü göçünün azalmasıyla açıklanabilir.

Görece ilçe merkezi nüfusunda 1985 (12208 kişi), 1990 (20745 kişi) ve 2000 (27214 kişi) yılları haricindeki sayım devrelerinde çok büyük farklılıklar görülmemektedir. Sayımlarda erkek nüfusun fazla olmasındaki en büyük payın ilçe merkezi olmasının getirdiği birtakım avantajların sonucu olduğu ve bu yıllarda kamu kurumlarında çalışan nüfusun çoğunlukla erkek olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Daha sonraki dönemlerde genelde bu durumun devam etmesi, gittikçe gelişen şehirselleşmeye bağlı olarak kırsal kesimden ve çevre ilçelerden çeşitli işlerde çalışmak için erkek nüfus çekmesinin yanı sıra şehirdeki okullara çevredeki yerleşmelerden gelen öğrencilerin çoğunlukla erkek olmasıyla ilgilidir. Ayrıca kırsal kesim nüfusuna oranla daha az işgücü göçü vermesi de diğer bir nedeni oluşturmaktadır. 2000 yılı ve 2007 yılı arasında ciddi bir düşüş olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedeni ise sayım yönteminde değişiklik yapılarak Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine geçilmesidir. 1935-1990 yılları arasında toplam nüfus 18648 kişi olarak artış göstermiştir. 2010 yılından 2020 yılına kadar ise az farkla da olsa hep kadın nüfus fazlalık göstermektedir (Tablo 2.12). Bunun nedeni büyük ölçüde ilçe merkezinde artan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak istihdam imkânlarının yetersizliği nedeniyle yurt içi ve yurt dışına erkek iş gücü göçüyle açıklanabilir.

Tablo 2.12. Sayım Devrelerine Göre İlçe Merkezi Nüfusunun Cinsiyet Durumu ve Cinsiyet Oranları (1935-2020)

Sayım Yılı	Erkek Nüfus	%'si	Kadın Nüfusu	%'si	Toplam Nüfus	Kadın-Erkek Farkı	Cinsellik Oranı (%)
1935	1067	50.9	1030	49.1	2097	37	104
1940	1058	48.9	1101	51.1	2154	43	96
1945	955	48.1	1028	51.9	1983	73	93
1950	-	-	-	-	2118	-	-
1955	1115	48.4	1185	51.6	2300	70	94
1960	1539	51.1	1470	48.9	3009	69	105
1965	3107	54.6	2580	45.4	5687	527	120
1970	3363	53.8	2881	46.2	6244	482	117
1975	4287	53	3792	47	8079	495	113
1980	3721	50.8	3600	49.2	7321	121	103
1985	6723	55	5485	45	12208	1238	123
1990	11702	56.4	9043	43.6	20745	2659	129
2000	14509	53.3	12705	46.7	27214	1804	114
2007	7116	49.3	7312	50.7	14428	196	97
2008	7334	49.7	7404	50.3	14738	70	99
2009	7873	50.1	7860	49.9	15733	13	100
2010	7974	49.7	8059	50.3	16033	85	99
2011	7796	49.5	7942	50.5	15738	146	98
2012	7797	49.2	8042	50.8	15839	245	97
2013	7570	48.9	7880	51.1	15450	310	96
2014	8848	49.1	9142	50.9	17990	294	97
2015	9272	49.7	9383	50.3	18655	111	99
2016	9931	49.5	10114	50.5	20045	183	98
2017	8778	49.3	9025	50.7	17803	247	97
2018	8570	49.1	8857	50.9	17427	287	97
2019	9775	49.6	9920	50.4	19695	145	99
2020	9469	49.1	9782	50.9	19251	313	97

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

İlçe merkezi nüfusunun cinsiyet oranları sayım dönemleri itibariyle önemli dalgalanmalar yaşamıştır. Bu durum özellikle 1935-2009 devresinde gözlemlenmektedir. Nitekim 100 kadına 100 erkek şeklinde olan cinsellik oranı, bu devrede bazı yıllar erkeklerin bazı yıllarda ise kadınların lehine gerçekleşmiştir. Oysa Görele ilçe merkezi nüfusunda 2010-2020 devresinde kadın nüfus fazlalığının giderek çok belirgin bir hal aldığı dikkati çekmektedir. Nitekim 2020 yılı itibariyle kadın nüfus 313 kişilik bir farkla erkek nüfustan daha fazladır (Tablo 2.12).

Bir ülke ya da yerleşme alanındaki toplam nüfus miktarı ve cinsiyet bileşimi yanında, nüfusun yaş yapısı; gerek toplumları etkileyen tarihi olaylar hakkında ipucu vermesi ve gerekse işgücü kapasitesi, gıda ve çeşitli hizmetlere olan ihtiyaç, aile tipleri, göçler, doğum ve ölümler gibi sosyo-ekonomik olayları yansıtmaları nedeniyle, incelenmesi gereken önemli nüfus değişkenlerinden biridir (Tümertekin, 1984: 143).

Yine herhangi bir yerin nüfusunun yaş yapısının belirlenmesi ve izlenmesi uzun dönemli planlamalar ile eğitim, sağlık ve istihdam gibi gerekli alt yapının zamanında hazırlanması açısından da çok önemlidir (Yılmaz, 2007: 96).

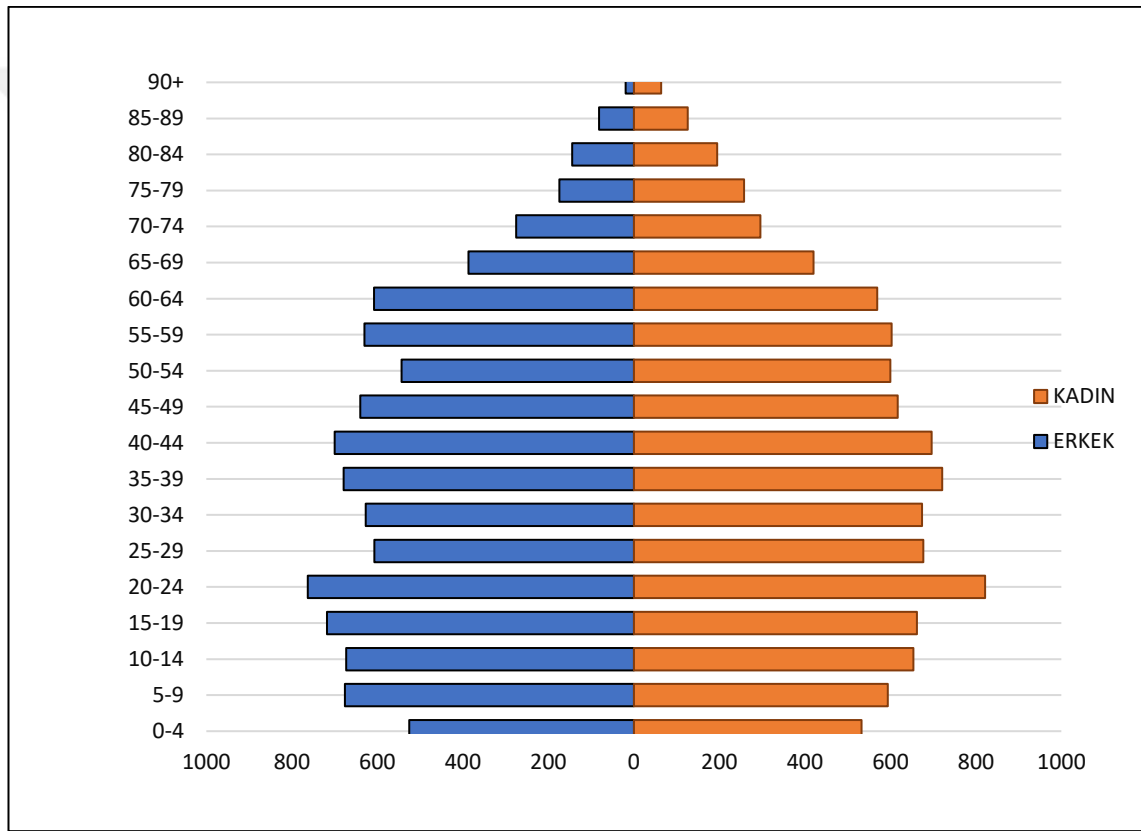
Görele ilçe merkezi (şehir) nüfusu ile ilgili hazırlanan dar aralıklı gruplandırmaya göre nüfus piramidinde dikkat çeken önemli özelliklerden biri nüfusun gerileyen bir özellik göstermesidir. Gerçekten de 0-4 yaş grubundaki nüfus, 5-9 yaş grubundaki nüfustan, 5-9 yaş grubundaki nüfus da 10-14 yaş grubundan daha azdır (Tablo 2.13). Bu durum son yıllarda eğitim seviyesinin yükselmesi, kadınların iş hayatına daha çok dahil olması, evlenme yaşının yükselmesi ve bunlara bağlı olarak doğum oranının düşmesiyle açıklanabilir. Ayrıca 15-19 yaş aralığındaki nüfusun fazlalığı kırsal kesimden ve çevre ilçelerden Görele'deki lise ve dengi okullara eğitim-öğretim için gelen öğrencilerle ilgilidir. Yaş gruplarına bakıldığında 20-24 yaş arasındaki nüfus fazlalığı da dikkat çekmektedir. Nitekim bundan 20-25 yıl öncesinde doğum oranlarının fazla olması bu durumda etkilidir (Tablo 2.13; Şekil 2.2). Yetişkin nüfustaki fazlalık şehrsel fonksiyonlara bağlı olarak oluşan iş imkânlarıyla ilgilidir.

Tablo 2.13. Görele Şehir Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Bileşimi (2020)

Yaş Grubu	Erkek Nüfus	%'si	Kadın Nüfus	%'si	Toplam
0-4	525	49,6	533	50,4	1058
5-9	676	53,3	594	46,7	1270
9-14	673	50,7	654	49,3	1327
15-19	718	52,1	662	47,9	1380
20-24	763	48,1	822	51,9	1585
25-29	607	47,3	677	52,7	1284
30-34	627	48,2	674	51,8	1301
35-39	679	48,5	721	51,5	1400
40-44	700	50,1	697	49,9	1397
45-49	640	50,9	617	49,1	1257
50-54	543	47,5	600	52,5	1143
55-59	630	51,1	603	48,9	1233
60-64	608	51,7	569	48,3	1177
65-69	387	47,9	420	52,1	807
70-74	275	48,2	296	51,8	571
75-79	174	40,3	258	59,7	432
80-84	144	42,5	195	57,5	339
85-89	81	39,1	126	60,9	207
90+	19	22,9	64	77,1	83

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Aktif ve bağımlı nüfusun tespit edilmesi bakımından, nüfusun geniş aralıklı olarak gruplandırılması büyük önem taşır. Ancak Türkiye’de çalışma çağı 15-64 yaş dilimleri arasındaki nüfus olarak kabul edilmesi, pratikte pek bir anlam taşımaz. Çünkü kırsal kesimde ve de tarım toplumu karakteri taşıyan birçok ülkede, belli bir emeklilik yaşı olmadığı gibi, üretime katılma çağı da küçük yaşlardan (örneğin 5-6 yaşları) ve çok ileri yaşlara (70-80) kadar sürebilmektedir. Bununla birlikte, geniş aralıklı gruplandırmada 15-64 yaş aralığındaki nüfus aktif nüfus, 0-14 ile 65 ve daha üst yaş gruplarındaki nüfus ise, bağımlı nüfus olarak kabul edilmekte ve böylece nüfusun bağımlılık oranı hesaplanabilmektedir (Doğanay ve Orhan, 2021: 158).

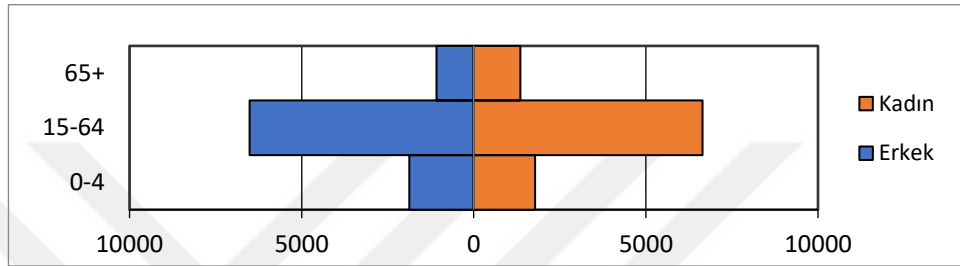
Şekil 2.2. Görele Şehir Nüfusunun Cinsiyet ve Yaş Piramidi (2020)

Görele şehrinin çalışma çağı nüfusu 13157 (% 64.4), bağımlı nüfusu ise 6094’tür. Dolayısıyla bağımlılık oranı % 46.3 düzeyindedir (Tablo 2.14; Şekil 2.3).

Tablo 2.14. Görele Şehir Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı (2020)

Yaş Grubu	Erkek Nüfus	Kadın Nüfus	Toplam	%'si
0-14	1874	1781	3655	19
15-64	6515	6642	13157	68,3
65+	1080	1359	2439	12,7
Toplam	9469	9782	19251	100.0

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 2.3. Görele Şehir Nüfusunun Geniş Aralıklı Yaş Gruplarına ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı (2020)

2.2.4.2. Nüfusun Eğitim ve Kültür Durumu

Eğitimin geçmişteki durumunu ortaya koyarak bugün gelinen durumu değerlendirmek sürdürülebilir kalkınma açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda toplumsal kalkınmanın ancak eğitilmiş nüfus ile mümkün olabileceği düşünüldüğünde, nüfusun eğitim durumunun kalkınma hızını belirleyici bir özellik olarak ele alınması gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkacaktır (Doğanay, 1997: 164).

Günümüz dünyasında hızla büyüyen ekonomilerin büyük bir bölümünde kaynakların eğitimin niteliğine ayrılması ve eğitimin sosyo-ekonomik gelişmeye altyapı olarak görülmesi boşuna değildir (Özgür, 2000: 92). Günümüzde tüm ülkelerde eğitime önem verilip bu alanda büyük yatırımların yapıldığı söylenilebilir. Bu bağlamda toplumların gelişmişlik düzeyi ile bilgiye ve eğitime verilen değer arasında doğru orantı bulunmaktadır. Eğitilen beceri kazandırılan ve bunu üretime dönüştüren toplumlar, her dönemde diğer toplumlara nazaran daha ileri seviyelere ulaşmışlardır (Zaman, 2004: 131).

Görele’de eğitim geçmişten günümüze önem verilen bir hizmeti oluşturmaktadır. Bu bağlamda Görele ilçesinin eğitim durumu ile ilgili geçmiş dönemlerdeki bilgilere Osmanlı İmparatorluğu döneminde çıkarılan salnamelerde rastlanılmaktadır. Nitekim bu

salnamelerden, Görele’de eğitimini alan öğrencilerin Tanzimat’a kadar Sıbyan mekteplerinde ve medreselerde; Tanzimat’ın ilanından sonra ise İbtidai ve Rüşdiye mekteplerinde eğitim gördükleri anlaşılmaktadır. Görele’de 1869 yılında Müslümanlara ait 14, Rumlara ait 11 ve Ermenilere ait 2 mektep bulunmaktaydı. Aynı tarihte Müslümanlara ait 14 mektepte toplamda 218 öğrenci eğitim görmekteydi. Bu yıllarda Görele’de faaliyette bulunan üç medresede üç müderris görev yapmakta ve bu medreselerde 20 öğrenci eğitimine devam ediyordu. Osmanlı Devleti’nde klasik eğitim kurumları arasında yer alan ve Darü’tta’lim, Darü’ilm, muallimhane, mahalle mektebi, taş mektep, mektebi iptidaiye de denilen sıbyan mektepleri, Görele’de faaliyet gösteren eğitim kurumlarının en alt seviyesini teşkil etmekteydi. Bu kurumlar daha çok dini eğitim ve Kur’an öğretiminin öncelendiği bir programa sahipti. Cumhuriyet dönemine gelinceye kadar bu mekteplerde kız ve erkek olmak üzere 4-7 yaşlarındaki çocuklar eğitim alıyordu (Emecen vd., 2020: 214-215).

Trabzon Vilayet Salnameleri’nde Görele’de 1876 ve 1877 yıllarında üç, 1881 yılında dört, 1902, 1903 ve 1904 yıllarında kasabada üç, köylerde ise on iki medrese olduğu bilgisi mevcuttur. Yine 1899 tarihinde 80 talebeye sahip Müderrisi Hacı Salih Efendi’nin olduğu Hamidiye Medresesi Görele kasaba merkezinde bulunmaktaydı. Bu yılda ilçe içerisinde Çavuşlu’da (müderrisi Müftü İbrahim Efendi olduğu Teşvikiye Medresesi) ve bazı köylerde (Tekgöz ve Kırıklı) medreseler de bulunmaktadır (Emecen vd., 2020: 216-218). Görele’de kurulan İbtidai mekteplerinin ilki Görele İbtidai Mektebi idi ve muhtemelen XX. yüzyılın başlarında faaliyete geçirilmişti (Yüksel, 2005: 30).

Görele ilçesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, okul öncesi eğitim kurumu ve anasınıflarında 222, ilkokullarda 1367, ortaokullarda 1357 ve ortaöğretim kurumlarında 1813 olmak üzere toplam 4759 öğrenci eğitim-öğretim görmekteydi. Yine ilçe genelinde 368 öğretmen ve 52 yönetici görev yapmaktaydı.

İlçe merkezinde 2 müstakil anaokulunda on bir ayrı derslikte 222 öğrenciye hizmet verilmektedir. Yine ilkokul ve ortaokul bünyesinde 2137 öğrenci eğitim görmektedir. Görele ilçesinde 5’i ilçe merkezinde 5’i köylerde olmak üzere 10 ilkokul bulunmaktadır. Yine 5’i ilçe merkezinde 5’i de köylerde olmak üzere 10 ortaokulda eğitim-öğretim hizmetleri verilmektedir. Bunun yanı sıra ilçe merkezinde 1’i özel olmak üzere toplam 7 lisede 1813 öğrenci eğitim-öğretim görmektedir.

Araştırma sahasının eğitim düzeyini artıran ve etki sahasını genişleten diğer eğitim kurumlarını; Giresun Üniversitesi'ne bağlı olarak 2013-2014 eğitim-öğretim döneminde hizmete giren Görele Güzel Sanatlar Fakültesi ve 2014-2015 döneminde eğitim-öğretime başlayan Görele Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu oluşturmaktadır. Bunlardan Güzel Sanatlar Fakültesinde Resim, Grafik Tasarım ve Müzik Bölümlerinde 169 Lisans ve 40 Yüksek Lisans olmak üzere 209 öğrenci eğitim ve öğretime devam etmektedir. Fakültede 17 akademik, 5 idari, 2 temizlik ve 4 güvenlik personeli bulunmaktadır. Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulunda, Bankacılık ve Finans Bölümü ile Ulaştırma ve Lojistik Bölümü'nde toplam 450 öğrenci öğrenim görmektedir. Yüksekokulda 11 akademik, 11 idari ve yardımcı hizmetler olmak üzere toplam 22 personel görev yapmaktadır.

Görele'deki yaygın eğitim kurumu olan Halk Eğitim Merkezi'nde 1 müdür, 2 müdür yardımcısı, 5 öğretmen, 1 memur, 2 daimi işçi ve 1 taşeron işçi olmak üzere toplamda 12 personel faaliyet göstermektedir.

Araştırma sahasının eğitim düzeyini gösteren en önemli göstergelerden birini de okuryazarlık oranları oluşturmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2020 yılında 0-6 yaş grubunun üstündeki nüfusun % 95,6'sının okuryazar olduğu anlaşılmaktadır. Bu oran, erkeklerde % 98,8 iken, kadınlarda % 92,4'tür. Aynı yıl Giresun ili nüfusunun ise % 9,6'sı okuryazar iken, bu oran erkek nüfusta % 98,7, kadınlarda ise, % 92,6 düzeyindedir. Ülkemiz genelinde ise, 2020 yılı itibarıyla okuryazarlık oranının % 97,4 kadar olduğu dikkate alındığında Görele ilçesinin okuryazarlık oranının, Türkiye ortalamasının çok az altında olduğu anlaşılr (TÜİK, 2020). Ancak Görele ilçesinde kadın nüfusun okuryazarlık oranının, erkek nüfus oranından oldukça düşük olduğu da göze çarpmaktadır. Bu farkın oluşmasında 40-50 yıl öncesine kadar kız çocuklarının büyük oranda okula gönderilmemiş olmasının etkisi oldukça fazladır.

2.2.4.3. Aile Büyüklükleri

Görele ilçe merkezinde 2020 yılı verilerine göre hane sayısı 13805, nüfus ise 19251 kadardır. Bu değerlere göre, hesaplanan aile büyüklüğü ise, 1,39 kişidir. Bu değer Türkiye (3,30) ortalamasının altındadır (TÜİK, 2021). Görele ilçesinde aile büyüklüklerinin ülke ortalamasının altında olması, Türkiye genelinde yaygın olarak görülen geleneksel aile yapısını oluşturan ataerkil aile yapısının sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere bağlı

olarak, ortadan kalkmaya başlaması ve çekirdek aile tipinin yaygınlaşmasıyla, çalışma ve eğitim amaçlı ferdi göçlerle aile nüfus sayısının azalmasının bir sonucu olarak düşünülebilir (Köse, 1997: 74). Başka bir ifadeyle aile büyüklükleri halkın yaşam tarzına, gelenek göreneklerine ve ekonomik faaliyetlerine göre değişiklik gösterebilmektedir.

2.2.5. Nüfus Dağılışı ve Yoğunlukları

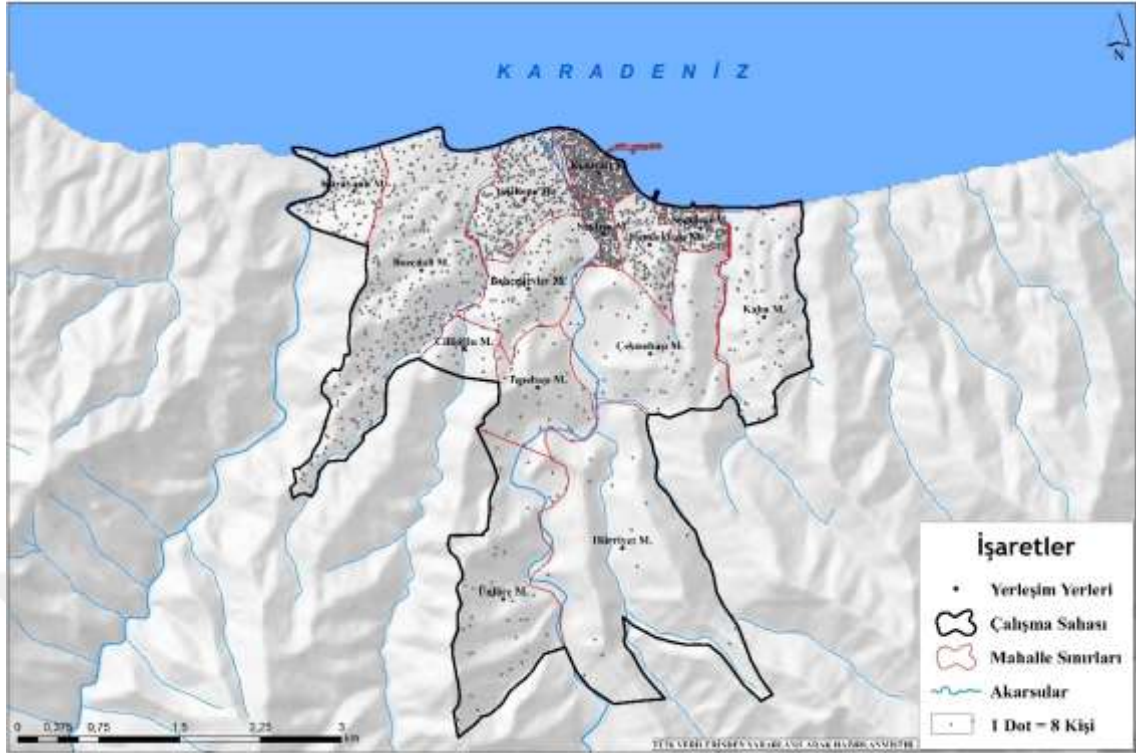
Görece şehrinin de içerisinde yer aldığı ilçe merkezinin alanı 15 km² olup, 2020 yılı itibariyle bu sahada 19251 kişi yaşamaktadır. Dolayısıyla km²'ye 1283 kişi düşmektedir. Bu oran 108 kişi/km² olan Görece ilçesi ortalamasından yaklaşık 12 kat (11.8) daha fazladır. Kuşkusuz bu durum, ilçe merkezini oluşturan alanın ilçenin toplam yüzölçümünün (237 km²) 1/16'sını oluşturmaya karşılık ilçe toplam nüfusunun % 61.1'ini barındırmasından kaynaklanmaktadır.

Görece'de mahallelere göre de nüfus yoğunlukları büyük farklılıklar göstermektedir. Nitekim ilçe merkezinde nüfusun en yoğun olduğu mahalleler; Kumyalı, Soğuksu ve Sayfiye mahalleleridir. En az nüfus yoğunluğuna sahip mahalle ise Hürriyet'tir. Bu mahallenin kırsal karakterde olması ve yüzölçümünün fazla olması nüfus yoğunluğunun az olmasının nedenidir (Tablo 2.15; Harita 2.2).

Tablo 2.15. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunlukları (2020, kişi/km²)

Mahalleler	Nüfusu (2020)	Yüzölçümü (km ²)	Aritmetik Nüfus Yoğ.
Aydınlı (Karayanlı)	841	1,32	637
Bahçelievler	675	0.64	1054
Bozcaali	2474	2.37	1043
Cillioğlu	105	0.9	116
Çeşmebaşı	369	1.51	244
Hendekbaşı	1298	0.15	8653
Hürriyet	123	2.33	52
Kaba	477	1.6	298
Kumyalı	5221	0.27	19337
Sayfiye	2290	0.23	9956
Soğuksu	1896	0.15	12640
Tepebaşı	222	0.70	317
Ünlüce	319	2.17	147
Yeşiltepe	2941	0.66	4456
Toplam	19251	15	1283

Kaynak: TÜİK (2020) ve Kadastro Müdürlüğü verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Harita 2.2. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Aritmetik Nüfus Yoğunlukları (2020)

Nüfus dağılışı hakkında genel bir fikir vermekle birlikte, aritmetik nüfus yoğunluk değerleri, toprak ve nüfus miktarları arasındaki ilişki derecesini ortaya koymak bakımından pek güvenilir sonuçlar vermemektedir. Çünkü söz konusu orantı değerleri elde edilirken; nüfusun araziye eşit olarak dağılmış olduğu varsayılmaktadır (Doğanay ve Orhan, 2021: 203). Oysa gerçek durum hiçbir zaman bu şekilde değildir. Coğrafyanın asıl amacı doğal çevre ile insan arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak olduğuna göre, yoğunluk tespiti yapılırken insanın yararlanmadığı, hatta ayak basmadığı yerlerin hesaba katılmaması gerekir (Özçağlar, 1988: 193).

Görelle ilçe merkezindeki mahallelerin tarımsal nüfus yoğunluklarına bakıldığında tarım alanları az ama buna karşılık tarımsal faaliyetlerle uğraşan nüfusun fazla olduğu Hendekbaşı mahallesinde yoğunluk değerlerinin fazla olduğu görülmektedir. Tarımla uğraşan nüfusun fazla olmasına karşın tarım alanlarının geniş yer kapladığı Ünlüce ve Hürriyet mahallelerinde ise tarımsal nüfus yoğunluğunun az olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 2.16). Resmi kurum ve kuruluşların, ticarethanelerin çok yoğun bir şekilde bulunduğu Kumyalı mahallesinde ise tarımsal alanlar neredeyse yok denecek kadar az yer kaplamaktadır.

Tablo 2.16. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Tarımsal Nüfus Yoğunlukları (2020)

Yerleşmeler	Tarımsal Nüfus (2020)	Ekili –Dikili Arazi (ha)	Tarımsal Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)
Karayanlı Mah.	12	20	0.6
Bahçelievler Mah.	12	36.7	0.3
Bozcaali Mah.	103	116.1	0.9
Cillioğlu Mah.	55	63.1	0.9
Çeşmebaşı Mah.	78	92	0.8
Hendekbaşı Mah.	3	1.3	2.3
Hürriyet Mah.	114	142.5	0.8
Kaba Mah.	80	101.5	0.7
Sayfiye Mah.	1	4.5	0.2
Soğuksu Mah.	2	3.9	0.5
Tepebaşı Mah.	38	43.9	0.8
Ünlüce Mah.	114	166.5	0.6
Yeşiltepe Mah.	4	3.8	1.1
Toplam	616	795,8	0,8

Kaynak: Görele Tapu Müdürlüğü Kadastro birimi verileri (2020) ile İlçe Tarım Müdürlüğü verilerinden (2020) yararlanılarak hazırlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. TARIM

3.1.1. Tarımsal Faaliyetlerin Başlıca Özellikleri

Araştırma sahasındaki tarımsal faaliyetlerle ilgili, geçmiş dönemlere ait yeterince bilgi mevcut değildir. Nitekim eldeki veriler Osmanlı Dönemi'yle başlamaktadır. İlçenin Osmanlı Dönemi'nde ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanıyordu. Başlıca ürünleri fındık ve mısır oluşturmaktaydı. Üzüm meyvesi de o dönemde ekonomik getirisi olan ürünler arasında yer almaktaydı. Üretimde çeşitlilik 1869 yılında artmıştır. Fındık, mısır ve üzümün yanında tütün, fasulye, ceviz, kendir, buğday, çavdar ve arpa ürünlerinin de üretimi yapılmaya başlanmıştır. Görele tarımı hakkında 1900'lü yıllarda daha fazla bilgi bulunmaktadır. Nitekim 1913 yılındaki tarım istatistiklerine göre buğday, arpa, mısır, fasulye gibi hububat faaliyetleri ve diğer ürünlerden fındık faaliyeti yapılmaktadır. Bunların yanı sıra inek, dana, koç, koyun, kuzu, teke, oğlak, yük ve binek beygiri, katır gibi hayvanların beslendiği ve bunlardan süt, tereyağı, peynir, yapağı elde edildiği ve arıcılık faaliyetinin yapıldığı belirtilmektedir (Emecen vd., 2020: 121-123).

Günümüzde de yöre ekonomisi önemli ölçüde tarıma dayalıdır. Özellikle fındık geçmiş dönemden itibaren en önemli geçim kaynağını oluşturur. Ekili-dikili arazilerin % 95 kadar büyük bir bölümünü fındık arazileri oluşturur. Bunun yanında çay ve çeşitli meyve ve sebzelerin üretimi de yapılmaktadır. Sebze ve meyve üretimi daha çok geçim tipi yapılmakta olup az da olsa yöre pazarında satışa sunulmaktadır. Geçmişte önemli bir geçim kaynağı olan hayvancılık faaliyeti günümüzde büyük ölçüde azalmıştır. Ailelerin bazıları hiç hayvan beslemezken bazıları da sadece kendi ihtiyacını karşılamaya yönelik bir veya iki tane büyükbaş hayvan beslemektedir. Buna karşın yük ve binek beygiri, katır hayvanları beslenmemektedir. Yapılan saha gözlemlerinde fındık bahçelerinin içinde çok sayıda meyve ağaçları vardır. Hatta bazılarının içinde fasulye, kabak, lahana gibi sebzelerin de yetiştirildiği görülmektedir. Bu durum aynı bahçede birden fazla ürünün bir arada yetiştirildiği polikültür tarım veya aratarım sistemini oluşturur. İklim şartlarının

uygun olması kıyıya yakın yerlerde mandalina, portakal, kivi ve incir yetiştirebilmeyi sağlamıştır.

Tarımsal faaliyetlerin türünü ve çeşitliliğini doğal ve beşeri şartlar etkilemiştir. Özellikle yeryüzü şekilleri ve iklim en başta yer alan önemli faktörlerdir. Yörede yükselti ve eğim değerlerinin yüksek olması, tarım yapılan alanların küçük parseller halinde dağınık ve sınırlı oluşunu aynı zamanda da ürünlerin çeşitliliğini etkilemiştir. Yükseltiye bağlı olarak kısa mesafelerde değişen iklim, ürünlerin yetiştirme alanlarında ve miktarında önemli farklılıklar oluşturmaktadır. Nitekim kıyı kesimde yer alan araştırma sahasında ürünler 400-500 m yükseltilere kadar verimli bir şekilde üretilmektedir. Ancak yüksek alanlarda daha sık görülen ilkbahar donları gibi etkenler ürünlerin veriminin düşmesine sebep olmaktadır.

Doğu Karadeniz kıyı kesiminin tamamında topraklar nadasa bırakılmamaktadır. Çünkü nüfusa göre zaten sınırlı olan tarım arazilerinin, nadasa bırakılmak suretiyle daha da azaltılması mümkün değildir. Görele’de de nadasa bırakılan tarım arazisi yoktur. Yukarıda bahsedildiği gibi aratırım sisteminin ortaya çıkması, hiç şüphesiz, tarım arazilerinin yetersizliğinin bir sonucudur (Zaman, 2004: 283).

3.1.2. Topraklardan Yararlanma Durumu ve Bölünüşü

Toprağın değişik sosyal ve ekonomik amaçlarla kullanılması veya değerlendirilmesi faaliyeti topraktan yararlanmayı ifade etmektedir. Bu bakımdan araziler tarım, orman, çayır-mera ile ürün getirmeyen alanlar olarak sınıflandırılmaktadır (Doğanay, 1995: 62). Araştırma sahasının arazi kullanım durumuna bakıldığında en fazla yer tarım alanlarına ayrılmıştır.

Görele ilçesinin toplam yüzölçümü 237000 dekar (237 km²)’dır (HGM, 2021). Bu yüzölçümün 97943 dekarı başta fındık ve çay olmak üzere dikili alanları 5380 dekarı da ekili tarım alanlarını oluşturmaktadır. Böylece ilçedeki tarım alanları 103323 dekarlık alana tekabül etmektedir. Başka bir anlatımla, ilçe arazisinin yaklaşık % 43.6’sında tarım yapılmaktadır. Toplam yüzölçümü içerisinde geri kalan 133677 dekarlık alanı ise orman, çayır ve mera ile yerleşme alanları ve ürün getirmeyen sahalar oluşturmaktadır.

Anlaşılabacağı üzere arazi kullanım durumu gözden geçirildiğinde tarım alanlarının önemli bir orana (% 43.6) sahip olduğu görülmektedir. Tarım alanları içerisinde de dikili

alanlar en fazla orana sahiptir. Ormanlık alanlar, büyük ölçüde tahrip edilerek tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Dolayısıyla ilçedeki tarım arazilerinin arazi kullanımı içerisinde oranının yüksek oluşunu etkilemiştir. Nitekim tarım alanlarının 96446 dekar (da) alanının fındık ve 1497 dekar alanının çay tarımına ayrılmış olması bunu doğrulamaktadır.

İlçe merkezinin alanı 465.2 hektardır. Bu kullanım alanları içinde % 41.5'i (189.3 ha) ile en büyük pay belediye mücavir alanı içerisindeki kırsal mahallelerde yer alan tarım alanlarına aittir. Tarım alanlarının büyük bir kısmını fındık bahçeleri, geri kalan bölümü de çay, mısır, sebze ve diğer meyvelere ait alanları oluşturur.

Yörenin arazi kullanılışını önemli ölçüde belirleyen faktörlerden tarımsal kullanma uygunluğu incelendiğinde, araştırma sahasındaki tarım arazilerinin önemli bir kısmının, verimliliği düşük topraklardan oluştuğu görülür. Nitekim araştırma sahası topraklarının çok büyük bir kısmını IV. VI. ve VII. sınıf arazileri oluşturmaktadır (Harita 3.1).

Harita 3.1. Görele İlçe Merkezi Tarım Arazisinin Verimlilik Sınıflarına Göre Dağılımı

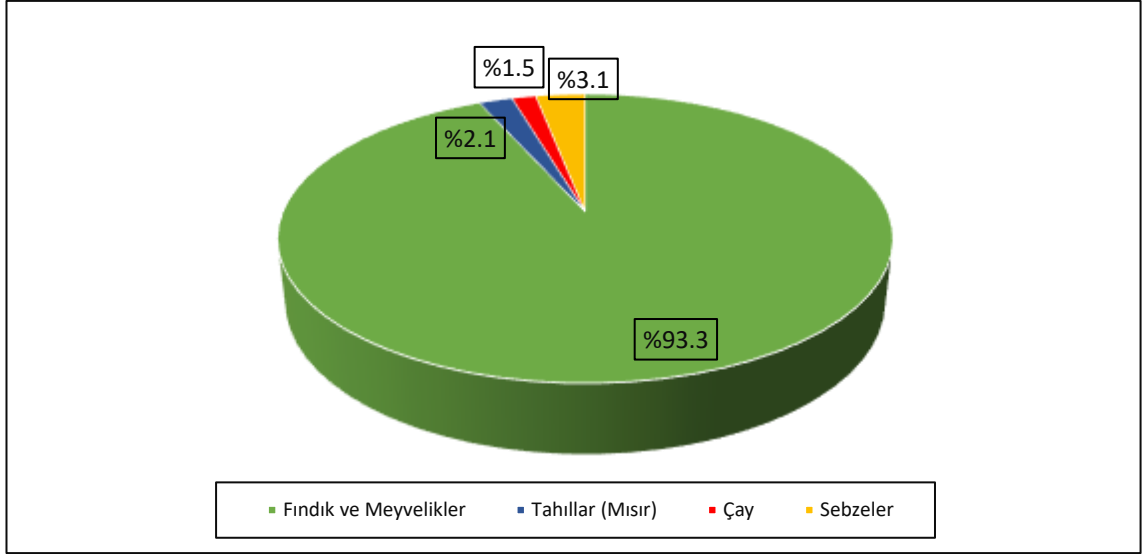
3.1.3. Tarım Ürünlerinin Ekiliş Sahaları ve Tarımsal Ürün

İlçe genelinde 2020 yılı itibarıyla, 103323 dekar alanda tarım yapılmaktaydı. Bu alanın % 94.8'i gibi büyük bir bölümü dikili alanlara ayrılmışken, geri kalanın % 5.2'si (5.38 da) oranındaki tarım arazilerinde ise, ekip-biçme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Dikili alanların ise, % 98.5'ini (96.446 da) fındık ve diğer meyve bahçeleri oluştururken, % 1.5'inde (1.497 da) çay tarımı yapılmaktadır. Ekili alanlarda ise, mısır ve çeşitli sebzeler yetiştirilmektedir. Tarım arazileri içerisinde 2.104 dekarlık alanı ile mısır tarlaları 2.1'lik bir paya sahipken, sebze yetiştirilen arazilerin miktarı 3.276 dekar kadar olup, bu da toplam tarım arazilerinin % 3.1'ine denk gelmektedir (Tablo 3.1; Şekil 3.1). Ekili alanların içerisinde sebze üretimine % 60.9 oranında bir alan ayrılmışken, % 39.1'lik alanda mısır yetiştirilmektedir. Sebze tarımına ayrılan 3.276 dekar araziden 2020 yılında, 405 ton fasulye, 350 ton lahana, 106 ton salatalık, 63 ton patates, 53 ton domates, 38 ton bezelye, 34 ton biber, 34 ton marul, 15 ton balkabağı, 8 ton pazı, 7 ton patlıcan, 5 ton soğan, 5 ton çilek, semizotu 2 ton, maydanoz 2 ton ve ıspanak, pırasa, nane, roka ve sarımsak sebzelerinin her birinden 1'er ton elde edilmiştir (İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020).

Tablo 3.1. Tarımsal Ürünlere Göre Arazi Kullanımı (2020)

Yararlanma Şekli	Alan (da)	%'si
Fındık ve Meyvelikler	96.446	93.3
Çay	1.497	1.5
Tahıllar (Mısır)	2.104	2.1
Sebzeler	3.276	3.1
Toplam	103.323	100,0

Kaynak: Görele İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 3.1. Tarımsal Ürünlere Göre Arazi Kullanımının Dağılımı (2020)

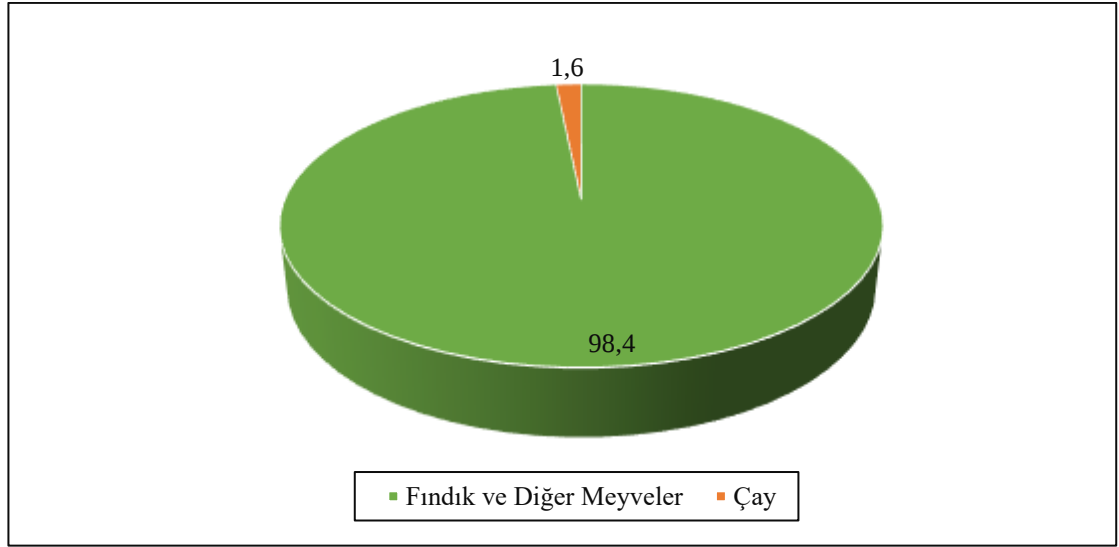
3.1.3.1. Dikili Alanlar

İlçede dikili alanlar toplam tarım arazisinin % 94.8'ini (97.943 da) kaplamaktadır. Bunun da % 98.5'inde (96.446 da) fındık ve diğer meyveler yetiştirilirken, % 1.5'i (1.497 da) çay tarımına ayrılmıştır (Tablo 3.2; Şekil 3.2). Bu verilere bakıldığında dikili alanları çok büyük oranda fındık ve çay bahçeleri oluşturmaktadır. Sahada yetiştirilen kivi, armut, elma, kiraz, erik, dut, incir, ayva gibi meyve ağaçları meyve bahçesi şeklinde olmayıp, fındık bahçeleri veya tarla alanlarında aratırım şeklinde yetiştirilmektedir. İlçe merkezini oluşturan 465.2 hektar alanın % 41.5'i (189.3 ha), belediye mücavir alanı içerisindeki kırsal mahallelerde yer alan tarım alanlarını teşkil etmektedir.

Tablo 3.2. Görele İlçesinde Dikili Alanların Ürünlere Göre Dağılımı (2020)

Yararlanma Şekli	Alanı (da)	%'si
Fındık ve Diğer Meyveler	96.446	98.4
Çay	1.497	1.6
Toplam	97.943	100.0

Kaynak: Görele İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 3.2. Yetiştirilen Ürünlere Göre Dikili Alanların Dağılımı (2020)

3.1.3.1.1. Fındık

İlçede en önemli geçim kaynağı tarım ağırlıklıdır ve fındık çok eskiden beridir yörede önemli bir yere sahiptir. 1927-1928 döneminde ilçede 1.197.201 fındık ağacı varken (Emecen vd., 2020: 125) günümüz itibariyle bu sayı 4.585.500'dür (Görel İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020) ve tarımsal ürünlerin ekiliş alanları incelendiğinde fındık bitkisi % 93.3'lük bir oranla en fazla ekiliş sahasına sahiptir.

Coğrafi isteklerinden iklim özellikleri bakımından fındık bitkisi, ılıman ve nemli iklim bölgelerine uyum sağlamış, nemli ve serin topraklarda 6-7 m'ye kadar büyüeyebilen, kırıç ve güneye dönük arazilerde, 2- 2.5 m boylanabilen bir ağaççık bitkisidir. Bitkinin yeterli bir büyüme ve gelişme sağlayabilmesi için yıllık yağış tutarlarının minimum 750-800 mm'den az ve 1300-1400 mm'den fazla olmaması, optimum değerlerin ise, 1000-1200 mm dolayında olması gerekir. Ayrıca, yağış rejimlerinin düzenli olması yani her mevsime nispeten düzenli dağılması gerekir. Yaz mevsiminin kurak geçmesi, meyvenin erken olgunlaşmasına yol açtığı için, birim alana verim ve randımanı çok belirgin bir şekilde düşürür (Doğanay, 1987: 217).

Görel'e'nin 2276.2 mm'lik bir yağış değeri vardır. Bu bağlamda yağış miktarı bakımından fındık bitkisinin bu yörede yetişmesi için optimum şartları ihtiva ettiği söylenilebilir.

Fındık bitkisi sıcaklık rejimi yönünden de duyarlıdır. Yüksek veya düşük sıcaklık rejimlerinin hakim olduğu bölgelerde gelişmesine devam eder. Fakat çok az meyve verir veya hiç vermez. Kış sıcaklıklarının 0 °C ile 6-7 °C dolayında kaldığı, yaz sıcaklık ortalamalarının 20-25 °C'yi aşmadığı bölgeler, çok uygun doğal yetiştirme sahalarıdır (Doğanay, 1987: 217; Zaman, 2004: 302). Bu bakımdan da Görele çok uygun yetiştirme şartlarına sahiptir. Nitekim Görele'de kış sıcaklık ortalamaları 7.9 °C, yaz sıcaklık ortalaması 21.4 °C'dir. Bu veriler incelendiğinde ilçenin fındık yetiştirilmesi için son derece elverişli şartlara sahip olduğunu göstermektedir.

Fındığın ekonomik anlamda verimini etkileyen iklim elemanlarından biri de ilkbahar don olaylarıdır. Görele meteoroloji istasyonu yeni kurulduğu için yaşanan don olaylı günlerin ölçümü yapılmamıştır. Ancak çevre rasathaneleri verileri incelendiğinde ilçenin batısındaki Tirebolu'da yılın yaklaşık 7.2 günü donlu geçmekte ve bunun da 1.3 günü ilkbaharda görülmekteyken, doğusunda bulunan Eynesil ilçesinin 9.2 günü don olaylı geçerken bunun da 1.5 günü ilkbaharda görülmektedir. Görele'de bu değerlere yaklaşık veriler olabileceği söylenebilir. Ancak ilçe geneli için aynı durumun söz konusunu olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü yükselti arttıkça don olaylılarının da artması söz konusudur.

Fındık meyvesinin içinin iyi dolması için olgunlaşma dönemine denk gelen haziran ve temmuz aylarında nispi nemin % 60'ın altına düşmemesi gerekir (Zaman, 2004: 302). Görele'de bu iki aya ait nispi nem değerleri sırasıyla % 84.2 ve % 85.1 olarak ölçülmüştür.

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere saha, iklim şartları bakımından fındık tarımı için oldukça elverişli şartlara sahiptir. Ancak bazı yıllarda yaşanan kuraklıklar ile yağışlar ve ilkbahardaki don olaylı günler fındığın verimini düşürmektedir.

Fındık bitkisi, saçak kök yapısı olan bir kültür bitkisi olup, çok derinlere kök salmaz (en fazla 70-80 m). Toprak özellikleri bakımından pek seçici değildir. Ancak yine de humus oranı yüksek, tınlı ve derinliği fazla topraklara daha iyi adapte olmuştur. Buna karşılık, kum oranı yüksek killi taban arazilerde verimli bir üretim yapılamaz. Kıraç arazilerde dalları küçük ve randımanı düşük, yer altı suyu yüksek taban arazilerinde ise dalların fazla büyümesine ve yine verimin düşmesine yol açar (Doğanay vd., 2013: 118).

İklim ve toprak şartları, fındık bitkisinin yetişmesi ve verimi için son derece önemlidir, ancak yeterli değildir. Bunlara ilave olarak, verim ve randıman üzerinde dikim, bakım, budama, gübreleme, kireçleme, zararlılarla mücadele etmek için ilaçlama ve yaşlı fındık ağaçlarının gençleştirilmesi gibi beşeri tedbirler de önemli rol oynamaktadır (Zaman, 2004: 303).

Tablo 3.3. Görele İlçesinde Yıllara Göre Fındık Alanları ve Üretim Miktarı (2020)

Yıllar	Dikili Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
2004	85490	650
2005	112470	5061
2006	112470	8580
2007	104011	5034
2008	104011	13552
2009	104011	12585
2010	96350	5721
2011	96350	5492
2012	88744	4881
2013	96350	7827
2014	90439	3200
2015	89942	7600
2016	89942	3418
2017	90060	3546
2018	90060	2903
2019	96350	5715
2020	96350	5242

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

İlçe fındık alanları 96 350 dekar olup, 2020 yılı itibariyle bu alanlardan 5240 ton fındık üretimi sağlanmıştır. Üretim yıllık coğrafi şartlara bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Tablo 3.3). İlçe merkezinde en fazla fındık bahçesi 1662,0 dekarla Ünlüce mahallesinde bulunmaktadır (Fotoğraf 3.1). Bu mahalleyi 1415,9 dekarla Hürriyet ve 1148,9 dekarla Bozcaali mahallesi takip etmektedir. İlçe merkezinde en az fındık bahçesine sahip Kumyalı mahallesidir ve burada hiç fındık bahçesi bulunmamaktadır. Çünkü kamu kurum ve kuruluşların toplandığı, Çarşı mahallesi olarak bilinen en merkezi mahalleyi oluşturmaktadır. En az fındık bahçesine sahip olan mahallelerden bir diğeri ise 5,2 dekarla Sayfiye Mahallesi'dir (Tablo 3.4). Araştırma sahasında 626 çiftçiye ortalama 12,5 dekar fındık alanı düşmektedir.

Tablo 3.4. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Fındık Alanları ve Üretici Aile Sayısı (2020)

Yerleşme Adı	Çiftçi Sayısı	Alanı (Dekar)	Üretici Aileye Düşen Ort. Fındık Bahçesi (Dekar)
Aydınlıkevler	12	198,4	16,5
Bahçelievler	22	364,9	16,5
Bozcaali	103	1148,9	11,1
Cillioğlu	55	627,7	11,4
Çeşmebaşı	78	913,5	11,7
Hendekbaşı	3	11,9	3,9
Hürriyet	114	1415,9	12,4
Kaba	80	1001,3	12,5
Sayfiye	1	5,2	5,2
Soğuksu	2	39,1	19,5
Tepebaşı	38	432,6	11,3
Ünlüce	114	1662,0	14,5
Yeşiltepe	4	37,1	9,2
TOPLAM	626	7858,5	12,5

Kaynak: Giresun İl ve Görele İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Fotoğraf 3.1. İlçe Merkezi Sınırları İçerisindeki Tarım Alanlarında En Fazla Arazi Fındık Bahçelerine Ayrılmıştır

3.1.3.1.2. Diğer Meyveler

Yörede fındık dışında yetiştirilen çok çeşitli meyveler de bulunmaktadır. Ancak meyveler için oluşturulmuş bahçelere rastlamak pek mümkün değildir. Meyve ağaçları çoğunlukla fındık bahçeleri veya tarla alanlarında ara ziraatı şeklinde yapılmakta ya da meskenlerin etrafında dikilmiştir. Hemen her ailenin çeşitli meyve ağaçları mevcut olmakla birlikte, meyvecilik büyük ölçüde ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak yapılmaktadır. Ancak ticari değere sahip olan meyvelerin haftanın salı günleri kurulan şehir pazarında köylü kadınlar tarafından satışa sunulduğuna da rastlanmaktadır.

Başlıca meyve ağaçlarını; incir, elma, armut, erik, kiraz, dut, çilek, kıızılcık, ayva, kivi, şeftali, vişne, muşmula, limon, mandalina ve portakal oluşturmaktadır. Bunlar arasında fındıktan sonra en fazla yetiştirilen meyve armuttur. Armut üretiminin ihtiyaç fazlası pazara sunulmaktadır. Elma, erik, dut, incir, kivi ve kiraz üretimi en fazla yapılan diğer meyve türlerini oluşturmaktadır.

Araştırma sahasında turunçgillerden mandalina, portakal ve limon yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Sahada kış sıcaklık ortalamalarının 7 °C'nin üzerinde olması ince kabuklu ve çekirdekli mandalina türlerinin yetişmesine imkân sağlamaktadır. İlçede yıllara göre turunçgil üretimi farklılık göstermektedir. Nitekim 2018 yılında 270 ton, 2019 yılında 216 ton ve 2020 yılında ise 199 ton turunçgil üretimi yapılmıştır (TÜİK, 2020).

3.1.3.1.3. Çay Tarımı

İlçede dikili alanların % 1.5'inde (1.497 da) çay tarımı yapılmaktadır. Dikili alanların önemli bir kısmı fındık alanlarına ayrıldığı için çay tarımı kısıtlı alanlarda yapılmaktadır. İlçe merkezindeki çay bahçeleri konusunda istatistiki veriler mevcut değildir. Ancak, çayın 600-700 m yükseltilerden sonra yetiştirilmediği dikkate alındığında ilçe çay alanlarının büyük bölümünün kıyı kesiminde (Kaba ve Bozcaali mahallelerinde) ve aynı zamanda ilçe merkezi sınırları içerisinde yer alan kırsal mahallelerde (Kaba ve Bozcaali mahallelerinde) bulunduğu bir gerçektir. Aynı zamanda 2020 yılı üretiminin (2246 ton) büyük kısmı, tıpkı çay alanlarında olduğu gibi ilçe merkezi sınırları içerisinde sağlanmaktadır.

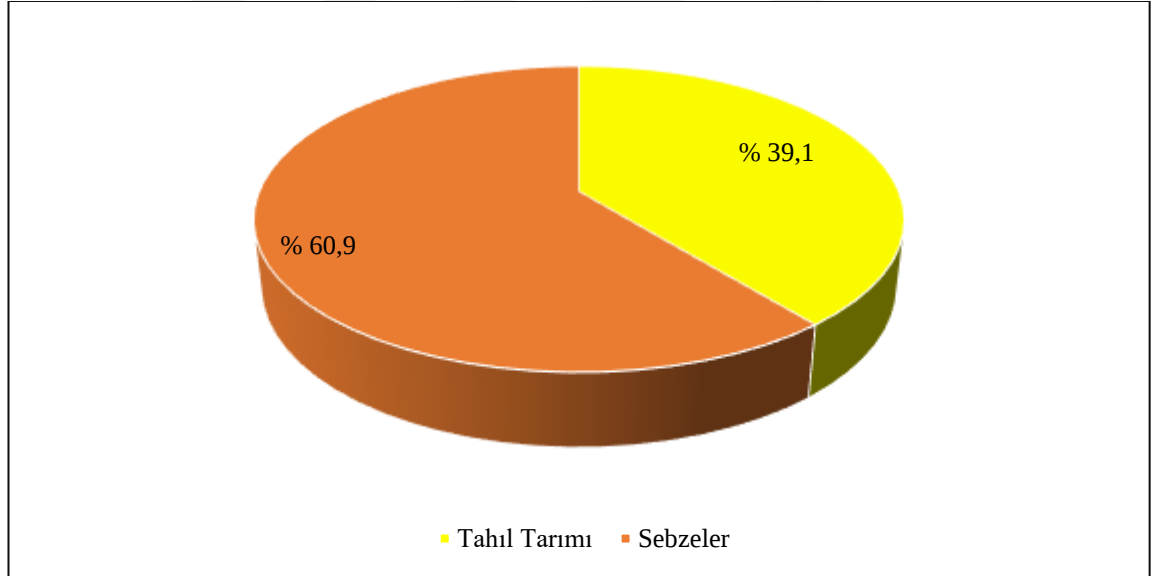
3.1.3.2. Ekili Alanlar

Görele ilçesinde toplam 103.303 dekar olan tarım arazilerinin % 5.2'sini (5.38 da) ekili alanlar oluşturmaktadır. Bu arazilerin yetiştirilen ürünlere göre dağılımı incelendiğinde % 60,9'unun (3.276 da) sebze tarımına, % 39,1'inin de (2.104 da) tahıl tarımına ayrıldığı görülür (Tablo 3.5; Şekil 3.3). Bu alanların bir kısmı belediye mücavir alanı, başka bir deyişle ilçe merkezi kırsal mahallelerde bulunmaktadır.

Tablo 3.5. Ekili Alanların Tarımsal Ürünlere Göre Dağılımı (2020)

Yararlanma Şekli	Alanı (Dekar)	%'si
Tahıl Tarımı (Mısır)	2.104	39.1
Sebzeler	3.276	60.9
Toplam	5.38	100.0

Kaynak: Görele İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Şekil 3.3. Görele İlçesinde Tarımsal Ürünlerin Ekili Alanlara Göre Dağılımı (2020)

3.1.3.2.1. Tahıl Tarımı

İlçede tahıl ürünlerinden mısır ekimi yapılmaktadır. Ekili alanların % 39,1'ini oluşturan mısır arazilerinin, tarım alanları (103.323 da) içerisindeki oranı ise, sadece % 2.1 kadardır. Tahıl tarımına ayrılan alanın az olması mısıra göre daha fazla gelir getiren fındık bahçelerine geniş yer ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim, mısır tarımı

daha önceki yıllarda çok daha fazla alan kaplarken, son yıllarda (50,1 da) her geçen gün azalmıştır. Çünkü mısır yetiştirilen alanlar fındık ve çay bahçelerine dönüştürülmüştür (Fotoğraf 3.2). Yörede mısır tarımı ticari olarak yapılmamakta ve büyük ölçüde ailelerin kendi ihtiyaçları kadar üretilmektedir. Üretilen mısırların bir kısmı da hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Kumyalı, Sayfiye ve Soğuksu mahalleleri hariç diğer ilçe merkezi mahallerinde mısır yetiştirilmektedir. En fazla mısır yetiştirilen Kaba mahallesi (11.4 da) ve bunu Bozcaali mahallesi (8.6 da) ve Hürriyet mahallesi (8.5 da) izlemektedir. En az mısır tarımı ise, Hendekbaşı mahallesi (0.5 da) ve Aydınlikevler mahallesinde (0.7 da) yapılmaktadır (Tablo 3.6).

Tablo 3.6. İlçe Merkezinde Mahallelere Göre Mısır Ekiliş Alanları (2020)

Mahalleler	Ekili Alan (Dekar)	Mahalleler	Ekili Alan (Dekar)
Aydınlikevler	0.7	Hürriyet	8.5
Bahçelievler	1.9	Kaba	11.4
Bozcaali	8.6	Tepebaşı	5.8
Cillioğlu	2.8	Ünlüce	3,0
Çeşmebaşı	6.1	Yeşiltepe	0.8
Hendekbaşı	0.5	Toplam	50,1

Kaynak: Giresun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Fotoğraf 3.2. İlçe Merkezinde Fındık Bahçeleri İçerisinde Bazı Alanlarda Mısır Tarımı da Yapılmaktadır

3.1.3.2.2. Sebze Tarımı

Araştırma sahasında sebze yetiştiriciliği, birinci derecede ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olup, ihtiyaç fazlası ürünlerin bir kısmı aile bütçesine katkıda bulunmak için pazara sunulmaktadır (Fotoğraf 3.3). İlçe genelinde 3276 dekar alanda karışık ekim yöntemi ile sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlçe merkezi sınırları içerisindeki ekili tarım alanlarında da sebze yetiştirilmektedir. Salı günü kurulan haftalık pazara çoğunlukla, köylü kadınlar tarafından getirilen fasulye, salatalık, marul, biber, kabak, pırasa ve lahana gibi sebzeler taze bir şekilde şehir halkı tarafından satın alınmaktadır. Pazarlanan sebzelerin bir kısmı da şehirdeki manavlara satılmaktadır. İlçede en fazla taze fasulye üretimi (408 ton) yapılmaktadır. Bunu kara lahana (350 ton), sofralık salatalık (114 ton) ve dolmalık biber (98 ton) üretimi izlemektedir.

Fotoğraf 3.3. Yörede Sebze Yetiştiriciliği, Genelde Ailelerin Kendi İhtiyaçlarını Karşılamaya Yöneliktir

3.2. HAYVANCILIK

Özellikle Doğu Karadeniz Bölümü'nde yaylacılık faaliyetlerinin yaygın olarak görülmesi geçmişten günümüze hayvancılığın varlığını etkilemiştir. Tarımın yapılamadığı, eğim ve yükseltinin fazla olduğu alanlarda hayvancılık ön plana çıkmaktadır. Yörede tarım ağırlıklı olmasının yanı sıra geçim kaynaklarının başında hayvancılık faaliyeti de yer almaktadır.

Araştırma sahasının yeryüzü şekilleri, iklim özellikleri ve bitki örtüsü hayvancılık için uygun ortam şartları sağlamıştır. Yaz mevsimi boyunca yağış görülmesi bu alanlarda tüm yıl yeşil kalabilen otlak alanlar oluşturur. Dolayısıyla yayla ve yaylacılık faaliyeti beraberinde hayvancılığı da getirmiştir. Sis Dağı Yaylası ve Dokuzgöz Yaylası Görele'de yaşayanların çıktığı yayla yerleşmeleridir. İnsanlar buralara mayıs ayı sonundan itibaren

göç ederler hemen hemen kar yağana kadar buralarda hayvanlarını otlatır, sütlerinden yağ ve peynir yaparlar. Ancak fındık ve çay tarımı gibi ticari getirisi fazla olan ürünlerden dolayı hayvancılık faaliyetinin ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde olmasıyla sınırlı kalmasına sebebiyet vermiştir. Bu durum köyden köye farklılıklar göstermekle birlikte sahile yakın olan köylerde bazı aileler hiç hayvan beslemezken bazılarının ise bir veya iki büyükbaş hayvan besledikleri yapılan mülakatlarda belirlenmiştir. Aynı şekilde ilçe merkezi sınırları içerisindeki kırsal mahalle yerleşmelerinde de bir veya iki büyükbaş (kültür ırkı sığır) hayvan ile birkaç küçükbaş (koyun) hayvanın beslenmesi yanı sıra arıcılık ve kümes hayvanı yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Beslenen hayvan sayısı her yıl farklılık göstermektedir. Üretilen hayvansal ürünler çoğunlukla ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik iken çok az bir miktarı pazara sunulmaktadır. Beslenen hayvan sayılarına bakıldığında ilçede 2020 yılı itibariyle büyükbaş hayvan sayısı 2218 baş ve küçükbaş hayvan sayısı ise 5987 baştır. Bu bağlamda % 72,97'lik bir oranla en fazla küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Esas amacı bal ile bal mumu üretmek olan arıcılık, Görele'de 1900'lü yıllarda da yapıldı ve az da olsa balmumu dışarıya satılırdı (Emecen vd., 2020: 123). Arıcılık, günümüzde de ilçe merkezi sınırları içerisinde yapılan faaliyetlerden bir diğeri olup, üretilen bal, Görele şehrinde pazarlanmaktadır. Bal üretimi 2010-2020 yılları arasında en fazla 2017 yılında (79.3 ton) üretilmiştir. 2020 yılında ise 30 ton bal üretimi yapılmıştır. Balmumu üretim miktarı ise yaklaşık 1 tondur.

3.3. BALIKÇILIK

Fiziki yapısı itibariyle bölgenin tarıma çok elverişli olmaması halkı iç kısımlarda tarıma ve hayvancılığa, sahil kesiminde de limanlar arasında ticarete ve balıkçılığa yönlendirmiştir. Kasaba halkı 1900'lü yıllarda geçimini rençberlikle, bakırcılıkla, marangozlukla, demircilik, taşçılıkla sağlarken bir diğer ekonomik gelir faaliyeti balıkçılıktı (Emecen vd., 2020: 122-125). Bu bağlamda Görele'nin kıyıda yer alması nedeniyle, eskiden beri balıkçılık geçim kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda büyük balıkçı tekneleri ve küçük kayıklarla deniz balıkçılığı yapılmakta olup, ruhsatlı alabalık tesisi bulunmamaktadır. Görele Liman Başkanlığı kayıtlarına göre 82 adet balık avlama gemisi bulunmakta ve kıyı balıkçılığı ile iştigal eden kişi sayısı ise 500 civarındadır (Görele İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020). Avlanan balık türlerinin

başlıcalarını hamsi, mezgit, palamut, istavrit, barbun, kefal, tirsi ve zargana oluşturmaktadır. En fazla avlanan balık türlerini hamsi (130 ton), palamut (14 ton) ve mezgit (11. 4 kg) oluşturmaktadır (Tablo 3.7).

Görele’de 2020 yılı itibariyle en fazla hamsi (130 ton) avlanmış, bunu 14 ton ile palamut, 11.4 ton ile mezgit ve 6.8 ton ile istavrit ve 6.3 ton ile diğerleri (barbun, kefal, iskorpit, kalkan, tirsi, zargana vs.) takip etmiştir. Hamsi dışında avlanan balık türlerinin miktarı 38.5 tondur (Tablo 3.7).

Tablo 3.7. Görele’de Balıkçılar Tarafından Avlanan Balık Türleri ve Miktarları (2020)

Balık Türü	Miktarı (ton)
Hamsi	130,0
Palamut	14.0
Mezgit	11.4
İstavrit	6.8
Diğerleri	6.3

Kaynak: Tarım ve Orman İl Müdürlüğü verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır (2020).

3.4. SANAYİ

İnsanların başlıca ekonomik faaliyetlerinden birisi, kalkınma ve küreselleşmenin motoru, sanayidir (Tümertekin ve Özgüç, 2013: 339). Bu bağlamda hammaddelerin ve yarı işlenmiş malların fabrikalarda işlenerek kullanılabilir mallar durumuna getirilmesi üretim faaliyet ve tekniklerine sanayi ya da endüstri denir (Doğanay ve Çavuş, 2013: 383).

Görele’de sanayi faaliyetlerini fındık fabrikası ve tekstil atölyeleri oluşturmaktadır. İlçede bir adet fındık entegre fabrikası ve üç adet tekstil atölyesi bulunmaktadır. Kavrulmuş iç fındık ve fındık ezmesi üretimi yapılan fındık fabrikasında 30 kişi istihdam edilmektedir. Tekstil atölyelerinde ise sürekli istihdam edilen işgücü sayısı 170’dir. İçerisinde imalat ve tamir işlerinin yapıldığı, 85 adet iş yerinin bulunduğu ve bu işyerlerinin başlıcalarını araba tamircileri, kaportacı, demir doğrama, plastik doğrama, oto boyama, yedek parça, marangoz ve mobilyacıların oluşturduğu bir adet küçük sanayi sitesi de şehirde yer almaktadır.

Görele’deki sanayi faaliyetleri içerisinde en yaygın olanları atölye tipi sanayidir. Şehrin farklı yerlerine dağılmış olan bu işyerleri genelde onarım ve küçük çaplı imalat işlerinin yapıldığı işletmeler olup, bu işyerlerinin sahibi dışında ancak birkaç kişi istihdam

edilmektedir. Bu işyerlerinin başında oto tamirhaneleri, mermer atölyeleri, demir doğrama, aliminyum pvc ve kereste atölyeleri ile marangozhaneler, soğuk demirciler (kaynakçı) ve fırınlar gelmektedir.

Atölye tipi sanayi faaliyetleri içerisinde ele alınan demir doğrama işletmelerinde profil demirden birçok imalat yapılmaktadır. Nitekim bunlar içerisinde balkon ve merdiven korkuluğu, plastik kapılar, kuzine imal edilirken, demirci atölyelerinde ise kazma, keser, çekiç ve balta gibi imalatlar yapılmaktadır (Fotoğraf 3.4).

Fotoğraf 3.4. Demir Doğrama Atölyelerinde Kapı, Pencere, Balkon ve Merdiven Korkuluğu vs. Üretilmektedir

Kereste üretiminin yanı sıra konutların kapı, pencere ve iç döşemelerine yönelik malzeme ile ev eşyaları imalatı ve onarımı yapılan kereste ve doğrama, marangoz atölyelerinin sayısı 40'dır (Tablo 3.8). Bu atölyelerin yörenin orman varlığına bağlı olarak ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Nitekim araştırma sahasının içinde bulunduğu Doğu Karadeniz Bölümü ülkemizin orman varlığı içerisinde önemli bir yeri olması bu durum üzerinde etkili olmuştur.

Tablo 3.8. Görele'nin Küçük Sanayi İşyerleri ve Çalışan Sayıları (2020)

Faaliyet Kolu	İşyeri Sayısı	%'si	Çalışan Sayısı	%'si
Marangoz ve Mobilya Atölyesi	35	14.8	50	14.6
Oto Tamir ve Bakım Atölyesi	40	16.9	40	11.6
Kereste ve Doğrama Atölyesi	5	2.1	20	5.8
Demir ve Alüminyum Doğrama	50	21.1	60	17.4
Mermer Atölyesi	7	3	20	5.8
Fırın	30	12.7	50	14.6
Soba İmalatı	3	1.3	6	1.7
Çelik Kapı ve PVC Pencere	15	6.3	25	7.2
Kaynakçı	15	6.3	15	4.4
Diğerleri	36	15.5	58	16.7
Toplam	236	100.0	344	100.0

Kaynak: Esnaf ve Sanatkarlar Odası kayıtları ile yerinde yapılan gözlemler.

Görele'de bir diğer imalathaneyi oluşturan işletme de fırınlardır. Bunlar küçük ölçekli olup, sayıları 30'u bulmaktadır. Bu ekmek fırınlarında 50 kişi istihdam edilmektedir. İlçenin ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir diğer tesisi oto tamir ve bakım atölyeleri oluşturmaktadır. Nitekim bu iş yerleri şehrin değişik yerlerine dağılmış olarak hizmet vermektedir.

İlçe Halk Eğitim Merkezi'nde çeşitli dallarda sertifika verilmesi amacıyla kurslar açılmaktadır. Bu bağlamda 01.01.2021-30.06.2021 tarihleri arasındaki altı ayda 60 dalda 94 kurs düzenlenmiştir. Bu kurslara 903'ü kadın, 194'ü erkek olmak üzere 1097 kursiyer katılım göstermiştir ve 366 kursiyere sertifika verilmiştir. Dolayısıyla düzenlenen bu kurslarla birlikte el sanatları (dokuma, hasır, iğne teknikleri ve dikim), aşçılık gibi çeşitli meslek edindirme çalışmaları yaygınlaştırarak aile ekonomisine katkı sağlanmaya çalışılmaktadır. Dünya genelini etkileyen Covid-19 pandemisi nedeniyle Halk Eğitim Merkezi tarafından 150.000 maske üretimi gerçekleştirilmiştir. Üretilen maskeler Görele Belediyesi, Kaymakamlığı, Adliyesi, Jandarma Komutanlığı, Devlet Hastanesi, Sosyal Yardımlaşma Vakfı Müdürlüğü gibi kurumlara verilmiştir (Görele Kaymakamlığı, 2021).

Tüm bu verilere bakıldığında ilçe de sanayi tesislerini küçük ölçekli işyerleri oluşturmaktadır. Daha çok yerel halkın ihtiyaç ve beklentilerine yönelik en fazla öneme sahip atölye tipi sanayilerdir. Görele'de büyük ve modern sanayi tesisi bulunmamaktadır. Ancak fındık entegre tesisi modernleştirilmeye ve daha fazla işçi istihdam edilebilmesi için geliştirilmeye çalışılmaktadır.

3.5. ULAŞIM

Ulaşım, insan ya da eşyanın bulunduğu yerden başka bir yere hareket etmesi şeklinde tanımlanır. Ancak gelişen ve değişen teknolojik gelişmelerle birlikte içine sadece insan ve eşyanın taşınması değil aynı zamanda bilginin, paranın, hizmetlerin de bir yerden bir yere erişmesini içine alan ulaşım, yeryüzünde çeşitli yerler, bölgeler arasındaki ilişkilerin oluşmasında, gelişmesinde ve coğrafi görünümün şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 1998: 543).

Görece'nin de içerisinde yer aldığı Doğu Karadeniz Bölümü, topografik yapının kara ulaşımını büyük ölçüde engellemesinden ötürü, sahil karayolunun inşa edilip hizmete girdiği yıllara kadar ulaşım elverişli bir karayolu ağına sahip değildi. Gerçekten de 1950 yılından önceki dönemlerde sahil karayolunda bugünkü sürekliliğin bulunmadığı, yaklaşık olarak aynı güzergâhı izlemesine karşın, Ordu-Fatsa ve Keşap-Eynesil arasındaki birçok kıyı kesiminde olduğu gibi, ulaşımı güçleştiren topografik engeller mevcuttu. Bu bakımdan, Doğu Karadeniz kıyı kesimindeki yerleşmelerin de 1950 yılı öncesi dış dünyaya açılması, büyük ölçüde deniz ulaşımı ile olmuştur (Kaptan, 1978: 20'den aktaran Zaman, 2004: 370-371) (Fotoğraf 3.5). Bu yerleşmelerden birini de araştırma sahası Görece şehri oluşturmaktadır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında aktif olarak kullanılan iskele 120 m boyunda ve 8 m genişliğe sahipti. İskelenin yanaşma yeri su derinliği 1.5 m, deniz seviyesinden yüksekliği 1 m kadardır. İskele motor (4) yanaşabilecek kapasitedeydi. İstanbul'dan on beş gün ara ile kalkan posta vapuru, Görece'ye de uğramaktaydı ve bu iskele sayesinde kolaylıkla yükleme-boşaltma yapılabilmekteydi (Karaibrahimoğlu, 1965: 112). Anlaşılabileceği üzere Görece İskelesi aktif olarak kullanılmaktaydı. Yapılan arazi gezilerinde kayık yapıldığı da gözlemlenmiştir (Fotoğraf 3.6).

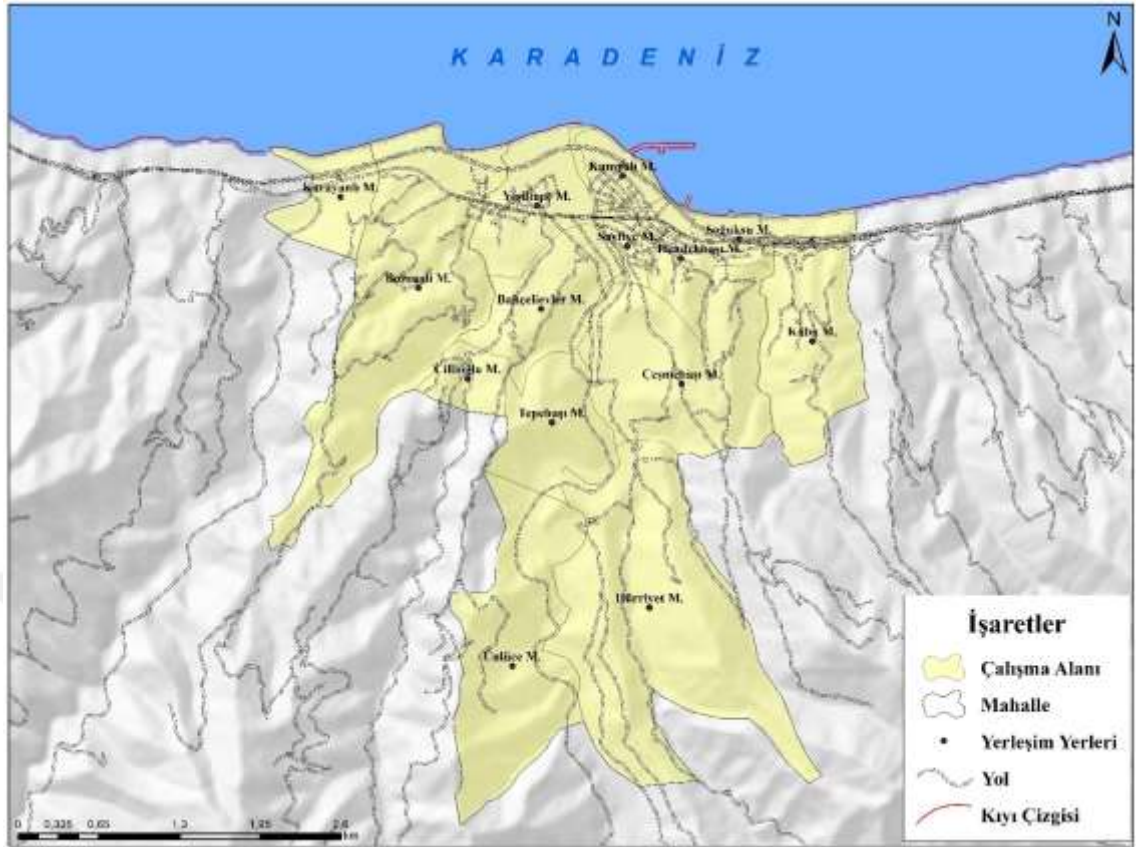
Fotoğraf 3.5. İskele Şehri Olarak da Bilinen Görele’de, Geçmişte Yoğun Bir Şekilde Kullanılan Limandan Görünümler (Foto: Görele Basın Yayın Müdürlüğü)

Fotoğraf 3.6. Görele’de Kayık Yapımı, Tamiri ve Onarımı Yapılmaktadır

Görece kara ve deniz yolu ulaşım bağlantılarının olduğu bir yerdir. Ancak geçmişte deniz ulaşımının da etkisiyle gelişen Görece şehri zamanla iskele yerleşme özelliğini kaybetmiştir. Dolayısıyla da günümüzdeki ulaşım faaliyetleri daha çok karayolu taşımacılığı ile yapılmaktadır. Araştırma sahasının içinde yer aldığı Doğu Karadeniz Bölümü yeryüzü şekilleri bakımından ulaşım ağının gelişmesini güçleştirmektedir. Nitekim doğu-batı doğrultusunda uzanan sıradağlar kuzey-güney yönlü yani iç kesimlere olan ulaşım olanaklarının gelişmesini kısıtlamıştır.

Doğu-batı doğrultusunda gelişme gösteren Karadeniz sahil yolu Görece'nin ana ulaşım bağlantı yolunu oluşturmaktadır. Hopa-Samsun Karadeniz sahil yolu üzerinde yer alan Görece şehri Giresun'a 62 km, Trabzon'a 70 km uzaklıktadır. Görece-Tirebolu, Görece-Espiye, Görece-Keşap-Giresun, Görece-Trabzon güzergâhlarında minibüslerle yürütülen düzenli seferler ile yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Görece ilçesinde yer alan 62 köy ve Çavuşlu kasabasına ulaşım (Harita 3.2) taksi veya minibüsler ile yapılmaktadır. Yol yapısının iyileştirilmesi ile bütün köylere ulaşım sağlanmaktadır. Nitekim kötü hava koşulları ve arazi şartlarından dolayı bazı ulaşım problemleri yaşanlsa da köy yollarının standartlarını yükseltmek için çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda 2021 yılı itibariyle 37 köy yolunda 6 km'lik beton yol çalışması, 3 köyde asfalt çalışması proje kapsamında yapılmıştır (Brifing Raporu, 2021).

Harita 3.2. Araştırma Sahasının Ulaşım Haritası

3.6. TİCARET

Görelle, Karadeniz sahil yolu güzergâhı doğrultusunda olmasıyla birlikte ticari faaliyetlerini geliştirmeye çalışan küçük bir şehir konumundadır. Halkın en önemli geçim kaynağını oluşturan fındık yetiştiriciliği buradaki ticaret hacminin ana kaynağını oluşturmaktadır. Fındık hasadı yapmak veya izinlerini memleketlerinde geçirmek için gelen insanlarla birlikte ticari faaliyetlerde artışlar gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra fındık toplamak amacıyla mevsimlik göçlerin gerçekleşmesi de ticareti olumlu etkileyen bir durumdur.

Şehrin bir diğer ticari faaliyetini balıkçılık oluşturmaktadır. Büyük ve küçük teknelerle birlikte yapılan deniz balıkçılığı, sezonunun başlamasıyla birlikte yine ticari faaliyetleri olumlu yönde etkilemektedir.

Başvurusunun 2018 yılında yapılması ve tescilinin 2019 yılında yapılarak coğrafi işaret alan Görelle Dondurması ticaret hacminde pay almaktadır. Yaz mevsiminin

başlamasıyla birlikte satışlarda dikkat çekici farklılıklar gözlemlenmektedir. Aynı şekilde Görele pidesi de ticari bakımdan önemlidir.

Çoğunlukla perakende ticari faaliyetlerinin yapıldığı şehirde 2021 yılı itibariyle toplam 828 tane iş yeri bulunmaktadır. Bunların büyük bir kısmını fırın, bakkal, market, konfeksiyon ve tuhafiye, çay ocakları ve lokantalar oluşturmaktadır. Günlük ihtiyaçları karşılamaya yönelik olan bu perakende iş yerleri küçük ölçekli işletmelerdir. Şehirde ticari faaliyetlerin en yoğun olduğu alan Kumyalı mahallesidir. Burası Çarşı mahallesi olarak da adlandırılmaktadır. Buradaki Hasan Ali Yücel caddesi ticari iş yoğunluğunun fazla olduğu alanlardandır.

Şehirde ticari faaliyetlerin en canlı ve en yoğun olduğu zaman haftanın salı günleri kurulan pazar yerleridir. Beşikdüzü, Vakfıkebir gibi ilçelerden çok sayıda seyyar satıcı katılım sağlar. Daha çok yerel halkın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kurulan bu pazarlarda, meyve ve sebzeler, ev eşyaları, hazır giyim gibi çok çeşitli ürünler satışa sunulmaktadır. Ayrıca yöredeki insanlar da üretmiş oldukları hayvansal ve bitkisel ürünleri de bu pazarda satışa sunmaktadır (Fotoğraf 3.7).

Fotoğraf 3.7. Görele’de Salı Günleri Kurulan Pazarda, Yöresel Ürünlerin Yanı Sıra Pek Çok Ürün Satılmaktadır

Şehirde küçük çaplı yapılmaya çalışılan ticari faaliyet türleri mevcuttur. Ancak ticari hayatı canlı tutan en önemli faaliyet fındık olmuştur. Başka bir deyişle fındık, tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahip olan yörenin ticari faaliyetinin temelini teşkil eder.

3.7. TURİZM

Yirminci yüzyılın en hızlı gelişen sektörlerinin başında gelen turizm, bölgeler arasındaki çekiciliklerin farklılığına bağlı olarak değişik destinasyonlar oluşturmuştur. Bir destinasyonun sahip olduğu doğal, tarihi, kültürel değerlerin yanında dinlenme ve eğlence merkezlerinin varlığı o bölgede bir turizm arzının oluşmasına ve doğal olarak da buna bağlı bir turizm talebinin gelişmesine neden olmaktadır (Zaman, 2012: 11).

Gerek Görele şehri gerekse de ilçe arazisinin tamamının sahip olduğu doğal ve kültürel çekiciliklerinin yanı sıra coğrafi konumu itibariyle de zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak bu potansiyel günümüzde yeterince değerlendirilememiştir. Altyapı hizmetlerinin yetersizliği, yöre çekiciliklerinin yeterince tanıtılmamış olması gibi etmenler turizmin gelişmesini engelleyen faktörleri oluşturmaktadır.

Görele, kıyı yerleşmesi olmasına rağmen, ilçede deniz turizmi çok fazla gelişmemiştir. Bunun nedenlerinden biri kıyıların pek girintili çıkıntılı olmamasıdır. Dolayısıyla kıyı boyunca uzanan körfezler, burunlar ve yarımadaların azlığı, denizin kısa mesafede yani kıyı çizgisi yakınlardan derinleşmeye başlaması, geniş ve sürekli plajların bulunmaması gibi etmenler kıyı turizmin gelişmesini sınırlandırmaktadır (Doğaner, 2001: 1; Doğanay, 2001: 495-496). Kıyı jeomorfolojisinin kıyı turizmini engellemesinin yanı sıra bir diğer neden ise güneşli gün sayısının da az olması deniz turizminin gelişmesinde dezavantaj bir durum oluşturmaktadır. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen mavinin ve yeşilin iç içe olması nedeniyle kıyı kesimler cezbedici doğal güzelliklere sahiptir. Bu bağlamda doğal sit alanı olarak ilan edilen (III. derece doğal sit alanı) Karaburun mevkiindeki Sahil Şeridi doğal çekicilikler arasında yer almaktadır. Nitekim bu alan Giresun ilindeki I., II. ve III. dereceden oluşan 10 doğal sit alanından bir tanesini oluşturmaktadır (Giresun Kültür Envanteri, 2021).

Doğal mirasımızın bir parçası olan anıt ağaçlar yöre tarihine ışık tuttuğu ve geçmiş ile gelecek arasında bir köprü oluşturduğu için büyük bir öneme sahiptirler (Uzun S., Uzun A. ve Terzioğlu, 2007: 42). İlçede anıt ağaçlar doğal çekiciliğin bir parçasını

oluşturmaktadır. İsmailbeyli Köyü Anıt Porsuk Ağacı (2 adet), Görele'nin koruma altına alınan doğal mirasın bir unsurunu oluşturmaktadır (Giresun İli Tabiat Turizmi Master Planı, 2016: 272).

Doğal çekiciliklerin bir diğer unsurunu şelaleler oluşturmaktadır. Nitekim ilçede Paşaca ve Sis Dağı Şelaleleri (Beşirli köyünde), Böğürtlen Şelaleleri (Soğukpınar köyünde) ve İnşidibi Şelaleleri (Bayazıt köyünde) olmak üzere 3 tane şelale bulunmaktadır (İl Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, 2021).

Yaylalar da turizmin bir türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişte sadece kırsal nüfusun hayvanlarını otlatmak ve ekonomik faaliyet yapmak amacıyla kullanılan bu alanlar, 1980 ve sonrasında gelişen bir turizm şekli olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğanay ve Zaman, 2013: 161). Hem Görele hem de Çanakçı ilçeleriyle sınır olan Sis Dağı Yaylası ve Alacadağ Yaylası doğal çekicilik arasında yer alır. Sis Dağı yaylası turizm merkezi haline getirilmiştir ve ulusal (T) düzeyde bilinirliği vardır. Alacadağ yaylası ise ziyaretçisi fazla olan daha çok bölgesel (B) düzeyde bilinirliği vardır (Giresun İli Doğa Turizmi Master Planı, 2013-2023: 65).

Kültür envanterine kayıtlı olan camileri Hasan Ağa Cami, Kırıklı Hamzalı Köyü Camisi ve Çavuşlu Orta Mahalle Camisi oluşturmaktadır (Fotoğraf 3.8). Giresun kültür envanterine alınan 20 kiliseden bir tanesini Görele Eserli mahallesinde yer alan Eserli kilisesi oluşturmaktadır. Çavuşlu mezarlığı ve Çavuşlu kaya mezarları da tescilli listesinde yer alan yapıları oluşturmaktadır.

Kadı köprüsü, Hıdırgeçidi köprüsü, Hayduğdere köprüsü, Hamzalı deresi köprüsü ve Esenli köyü köprüsü insan-doğa ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmış kültürel bir değerdir. Nitekim zaman köprülerin aleyhine işleyerek bazıları yıkılmıştır. Kültür envanterine kayıtlı olan bu köprüleri korumak ve gelecek nesillere aktarabilmek için restorasyon çalışmaları ile sağlamlaştırılması gerekmektedir. Türkiye kırsal turizm açısından, belki de hiçbir ülkede görülemeyecek kadar zengin bir potansiyele sahiptir. Bu noktada ülkemiz Turizm Bakanlığı, turizmin kıyılardan iç kısımlara doğru yayılması yönünde izlediği politikayla kırsal alanların turizm de önemini artırmıştır (Soykan, 2003: 10). Bu bağlamda kırsal alanlardaki çekiciliklerin korunması, turizm kaynakları bakımından yöre için önem taşımaktadır.

Fotoğraf 3.8. Kültür Envanterine Kayıtlı Olan Hasan Aĝa Camii

Savunma yapıları olarak G ney köyü ile Eserli köyü arasındaki kale kalıntısı ve Güney köyü kalıntısı karşımıza çıkmaktadır. Kuşçulu köyü Haç Daĝı kalesi de kültür varlığı olarak tescil edilmiştir ancak kale kalıntılarından sadece kısmi duvar izleri günümüze ulaşabilmiştir. Aynı zamanda burası arkeolojik sit alanını oluşturmaktadır.

Kültür varlıkları içerisinde en yoĝun bulunan yapıları evler (konut mimarisi) oluşturmaktadır. Taşınmaz kültür varlıklarını oluşturan bu evlerin 60 tanesi tescillenmiş ve korumaya alınmıştır. Bu evlerin genel özelliklerine bakacak olursak malzeme bakımından taş, ahşap ve metalin aĝırlıklı olarak kullanıldıĝı, taşın özellikle zemin katların tamamında ve kuzeybatı r zg rlarına bakan cephelerde kullanıldıĝı, ahşap kullanımının taşıyıcı sistem olarak duvarlarda, kapı, pencere doĝramalarında, tavan ve taban döşemelerinde kullanıldıĝı metalin ise dış cephelerde iklimsel etkilerden korunmak amacı ile sac kaplama şeklinde, üst örtüde yine sac kaplama şeklinde kullanıldıĝı görülmektedir. Teknik bakımdan kagir sistemde (taş ya da tuĝlanın kullanılması) taş, yarı kagir sistemde taş ve ahşap kullanılır. Kagir duvarlarda düzgün yontu taş harç ile tutturularak kullanılmıştır. Yarı kagir duvarlarda ahşap, çatma şeklinde baĝdadi, muskalı ya da göz dolma sistemiyle uygulanmış, dolgu malzemesi bakımından dere taşı kullanılıp

üzeri tamamen sıvanmış ya da saç ile kaplanmıştır. Görele geleneksel konutlarındaki cephe düzenlemeleri, konut mimarisinde Görele evlerinin farkını ortaya koyar. Bu konutlarda kagir olmayan duvarların sac malzeme ile kaplandığı görülmektedir ve ilçeye özgü bir gelenek olarak konutlarda, cephenin saçak ile birleştiği noktalarda cepheyi baştanbaşa saran ahşaptan dış sırası motifi bulunan bir şerit kaplar. Bu uygulama, Giresun genelinde Görele ilçesi dışında kalan konutlarda görülmez.

Fotoğraf 3.9. Şehrin Pek Çok Yerinde Geleneksel Evler Çürümeye Terk Edilmiştir

Tüm bunlardan anlaşılacağı üzere Görele ilçesinin önemli bir turizm potansiyeline sahip olduğu söylenilebilir.

Fotoğraf 3.10. G?rele Şehrinin Kuzeyden Deniz ?zerinden G?r?n?m?

Belirtilen bu doğal ve beşeri çekicilikler G?rele ve çevresinde bazı turizm çeşitlerinin geliştirilebilmesine olanak tanımaktadır. Bunların başında da kıyı (deniz) turizmi gelmektedir. Nitekim G?rele'nin deniz kıyısında bulunması göz önüne alındığında deniz dayalı kıyı turizmi geliştirilebilecek turizm çeşitleri arasında yer almaktadır. Kıyı turizmi, denizden çok çeşitli rekreasyonel faaliyetlerle büyük ölçüde faydalanan ve konaklama, ağırlama gibi hizmetleri kıyıya bağlı olarak sağlayan bir turizm çeşididir. Kıyı turizmin gelişmesi üzerinde iklim, kıyı jeomorfolojisi, bitki örtüsü gibi fiziki coğrafi özelliklerle birlikte yerleşme, nüfusun dağılışı, ekonomik faaliyetler ve gelir düzeyi gibi beşeri faktörlerin de etkisi bulunmaktadır. Kıyı turizmi öncelikle doğal güzelliği olan, ılıman iklime sahip, doğal bitki örtüsünün kıyıya kadar indiği, seyrek nüfuslu kıyıları seçmektedir. Çünkü bu turizm çeşidi öncelikle büyük şehirlerin beton yığınlarından, sanayi tesislerinden, gürültüsünden, hava kirliliğinden kaçan insanların dinlenmek amacıyla kıyılara yönelmesiyle ortaya çıkmıştır (Doğaner, 2001: 1–8).

Doğu Karadeniz kıyıları genelinde olduğu gibi, G?rele kıyılarında sıcaklık, bağlı nem, yağış, açık ve kapalı gün sayısı, güneşlenme süresi gibi iklim elemanları ile buna

bağlı olan deniz suyu sıcaklığı ve içeriye sokulan koyların ve alçak kıyıların azlığı, denizin kısa mesafede derinleşmesi gibi kıyıların jeomorfolojik özellikleri dikkate alındığında, ülkemizin batı ve güney kıyılarına oranla, kıyı turizmine çok daha az elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, iklim ve jeomorfolojik faktörler, kıyı turizminin gelişmesini sınırlandırmıştır. Ancak bu durum, kıyılarda kıyı turizminin hiç yapılmadığı veya yapılamayacağı anlamına da gelmemektedir. Nitekim bir taraftan, bitki örtüsü özellikleri ve doğal güzellikleri ile yeşil turizme uygun şartlar gösterirken, diğer taraftan bölge kıyıları, yazları güney ve batı kıyılarına oranla daha serin ortamı, ormanları, kıyı ve kırsal-tarımsal manzaralarıyla da çekici olabilmektedir (Zaman, 2012: 383). Her ne kadar bu kıyılarda, körfezler içinde iç içe açılan koylar bulunmasa da yüksek falezler, falezlerin önlerinde dar plajlar, birbirinden sarp burunlarla ayrılan küçük koylar, zengin bitki örtüsü ile birlikte yat turizmi için çekici bir doğal görünüm sunar. Şelfin çok dar ve denizin derin olması, bu nedenle sığılık yerlerin ve kayalıkların olmaması rüzgâr hızının az olduğu mevsimlerde yatçılara kıyıya yakın seyredip, doğa güzelliklerini yakından izleme olanağı verir (Doğaner, 2001: 42).

Alternatif turizm çeşitleri arasında yörede en iyi geliştirilebilecek turizmi hiç şüphesiz **dağ ve yayla** turizmi oluşturmaktadır. Son dönemler kadar ülkemizde genellikle kum-güneş-deniz ağırlıklı kıyı turizmi vurgulanmış ve bunun doğal sonucu olarak da kıyılarımızdaki aşırı talep ve yoğunlaşma ile koruma-kullanma dengesi, koruma aleyhine bozulmuş gözükmemektedir. Geline nokta da turizmde bu gelişmeler sonucunda farklı seçenekler sunma gereği ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede bakıldığında; yaylalarımız ki, geleneksel olarak yöre insanların yaz aylarında, özellikle hayvanlarını otlatmak amacıyla gittikleri, daha yüksek yörelerdeki özgün doğal güzellikleri ve mikro-kliması ile son yıllarda turizm açısından da çekici doğa ve kültür oluşumları olarak dikkat çekmeye başlamıştır (Kiper ve Baçıl, 1992: 67).

Özellikle de yaz mevsiminde orta yükseklikteki dağlık alanların aşağı seviyelere göre ılıman iklimi, ekonomik nedenlerle yapılan yaylacılık faaliyetine, öncelikle yöre halkı tarafından yapılan rekreasyon işlevi kazandırmıştır. Büyük kentlere göç eden veya toprağını ve hayvanını satan yöre halkının, geleneksel olarak yaylaya çıkmayı devam ettirmeleri, çevredeki yerleşim birimlerinin rekreasyon gereksinimini karşılayan yaylaları uzak mesafelere açmış ve sadece tatil amacıyla yaylaya çıkan bir nüfus ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla yaylaya çıkan nüfusun ve yaylalarda tatil amaçlı ikinci konut (sayfiye evi)

sayısının artması, yaylalarda altyapı ve üstyapı hizmetlerini gerekli duruma getirmiştir. Altyapı hizmetlerinden yol, su, elektrik olanaklarının sağlanması, bu yaylalarda günlük rekreasyonel faaliyet alanı olarak faydalanan nüfusu da artırmıştır (Doğaner, 2001: 208).

Ülkemizde yayla turizmine uygun bölgelerin başında Karadeniz, özellikle de Doğu Karadeniz Kıyı Dağları gelmektedir. Bu bölümdeki yaylaların yöre halkı tarafından kullanımı yüzyıllardan beri hayvancılık faaliyetine yöneliktir. Bu şekildeki kullanım kadar olmasa da rekreasyon amaçlı faydalanma da eskiye dayanmaktadır. Nitekim Osmanlı salnamelerinde bu konuda; Kadıralak, Sis, Sultan Murat, Çambaşı, Kümbet, Bektaş ve Perşembe gibi yayla yerleşmelerinden bahsedilmektedir (Zaman, 2007: 345; Zaman, 2010: 203).

Yaz aylarının sıcak ve nemli havasına karşılık; bölge yaylaları çok çeşitli flora ve faunaları, zengin ormanları, gölleri, ırmakları, coşkun dereleri, peyzaj görüntüleri, dağ ve doğa yürüyüşleri ve kış sporları, av ve olta balıkçılığı, çim kayağı, şifalı suları, yöresel yemekleri, halkın kültürel yaşantısı gibi değerleri ile önemli bir potansiyel oluşturur (Zaman, 2007: 363-369).

Yörede geliştirilebilecek turizm türlerinden bir diğeri **kültürel turizm** oluşturabilir. Kültürel turizm; hızla gelişen ekonomik bir olgu olan turizm, 21. yüzyılda çehre değiştirmekte ve giderek artan eğitim düzeyine bağlı olarak çok özel konulara ilgi duyan, ekonomik gücü yüksek, turist gruplarının artmasına neden olmaktadır. Bu süreç kültür turizmi adıyla tanımlanan başlıca bir turizm türünün gelişmesine neden olmakta ve turizm sektörü üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır (Alaeddinoğlu, 2006: 155).

Kültürel turizmin gelişmesi, bir destinasyonun tarihi ve kültürel kaynaklarına bağlıdır. Tarihi ve kültürel değerleri turistlere çekici gelen bölge, kültür turizmi kapsamı içinde ele alınacak değerler açısından oldukça zengindir. Kültür, yöre insanlarının yaşamında önemli rol oynar. Geçmişten günümüze bir bütünlük içinde, bir yaşam tarzının ortaya çıkması önemli bir kültür zenginliği meydana getirmiştir. Bu anlamda sahip olduğu beşerî faktörler, turistik alanların oluşmasında etkili rol oynamıştır. Bunlar arasında; tarihî ve etnografik eserler, mimariler, tarihî yerleşme yerleri, dini eserler ve yerler, sosyal ve kültürel faaliyetler vs. olarak sıralanabilir (Zaman, 2012: 125).

Beşeri eserlere ilave olarak; yöre halkının, yaşam tarzı ile ilişkili giyim kuşam tarzı, bölgeye özgü folklorik özellikler, yöre mutfağına özgü yemek çeşitleri, yöresel düğünler,

törenler, kutlamalar ve en önemlisi de yaşam biçimi diğer kültürel çekicilikleri oluşturur. Ayrıca çeşitli el sanatlarının yapımı veya dokunması bir diğer kültürel çeşitliliktir.

Bütün bu özellikler araştırma sahasında kültürel turizmi ortaya çıkarabilecek kaynak değerler olarak görülmelidir. Başka bir deyişle ilçe, kültürel kaynaklar bakımından böylesine zengin oluşu, turizm değerini oldukça arttırmaktadır.

Görel ve çevresinde **kırsal turizmi** de geliştirmek mümkündür. Şüphesiz kırsal turizm; hem kırsal yerleşmelerle iç içe olan hem de doğal kaynaklara dayalı bir turizm türü olup; *köy turizmi*, *çiftlik turizmi*, *yeşil turizm* ve *tarım turizminin* hepsini içine alan bir kavramdır (Soykan, 2003: 1-3).

Diğer taraftan; kırsal turizm kavramında kırsalın içerdiği anlam, doğrudan *kırsal alanlar* olarak algılandığından, pek çok turizm türü ile aynı tutulmaktadır (Soykan, 2003: 1). Bu şekliyle kırsal turizm; kırsal kültür, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, ayrıca diğer turizm türleriyle de son derece kolay entegre olabilen bir turizm türüdür. O yüzden çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın pek çok ülkesinde insanları tatil için kırsal alanlara çekebilmektedir (Soykan, 2003: 1).

Kırsal turizm yılın her ayında yapılabilir. Bu nedenle mevsimlik olma özelliği yoktur. Böylece, belirli bir mevsime bağlı kalan turizm türlerini desteklediği gibi, onların sezonunu da uzatabilmektedir. Başka bir deyişle, iklim ile yüzde yüz bağlantılı olmayan bir turizm türüdür. Bu şekliyle de bulunulan ortama göre kış aylarında çevredeki kayak merkezleri kullanılabilen, ilkbahar aylarında köyler uzun kır yürüyüşlerine ev sahipliği yapabilmektedir. Yaz ve sonbahar aylarında ise tarımsal ürünlerin cazibesi, çiftliklerin kullanımını devreye sokabilmektedir. Kırsal turizm, kadının istihdamı, yerel halkta girişimcilik ruhunu ateşlemesi, yerel ekonomilere girdi ve dinamizm kazandırması, ekonomik sektörleri harekete geçirmesi, bölge ve ülke düzeyinde kırsal kalkınmaya destek vermesi bakımından, önemli bir güce sahiptir (Soykan, 2003: 2-3).

Yörenin doğal ve beşeri kaynakları dikkate alındığında buralarda kırsal turizmin hemen her mevsim yapılabilmesinin son derece olanaklı olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, geleneksel kültürün zenginliği ve doğal ortamların el değmemişliği, ilçede hemen her mevsim yapılabilir faaliyetlerin varlığı ve uygun ortamların mevcudiyeti söz konusudur. Kısaca, kırsal turizmin başlıca iki kaynağını oluşturan *halk kültürü* ve

bozulmamış doğal ortamın bölgede bulunması, bu ve bununla ilişkili turizm çeşitlerinin geliştirilmesi için çok önemlidir (Zaman, 2012: 388).

Netice itibarıyla; yörenin kırsal yaşam biçimi, yöresel meskenleri, örf ve adetleri ve diğer faaliyetleri yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekecek potansiyeli oluşturur. Böylece kırsal turizm ile hem doğal ve kültürel mirasın korunması hem de dünyaya tanıtılmasında önemli bir işlev yerine getirilmiş olacaktır. Aynı zamanda önemli ölçüde ekonomik bir girdinin de sağlanması gerçekleştirilecektir. Ancak bunun altyapısı mutlaka hazırlanmalıdır. Elbette ki bu yapılırken de geleneksel öğelerin ve doğanın bozulmamasına azami önem gösterilmelidir (Zaman, 2012: 389).

İlçede, olağanüstü manzaraları ve temiz havasıyla, kampçıların sıklıkla tercih edebilecekleri yerler arasında önemli bir özelliğe sahiptir. Bu bağlamda **kamp turizmi** geliştirilebilir.

Yöre **fotoğrafla** ilgilenenler için de ilginç özelliklere sahiptir. Başka bir deyişle **fotoğrafçılık** aktivitesi gerçekleştirilebilir. Nitekim bölgenin hemen hemen her köşesi doğal ve beşeri özellikleri ile bu aktivite için olağanüstü görüntülerle doludur. Bu anlamda hem bölge kültürünün hem de ilginç yaşam tarzının görüntülenmesi yanı sıra tarihi yapıları, kırsal mimari tarzı, çeşitli etkinlikleri ve otantik özellikleri ile kırsal meskenleri dikkat çekici unsurlardır. Başka bir deyişle fotoğrafçılık aktivitesi yönünden bölge fotoğraf meraklıları için eşsiz karelerin yakalanabileceği yerler arasındadır. Ayrıca bölgede **jeep safari** ve **doğa yürüyüşü** vs. gibi etkinliklerde yapılabilecek potansiyel mevcuttur.

3.8. GÖRELE İLÇESİ GÜÇLÜ-ZAYIF YANLARI VE FIRSATLAR-TEHDİTLER (SWOT ANALİZİ)

SWOT analizi, ilk olarak 1960'lı yıllarda Harvard Üniversitesi profesörleri Edmund P. Learned, C. Roland Christensen, Kenneth Andrews ve William D. Guth tarafından geliştirilmiştir (Balcı ve Emirkadı, 2019: 13). İlk olarak 70'li yıllarda iş yönetimi (business management) amacıyla kullanılmaya başlanmıştır, sonraki yıllarda ise farklı uygulama alanları için de bir analiz ve planlama aracı olarak ele alınmıştır. SWOT, güçler (Strengths), zafiyetler (Weaknesses), imkânlar-olanaklar (Opportunities) ve tehlikeler-tehditler (Threats) kelimelerinin baş harflerini içeren bir kısaltmadır. Temelde

mevcut yapılara ait bu dört parametrenin irdelenerek analiz edilmesi ilkesine sahip olan bu yöntemle hem niceliksel hem de niteliksel özelliklere ilişkin analizler yapılabilmekte ve yapılan analizler sonucunda oluşturulan SWOT matrisinin irdelenmesi ile de mevcut programa ilişkin stratejik bir görüş oluşturulabilmektedir. Niteliksel SWOT analizinin en önemli ve temel amacı, konuya ilişkin güçlü ve zayıf yönlerle bu durumları destekleyen imkân ve tehditlerin tanımlanmasıdır (Uçar ve Doğru, 2005: 2).

SWOT analizi işletmeler, kurumlar ve kişiler için stratejik bir öneme sahiptir. Bu durumda konuya ilişkin yapılacak olan değerlendirmelerde ortaya daha net sonuçlar koyabilmek ve bunu yaparken de daha sağlıklı kararlar verip, var olan ve oluşabilecek sorunları en aza indirmek hedeflenmektedir. Bu bağlamda SWOT analizi değerlendirme yapılacak her alan için ayrı öneme sahiptir.

Bu çalışmada şehir merkezinin sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve yönetimi için çeşitli öngörülerde bulunan veya bulunmaya imkân sunan SWOT analizi yapılmıştır. Dolayısıyla ilçe merkezinin güçlü yanlarını ortaya koymak ve güçlü yanlarını destekleyen geliştirilebilir faktörlerin sunduğu fırsatları belirlemek, aynı zamanda gelişmeyi zorlaştıran ve düzeltilmesi gereken zayıf yönleri ve tedbir alınması gereken tehdit yaratan unsurları belirlemek rasyonel kararlar ve uygulamalar açısından önem taşımaktadır.

Tablo 3.9. Görele İlçesi Güçlü-Zayıf Yanları ve Fırsatlar Tehditler (SWOT Analizi)

GÜÇLÜ (AVANTAJLI) YÖNLERİ	ZAYIF (DEZAVANTAJLI) YÖNLERİ
• Coğrafi konumun elverişli olması • Halkın misafirperver olması • Doğal yapının bozulmamış olması • Tarihi ve kültürel çekiciliklerin fazlalığı • Festivaller ve sergiler düzenlenmesi • İklim şartlarının elverişli olması tarımsal ürün çeşitliliği • Fındık tarımının yoğun bir şekilde yapılması ve ticari açıdan yörenin ekonomisinde önemli bir paya sahip olması • Zengin bir bitki örtüsünün varlığı • Hopa-Samsun Karadeniz sahil yolu üzerinde yer alması • Doğal-beşeri ve kültürel yönden zenginlik göstermesi • Yeşilin ve mavinin bulunduğu bir yöre olması doğa turizmi açısından önem taşıması • Turizm yönünden geliştirilebilir zengin bir potansiyele sahip olması	• Turizm potansiyelinin tam olarak kullanılamaması • Alt yapı yetersizlikleri • Karadeniz Bölgesi'nde dağ sıralarının doğu-batı doğrultusunda uzanış göstermesi kuzey-güney yönlü ulaşım olanaklarını kısıtlaması • Turizm değerlerinin tanıtılmaması • Yerleşmeye uygun alanların sınırlı olması • Eğlence ve kültürel faaliyetlerinin kısıtlı olması • İstihdam olanaklarının yetersizliğinden dolayı nüfusun göç etmesi • Hayvancılık faaliyetinin gittikçe azalması • Şehir planlamasının yapılmaması • Orman alanlarının tahrip edilmesi • Deniz ulaşımının kullanılmaması • Tarım alanlarının kısıtlı olması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
• Karadeniz'e sınırının bulunması • Alternatif turizm çeşitliliğine sahip olması • Fındık yetiştiriciliğinde önemli bir pay alması • Geliştirilebilir ve sürdürülebilir yatırımlara açık olması • Coğrafi işaretli ürününün bulunması • Halk eğitim merkezlerinde farklı dallarda kurslar açılması ve sertifikalar verilmesi	• Alanda yatırımların eşitsiz bir şekilde dağılması • Ani ve şiddetli yağışlar sonrası oluşan taşkınların can ve mal ve kayıplarına neden olması • Mahallelerde plansız kentleşmeden kaynaklı sorunların meydana gelmesi • İşsizlik • Büyük ticaret alanlarının yetersizliği • Evlerin dere yataklarına kurulmuş olması

SONUÇ VE ÖNERİLER

Coğrafya, insan ve doğal ortam arasındaki karşılıklı etkileşimler sonucu ortaya çıkan olay ve olguları nedensellik, dağılış ve ilişki kurma ilkeleri kapsamında araştırıp inceleyen ve sonuçlarını analiz eden bilimler topluluğuna denir. Bu bağlamda coğrafyanın temelini oluşturan insan ve mekân (çevre) olduğundan dolayı etüt çalışmaları önem taşımaktadır. Nitekim bir yörenin tanıtılması doğal, beşeri ve ekonomik yapısını içine alan coğrafi özellikleri ile ortaya konulmaktadır. Bu çalışmadaki amaç, çalışma sahasının bilim mantığına uygun bir şekilde etüt edilip, mevcut doğal ve beşeri potansiyelini ortaya koymaktır. Aynı zamanda doğal ortamın fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya üzerindeki etkilerini belirleyip, yöreye ait tespit edilen sorunlara çözümler sunmaktır. Bu bağlamda yapılan değerlendirmeler şu şekildedir:

Doğal çevre ve iklim özellikleri ekonomik faaliyetler üzerinde önemli rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra insanların yaşam tarzlarını da çok yakından etkilemektedir. Bölgenin konumsal özellikleri sosyal çevre üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve bu durum Karadeniz Bölgesi'nde yer alan diğer ilçeler ile benzerlik göstermektedir. Dağlık ve tepelik alanlar yerleşme üzerinde ve çeşitli fonksiyonların gelişimi üzerinde etkilidir.

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerde altyapı eksiklikleri ve bu bağlamda ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulması için yörelere özgü sürdürülebilir kalkınma planları hazırlanmaktadır. Dolayısıyla çalışma alanında planlama eksikliklerinden kaynaklı meydana gelen sorunların tespiti yapılarak çözüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sahasında nüfusun hareketliliğinde zaman zaman dalgalanmalar yaşanmasına rağmen genel olarak artış göstermesi, ekonomik kaynakları kısıtlı olan ilçede istihdam sorununu ortaya çıkarmakta ve yöre insanlarının dışarıya göç etmesine sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda var olan kaynakları en iyi şekilde kullanmak öncelikli hedefler arasında olmalıdır. Nitekim yörenin en önemli geçim kaynağını oluşturan fındık ürününe bağlı fabrikalar açılarak fındığın işlenip çeşitli mamüller haline getirilerek ticareti yapılabilir. Bu bağlamda marka oluşturmak yöre için en büyük avantajı oluşturacaktır. Günümüzde tek bir ürünle marka haline gelip (İtalyan parmesan peyniri) büyük cirolar yapan ülkeler örnek alınarak ekonomik kalkınma geliştirilebilir. Bu durum özellikle gelişmekte olan küçük şehirlerde önem taşımaktadır.

Hayvancılık faaliyetinin geliştirilmesi de yörede kalkınmanın önemli bir kolunu oluşturmaktadır. Nitekim geçmişte yörenin en önemli geçim kaynaklarından birini oluşturması bu durumu daha iyi açıklamaktadır. Ancak günümüzde bu faaliyet aileler tarafından geçim tipi olarak sürdürülmektedir. Dolayısıyla şehirde hayvansal ürünlere dayalı kooperatif açılması ve hayvancılığı destekleyici projelerin uygulamaya konulması ekonomik kalkınma da önemli bir role sahip olacaktır. Coğrafi işaretli ürünlerin günümüzde çok fazla arz-talep görmesi “Görelle dondurması” için önem taşımaktadır. Dondurmanın içinde kullanılan inek sütü yörede yapılan ve yapılacak olan hayvancılık faaliyetinden karşılanması da hayvancılığın geliştirilmesi için önemlidir.

İlçede var olan potansiyellerden bir diğerini de balıkçılık faaliyeti oluşturmaktadır. Nitekim balık avlama tekne ve gemi sayılarının artırılıp daha fazla balık ürünü avlamak ve ticaretini yapmak da ekonomiyi olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca balık ürünlerine dayalı bir fabrikanın açılması da istihdam imkanlarının artırılmasına katkı sağlayacaktır. Nitekim ilçenin doğusunda yer alan Trabzon ilinin Çarşıbaşı ilçesinde balıkçılığa dayalı fabrikanın olması yöre ekonomisinin kalkınmasında önemli bir paya sahiptir. Ayrıca geçmişte yoğun bir şekilde yapılan gemi ve kayık yapımı günümüzde azalmıştır. Nitekim günümüzde, yörede bu faaliyetin az da olsa sürdürülmesi önem taşımaktadır. Çünkü bir faaliyet tamamıyla yok olmamışsa geliştirilebilir bir potansiyel taşır. Dolayısıyla küçük ölçekli de olsa bir tersanenin kurulması yöre ekonomisine katkı sağlayacaktır. Nitekim gemi ve kayık yapımında kullanılan kestane ağacının yörede bol olması da avantaj oluşturmaktadır.

İlçe merkezinde eski geleneksel evlerin oldukça fazla olması dikkat çekmektedir. Bazılarının yıkılmış ve harabe şeklinde olması görüntü kirliliğine neden olabilmektedir. Nitekim bu evler tescillenip koruma altına alınsa da sayılarının azalmasıyla birlikte, zaman içinde kaybolma tehlikesini ile karşı karşıya kalacaktır. Dolayısıyla bu evlerin geleneksel özelliklerine bağlı kalarak restore edilmesi sayılarının azalmasını engelleyerek gelecek nesillere aktarımı sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda şehrin görseli açısından da önem taşımaktadır. Bir başka husus da kültürel miras değerlerinin önemli bir bileşenini oluşturan geleneksel mimari, başlı başına bir turistik çekicilik unsuru olabilmektedir. Ancak bir sahada turizmin gelişimi için önemli olan unsurlardan biri marka oluşturmaktır. Marka oluşturma sürecinin altyapının iyileştirilmesi, rekabetçi turistik ürünlerin geliştirilmesi, doğal çevrenin korunması ve turizmin teşvik edilmesi gibi aşamaları

bulunmaktadır (Orhan, 2019: 156). Bu bağlamda gerekli altyapının yapılması ve düzenlenmesi ile bu evler kemençe kültür evine, yöresel ve hediyeelik eşya satış mağazalarına, resmi bina, cafe, restaurant gibi faaliyet alanlarına dönüştürülerek turizme kazandırılabilir. Nitekim Artvin ilinde geleneksel yapılar restore edilerek farklı faaliyet şekillerinde insanların hizmetine sunulmuştur (Orhan, 2019: 153).

Yerleşme planlamasının eksikliği nedeniyle dere yataklarının yapılaşmaya açılmış olması ani ve şiddetli yağışlar sonrası meydana gelen taşkınlar nedeniyle can ve mal kayıpları oluşabilmektedir. Bu bağlamda can ve mal kayıplarını önlemek için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Yine dere yataklarına, şehrin farklı alanlarına ve kıyı hattına bırakılan çöpler hem çevreyi hem de Karadeniz'i kirletmekte ve çevrede kötü kokulara neden olabilmektedir. Bu konuda halkın bilinçlendirilmesi, çöp kutusu sayılarının artırılması ve çöp toplama temizliğinin daha düzenli yapılması önem taşımaktadır.

Can ve mal kayıplarına yol açabilen heyelan ve toprak kaymalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınıp uygulanması gerekmektedir. Potansiyel taşıyan heyelan alanlarının tespit edilip kontrol altına alınması oluşabilecek heyelan olaylarını en aza indirmeye yardımcı olacaktır. Dolayısıyla can ve mal kayıplarının önüne geçilmiş olacaktır.

Pazar yerinin küçük olması da sorun teşkil etmektedir. Salı günleri ilçe merkezinde iki farklı yerde pazar kurulmaktadır. Belediye ve hükümet konağı önünde daha çok kırsal alandan gelenlerin satış yaptığı küçük bir pazar kurulmaktadır. Diğer ise pazar yeri olarak adlandırdıkları yerde kurulmaktadır. Büyük ve kapalı bir pazar yerinin düzenlenmesi, şehrin farklı yerlerine dağılmış satıcıları bir araya getirir ve meydan parkındaki kamu kurum ve kuruluşların önünün açılmasını sağlayabilir.

Yerleşmeye uygun arazilerin kısıtlı olduğu Görele'de imar planları ihtiyaçları ve sorunları karşılayacak düzeyde, sosyal ve ekonomik planlama ilkeleri göz önüne alınarak dikkatli hazırlanmalıdır. Aksi takdirde şehir nüfusunun ihtiyaçları karşılanamayacak ve alt yapı sorunları başka sorunları da beraberinde getirerek sorunların çözümünün güçlenmesi kaçınılmaz olacaktır.

Görele'de öğretmen evinin olmaması da sorun teşkil etmektedir. Özellikle öğretmenlerin, kamu ve kuruluşların faydalandığı bu hizmette aksaklıklar meydana

gelmektedir. Dolayısıyla öğretmenevi hizmet binasının yapılması gerekmektedir. Okul binalarındaki eksik dersliklerin yapılarak eğitim hizmetinin iyileştirilmesi de faydalı olacaktır (Brifing Raporu, 2021).

Görelle sahip olduğu doğal ve kültürel çekiciliklerinin yanı sıra coğrafi konumu itibariyle de zengin bir turizm potansiyeline sahiptir. Ancak bu potansiyel günümüzde yeterince değlerlendirilememiştir. Bu durum altyapı hizmetlerinin yetersizliği, yöre çekiciliklerinin yeterince tanıtılmamış olması gibi etmenler turizmin gelişmesini engelleyen faktörleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda altyapı eksikliklerinin tamamlanıp, tanıtım ve reklamın yapılması ile turizmi canlanmasına katkı yapacaktır. Ancak bunu yaparken doğal ortamın bozulmaması için koruma önlemlerinin mutlaka alınması gerekmektedir.

İlçede doğal çekicilik unsurlarından olan Paşaca ve Sis Dağı Şelaleleri (Beşirli köyünde), Böğürtlen Şelaleleri (Soğukpınar köyünde) ve İnışdibi Şelaleleri (Bayazıt köyünde) olmak üzere 3 tane şelale bulunmaktadır. Bu şelaleler ve çevrelerinin rekreasyon potansiyeli belirlenerek turizme kazandırılabilir. Nitekim doğayla uyumlu planlı bir destinasyon alanı olan Kuzalan şelalesi tabiat parkının planlı turizm altyapısının benzeri Görelle’de de yapılabilir. Yine aynı şekilde Rize de yer alan Bulut (Tar) şelalesinin de rekreasyon potansiyeli belirlenerek sürdürülebilir turizm açısından değlerlendirilmesi yapılarak turizme kazandırılması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur (Birinci, Kaymaz ve Camcı, 2017: 461).

Sonuç olarak Görelle’nin mevcut potansiyelinin tam anlamıyla kullanıldığı ve geliştirildiği söylenemez. Dolayısıyla alt yapı eksikliklerinin tamamlanması, tarımı ve hayvancılığı destekleyici planlamaların artırılması, şehir planlamalarının dikkatli yapılması, turizm destinasyonlarının değlerlendirilmesi, mevcut yaşanabilirlik ve ekonomik durumu mutlak surette yükseltecektir.

KAYNAKÇA

- Akkan, E. (1974). *Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Coğrafi Özellikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayını (Ankara Üniversitesi Haftası) No:69.
- Akyol, İ. H. (1947). "Türkiye'de Akarsu Sistemleri ve Rejimleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, 0(9-10), 1-35.
- Akyol, İ. H. (1944). "Türkiye'de Basınç Rüzgârlar ve Yağış Rejimi", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:5-6, 1-34.
- Alaeddinoğlu, F. (2006). *Van İli'nin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Planlamaya Yönelik Öneriler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ardel, A. (1953). "Karadeniz'in İdrolajisi", *İstanbul Üniv. Coğ. Enst. Dergisi*, 2(5-6), 23-34.
- Ardel, A. (1963). "Samsunla Hopa Arasındaki Kıyı Bölgesinde Coğrafi Müşahadeler", *İstanbul Üniv. Coğrafya Ents. Dergisi*, 7(13).
- Ardel, A. (1975). *Hidroğrafya (Okyanuslar ve Denizler)*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No:720, Coğrafya Enst. Yay. No:19.
- Arıncı, K. (2001). *Tatvan Şehri: Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay. No: 925, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 99, Araştırmalar Serisi No: 70.
- Atalay, İ. (1994). *Türkiye Vegetasyon Coğrafyası*. (I. Baskı), İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Atalay, İ. (2004). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*. İzmir: Meta Basım Matbaacılık.
- Atalay, İ. (2012). *Genel Fiziki Coğrafyası* (7. Baskı). İzmir: Meta Basım, Dokuz Eylül Üniv.
- Atalay, İ., ve Mortan, K. (2017). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası* (Resimli ve Haritalı). (7. Baskı), İstanbul: İnkılap Yay.
- Atsız Gökdağ, B. (1996). "MÖ. 2000'li Yıllardan Günümüze Giresun'daki Türk Varlığı", *Giresun Tarihi Sempozyumu Bildirileri* (24-25 Mayıs 1996), İstanbul.

- Balcı, H., ve Emirkadı, Ö. (2019). “Küresel Ticarete Lojistik Üslerin Önemi ve Karadeniz Bölgesi Lojistik Üs Potansiyelinin SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi”, *Kastamonu Üniv. İktisadi ve İdari Bil. Fak. Dergisi*, 21(1), 1-26.
- Baschmakoff, A. (1978). *La Syntehese des Periples*. Paris.
- Bekdemir, Ü. (2000). *Giresun Kent Coğrafyası*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enst.
- Bekdemir, Ü. (2007). *Karadeniz Kıyı Kentleri. (Samsun Hopa Arası)*. (1. Baskı), Konya: Çizgi Kitabevi.
- Bekdemir, Ü. (2016). *Tirebolu’nun Coğrafi Özellikleri. Tirebolu Tarihi Yazıları-Tarih, Ekonomi, Kültür ve Sosyal Hayat*. (Yayına Hazırlayan Ayhan Yüksel), İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Birinci, S. (2007). *Eynesil İlçe Merkezinin Coğrafyası*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum: Atatürk Üniv. Coğrafya Bölümü.
- Birinci, S., Kaymaz, Ç. K. ve Camcı, A. (2017). “Bulut (Tar) Şelalesi ve Çevresinin Rekreatyon Potansiyeli”, *Uluslararası Batı Asya Turizm Araştırmaları Kongresi Kitabı*, 431-477. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Bostan, H. (1996). “XV.-XIX. Yüzyıllarda Giresun Kazasının İdari Taksimatı ve Nüfusu”, *Giresun Sempozyumu, 24-25 Mayıs 1996 Bildiriler*, İstanbul.
- Bulut, İ. (1998). *Şehir Coğrafyası Açısından Sorgun*. Atatürk Üniv. Yay. No:877, Erzurum: Kazım Karabekir Eğitim Fak. Yay. No:96, Araştırma Serisi No:36.
- Ceylan, M. A. (2004). *Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Alaşehir*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Coşkun, M., ve Aksoy, B. (2010). “Aksu Vadisi (Giresun) Aşağı Kesiminde Doğal Ortam Şartlarının Taşkın Üzerine Etkileri”, *Gazi Üniversitesi Türkiyat Dergisi*, (7), s.135- 154.
- Çiçek, İ. (1985). *Türkiye’de Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi’nde Heyelan Olayları ve Ekonomiye Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniv. Sosyal Bilimler Enst. Coğrafya Bölümü.

- Darkot, B. (1943). “Türkiye’de Sıcaklık Derecesinin Dağılışı”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı: 1, 23-35.
- Doğanay, H. (1991). *Demografya (Nüfus Bilimi)*. 2. Basım, Erzurum: Atatürk Üniv. Fen-Edebiyat Fak. Coğrafya Bölümü.
- Doğanay, H. (1995). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Doğanay, H. (1997). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Doğanay, H. (1997). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı, Yay. No:2982, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi No:877, Eğitim Dizisi No:10.
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Doğanay, H., ve Çavuş, A. (2013). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası* (Güncellenmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, H. (2014). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, H., ve Orhan, F. (2021). *Türkiye Beşeri Coğrafyası* (Güncellenmiş 7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, H., ve Zaman, S. (2013). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. (4. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Doğaner, S. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. (1. Baskı), İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Doğanay, S. (2006). *Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma Of*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Doğu Karadeniz Havzası Hidrojeoloji Raporu (2015). Orman ve Su İşleri Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğü, Trabzon: DSİ 22. Bölge Müdürlüğü.
- Dönmez, Y. (1984). *Umumi Klimatoloji ve İklim Çalışmaları*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No:2506, Coğrafya Enst. Yay. No:102, Gürbay Matbaacılık.
- Emecan, F.M. (2011). *Osmanlı Klasik Çağında Hanedan, Devlet ve Toplum*. İstanbul: Timaş.
- Emecan, F. M. (2015). *Doğu Karadeniz’de İki Kıyı Kasabasının Tarihi: Bulancak-Piraziz*. İstanbul: Uğur Yayınları.

- Emecan, F. M., Yüksel, A., ve Keskin, İ. (2020). *Görece Tarihi “Kuruluşu ve Yükselişi*. (2. Baskı), Görece/Giresun: Görece Belediyesi Kültür Yayınları:4.
- Emiroğlu, M. (1975). “Türkiye Coğrafya Bölgelerine Göre Şehir Yerleşmeleri ve Şehirli Nüfus”, DTCE. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı:7, 125-157.
- Ergene, A. (1972). *Toprak Bilimlerinin Esasları*. Atatürk Üniv. Yay. No:245/a, Erzurum: Ziraat Fak. Yay. No:12.
- Erinç, S. (1945). “Kuzey Anadolu Dağlarının Ordu-Giresun Kesiminde Landşaf Şeritleri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı:7-8, 119-140.
- Erinç S. (1984). *Klimatoloji ve Metotları*. İstanbul: İstanbul Üniv. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enst. Yay. No:2.
- Erinç, S. (1997), *Vejetasyon Coğrafyası* (No.42). İstanbul: İstanbul Üniv. Yayınları.
- Erol, O. (1993). *Genel Klimatoloji*. (4. Baskı), Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Erol, O. (2014). *Genel Klimatoloji*. (10. Baskı), İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Evcimen, Ö. (2018). 1: 100 000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları Serisi (Giresun F41 ve G41 Paftaları). No:241, MTA: Ankara.
- Gattinger, T. E., Erentöz, C., ve Ketin, İ. (1962). *1: 500000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritası (Trabzon Paftası)*. Ankara: MTA Yayınları.
- Giresun İli Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürlüğü, 2021, Giresun.
- Giresun İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023), (2013). T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü, Giresun.
- Giresun İli Tabiat Turizmi Master Planı (2016-2019), (2016). T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü, Giresun.
- Gök, Y. (2007). “Horasan İlçesinde Nüfus Hareketleri”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı:16, s.113-139, Erzurum.
- Göney, S. (1975). *Büyük Menderes Bölgesi*. İstanbul Üniv. Yay. No: 1895, İstanbul: Coğrafya Enst. Yay. No: 79.
- Göney, S. (1984). *Şehir Coğrafyası*. İstanbul Üniv. Edebiyat Fak. Yay. No:2274, İstanbul: Coğrafya Enst. Yay. No:91.

- Günel, N. (2013). “Türkiye’de İklimin Doğal Bitki Örtüsü Üzerindeki Etkileri, “Kültürümüzde İklim ve Mevsimler”, *Acta TURCICA Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, Yıl V, Sayı:1, 1-22.
- Güner, İ. (1993). *İlimiz Iğdır*, (Doktora Tezi). Iğdır: İl Milli Eğitim Müdürlüğü Koruma ve Yaşatma Derneği, Yay. No: 1.
- Güven, İ. H. (1998). *1:100 000 Ölçekli Açınsama Nitelikli Türkiye Jeoloji Haritaları (Trabzon C28 ve D28 Paftaları)*, No:57, Ankara: MTA.
- Hoşgören, M. Y. (2004). *Hidrografiya’nın Ana Çizgileri I “Yeraltı suları-Kaynaklar-Akarsular”*. (5. Baskı), İstanbul: Çantay Kitabevi.
- İkiel, C. (2005). “Muğla Yöresinde İklim Koşullarının İnsan ve Çevre Üzerindeki Etkileri”, *Ulusal Coğrafya Kongresi Bildiri Kitabı* (Prof. Dr. İsmail Yalçınlar Anısına), 29-30 Eylül 2005, 233-241.
- İltar, G. (2016). *Giresun Evleri*. İstanbul: Dönence Basım ve Yayın.
- İnandık, H. (1965). *Türkiye Bitki Coğrafyasına Giriş*. İstanbul: İstanbul Üniv. Coğrafya Enst. Yay. No:42.
- İnandık, H. (1969). *Bitkiler Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniv. Coğrafya Enst. Yay. No:930.
- Kaptan, H. (1978). *Doğu Karadeniz Kırsal Alan Yerleşme Düzeni ve Tarımsal Üretim İlişkileri*. (Doçentlik Tezi), İstanbul: İstanbul Üniv. İDMMA Mimarlık Bölümü.
- Karaibrahimoğlu, S. (1965). *Giresun (Bütün Yönleri ve Kazaları ile)*. Ankara: Doğu Matbaacılık.
- Kaya, G. (2016). *Tirebolu İlçesinin Coğrafyası*. Erzurum: Atatürk Üniv. Yay. No:1157, Edebiyat Fak. Yay. No:143, Araştırmalar Serisi No:119.
- Keleş, R. (1998). *Kent Bilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kızıllıkan, Y. (2021). *Giresun İli Dağlık Alanlarında Sürdürülebilir Kalkınma*. (Doktora Tezi), Erzurum: Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enst.
- Kiper, P., ve Baçcıl, I. (1992). “Doğu Karadeniz Yaylaları Planlama Yaklaşımı”, *Doğu Karadeniz Turizmi Konferans-Workshop Bildirileri* (22–25 Haziran 1992), Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitim Genel Müd. Trabzon.

- Koçman, A. (1991). “İzmir’in Kentsel Gelişimini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri ve Bunlara İlişkin Sorunlar”, Araştırma ve Uygulama Merkezi, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 101-126.
- Koday, Z. (2014). *Fındıklı İlçesinin Coğrafyası*. Erzurum: Atatürk Üniv. Yayınları No:10445, Edebiyat Fakültesi Yayınları 141, Araştırmalar Serisi No:117.
- Mater, B. (2004). *Toprak Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Nişancı, A. (1989). “Orta Karadeniz Bölümünde Mevsimlik Hava Tipleri Bakımından Önemli Devreler”, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 69-84.
- Orhan, F. (2019). *Kültürel Coğrafya Özellikleri ve Turistik Potansiyeli Açısından Geleneksel Artvin Evleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Öner, E., ve Çiçek, İ. (1987). “Heyelan Olayları ve Karadeniz Kıyı Şeridinden Örnekler”, *Jeomorfoloji Dergisi*, Sayı:15, s.53-64, Ankara.
- Özçağlar, A. (1988). *Kazova’nın Coğrafyası*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enst.
- Özçağlar, A. (1997). *Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler (Kasabalar-Şehirler)*. Ankara: Ekol Yayınevi.
- Özçörekçi, H. (1944). “Anadolu’da Küçük Şehir Araştırmaları”, *Ankara DTCF Dergisi*, 3(1), 69-83.
- Özey, Ö. (2002). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Özgür, E. M. (1996). “Yeni İlçe Merkezlerinin Fonksiyonel Bakımından Gösterdiği Özellikler”, *Ankara Üniv. DTCF. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı:12.
- Özgür, E. M. (2000). *Türkiye Coğrafyası*. Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.
- Özgür, E. M. (2000). *Türkiye Nüfus Coğrafyası*. Ankara: GMC Basın Yayın.
- Özyazıcı, M. A., Aydoğan, M., Bayraklı, B., ve Dengiz, O. (2013). “Doğu Karadeniz Bölgesi Kırmızı-Sarı Podzolik Toprakların Temel Karakteristik Özellikleri ve Verimlilik Durumu”, *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 28(1), 24-32.

- Soykan, F. (2003). “Coğrafi Çevrenin Turizm Amaçlı Değerlendirilmesinde Turizm Potansiyelini Saptamanın Önemi”, *Ege Üniv. Coğrafya Bölümü Sempozyumları II. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu (16-18 Nisan 2003)*, İzmir.
- Soykan, F. (2003). “Kırsal Turizm ve Türkiye İçin Önemi”, *Ege Coğrafya Dergisi*, Sayı:12, 1-11.
- Sümer, F. (1992). *Tirebolu Tarihi*. İstanbul: Tirebolu Kültür ve Dayanışma Derneği Yayını.
- Tandoğan, A. (1972). “Çayeli-Pazar Yöresinin Fiziki Coğrafyası”, *Ankara Üniv. DTCF Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3-4, 205-294.
- Tandoğan, A. (1998). *Demografik Temel Kavramlar ve Türkiye Nüfusu*. Trabzon: Eser Ofset Matbaa Yay.
- Tanoğlu, A. (1969). *Nüfus ve Yerleşme*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No: 1183, Edebiyat Fak. Coğrafya Enst. Yay. No:45.
- Tarhan, F. (1991). “Doğu Karadeniz Heyelanlarına Genel Bir Bakış”, *Karadeniz Teknik Üniv. Türkiye I. Ulusal Heyelan Sempozyumu Bildirileri*, Trabzon.
- Tolun Denker, B. (1976). *Şehir İçi Arazi Kullanılışı*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No:2054, Coğrafya Enst. Yay. No:83.
- Tümertekin, E. (1973). *Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirselleşme Fonksiyonları*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No:1840, Coğrafya Enst. Yay. No:72.
- Tümertekin, E. (1984). *Beşeri Coğrafyaya Giriş*. İstanbul: Erenler Matbaa.
- Tümertekin, E. (1987). *Ulaşım Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniv. Yay. No:2050, Coğrafya Enst. Yay. No:85.
- Tümertekin, E. (2010). *Beşeri Coğrafya İnsan, Kültür, Mekan*. İstanbul: Çantay Yayınevi.
- Tümertekin, E., ve Özgüç, N. (1998). *Beşeri Coğrafya, İnsan, Kültür, Mekan*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Tümertekin, E., ve Özgüç, N. (2013). *Ekonomik Coğrafya: Küreselleşme ve Kalkınma*. (13. Baskı), İstanbul: Çantay Kitabevi.

- Uçar, D., ve Doğru, A. Ö. (2015). “CBS Projelerinin Stratejik Planlaması ve SWOT Analizinin Yeri”, *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*, Ankara.
- Umar, B. (1993). *Türkiye’deki Tarihsel Adlar*. İstanbul.
- Uzun, S., Uzun, A., ve Terzioğlu, S. (2007). “Doğal Mirasımıza Bir Katkı: Anıt Doğu Ladini (*Picea orientalis* (L.) Link.)”, *Ormancılık Dergisi*, 3(2), 42-55.
- Ülker, İ. (1988). *Türkiye’de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. No:1006.
- Yadı, A. (2014). “Cumhuriyet Döneminde Giresun’da Meydana Gelen Doğal Afetler ve Alınan Tedbirler (1924-1981)”, *Yıldız Teknik Üniv. Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 2014, 18-35.
- Yazıcı, H. (1998). *Orta Sakarya Vadisinin Coğrafi Etüdü*. Eskişehir: Anadolu Üniv. Yay. No:1040.
- Yılmaz, C. (2007). *Bafra Ovası’nın Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2016). *Türkiye’nin Değişen Nüfus Yapısı Nedenler, Değişim, Sonuçlar ve Gelecek*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Zaman, M. (2004). *Vakfikebir İlçesi’nin Coğrafyası*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay. No: 937, Fen-Edebiyat Fak. Yay. No: 102, Araştırma Serisi No: 73.
- Zaman, M. (2007). *Doğu Karadeniz Kıyı Dağları’nda Yaylalar ve Yaylacılık*. Erzurum: Atatürk Üniv. Yay. No: 960, Fen-Edebiyat Fak. Yay No: 105, Araştırma Serisi No: 75.
- Zaman, M. (2010). *Doğu Karadeniz Kıyı Dağları’nda Dağ ve Yayla Turizmi*. Erzurum: Atatürk Üniv. Yay. No: 977, Edebiyat Fak. Yay No: 134, Araştırma Serisi No: 110.
- Zaman, M. (2012). *Trabzon İlinin Turizm Coğrafyası (Potansiyel, Alternatifler, Planlama)*. Erzurum: Atatürk Üniv. Yay. No:999, Fen-Edebiyat Fak. Yay. No:137, Araştırma Serisi No:113.
- Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiyye 1317, 1294-1295

Salname-i Vilayet-i Trabzon, Trabzon 1286.

Salname-i Vilayet-i Trabzon, Trabzon 1287.

Salname-i Vilayet-i Trabzon, Trabzon 1321.

Veri Alınan Kurumlar

Devlet Su İşleri, 2020, Giresun, Trabzon.

Görece Belediyesi.

Görece Kaymakamlığı.

Görece Tapu Kadastro Müdürlüğü, 2021.

Giresun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020.

Harita Genel Müdürlüğü, 2020.

İl Özel İdaresi, 2020, Giresun.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2020, Giresun.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, 2020.

Orman Genel Müdürlüğü, 2020, Görece- Giresun.

Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020, Giresun.

Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2020, Görece-Giresun.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2020.

İnternet Kaynakları

URL 1: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gorelede-ataturk-yolu-heyelan-nedeniyle-ulasima-kapandi-7106925>, (Erişim Tarihi: 25.08.2021).

URL 2: <https://www.haberler.com/gorele-de-heyelan-korkusu-suruyor-3372412-haberi/>, (Erişim Tarihi: 25.08.2021).

URL 3: https://www.google.com/search?q=g%C3%B6rece+de+heyelan&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjwjdnytb0AhXeRPEDHQQTCCYQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1514&bih=628&dpr=1.25#imgrc=GZJFOIaPXdeG8M, (Erişim Tarihi: 5.12.2021).

URL 4: <http://www.gorele.gov.tr/tarihce>, [http://www.gorele.gov.tr/tarihce#~:text=1871'de%20Tirebolu%20kazas%C4%B1ndan%20ay%20\(r%C4%B1larak,te%20tekrar%20kaza%20te%C5%9Fkilat%C4%B1na%20kavu%C5%9Fmu%C5%9Ftur](http://www.gorele.gov.tr/tarihce#~:text=1871'de%20Tirebolu%20kazas%C4%B1ndan%20ay%20(r%C4%B1larak,te%20tekrar%20kaza%20te%C5%9Fkilat%C4%B1na%20kavu%C5%9Fmu%C5%9Ftur), (Erişim Tarihi: 13.09.2021).

URL 5: <http://gorele.meb.gov.tr/www/gorele-tarihi/icerik/27>, (Erişim Tarihi: 13.09.2021).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Büşra UZUN
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı Türkiye Coğrafyası Bilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Rusça
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E Posta Adresi	
Tarih	